

**ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE‘ÂTI
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)**

Damla BOSTANCI

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Gülay Karadağ ÇINAR

Ekim, 2018

Afyonkarahisar

T.C.
AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI
(TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)

Hazırlayan

Damla Bostancı

Danışman

Doç. Dr. Gülay Karadağ ÇINAR

AFYONKARAHİSAR 2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “**Zeynîzâde Hüseyin Münşe‘âtı (Transkripsiyon ve Değerlendirme)**” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’da gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

10/10/2018

Damla BOSTANCI

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI

JÜRİ ÜYELERİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gülay ÇINAR

Jüri Üyeleri Prof. Dr. Mustafa ERAVCI

Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ

İMZA

Tarih anabilim dalı yüksek lisans öğrencisi Damla BOSTANCI'nın **“Zeynîzâde Hüseyin Münşe‘âtı (Transkripsiyon ve Değerlendirme)”** başlıklı tezi 10/10/2018 tarihinde, saat 13:00’de Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, yukarıda isim ve imzaları bulunan jüri üyeleri tarafından değerlendirilerek kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Celal DEMİR

MÜDÜR

ÖZET

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI (TRANSKRİPSİYON VE DEĞERLENDİRME)

Damla BOSTANCI

**AFYON KOCATEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİMDALI**

Ekim 2018

Danışmanı: Doç. Dr. Gülay Karadağ ÇINAR

Bu çalışma 18. yüzyılda Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed tarafından inşâ yazım özelliklerini göstermek amacıyla kaleme alınmış münşe'âtın transkripsiyon, özet ve değerlendirmesinden oluşmaktadır. Zeynîzâde Münşe'âtı Süleymaniye Kütüphanesi, Reşid Efendi kataloğu numara 868'de kayıtlıdır. Türk tarihinde Selçuklu ve Osmanlı devletlerinin bürokrasisi kapsamında karşımıza çıkan münşe'ât türü eserler tarih yazıcılığının bir örneğini teşkil etmektedir. Ferman, berat, kâime, tezkîre ve takrîr gibi resmi yazışmaların yer alması tarihi kaynak olarak önemini artırmaktadır. Aynı zamanda bu eserler Türk dilinin ve edebiyatının gelişmesine önemli katkılar sağlayarak, var olan değişim ve gelişmelerin tespitine imkân tanımaktadır.

Tarihi önemine binaen ele alınan Zeynîzâde Münşe'âtı'nın muhtevasını, yurtiçi-yurtdışı yazışmaları ve XV-XVIII. yüzyıllarda yaşamış münşîlere ait inşâ örnekleri oluşturmaktadır. Yurtiçi yazışmalarının büyük kısmı sadrazam, vezir, defterdar, şeyhülislam gibi üst düzey devlet adamlarına aittir. Yurtdışı yazışmaları ise İran ile olan münasebetleri konu edinmektedir. Bu suretle araştırmanın konusunu oluşturan Zeynîzâde Münşe'âtı, XVIII. yüzyılda Osmanlı münşe'ât geleneğini tanımak ve Osmanlı Devleti'nin diplomatik, bürokratik icraatlarını mevcut belgeler üzerinden tasnif ve değerlendirme fırsatı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Bürokrasi, Münşe'ât, Zeynîzâde Hüseyin, Diplomasi

ABSTRACT

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN'S MÜNŞEÂT (TRANSCRIPTION AND EVALUATION)

Damla BOSTANCI

**OF SOCIAL SCIENCES AFYON KOCATEPE UNIVERSITY INSTITUTE
DEPARTMENT OF HISTORY**

October 2018

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Gülay Karadağ ÇINAR

This study consists of transcription, abstract and evaluation of the münşeât compiled by Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed in the 18th century. Zeynîzâde Hüseyin's münşeât is registered in number 868 in Reşid Efendi catalogue in Süleymaniye Library. In Turkish history, the works of münşeât in the context of the bureaucracy of the Seljuk and Ottoman states are the examples of historiography. Official correspondence, such as ferman, berat, kâime, tezkîre and takrîr increases its importance. At the same time, these works make a significant contribution to the development of Turkish language and literature, and enable the determination of the existing changes and developments.

Zeynîzâde Hüseyin's Münşeât consists of the first examples of munshis having lived in 15th -18th centuries and their national and international correspondence. His national correspondence belongs to statesmen such as grand vizier, vizier, defterdar, Shayk al-Islam. International correspondence includes the Ottoman-Iranian relations. In the 18th century, Zeynîzâde Hüseyin's Münşeât was aimed to introduce the Ottoman tradition of münşeât t. In addition, the diplomatic and bureaucratic actions of the Ottoman Empire were evaluated through the existing documents.

Key Words: Ottoman, Bureaucracy, Münşeât, Zeynîzâde Hüseyin, Diplomacy

ÖN SÖZ

Cemil Meriç, “Geçmiş geleceğin malzemesidir” der. Toplumların gelenekleri, kültürleri, kurumları, ortak değerleri başlı başına tarihin bir ürünü olup geleceğin şekillenmesinde önemli rol oynamaktadır. Geçmişin incelenmesi geçmişten günümüze ulaşmış kalıntı ve belgelerle mümkündür. Bu bağlamda tarihi bilgiler içeren münşe‘âtlar, üzerinde ehemmiyetle durulması gereken önemli kaynaklardandır. Münşe‘âtlar, inşâ ilminin kurallarına uygun olarak yazılmış resmî ve özel mektupların yanı sıra belge suretlerinin bir araya getirilmesiyle oluşturulduğundan hem edebiyat hem de tarihi açıdan son derece önemlidir. Münşe‘âtların içerisinde yer alan belge suretlerinde tarihi konulara ait bilgilere ulaşmakla birlikte dönemin bürokratik özelliklerini de bu belgelerde görmek mümkündür. Ayrıca yazıldıkları döneme ait sosyal ve kültürel bilgilere de rastlanılmaktadır. Asırlarca bürokratik ve diplomatik yazışmaları temsilen bir gelenek halinde yazılmış bu eserleri, konu alan çalışma sayısı oldukça azdır. Münşe‘âtlarda Farsça, Arapça sözcüklerin yoğunlukta olması, süslü ve anlaşılması güç bir dil kullanılması tarih araştırmacılarının bu alandan uzaklaşmasında etkili olmuştur. Nitekim doktora, yüksek lisans tezi ve makale olarak yapılmış çalışmaların büyük çoğunluğunun edebiyat araştırmacıları tarafından gerçekleştirildiğini, tarih araştırmacıları tarafından yapılmış çalışmaların daha az sayıda olduğunu söylemek mümkündür. Münşe‘âtlarla ilgili bu gerçek, mevcut çalışmanın bu alana kaydırılmasında etkili olmuştur.

Yapılmış çalışmaların başında Halil İbrahim Haksever’in “Eski Türk Edebiyatında Münşeâtlar ve Nergisi’nin Münşeâtı” adlı doktora çalışması gelmektedir. Bu çalışmada Haksever, hem bir münşe‘âtın incelemesini yapmış hem de belirli kütüphanelerdeki münşe‘âtların tespiti ile kısa tanıtımlarını vermiştir. Yine Haksever’in Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisinde yayımlanan “Münşeâtlarda Yer Alan Tarihi Bilgiler” adlı makalesi ile Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi’nde yayımlanan “Münşeât Mecmûalarında Sebeb-i Te’lîf” adlı makalesi bu alanda araştırma yapacaklara rehberlik etmektedir.

Bir diğeri Abdurrahman Daş tarafından doktora tezi olarak yapılmış “Osmanlılarda Münşeât Geleneği ve Hoca Sadeddin Efendi’nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı” adlı çalışmadır. Daş, Osmanlı münşe‘âtlarını genel olarak geniş bir

biçimde ele almıştır. Ayrıca Hoca Sadeddin Efendi'nin adına kayıtlı münşe'âtlar arasında karşılaştırma yaparak tahkik ve tenkide yer vermiştir.

Ahmet Kiriş, "Hicri 1096 (1684-1685) Yılına Dair Bir Münşeât Mecmuası ve Değerlendirmesi" adlı çalışmasında IV. Mehmet döneminin 1684-1685 yıllarında Macaristan'a serasker olarak atanan İbrahim Paşa'ya ve Abdurrahman Paşa'ya ait mektupların yer aldığı münşe'ât mecmuasını değerlendirmiştir.

Özlem Kafa, "Koca Ragıp Paşa ve Azmizâde Haleti'nin Münşeâtları Üzerinde Mukayeseli Sentaks İncelemesi" adlı yüksek lisans tezinde 17. ve 18. yüzyılda yazılan münşe'âtlarda Osmanlı Türkçesi'nin yapısındaki değişim ve gelişimi tespit etmiştir. Bu çalışmada Koca Ragıp Paşa'nın ve Azmizâde Haleti'nin hayatı ve eserleri de verilerek bu eserler üzerinden ayrıntılı olarak dönemin dilbilgisi konularına değinilmiştir.

Hüseyin Karaman'ın "Lami Çelebi'nin Münşeâtı" adlı yüksek lisans çalışmasında münşe'ât transkripsiyon edilerek muhteva, dil ve üslup yönünden incelenmiştir. Ayrıca Lami'nin değişik kişilere yazmış olduğu mektupların tasnifi yapılarak mektupların anlatım, dil ve içerik yönleri ele alınmıştır.

Hamza Konuk'un "Vani Mehmet Efendi'nin Münşeâtı'nın Transkripsiyon, Tahlil ve Değerlendirmesi" adlı yüksek lisans tezinde Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminde yaşamış Vani Mehmet Efendi'nin padişahla, dönemin devlet adamlarıyla ve devletin ileri gelenleriyle olan yazışmaları hem muhteva hem de dil özellikleri açısından incelenmiştir.

Recep Gökçe tarafından hazırlanmış "Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmua-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım)" adlı yüksek lisans tezinde Eski Türk Edebiyatında yer alan mektup ve münşe'ât hakkında bilgi verilmiştir. Ayrıca kullanılan dil ve üslup özellikleri ile Osmanlı'daki sosyal ilişkilerin boyutu mektup geleneği üzerinden aktarılmıştır.

Yusuf Can Tıraş'ın "Nabi'nin Münşeâtı" isimli yüksek lisans çalışması da Osmanlı edebiyat tarihi üzerine yapılmış bir çalışmadır. Bu çalışmada 17. yüzyılda yaşamış önemli münşîlerden birisi olan Nabi'nin yazdığı mektuplarından oluşan münşe'ât ele alınmıştır. Eser günümüz Türkçesine çevrilerek tenkitli metin çalışması yapılmıştır. Münşe'âta Nabi'nin dostlarına ve devlet görevlilerine gönderdiği mektupların yanı sıra Nabi'nin özel hayatına dair bilgilere de rastlanılmıştır.

Bunların dışında münşe‘ât üzerine yapılmış diğer çalışmalar şöyledir: Bekir Kütükoğlu’nun “Münşeât Mecmualarının Osmanlı Diplomatîği Bakımından Ehemmiyeti” adlı makalesi ve Fatma Çalışkan’ın “Yazılı Anlatıma İlişkin Bir Eser: Ahmet Rasim’in İlâveli Hazîne-i Mekâtib Yahud Mükemmel Münşeât Adlı Eserinin İncelenmesi ve Metni”, Gül Yılmaz Çal’ın “Osmanzâde Tâ’ib Ahmed’in Münşeât-ı Gevher-i Yektâ (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme ve Türkçe kelime grupları)”, Oğuzhan Şahin’in “Mecmua-i Münşeât TDK Ktp. A.363/1 (İnceleme-Metin-Tıpkıbasım)”, Ebru Boztürk’ün “Gelibolulu Ali (öl.1600) ve Nev’i-zade Ata’i’nin (öl.1636) Münşe‘âtları Üzerine Mukayeseli Sentaks İncelemesi”, Mustafa Kaşka’nın “Divan Edebiyatında Münşeât Geleneği ve Hoca Neşet’in Mektupları”, Ayşehan Deniz Abık’ın “Ali Şir Nevayî’nin Risaleleri Tarih-i Enbiya ve Hükema, Tarih-i Mülûk-i Acem, Münşeât” şeklinde yüksek lisans çalışmalarıdır.

“Zeynîzâde Hüseyin Münşe‘âtı (Transkripsiyon ve Değerlendirme)” adlı çalışmada ise edebiyat araştırmacıları tarafından yapılan çalışmalardan farklı olarak eserin dilbilgisi özelliklerinden ziyade tarihi araştırmalara kaynak olması amacıyla belgelerin içerik olarak değerlendirilmesi ön planda tutulmuştur. Bu anlamda üzerinde çalıştığımız eser tarihi alanda yapılmış bir çalışma olan Hamza Konuk’un “Vani Mehmet Efendi’nin Münşeâtı’nın Transkripsiyon, Tahlil ve Değerlendirmesi” tezinde kullanılan metod ve ölçüt açısından benzerlik taşımakla birlikte bu çalışmadan farklı olarak eserin içerisinde yer alan Arapça inşâlar dışındaki bütün belge suretlerinin tamamı özetlenmiştir.

Münşe‘âtın tespiti sırasında Topkapı Sarayı Kütüphanesi, Süleymaniye Kütüphanesi, Bayezid Kütüphanesi, İstanbul Üniversitesi El Yazmalar Arşivi, Konya Yazma Eserler Kütüphanesi ve diğerlerinde pek çok münşe‘âtın varlığından haberdar olunmuştur. Ancak yapılan araştırmalar sonucunda tarihi belge ve bilgi içermesi bakımından ağırlıkta olan Zeynîzâde Hüseyin Münşe‘âtı üzerinde karar kılınmıştır. Bu minvalde Zeynîzâde Hüseyin ve onun derlemiş olduğu münşe‘ât hakkında bilgi sahibi olmak ve eseri tarihi sahadaki araştırmalara kazandırmak hedeflenmiştir.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Giriş bölümünde münşe‘âtın ve münşinin kavramsal anlamları izah edilerek, münşe‘ât türleri, münşe‘âtın tarihçesi ve tarihi araştırmalarda münşe‘âtın kaynak olarak önemi üzerinde durulmuştur. Birinci bölümde eserin müellifi Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed’in hayatı, eserleri ve müellifin

etkilendiği ilmî rehberleri sunulmuştur. İkinci bölümde eserin tanıtımı yapılmıştır. İçerisinde yer alan belge ve mektup türleri takdim edilmiş, eserin dil ve üslup özellikleri değerlendirilerek yazışma suretleri özetlenmiştir. Üçüncü bölümde ise eserin transkripsiyonuna yer verilmiştir. Sonuç kısmında varılan netice belirtilerek kaynakça ve tıpkıbasımı da eklenerek sonuçlandırılmıştır. Eserin transkripsiyonu ve değerlendirilmesinde dikkat edilen hususları şu şekilde belirtmek mümkündür:

a. Nüshanın tek oluşu okumalarımız sırasında işimizi güçleştirmiştir. Okumakta zorlandığımız sözcükleri farklı bir nüshadan kontrol ederek okuma imkânı olmamıştır. Bu gibi durumlarda Osmanlıca ve Farsça lügatlar kullanılarak hatalar azaltılmaya çalışılmıştır. Ancak yine de okunamayan bazı sözcükler olmuştur.

b. Söz konusu münşe‘ât Ayetler ve Farsça beyitlerle edebi yönden zenginleştirilmiş bir eserdir.

c. Eser içerisinde kırmızı ile gösterilen ayet, beyit, mısra, kıta yazıları ve belge başlıkları transkripsiyon esnasında kalın siyah ile beyit ve kıta kısmı ise italik olarak gösterilmiştir.

d. Eser basit transkripsiyon yöntemi ile yeni harflere çevirilmiştir. Uzun vokalların üzerine (^) işareti konulmuştur. Bunun yanında hemze (') ve ayn (‘) işaretleriyle gösterilmiştir. Okunamayan sözcükler (?) şeklinde, emin olunamayan sözcükler ise altı çizili olarak gösterilmiştir.

e. Özel isimler ve ünvanlar büyük harfle yazılmıştır.

f. Metnin transkripsiyonunda varak numaraları “[1a]” şeklinde gösterilmiştir.

g. Belgelerin özeti yapılırken varak numaraları belge özetinin baş kısmında “[21a-23b]” şeklinde işaret edilmiştir.

h. Belgelerin okunması ve değerlendirilmesi sırasında çok sayıda Farsça ve Arapça kelimelerin olması çalışmanın her aşamasında sözlük kullanmayı zorunlu kılmıştır. Bu bağlamda Ferid Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat; Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî; Mehmet Kanar, Farsça-Türkçe Sözlüklerinden yararlanılmıştır.

1. Belgelerin özetleri bölümünde kimlere hangi konularda inşâ ve belgeler yazılmış ortaya konularak bu inşâ ve belge suretlerinde bahsedilen kişilerden tespit edilenler hakkında dipnotta bilgi verilmiştir.

i. Eserin [98a-99b] ile [107a-109a] arası Arapça olması münasebetiyle transkripsiyon ve değerlendirilmesi yapılamamıştır.

Çalışmanın hazırlanmasında konunun tespitinden itibaren bütün safhalarda ilgi ve yardımlarını esirgemeyen, bilgi ve tecrübesiyle katkı sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Gülay Karadağ ÇINAR'a ve her zaman yanımda olan aileme teşekkürü bir borç bilirim. Münşe'âtları taramam sırasında vakit ayırıp yardımcı olan değerli arkadaşım Şeyda DUMAN'a, tezin tashihinde ve manevi desteğiyle her zaman yanımda olan arkadaşım Ferhat ÇİFTÇİ'ye çok teşekkür ediyorum.

Damla BOSTANCI

Afyonkarahisar-Ekim 2018

İÇİNDEKİLER

TEZ JÜRİSİ KARARI VE ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ ONAYI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ.....	v
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1.TERİM OLARAK MÜNŞE‘ÂT	1
2. MÜNŞE‘ÂT TÜRLERİ.....	2
3.MÜNŞE‘ÂTIN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	3
4.MÜNŞÎ.....	8
5.TARİH ARAŞTIRMALARINDA MÜNŞE‘ÂTIN ÖNEMİ	12

BİRİNCİ BÖLÜM

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED’İN HAYATI VE ESERLERİ

1. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED’İN HAYATI	18
1.1. DOĞUM YERİ VE KİMLİĞİ	18
1.2. TAHSİLİ	19
1.3. ŞAHSİYETİ	19
1.4. MESLEĞİ	19
1.5. İLMİ REHBERLERİ	20
1.6. VEFATI	21
2. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED’İN ESERLERİ.....	22
2.1. EL-FEVÂ’İDÜ’Ş-ŞÂFİYE ‘ALÂ İ’RÂBÎ’L-KÂFİYE	22
2.2. ET-TA’LİKAT ‘ALÂ FETHÎ’L-ESRÂR ‘ÂLÂ İZHÂRÎ’L-ESRAR.....	22
2.3. TA’LÎKU’L-FEVÂDİL ALÂ İ’RÂBÎ’L-‘AVÂMİL	23
2.4. HALLÜ ESRÂRÎ’L-AHYÂR ‘ALÂ İ’RÂBÎ İZHÂRÎ’L-ESRAR	23
2.5. RİSÂLE FÎ’S-SARF	24
2.6. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE‘ÂTI	24

İKİNCİ BÖLÜM

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE‘ÂTI’NIN TAHLİLİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ESERİN TANITIMI	25

1.1. ESERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ	25
1.2. DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ	25
1.3. ESERİN MUHTEVASI	26
2. ESERDE YER ALAN YAZIŞMA TÜRLERİ	27
2.1. DAİRELER ARASI YAZIŞMALAR.....	27
2.1.1. Kâime	27
2.1.2. Tezkîre.....	29
2.2. DİLEKÇE VE RAPOR MAHİYETİNDEKİ BELGELER	31
2.2.1. Arzuhâl.....	31
2.3. MERKEZ / TAŞRA-YURTDIŞI YAZIŞMALAR.....	33
2.3.1. Mektup	33
2.3.1.1. Özel Mektuplar.....	33
2.3.1.1.1. Muhabbetnâme	33
2.3.1.1.2. Senânâme	34
2.3.1.1.3. Tebriknâme	35
2.3.1.1.4. Tavsiyenâme	35
2.3.1.1.5. İtizârname.....	36
2.3.1.2. Resmî Mektuplar	36
3. ESERDE YER ALAN İNŞÂLARIN ÖZETLERİ.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI'NIN TRANSKRİPSİYONU

1. ESERİN TRANSKRİPSİYONU	72
SONUÇ.....	163
KAYNAKÇA	166
EKLER.....	172
EK 1: ZEYNÎZÂDE MÜNŞE'ÂTI TIPKIBASIMI	172

KISALTMALAR

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

b: bin

bkz: bakınız

C: cilt

DİA: Diyanet İşleri Başkanlığı İslam Ansiklopedisi

H: hicri

H: Hazreti

Ktp: Kütüphane

M: miladi

Nr.: numara

s: sayfa

S: sayı

Vb: ve benzeri

vd: ve diğerleri

vs: ve saire

Yay: yayınları

Yy: yüzyıl

GİRİŞ

1.TERİM OLARAK MÜNŞE'ÂT

Münşe'ât, Arapça “*yapma, yapılma*” anlamlarına gelen inşâ kelimesinden türeyerek mastar anlamında “yapılmış, kurulmuş” gibi ism-i mefûl anlamına dönüşmüştür. Kelime, kökeni itibarıyla inşâ edilmiş şey manasındaki Arapça “*münşe'*” kelimesinin “-ât” çoğul ekini almasıyla ortaya çıkmıştır¹. Münşe'ât kelimesi sözlüklerde ise inşâ eserleri, nesirler, yazılar², müsvedde, inşâ ettikleri kâğıt, yelkeni açılmış gemi³, kaleme alınmış şeyler, bir münşînin yazdığı şeyler, nesir yazılar, mektuplar⁴, fenn-i inşâ'ya tevfikeyn yazılmış âsâr, bu gibi âsârı muhteva mecmua⁵ anlamlarında kullanılmıştır.

Münşe'ât, Fars ve Türk kültüründe “*mektûbât*” karşılığı olarak yer almaktadır. Arap edebiyatında ise aynı kişinin mektuplarının bir araya getirilmesiyle oluşturulan türüne “*resâil*” adı verilmiştir. Münşe'âtlar; münşî, kâtip, nişancı, âlim, şair ve edebiyatçı gibi kişiler tarafından kaleme alınmış, sanatlı, inşâ ilminin kurallarına göre yazılmış düz yazıların toplandığı kitaplardır. Geniş anlamda ise münşe'âtlar her çeşit nesrin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş eserlerdir⁶.

Münşe'âtlar, inşâ ilminin konusu olan fetihnâme, ferman, ahitnâme, arzuhâl vb. belge ve mektup çeşitlerini konu edinerek, inşâ ilminin kural ve kaidelerine göre meydana getirildiğinden Osmanlı telif geleneğinde münşe'âtlara “*Mecmua-i İnşâ*” veya “*Mecmua-i Münşeât*” denilmiştir⁷. Münşe'ât, Osmanlı tarihinde diplomatik ve bürokratik yazışmaları ifade eden bir terim olarak XV. yüzyıldan XIX. yüzyılın sonlarına kadar resmî yazım geleneği olarak kullanılmıştır.

---

¹ İlhan Ayverdi, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, MAS Matbaacılık, İstanbul 2011, s.2245; Hasan Gültekin, *Türk Edebiyatında İnşa: Tarihi Gelişim-Kuram-Sözlük ve Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007, s.236.

² Mehmet Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yayınları, Ankara 2001, s.963.

³ Ferid Devellioğlu, *Osmanlıca –Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 1997, s.441; Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1996, s.178; Muallim Naci, *Lügât-ı Nâcî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1995, s.127; İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, C.3, Ankara 1998, s.502.

⁴ Abdullah Yeğin vd., *Büyük Lügat*, TÜRDAV Basım ve Yayım, İstanbul 2000, s.706.

⁵ İbrahim Cûdi Efendi, *Lügat-ı Cûdi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2006 s.367.

⁶ Mustafa Uzun, “Münşeât”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.18.

⁷ Uzun, *a.g.m.*, s.18.

2. MÜNŞE'ÂT TÜRLERİ

Aynı veya değişik türden, bir veya daha fazla yazar tarafından, türlü konularda, farklı boyutlarda yazılmış nesirlerin toplanması suretiyle oluşturulan münşe'ât türü eserler farklı kaynaklarda değişik şekillerde gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmalar içerisinde en yaygın olarak karşımıza çıkanları üç başlıkta taksim edebiliriz. Bunlar;

a. Öğretici Münşe'âtlar: Resmî mektup ve yazışma usûllerini öğreten ve bunlara ait temsili örnekler ile gerçek yazışma örneklerinden oluşturulmuş münşe'âtlardır. Bu tür eserler kâtiplik mesleğine yeni başlayacaklar için diplomatik ve bürokratik yazışmalarda kullanılacak usûl ve kaideler ile kullanılacak hitap cümleleri, elkâb ve ünvanları öğretmek için meydana getirilmiştir. Örneğin Osmanzâde Tâib tarafından yazılan Münşe'ât-ı Tâib'de inşâ ilminden, münşîlikten, mektuplardaki üslup çeşitlerinden bahsedilmekte ve temsili mektup suretleri örnek olarak verilmektedir. Seyyid Ali tarafından ele alınan İnşâ-i Mergûb'da ise kısa bir sözlük, hitabetin ehemmiyeti ve makam sahiplerine nasıl hitap edileceğine dair bilgiler yer almaktadır. Yine Sadık Rıfat Paşa tarafından ele alınan Gülbîn-i İnşâ'da lakap ve elkâblar verilerek bunların mektuplarda nasıl kullanılacağı belirtilmiştir. Bu türden münşe'âtlara; Gülşen-i İnşâ, Gül-i Sad-berg, Münşe'ât-ı Fevri Ahmed, Münşe'ât-ı Zeynîzâde Hüseyin adlı eserleri de örnek olarak gösterebiliriz⁸.

Bu uygulama Tanzimat sonrasında da devam etmiştir. Osmanlı medreselerinde okutulan inşâ dersleri için ders kitapları olarak hazırlanmış münşe'âtlar teorik inşâ ilmine dair bilgilerin yanında uygulamada da kullanılacak örnekleri de aktarmıştır. Mehmet Fuat'ın "Usûl-i Kitâbet-i Resmîyye" adlı kitâbet usûllerinden bahsettiği eseri İstanbul'da ders kitabı olarak basılmıştır. Yine Manastırlı Mehmet Rıfat'ın "Nüzhetü'l Münşe'ât" isimli eseri de bu gruba dâhil edilebilir⁹.

---

⁸ Halil İbrahim Haksever, *Eski Türk Edebiyatında Münşeâtlar ve Nergisi'nin Münşeâtı*, Basılmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya 1996, s.245-247.

⁹ Şerife Şule Atasağun, *Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi 5278 Numaralı Münşeât Mecmuası (İnceleme-Metin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013, s.XV; Haksever, *a.g.e.*, s.179.

b. Derleme Münşe'âtlar: Sadece resmî mektup ve yazışma metinlerinin derlenmesiyle oluşturulan münşe'âtlar ikinci grubu oluşturur. Bu eserler siyasi sıfatı olan ya da bu kişilerle yakınlığı olanlar tarafından kaleme alınmışlardır. Bu tip münşe'âtlar kâtip ve münşîlere gerçek örnekler sunmakla birlikte siyasi ve sosyal tarih için pek çok belgeyi içermesi bakımından önemlidir. Bu türden geniş bir derleme olarak yazılmış Feridun Ahmet Bey'in "Münşe'âtü's-Selâtin" adlı eseri en dikkat çeken örnektir. III. Murat'a takdim edilmiş bu eser içerisinde padişahlara ait 1880 kadar resmî mektup ve tarihi vesika örneği yer almaktadır. Yine bu türden bir eser olan Münşe'ât-ı Sadi ise 15. ve 16. yüzyıla ait tarihi belge suretlerini ihtiva eder. Nişancı Cafer Çelebi'nin yazdığı Münşe'ât-ı Cafer Çelebi ve Münşe'ât-ı Asım, Münşe'ât-ı Ragıp, Düstûrü'l-İnşâ gibi eserler de derleme münşe'âtlardan bazılarıdır¹⁰.

c. Divân Edebiyatına Mahsus Münşe'âtlar: Edebiyatçı veya şairler tarafından sanat yapmak gayesiyle kaleme alınmış münşe'âtlar ise bizzat müellifleri tarafından ya da daha sonra başkaları tarafından tertip edilerek oluşturulmuşlardır. Bu eserler sanatlı bir üsluba sahip olup herkes tarafından anlaşılması zor yazılardır. Osmanlı edebiyatının önemli münşîlerinden olan Nergisi, Veysi, Nefi, Kâni, Lami ve Nabi'nin münşe'âtları bu türün en başarılı örneklerindendir¹¹.

3.MÜNŞE'ÂTIN TARİHSEL GELİŞİMİ

İlk inşâ örnekleri resmî özellik taşıyan Hz. Muhammed'in İran, Mısır ve Habeşistan gibi yakınındaki ülkelerin sultanlarına kendilerini İslam'a davet için yazdığı mektupları olmuştur. Hz. Muhammed'in komşu ülkelere gönderdiği mektuplar ve İslam'ın başlangıç döneminde mektupların kaleme alınması için görevlendirilen kâtipler ilk inşâ divânının esaslarını oluşturmuştur. Resmî yazı geleneği Hz. Muhammed döneminde Kurân'dan, kısmen de Bizans ve Fars kültürünün etkisiyle biçimlenerek oluşmuştur. İnşâ ilmi, resmî yazışmaların nasıl yapılacağını konu edindiğinden devlet kurumları içerisinde bu görevi yapacak divân kâtipliği mevkisine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyacı karşılamaya yönelik devlet kurumu şeklinde ilk inşâ divânı Hz. Muâviye döneminde "Divânü'r-resâil" adıyla

---

¹⁰ Haksever, a.g.e., s.221-236.

¹¹ Haksever, a.g.e., s.200-218.

kurulmuştur. Divân kâtipliği de bir devlet kurumu şeklinde Emeviler ve Abbasiler döneminde de bu isimle devam etmiştir¹².

İslam devletlerinde bürokratik yapının şekillenmesiyle, yazışmaların sağlıklı ve usüle uygun yapılması için iyi yetişmiş divân kâtipleri görev almıştır. “*Divân-ı inşâ*” ya da “*Meclisü’l-inşâ*” da denilen bu divânlarda kâtipler sadece yazı ve mektup yazma sanatıyla ilgilenmemişlerdir. Devletin çeşitli makamları arasındaki yazışmaların nasıl yapılacağını gösteren eserler de yazmışlardır. Devletin kurumsal yapısındaki makamlarda ve devletlerarası yazışmalarda kullanılan diplomatik kurallar ile hitap şekillerinin bilgisini içeren ve günümüze ulaşan en eski eser Emevi Halifesi II. Mervân’ın kâtibi olan Abdül-hamîd el-Kâtib’in (ö.132/750) “*Risale ile’l-küttâb*” adlı eseridir¹³.

XI. ve XII. yüzyıllarda Arapça yanında Farsça’yı da resmî yazışmalarında kullanan devletlerin ortaya çıkmasıyla Arapça ve Farsça resmî mektupların derlendiği münşe‘ât mecmuaları yazılmıştır. İranlı âlim ve münşîlerin resmî yazışmalarda sıfat, ünvan ve özel isteklere yer vermeleri bu konuda yeni bir stil oluşturmuştur. İran’daki bu yeni oluşumdan etkilenen Fâtımîler de kendi “*Divânü’l-inşâ*”larını oluşturmuşlardır. Fâtımîler ve Eyyûbîler döneminden de günümüze çok gösterişli münşe‘ât eserleri ulaşmıştır. Bunlar Yâkut el-Hamevî, Ebü’l-Kasım İbnü’s-Sayrafi ve Kadı el-Fâzıl tarafından oluşturulmuş eserlerdir. Bunlardan sonra divân kâtipliği görevinde bulunmuş ve birçok müellif tarafından kaleme alınmış mektuplar, mecmualar halinde bir araya getirilerek inşâ ilmi olarak incelenmiştir¹⁴.

İnşâ ilmi; Moğollar, İlhanlılar ve Timurlular döneminde de gelişme göstermiştir. Bu dönemde oluşturulan en önemli eser Muhammed b. Hinduşah al-Nahcavanî’nin “*Düstûrü’l-Kâtib fî Tâ’yîn al-Maratib*” adlı eseriyle anonim bir münşe‘ât olan “*Risala al-Şâhibiyya*” adlı eserdir. Bu münşe‘âtlarda kişilerin mertebelerine göre kullanılacak hitap, elkâb ifadeleri ile padişah ve emirlere yazılacak arz ile kadı, ulemâ vb. kişilerin dereceleri hakkında bölümler

---

¹² Osman Keskiner, *Arap Edebiyatında İnşâ Sanatının Gelişmesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996, s.259–260; Mustafa S. Küçükbaşcı, “Kâtip”, *DİA*, C.25, Diyanet Vakfı yayınları, İstanbul 2002, s.49.

¹³ İsmail Durmuş, “İnşâ”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı yayınları, İstanbul 2000, s.335.

¹⁴ Durmuş, *a.g.m.*, s.336-337.

bulunmaktadır¹⁵. Safevîler döneminde de son derece süslü, sanatlı ve anlaşılması zor inşâlar kaleme alınmıştır. Ortaçağ'ın büyük Türk devletlerinden Büyük Selçuklu ve ardından gelen Anadolu Selçukluları İslam dünyasından devraldıkları inşâ geleneğini devam ettirmişler ve resmî dil olarak Farsçayı kullanmaları münasebetiyle münşe'âtı da çoğunlukla Farsça kaleme almışlardır. Anadolu Selçukluları döneminde yazılmış bir münşe'ât olan “*Takârîrü'l-Manâsıb*” (H.720/M.1320) resmî ve orijinal belgeler içermesi bakımından önemlidir. Yine bu döneme ait Sadeddin Mesut tarafından yazılmış tamamen hususi mektuplardan oluşan bir münşe'ât da bulunmaktadır. Bu eser Anadolu Selçuklu Devleti'nin saray erkânı ve devrin sosyal, kültürel ve edebi hayatı hakkında önemli bilgiler barındırması sebebiyle önemlidir. Ayrıca Hasan b. Abdülmü'min'in “*Rusûmu'r-Resâil*” ve “*Nücûmü'l-Fezâil*” isimli eserleri de Anadolu Selçukluları dönemine ait önemli münşe'âtlardandır. Bu eserler her rütbenin nitelikleri, makam sahiplerinin görevleri, vali tayin edilen kişinin tayin olduğu şehir ve kasabanın ileri gelenleri hakkında bilgi vermesi nedeniyle önemlidirler¹⁶.

XV. yüzyılın başında Ahmed-i Dâi tarafından Türkçe ilk münşe'ât olan “*Teressül*” adlı eser kaleme alınmıştır. Bu dönemde inşâ ilmiyle yazılmış eser sayısı çok az olmasına rağmen aralarında Türkçe yazılmış örneklerine rastlanılması eserin kıymetini arttırmaktadır. Bu münşe'âtta, mektup yazmanın usûlü anlatılmakta ve mektup yazılırken dikkat edilmesi gereken on edepten bahsedilmektedir. Ayrıca padişaha, devlet adamlarına hitaben kullanılacak ünvanlara işaret edilmekte ve temsili mektup örneklerine yer verilmektedir¹⁷.

Osmanlı münşe'ât yazıcılığının temelini Selçuklu, Arap ve Fars münşe'ât gelenekleri oluşturmuştur. Ancak Osmanlı döneminde yazılan münşe'ât eserlerinin kendine has inşâ tekniği de bulunmaktadır. Hitap şekilleri, kullanılan lakap ve ünvanların yanı sıra çeşitli tekniksel özellikler Osmanlı Devleti'nin hususi yapısına göre oluşturularak kullanılmıştır. Ayrıca Selçuklu dönemi münşe'âtlarından farklı

---

¹⁵ Osman G. Özgüdenli, “İlhanlı Devrine Ait Anonim Bir Münşeât Mecmuası: Risala al-Şahabiyya”, *Belleten* LXIII, S.238, 1999, s.725-728.

¹⁶ Osman Turan, *Türkiye Selçukluları hakkında Resmi Vesikalar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1988, s.95-176.

¹⁷ Mehmet Kanar, “İnşa”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000 s.337; Turan, *a.g.e.*, s.156-157.

olarak Osmanlı münşe'âtlarının bazılarında Arapça ve Farsça inşâ sözlükleri yazılmıştır. Buradaki amaç kelimelerin ve tabirlerin Türkçe karşılığı verilerek münşîlere kolaylık sağlamaktır. Osmanlı'nın ilk dönemlerinde oluşturulan münşe'âtların tertibinde genellikle önce yazışma usûl ve kaideleri verilerek bu yazışmalarda kullanılacak ünvan ve elkâblar belirtilmiştir. Sonrasında Hz. Peygambere, halifelere, padişahlara, vezirlere ve diğer devlet adamlarına ait resmî ve resmî olmayan yazışma suretleri örnek metin olarak verilmiştir. Son kısmına ise eş, dost arasındaki özel yazışmalar ile dini, edebi vb. konulara dair inşâ örnekleri konulmuştur. Selçuklularda “*Divân-ı İnşâ*” iken Osmanlılarda “*Dîvân-ı Hümâyûn*” denilen devletin resmî yazışmalarının yürütüldüğü bu kurumdan çıkan hatt-ı hümâyûn, irâde, menşur ayrıca telhis, takrîr, tezkîre, kâime, temessük, senet, hüccet ve vakfiyeler de münşe'âtlarda yer almıştır. Bu bağlamda Osmanlı'nın ilk dönemlerinde Yahyâ b. Mehmed el-Kâtip tarafından yazılmış “*Menâhicü'l-İnşâ*”da II. Murad ve Fâtih Sultan Mehmed dönemine ait resmî yazışmalar yer almaktadır¹⁸.

XVI. yüzyıldan itibaren münşe'âtlarda zenginleşme görülmektedir. İlk münşe'âtlar öğretici özellikte iken bu yüzyılda kaleme alınan münşe'âtlar daha çok tarihi ve edebi hususiyet kazanmıştır. Bu dönemde yazılmış münşe'âtlarda özellikle yabancı ülkelere gönderilen mektuplarda devletin büyüklüğünü ve kuvvetini göstermek için çok sanatlı ve ağır bir dil sarf edilmiştir. Bu yüzyılın en ilgi çeken münşe'âtı Feridun Ahmed Bey'in çeşitli resmî mektupları derleyerek oluşturduğu “*Münşe'âtü's-Selâtin*” isimli eseridir. Ayrıca bu yüzyılda yazılmış Münşe'ât-ı Cafer Çelebi, Münşe'ât-ı Sadi Çelebi, Münşe'ât-ı Tacizâde Mehmet, Münşe'ât-ı Hoca Saadeddin, Menşeu'l-İnşâ, Münşe'ât-ı Mehmet Çelebi önemli münşe'âtlardır¹⁹.

XVII. yüzyılda Osmanlı edebiyatında sanatlı ve ağır bir üslup kullanılması münşe'âtlara da tesir etmiştir. Bu asırda kaleme alınan Veysi ve Nergisi'nin münşe'âtı sanat yapmak gayesi ile oldukça ağır bir dil kullanılarak oluşturulmuştur. Bu dönemdeki münşe'âtlarda resmî ve özel mektupların yanında bazı ilim dalları hakkında bilgi veren yazılar da yer verilmiştir. Dönemin tarihi belgelerini içermesi bakımından en dikkat çeken münşe'âtı Abdî mahlasıyla bilinen Sarı Abdullah

¹⁸ Tahsin Görgün, “İnşâ”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.339–342.

¹⁹ Mustafa İsen ve vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2002, s.99; Haksever, *a.g.e.*, s.74-104.

Efendi'nin kaleme aldığı “*Düstûrî'l-İnşâ*” adlı eseridir. Münşe'ât-ı Nefî, Münşe'ât-ı Çevri, Hûlâsa-i İnşâ, Münşe'ât-ı Nabi, Münşe'ât-ı Abdalbaki, Münşe'ât-ı Seyyid Mustafa bu dönemde yazılmış diğer önemli münşe'âtlardır²⁰

XVIII. yüzyıla gelindiğinde münşe'âtların genellikle derleme olarak yazıldığı görülmektedir. Bu dönemde tarihi nitelikteki derlenme münşe'âtların oluşturulmasındaki gaye önemli belgelerin kaybolmasına engel olmaktır. Bu dönem de yazılan münşe'âtların bir kısmı da münşîlik mesleğine yeni girecekleri bilgilendirmek içindir. Bu asırda kaleme alınan Koca Ragıp Paşa münşe'âtı mahiyeti itibarıyla en faydalı eser görülmüş ve kâtipler tarafından örnek olarak kullanılmıştır. Münşe'ât-ı Tâib, Münşe'ât-ı Râşid, Münşe'ât-ı Mehmed Reşid, Münşe'ât-ı Atıf Mustafa, Münşe'ât-ı Münif Mustafa, Münşe'ât-ı Zeynîzâde Hüseyin, Münşe'ât-ı Çelebizâde Asım, Münşe'ât-ı Lütî, Münşe'ât-ı Nevres, Münşe'ât-ı Hacı Akif, Münşe'ât-ı Ahmet Resmi, Münşe'ât-ı Seyyid Muhammed, Münşe'ât-ı Kani, Münşe'ât-ı İbrahim Vehbi bu dönemin önemli münşe'ât eserleri arasında yer almaktadır. Ayrıca bu yüzyıl münşe'âtların en çok kaleme alındığı devir olmuştur²¹.

XIX. yüzyılda yazılan münşe'âtlar daha çok öğretici amaçla oluşturulduklarından inşâ ile ilgi bilgi ve örneklerin verildiği eserlerdir. Tanzimat dönemiyle başlayan siyasi gelişmeler edebi alanda da köklü değişikliklerin yaşanmasına neden olmuştur. Orta öğretim kurumlarına “*Usûl-i kitâbet*” ve “*İnşâ*” gibi derslerin konulması bu dersler için rehber kitap hazırlanmasını gerekli kılmıştır. Bu dersler için “*İnşâ-yı Cedîd, Usûl-i İnşâ, İlâveli Hazîne-i Mekâtib*” gibi isimlerle münşe'âtlar ders kitabı olarak okutulmuştur. Bahsi geçen ders kitapları farklı isimler taşımakla birlikte genellikle münşe'ât ifadesi de ismin bütünlüğü içerisinde yer bulmaktadır. Münşe'ât-ı İzzet Mehmet, Münşe'ât-ı Rasim, Münşe'ât-ı Süheyl, Münşe'ât-ı Münib, İnşâü'l Mergûb, Münşe'ât-ı Said, Fûlk-i Aziz, Münşe'ât-ı Muhammed Rüşdü, Divanü'l İnşâ, Münşe'ât-ı Akif Paşa, Gülbîn-i İnşâ, Mebanü'l

---

²⁰ Hasibe Mazioğlu, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017, s.125; Haksever, a.g.e., s.104-126.

²¹ Halil İbrahim Haksever, “Münşeât Mecmûalarında Sebeb-i Te'lîf”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S.3, 1999, s.57; Haksever, a.g.e., s.131-153.

İnşâ, Nüzhetü'l Münşe'ât, Kavâid-i İlmi İnşâ şeklinde yazılmış eserler de bulunmaktadır²².

Münşe'ât türü eserlerde en belirgin değişiklik devlet tarafından gerçekleştirilmiş ve dilde sadeleşmeye gidilmiştir. Bu dönemde hukuk, askerlik vb. konulara ait yazışmaların kural ve örneklerini içeren kitaplara da “inşâ” denilmiştir. Buradan hareketle Sahaf El-Hâc Nûri Efendi'nin derlemesini üstlendiği ve askeri yazışmalara havi “*Münşe'ât-ı Azîziye fî Âsâr-ı Osmâniye*” adlı iki ciltlik eseri Sultan Abdülaziz'e sunulmuş değerli bir kaynaktır. Muhyiddin Bey'in, “*Münşe'ât ve Muâmelât-ı Askeriye*”, Hasan Hıfzı'nın “*Münşe'ât-ı Hukuk*”, Abdülahad Nûri'nin “*Münşe'ât-ı Kavânîn*” isimli eserleri de Osmanlı Devleti'nin son dönemlerine kadar bu geleneğin sürdüğünü göstermektedir²³. Yapılan araştırmalara göre XVI. yy'da 38, XVII. yy'da 55, XVIII. yy'da 77 ve XIX. yy'da 51 münşe'ât kaleme alınmıştır²⁴.

4.MÜNŞÎ

İnşâ ya da kitabet ile uğraşan kişilere münşî, kâtip ve yazıcı gibi isimler verilmiştir. Arapça bir terim olan kâtip sözlüklerde “*inşâ eden, yapan, üslubu güzel olan, iyi kâtip*” anlamlarındadır²⁵. Kâtiplik, Hz. Muhammed döneminde İslamiyet'in yazıya verdiği ehemmiyetten dolayı önemli bir meslek olarak yerini almıştır. İlerleyen dönemlerde bürokratik yazışmaların kurumsal hale gelmesiyle münşe'âtlar kâtiplere kılavuzluk etmiştir. Kâtipler, tüm İslam devletlerinde özellikle de Büyük Selçuklu, Anadolu Selçuklu, Osmanlı ve Safevî Devletlerinde önemli bir meslek olarak karşımıza çıkmakta ve kâtipler, bir gelenek halinde devletin merkezinden çıkan resmî belgelerin oluşturulmasında vazife almaktadırlar.

Osmanlı Devleti'nde kâtiplik mesleği Orhan Bey devrinde oluşturulmuştur. Döneme ait belgelerden yazım usûllerini bilen ve bunları örgütleyen merkezi bir dairenin varlığı anlaşılmıştır. Kâtiplik mesleğinin oluşturulmasında İlhanlı ve Anadolu Selçuklu Devletlerinin tesirinde kalınmıştır. Merkeze gelen arzuhâl, mazhar türü belgelerin üzerine ilgili defterden kayıt çıkarmak, ferman, berat, tezkîre gibi belgeleri hazırlamak kâtiplerin görevidir. Dairelerde yazılmış yazıların bir nüshasının

---

²² Durmuş, *a.g.m.*, s.338; Haksever, *a.g.e.*, s.155-180.

²³ Uzun, *a.g.m.*, s.238-239.

²⁴ Gültekin, *a.g.e.*, s.85.

²⁵ Devellioğlu, *a.g.e.*, s.730.

çıkartılması ve bunlarla ilgili kontrollerin de yapılması aynı şekilde kâtiplerin vazifeleri arasındadır. Yazışma müsveddelerini hazırlayanlara “müsevvid” denirken ayrıca müsvedde evrakı temize çekenlere de “mübeyyîz” denilmiştir. Böylece Divân-ı İnşâ’da kâtipler dışında pek çok görevli de hizmet sunmuştur. Klasik dönemde Divân-ı Hümâyûn kayıtlarının bazen Reisülküttap tarafından müsveddesinin yazıldığı ve temize çekildiği de görülmektedir. Merkez kâtipleri ise taşrada çıkan hukukî ve siyasî meselelerde mübaşir olarak görev yaptıkları gibi ayrıca sefer esnasında da vezirlerin ve beylerbeyinin yanında görev aldıkları da görülmüştür²⁶.

Sahaf Hacı Nuri tarafından tertiplenmiş, Sultan Abdülaziz (1861-1867)’in izniyle 1185’te basılmış olan “Münşe’ât-ı Aziziye” de ifade edildiği üzere “*kâtip olan kişi, az ve kısa söz ile maksadı beyan edip lafı gereksizce uzatmaktan sakınmalı, yazdığı şeyleri herkesin anlayacağı tabirlerle Türkçe yazmalı, bazen zorunlu olarak Arapça ve Farsa kelimelerle yazmak gerekirse de garip sözlerden kusurlu, zayıf tabirlerden kaçınmalı*” herkesçe bilinen anlaşılır sözlerle arzusunu ifade etmelidir²⁷.

Yahya b. Mehmed el-Kâtip, “Menahicü’l-İnşâ” adlı eserinde kâtibin bilmesi gerektiği kuralları anlatmıştır. “*İnşâ yazan kâtibin Arapça gramer ve vezin bilgisinin iyi olması gerektiğini, sözü anlaşılmayacak derecede kısaltmaktan gereğinden fazla da uzatmaktan kaçınmasını, ibareleri hoş olmayan kelimeleri kullanmamasını, cümle unsurlarına ve mektup yazılan kişinin mertebesine dikkat etmesini, mevkî gözeterek buna göre kullanacağı zamirleri seçmesi gerektiğini ifade etmiştir. Ancak bunları fark edemeyen cahil kâtiplerin de çok olduğunu*” belirtmiştir²⁸.

Münşî ise “yapan, inşâ eden” anlamına gelmekle beraber “*nesri mükemmel kaleme almağa muktedir adam, güzel nesir yazan*”²⁹, “*inşâ tekniğine uygun belîğ*”³⁰ yazılar yazabilen”³¹ ve “*inşâ ilmi üzerinde çalışan kişi*”³² demektir. Halil İbrahim Haksever, münşîleri dört başlık altında toplamıştır. “*Birinci gruptaki münşîler,*

---

²⁶ Erhan Afyoncu-Recep Ahışalı, “Kâtip”, *DİA*, C.24, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.55.

²⁷ Haksever, *a.g.e.*, s.7.

²⁸ Haksever, *a.g.e.*, s.12.

²⁹ Haksever, *a.g.e.*, s.12.

³⁰ Meramını tamamen, noksansız ve güzel sözlerle anlatmaya muktedir olan.

³¹ Bekir Kütükoğlu, “Münşeât Mecmualarının Osmanlı Diplomatîği Bakımından Ehemmiyeti”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, *Tarih Boyunca Paleoğrafya ve Diplomatik Semineri*, İstanbul 1998, s.171.

³² Sami, *a.g.e.*, s.1415.

Arapça ve Farsça ile edebi ilimleri, belâgat³³ ve fesâhati³⁴ iyi bilen, hafızası hem kuvvetli hem de ayet, hadis ve hikmetli sözlerle dolu olan kişilerdir. Bu grupta yer alanlara hakiki münşîler de denilmiştir. İkinci gruptaki münşîler, inşâ kudretine sahip olmakla birlikte eserlerini belâgat sahiplerinin dil bilgisi kurallarına bağlı kalarak oluşturanlardır. Üçüncü gruptaki münşîler, belâgat sahiplerinin kurallarına göre eserlerini oluşturdıkları halde akıcılığını sağlayamayanlardır. Dördüncü grup münşîleri ise belâgat sahiplerinin kurallarına bağlı kalmadıkları halde kaldıklarını sananlardır.” Bu neviden yazarlar gerçek münşîler tarafından kâtip olarak isimlendirilmişlerdir.

Osmanlı yönetiminin bir parçası olan işinin ehli münşîler, Anadolu Selçukluları zamanındaki münşîlerin ortaya koydukları kuralları dikkate almışlar ve kendilerini daha da geliştirmişlerdir Osmanlı Devleti’nde ilk olarak Reisülküttaplar ve bu seviyedeki bilgili kişiler inşâ metinleri yazmışlardır. Tâcizâde Câfer Çelebi, Celâlzâde Mustafa Çelebi ve Pîrî Mehmed Paşa gibi münşîler resmî ve gayriresmî yazışmalara getirdikleri yeniliklerle Osmanlı münşe‘âtçılığının esaslarını oluşturmuşlardır³⁵.

Bazı münşe‘âtların nüshalarının çok olması o münşîlerin çok okunduğu anlamına gelmektedir. Nabi, Veysi, Kani, Nergisi ve Sarı Abdullah Efendi’nin Münşe‘âtlarının çok fazla nüshasının bulunması fazla okunmasından ileri gelmektedir. Arapça ve Farsça bilen âlim münşîler için “*münşî-i bâhir, münşî-i bî-nâzir, edîb-i belîğ*” gibi ifadeler kullanılarak onların üstünlükleri belirtilmeye çalışılmıştır³⁶.

Kâtipler iyi bir eğitim görmüş, yazım kuralları hakkında deneyime sahip, devletin resmî görevlileri olup kurumsal yazışmaları kaleme almakla görevli kişiler iken münşî ise vezinli kelime kafiyesine dayalı, zincirleme tamlamalardan

---

³³ İyi konuşma, sözle inandırma yeteneği.

³⁴ Edebi kurallı, etkileyici, heyecan verici, inandırıcı ve sanatlı söz söyleme.

³⁵ Uzun, a.g.m., s.238-239.

³⁶ Abdurrahman Daş, *Osmanlılarda Münşeât Geleneği, Hoca Sadeddin Efendi’nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003, s.24.

oluşturulmuş cümleler kurarak herhangi bir konuda eser kaleme alan yani sözü ustaca kullanan sanatkâr özellikleri olan kişidir³⁷.

Münşîler Arapça ve Farsça'ya hâkim, her nesir yazanın beceremeyeceği kusursuzlukta süslü ve edebi ifadeleri yazıya dökabilen maharetli kişilerdir. Dolayısıyla münşînin kullandığı üslup ve dil halk arasında konuşulan dilden çok farklıdır. Bu farklılık kâtipler ve münşîler arasında da kendini hissettirmektedir. Zira her kâtip münşîler gibi edebi sanatın derinlerine inerek, fesâhat, belâgat ve secî gibi diğer sanatları cümleler içinde müessir şekilde kullanamamaktadır. Bu kâtipler sanatlı eser yazamadığı gibi eserlerini nesir ve nazım türü yazılara aktararak inşâ sanatını meydana getirmişlerdir. Dolayısıyla kâtiplerin münşe'ât yazacak kadar kabiliyet ve ustalığa sahip olmadıklarını söyleyemek mümkündür. Buradan yola çıkarak sanatlı düzyazı yazan, mektup türünde usta ve başarılı, maksadı kâğıt üzerinde seçkin özellikte anlatan, sözü ustaca kullanan, her ilim dalında bilgisi ve inşâsı etkili olan maharetli kişilere münşî; devlet dairesinde resmî görevli olup resmî yazışmaları kaleme alan görevlilere de kâtip denilmiştir. Ancak kâtiplik yaparken bilgi ve maharetini edebi alanda artırıp münşî olmuş önemli kâtipler de vardır. Bu nedenle her kâtip, yazıcı ve muharrir münşî denilmediği gibi bunların yazdıkları eserlere de münşe'ât denilmemiştir³⁸.

Münşî ve Kâtip ünvanlarının farkını ortaya koymak amacıyla Mehmet Nüzhet'in "Mu'addilü'l İmlâ" ve "Mükemmelü'l-İnşâ" adlı eserinde "kâtib için yalnız kendi lisânın kavâid ü dekâyıkını bilmek mertebe-i kâfiyede ise münşî için lisân-ı mâder-zâdını bildikten başka daha pek çok ma'lûmât u mafûzât u müstahzerâtı olmadıkça nesren ve nazmen inşâ-yı kelâma muktedir olmayacağından münşî ile kâtibin arasında fark-ı azîm olduğu misillü bu iki derece beyninde bir hayli derecât-ı muhtelif ü mütefârika vardır." şeklinde açıklaması mevcuttur. Ancak zamanla bu iki terimin birbirinin yerine kullanıldığı da belirtilmektedir. Şiir ve inşâda sanatkâr bir edip olan Kırımlı Mehmet Nüzhet Efendi "Mûgni'l-Küttâb" adlı eserinde ise kâtip olabilmek için ilim tahsil etmeye gerek olmadığı belirtilir. Özellikle şairler gibi doğuştan yetenekli olan ve biraz da kâtiplik dairesinde çalışma

---

³⁷ Gültekin, a.g.e., s.238.

³⁸ Daş, a.g.e., s.31.

şansına erişenlerin bu işte başarılı oldukları belirtilmektedir. Hatta inşâ ilmi eğitimi uzun süreceğinden “*bir kâtibin buna zamanı yoktur ve her kişinin de inşâ tahsiline gücü yetmez*” diyerek, her kâtibin münşî olarak değerlendirilmesini tenkit etmiştir³⁹.

Sonuç olarak kâtip, muharrir, yazıcı gibi ünvanların münşî yerine kullanılabilecek tanımlama olamayacağını münşî kavramının mahir, sanatı ustaca icra eden kişiler için kullanıldığını söylemek mümkündür. Nitekim münşîler kendi dönemlerinde daha kıymetli görülmekte ve kâtiplerden tamamıyla farklı değerlendirilerek birer sanat adamı olarak tanınmışlardır. Günümüzde ise münşî kelimesi sadece edip, edebiyatçı gibi kelimelerle karşılık bulmaktadır.

5.TARİH ARAŞTIRMALARINDA MÜNŞE‘ÂTIN ÖNEMİ

Tarihi araştırmalar çok çeşitli belge ve eserler üzerinden yürütülmektedir. Geçmiş ile sağlam olgular kurabilmek bilimsel araştırmalarla mümkündür. Bu bağlamda Osmanlı Tarihi araştırmalarında başvurulacak başlıca eserler arasında münşe‘ât mecmuaları da yer almaktadır⁴⁰. Münşe‘ât mecmuaları, Osmanlı diplomasi kaidelerinin belirlenmesinde kullanılan önemli kaynaklardan birisidir. Temeli Orta Asya’ya dayanan Osmanlı’nın diplomatik özelliklerini münşe‘ât mecmualarında görmek mümkündür. Bu suretle münşe‘âtlarda hem diplomasi usûl ve kaideleri verilmekte hem de belge örnekleri muhafaza edilmektedir. Bu tür münşe‘âtlar vasıtasıyla ferman, berat, nâme-i hümayun, hatt-ı hümayun, menşûr, takrîr, telhis, ruk‘a, tezkîre, buyruldu, arîza, kâime, temessük, arz, arz-ı hâl, arz-ı mahzar, tahrirat, mektup ya da muhabbetnâme ve tebriknâme gibi farklı isimdeki birçok yazışma örneklerine ulaşmak mümkündür. Münşe‘ât mecmuaları bir hedef doğrultusunda yazıldığından içerisinde yer alan bilgiler de itina ile seçilmiş bilgilerden oluşmaktadır. Bu bakımdan münşe‘âtların incelenmesi gerek sosyal tarih gerekse diplomasi tarihi bakımından önemlidir⁴¹.

Münşe‘âtlar, zengin içeriği sayesinde başka bir yerde bulunamayacak nadir bilgilere de sahiptir. Mesela Nabi’nin münşe‘âtında Sultan III. Ahmed’in, Şair Nabi’ye cülûs verdiği, Hazine-i Hümayun mührüyle mühürlü bir kese altın

---

³⁹ Gültekin, *a.g.e.*, s. 240.

⁴⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, *Tarih Araştırmalarında Usûl*, Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul 1998, s.149.

⁴¹ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.5.

gönderdiği belirtilmiştir⁴². Esasında cülûs hükümdarların özellikle Osmanlı şehzadelerinin tahta geçmesi hakkında kullanılan bir tabirdir. Bununla ilgili olarak cülûs bahşîşi, cülûs çıkması, cülûs terakkisi, cülûsiye vb. tabirler ortaya çıkmıştır. Padişahın cülûsu münasebetiyle devlet ve saray erkânına, ulemaya ve kapıkulu ocakları mensuplarına bahşîş verilirdi⁴³. Nabi'nin böyle bir bahşîşten istifade etmesi onun ancak devlet ricalinden olmasıyla mümkündür. Dolayısıyla Nabi'nin o dönemde Osmanlı sarayında hangi vazifeyi icra ettiği ve cülûs bahşîşinin kimleri kapsadığının anlaşılması açısından önem arz etmektedir.

Münşe'âtlardaki inşâ suretleri yazıldığı dönemin siyasi, sosyal ve kültürel durumunu göstererek devletin sahip olduğu kurumları ve o dönemde kullanılan makam, ünvan, örf ve adetlerin uygulanışını, yine şairlerin, devlet adamlarının, yazarların duygu ve düşüncelerini, biyografik bilgilerini içermesi nedeniyle hem edebi konulara hem de tarihi konulara dair bilgiler bulmak mümkündür. Münşe'âtlar tarihi konularda çalışma yapan araştırmacılara içerdikleri resmî yazışma sûretleri, vesika, ferman, berat, resmî ve gayri resmî mektuplar ile yazıldıkları dönemle ilgili olarak siyasi sosyal, kültürel ve ekonomik bağlamda kaynaklık ederler⁴⁴.

Münşe'âtlar, edebi eserler olarak tanımlansa da sadece dil bilgisi veya edebiyat alanındaki konuları değil eski kültürümüzün zenginliğini de ortaya koyarlar. Tarihi belge olan dönemin mektupları devri aydınlatan kaynak olarak ele alınması bakımından önemlidir. Değişik konularda yazıldıkları zamana ışık tutan mektuplarda, insanların sosyal ve psikolojik durumlarını, fikir yapılarını, kaygılarını, arzularını, isteklerini görmek mümkündür.

Tarihi araştırmalar yapılırken geçmiş toplumlar bütün yönleri ile ele alınarak incelenmelidir. Çünkü tarih aslında bütün bilimlerin temelini oluşturur. Tarihi araştırmalar geçmişte kalmış olayları, devletleri, toplumları incelerken onları bir bütün olarak sosyal, ekonomik, siyasi, dini ve kültürel özellikleriyle birlikte çok yönlü inceleyerek ortaya koymaya çalışır. Bu sebeple münşe'âtlar bütün bu konular hakkında bilgi veren geniş kapsamlı kaynak konumundadır.

---

⁴² Yusuf Can Tıraş, *Nâbi'nin Münşeâtı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2014, s.64.

⁴³ Abdulkadir Özcan, "Cülûs", *DİA*, C.8, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.108-114.

⁴⁴ Ekrem Memiş, *Genel Tarih*, Tablet Yayınları, Konya 2002, s.31.

Türkiye Selçukluları ve Osmanlılar döneminde çok sayıda münşe'ât türü eserler yazılmaya devam etmiştir. Bu eserlerde yazıldıkları devri aydınlatan bilgilerin yer aldığı görülmektedir. Mesela Selçuklular zamanında yazılmış münşe'âtlar ışığında Çobanoğullarına dair yeni bilgiler keşfedilmiştir⁴⁵.

Osmanlı münşe'âtlarında, dönemin ünlü âlim ve şairlerinin dostlarına, akrabalarına ya da özel tanışıklıkları olduğu devlet adamlarına hitaben yazdıkları ve inşâ ilmindeki maharetlerini gösterdikleri mektuplar da yer almaktadır⁴⁶. Osmanlı döneminde yazılmış münşe'ât mecmualarından tarihi nitelikte olanlar vesika veya belge suretinin kopyasını içerdiğinden dolayı belge unsurlarından olan mühür, tuğra, pençe ve imza gibi özellikler bulunmaz. Çünkü münşe'ât mecmualarının yazılış şekli bu unsurların yer almasını olanaksız kılmıştır. Buna rağmen el yazması münşe'âtlar ve sonraki yüzyıllarda neşredilen matbu münşe'ât mecmuaları tarihi kaynak olarak kabul görmüştür⁴⁷.

Tarihi vesika suretlerini barındıran münşe'âtlar genellikle derleme niteliğinde oluşturulmuş eserlerdir. Münşe'âtları içerik bakımından sadece tarihi veya edebi nitelikte eserler olarak değerlendirmek de kapsayıcı bir tanımlama değildir. Çünkü münşe'âtların içeriği başlangıçta inşâ ilminin kuralları ile resmî ve gayiresmî mektuplarda kullanılacak üslup, metod bilgileri iken sonraki yüzyıllarda münşe'âtlar içerik bakımından zenginleşmiş tarihi ve edebi içeriklerinin yanı sıra sanat, ekonomi, askeri, kültür ve siyaset araştırmalarına kaynaklık edecek konuma gelmiştir. Kısaca Münşe'âtları, tek bir konuya ait bilgileri içeren eserler olarak değerlendirmek doğru değildir.

Münşe'âtlarda yazılan tarihi metinler gerçek nüshalarının kopyasından oluşsa da Münşe'âtı yazarlar tarafından herhangi bir değişiklik yapılmadan olduğu gibi aktarılmışlardır. Münşe'âtların tarihi kaynak olarak önemi içerdiği resmî vesikaların siyasi tarihi aydınlatmasının yanı sıra vekâletnâme, sened, doğum kayıtları, ölüm kayıtları, hüccet sûretleri, arzuhaller, hukuk ve mahkeme kararları gibi belge türleri vasıtasıyla sosyal, ekonomik ve hukuk tarihi hakkında bilgi vermesidir.

---

⁴⁵ Turan, *a.g.e.*, s.147.

⁴⁶ Daş, *a.g.e.*, s.90.

⁴⁷ Daş, *a.g.e.*, s.55.

Münşinin yaşadığı dönemde ilgisini çeken veya şahit olduğu önemli olaylar da münşe‘âtlara konu olmuştur. Münşe‘âtlarda münşinin resmî görevi olmadığı halde özel tanışıklığı olan devlet adamlarına yazmış oldukları özel mektupları da yer almaktadır. Nabi, Sultan III. Ahmed’e yazdığı bir mektupta merhum babasının “*Tuhfetü’l-Harameyn*” adlı eserine karşılık bir samur kürkü hediye ettiğini hatırlatıp kendisinden de beklentisi olduğunu söylemiştir. Çalıştığı devlet kadrosundaki görevinden memnun olmayan Gelibolulu Mustafa Ali, Muhammet Paşa’ya gönderdiği mektupta Halep veya Mısır Defterdarlığı beklerken Bağdat’a tayinin çıkmasından şikâyetçi olmuştur. Önemli kişilere yazılan tebrik, teşekkür, dua, nasihat mektupları hem tarih hem de tarihimizin bir parçası olan kültürel özelliklerimizin ortaya çıkması açısından önem arz etmektedir⁴⁸.

Münşe‘âtlar oluşturulurken daha çok ilgi çeken tarihi nitelikteki olaylar ve yazışma suretleri öne çıkmıştır. Hatta içerisindeki mektuplarda yer alan bazı bilgilere başka kaynaklarda tesadüf etmenin imkânı yoktur. Çünkü bunlar kişiler arasında yazılmış özel bilgilerdir. Sonraki yıllarda münşilerin, seleflerine ait münşe‘âtları derlemesi sonucunda hususi mahiyetteki mektupların bir nüshası başka mecmualarda da yer bulabilmektedir. Dolayısıyla haklarında yeterli bilgiye sahip olmadığımız âlim, müellif ve sanat erbabı ile ilgili bilgiye kendilerine mahsus münşe‘âtlarda ya da farklı zamanlarda oluşturulmuş eserlerde ulaşabilmektedir⁴⁹. Reisülküttap Okçuzâde Muhammed Şahi Bey’in “*Menşeu’l-İnşâ*” adlı eseri buna en iyi örnektir. Şahi Bey münşe‘âtında önce kendi hayatını anlatmakta sonrasında Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu dönemle ilgili bilgiler vermektedir. Ayrıca münşe‘âtlarda yer alan mevcut mektuplar o dönemde yaşayan toplumun sosyal ve kültürel birikimlerini, insanların ilgi ve ihtiyaçlarını günümüze nakletmektedir.

Devletin çeşitli kademelerinde görev yapan şahısların yazışma suretleri çerçevesinde Osmanlı vilayetleri ve tebaa ile ilgili bilgileri de elde etmek mümkündür. Merkezdeki yöneticilerin taşraya sevk ettikleri emir ve hükümler ile taşradan gönderilen evraklar devletin halkına yönelik faaliyetlerini açığa çıkarmaktadır. Şöyle ki Sarı Abdullah Efendi’nin “*Düstûru’l-İnşâ*”sında Sinan

---

⁴⁸ Halil İbrahim Haksever, “Münşeâtlarda Yer Alan Tarihi Bilgiler”, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.S. 2/1 2009, s.27-28

⁴⁹ Daş, a.g.e. s.90.

Paşa'nın padişaha yazdığı arızâya yer verilmiştir. Bu arızâda Kerbela bölgesinde insanların sıkıntı içinde oldukları ve nüfusun günden güne azaldığı belirtilmektedir. Okçuzâde Muhammed Şahi Bey'in münşe'âtında ülkede rüşvet ve iltimasın hâkim olduğu ifade edilmektedir⁵⁰.

Lami münşe'âtında, Lami, önce kendi biyografisini anlatmış sonra bulunduğu yöre olan Bursa'nın sosyal hayatı hakkında bilgiler vermiştir⁵¹. Siyasi tarihe ait sayısız bilgiler münşe'âtlarda mevcuttur. Gelibolulu Mustafa Ali'nin münşe'âtında tanınmış şair ve kişilerin biyografilerine rastlanır. Yine Sarı Abdullah Efendi'nin münşe'âtında Sultan I.Ahmed'in Özbek Hanı Abdülbaki'ye yazdığı mektubunda babasının şî-rafizîlerle mücadele ettiği, Şah Abbas'ın haber gönderip onun ehlisünnete eziyet etmeyeceğini belirttikten sonra şeytana uyup sözünden caydığı, ehlisünnetin topraklarını işgal ettiği bilgisi yer almaktadır. I.Selim döneminde nişancılık yapmış sonra da kazaskerlik görevine getirilmiş olan Cafer Çelebi'nin münşe'âtında da çok sayıda diplomatik yazışma örneklerinin yer aldığı bilinmektedir⁵².

Tez konusu olan Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed tarafından derlenmiş olan münşe'âtta ise Acem tarafına yazılmış Sadrazamın mektubunda Osmanlı-İran arasındaki sınır anlaşmazlıklarının yaşandığı belirtilir. Hekimbaşızâde Ali Paşa'nın Tebriz muhafızlığı zamanında Nadir Şah'a gönderdiği kâime suretinde İran tarafından dostluk anlaşması istenmesine rağmen anlaşmaya muhalif davranışlar olduğu için Osmanlı ordusunun Hemedan'da olduğu ve anlaşmanın yapılması için Serasker Vezir Ahmet Paşa'nın görevlendirildiği belirtilmiştir. Bununla birlikte Sadaret makamından Nâdir Şah tarafına yazılan mektupta ise Acem tarafının kuralların dışına çıkıp bir takım diyarları işgal edip zulüm yaptıkları için yok edilecekleri belirtilmiştir. Aynı mektupta şeriatın devamlılığı için eyalete atanan Mehmet Rahim Han ile Nazar Alihan'ın bağlılıklarının sağlandığı da belirtilmiştir.

Yine Zeynîzâde Hüseyin Münşe'âtında, Osmanlı Sadaret Makamından Acem Sadrazamına yazılan mektupta, gönderilen elçilerin Sivas'a ulaştıkları zaman

---

⁵⁰ Haksever, *a.g.m.*, s.29.

⁵¹Hüseyin Karaman, *Lami Çelebi'nin Münşeâtı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon 2001, s.9-12.

⁵² Haksever, *a.g.m.*, s.29.

Lehistan beylerbeyi Ali Merdan Han'ın vefatı nedeniyle Mirza Mehmet Muhsin Efendi ve Oğuz Alihan'ın tahta talip oldukları haberinin alındığından Nadiri tahtına adı geçenlerden birinin atanmalarına kadar elçilerin orada bekleyecekleri iletilmiştir.

XVII. yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde merkezi otoritenin bozulduğu, isyanların yaşandığı, bölge yöneticilerinin halka kötü davrandığı bilinmektedir⁵³. Bu durumların da Zeynîzâde Hüseyin münşe'âtına yansıdığını görmek mümkündür. Osmanlı Padişahına Mısır tarafından gelen kâimede Mısır'da yaşanan olumsuzluklar nedeniyle Mısırlıların Osmanlı padişahının affına sığındığı belirtilmektedir. Ayrıca sadrazamdan vezirlere gönderilen kâimede, vezirlerin sorumlulukları altındaki bölgelerde halka karşı baskı ve zulümden kaçınarak adaleti sağlamaları konusunda uyarıldıklarını öğrenmekteyiz.

Bahsi geçen münşe'atta, Belgrad tarafında gerçekleşen büyük zaferi ilan etmek üzere sadrazamlık makamından Bosna Muhafızı Ali Paşa Hazretlerine ve diğer vezirlere yazılmış kâimede ise 6 Rebiü'l-ahir Pazartesi günü düşmandan intikam almak üzere harekete geçildiği, Mora'dan savaşa iştirak eden Rumeli Valisi Ali Paşa'nın, ayrıca Sofya'dan eski Karaman Valisi Vezir Memiş Paşa'nın da katılımıyla otuz bin piyade ve süvari askerin Hisarcığı müdafaa ettiği ve Başgeneral Valis'in de yaralı ya da ölmek üzere olduğu bazı deliller vasıtasıyla bilindiği belirtilmiştir. Aynı kâimede atmış binden ibaret olan düşman birliklerinin üçte birinin helak olduğu, Rumeli Valisine bağlı birliklerin düşman kuvvetlerini Belgrad önlerindeki hendeklere kadar sürdükleri ve bu savaş sırasında Avlonya mutasarrıfı Tahir Paşa'ya bağlı üç yüz bin kişinin de şehit olduğu belirtilmiştir.

Aynı münşe'atta yer alan İzzet Paşa'dan Sadrazam Ali Paşa hazretlerine gelen tezkirede ise İzzet Paşa, Ali Paşa'ya bağlılığını belirterek kusurlarının affedilmesini dilemektedir. Bununla birlikte Osmanzâde'nin arzuhalinde, aylardan beri Kasım Paşa Medresesi'nde hizmet etmek için beklediği bilgisi ve Rumeli Valisinden Kırım Hanı'na yazılan muhabbetnâmede de Bahçesaray mutasarrıfı olan Akmirza'nın zeametindeki işlerin belirtildiği inayetnâme de yer almaktadır.

---

⁵³ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. 3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1995, s.278; İsmail Hâmi Danişmend, *Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.3, Türkiye Yayınevi Tarih Serisi, İstanbul 1961, s. 386.

BİRİNCİ BÖLÜM

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED'İN HAYATI VE ESERLERİ

1. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED'İN HAYATI

1.1. DOĞUM YERİ VE KİMLİĞİ

Kaynaklarda Zeynîzâde'nin doğum tarihi ile ilgili herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Ancak Koca Ragıp Paşa ile aynı dönemlerde yaşamış olması, onun XVIII. yüzyılın ilk yarısında dünyaya geldiğini düşündürmektedir.

Müellifin doğum yeri ile ilgili farklı bilgiler zikredilmektedir. Araştırmacı Ahmet Arslan, Zeynîzâde'nin biyografisini konu aldığı makalesinde müellifin El-Fevâ'idü's-Şâfiye 'Alâ İ'râbi'l-Kâfiye adlı eserindeki bilgilere dayanarak onun İzmir Tire'de doğduğunu söylemektedir⁵⁴. Bursalı Mehmed Tâhir ise Zeynîzâde'nin Bursalı olduğunu yazmaktadır⁵⁵. Serkîs, Bağdatlı İsmail Paşa ve Ziriklî gibi müellifler de eserlerinde âlimin Bursalı olduğunu iddia etmişlerdir⁵⁶.

Zeynîzâde Münşe'âtında yer alan bir muhabbetnâmede şahsına “*Güzelhisarlı Zeynîzâde Hüseyin*” [1b] olarak hitap edilmesinden, yine müellifin El-Fevâ'idü's-Şâfiye 'Alâ İ'râbi'l-Kâfiye adlı eserinde “*müellifu hezel kitabı el-yesri mevliden, el Güzelhisar vatanen*”⁵⁷ şeklindeki ifadesinden hareketle Zeynîzâde'nin Güzelhisarlı olduğu düşünülmektedir. Arslan da Zeynîzâde ile aynı çağda yaşayan Amasyalı Akifzâde Abdürrahim'in çalışmalarında onun adının Güzelhisarlı Mehmed ve Güzelhisarlı Hüseyin b. Ahmed şeklinde geçtiğini ayrıca belirtmektedir⁵⁸. Tüm veriler ışığında şahsın Güzelhisar doğumlu olduğu ya da hayatının önemli bir kısmını bu yerde geçirmiş olması münasebetiyle Güzelhisarlı ilişkilendirildiği yargısı oluşmaktadır. Buna ek olarak Zeynîzâde, zeynîoğlu lakaplarıyla tanınan müellifin tam adının kendi eserinde “*Ahmed Oğlu Hüseyin*”⁵⁹ olarak geçtiği de bir gerçektir.

---

⁵⁴ Ahmet Turan ARSLAN, “Zeynîzâde Hüseyin Efendi”, *DİA*, C.44, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, s.371-372.

⁵⁵ Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C.1, Meral Yayınları, İstanbul 1972, s.475.

⁵⁶ Arslan, *a.g.m.*, s.371.

⁵⁷ Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed, *El-Fevâ'idü's-Şâfiye 'Alâ İ'râbi'l-Kâfiye*, Süleymaniye Kütüphanesi Âtîf Efendi, 2608, 358b.

⁵⁸ Arslan, *a.g.m.*, s.371.

⁵⁹ Zeynîzâde, *a.g.e.*, 358b.

1.2. TAHSİLİ

Eğitimine İzmir Tire’de başladığı bilinmektedir. Ancak daha sonra iyi bir eğitim almak için Aydın’ın Güzelhisar kasabasına yerleşmiştir. Aydın’ın Koçarlı ilçesindeki Sobuca kasabasında “*hocamız, üstadımız, şeyhimiz*” olarak nitelediği Sobucalı Mehmed Efendi’den ders almıştır. Zeynîzâde’nin Sobucalı Mehmed Efendi’nin eseri olan “Fethü’l-Esrâr” üzerine açıklama niteliğinde yazdığı eserinde “*şarihten işitildi, duyuldu*” şeklinde ifadeler mevcut olup eserin baş tarafında şöyle bir bilgi bulunmaktadır; “*Zeynîzâde merhumun hocası a’lemî ülemadan Sobucevî Şeyh Mehmet Efendi hazretleri eşşer telifâtından olup gayet latîf bir şerh-î zarîfdir.*” Bu ifadeden hareketle Arapça sarf ve nahiv kitaplarına ve edebiyata dair bazı eserlere yazdığı şerhlerle tanınan Osmanlı âlimi Sobicevî’nin Zeynîzâde Hüseyin Efendi’nin hocası olduğu kesinlik kazanmaktadır⁶⁰.

1.3. ŞAHSİYETİ

Serbet düşünceli, ilmi fikirlerini izah etmekten çekinmeyen Zeynîzâde kendi eserlerinde dönemindeki bazı yazarların yanlışlarını belirtmekten kaçınmamıştır. Ele aldığı konuyla ilgili hocasının yazdıklarını veya ondan duyduklarını da eserlerinde belirtmiştir. Kitaplarını oluştururken kaynaklar arasında karşılaştırma yoluna da başvurmuştur. Telif ettiği dil bilgisi kitapları için sadece nahiv kitaplarına bakarak kanat etmemiş fıkıh, tefsir ve Kurân gibi kaynakları da incelemiştir. Dönemin devlet adamlarının saygı gösterdiği Zeynîzâde, Aydın Valisi Ragıp Paşa’nın, Rumeli Kazaskerlerinden Veliyyüddin Efendi ve Mehmet Akkirmânî’nin iltifatlarını kazanmıştır⁶¹.

1.4. MESLEĞİ

Bursalı Mehmed Tâhir, Zeynîzâde’yi “*Arapça âlet ilimlerinin ekserisinde hususiyle nahiv ilminde tam ihtisas sahibi bir zat yani Arap dili âlimi*” olarak belirtmiştir. Osmanlı medreselerinde yüzyıllarca okutulan önemli nahiv kitaplarına

---

⁶⁰ Mustafa Öncü, “Sobicevî”, *DİA*, C.37, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s.342; Abdullah Bilin, *Sobucalı Mehmed Efendi’nin “keşfü’l-inaye fî mesaili’-l-kifaye adlı eserinin inceleme ve tahkiki*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009, s. 5.

⁶¹ Arslan, *a.g.m.*, s.371.

yazdığı şerhlerle tanınmış önemli bir Osmanlı âlimidir. Arapça ilminin fiil ve kelime yapısını tahlil edebilmesi, kitapları ve metinlerini iyi anlaması, cümle unsurlarını çözmesi, metinleri kurallarına uygun olarak okuyabilmesi, edebi özellik taşıyan ifadelerin belâgat tahlillerini yapabilme bilgisinin olması ve medreselerde okutulan eserler için yardımcı kitap mahiyetindeki açıklayıcı eserler yazması, onun eğitimle uğraştığını göstermektedir. Yine bir ilim dalı olan Arapça; sarf ⁶², nahiv ⁶³ ve belâgat gibi ilim dallarının bütün kurallarına hâkim olmayı gerektirmektedir. Dolayısıyla Arapça cümle yapısını iyi bilmesi, okuduğu ibareleri açıklayabilecek bilgisinin olması da iyi bir âlim olduğunun kanıtıdır.

Şerh yazmış âlim, o ilim dalında uzmanlaşmış, kitabın muhtevasını en iyi şekilde anlamış ve anlatmış demektir. Kanun gereği en alt seviyeli medreselerden hocalığa başlayan ilmiye sınıfı için bu şerhler, bir anlamda üst medreselere tayin edilmelerine de katkı sağlamıştır⁶⁴.

Zeynîzâde'nin medreselerde okutulan eserler için yardımcı mahiyette izah edici kitaplar yazması onun öğretimle uğraştığını ve Güzelhisar'da bir medresede müderrislik yaptığına işarettir. Kendisi de eserlerini talebelerinin tahsillerinin kolaylaşması için kaleme aldığını belirtmiştir⁶⁵. Öğrencisinin Güzelhisarlı Zeynîzâde Efendi'ye yazdığı muhabbetnâmede [1b-2b], Zeynîzâde'den aldığı derslerle şâfi mezhebinin usûl ve kaideleri öğrendiğini, onun sayesinde ilim ve din bilgisini artırdığını belirtmesi de onun hocalık yaptığını göstermektedir.

1.5. İLMÎ REHBERLERİ

Zeynîzâde, döneminin önde gelen Arapça uzmanlarından. Arap dili ve edebiyatına büyük katkılar sağlamış, farklı düşünce ve yaklaşımlarıyla, akılcı ve eleştirel yöntemleriyle yaşadığı dönemin ekolleri arasında yerini almıştır. Münşî'nin bilgi birikiminin oluşmasında İslam âleminin önde gelen âlimlerinin ve eserlerinin katkısı büyüktür. Zira o, Arap gramerine dair El-Kâfiye ve Eş-Şâfiye adlı eserleriyle

---

⁶² Kelime bilgisi.

⁶³ Dil bilgisi.

⁶⁴ Dursun Hazer, "Osmanlı Medreselerinde Arapça Öğretimi ve Okutulan Ders Kitapları", *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, S.1, 2002, 278-286.

⁶⁵ Arslan, a.g.e., s.371.

tanınan İbnü'l Hacib'in⁶⁶ fikir ve eserlerinden etkilenmiş ve bu eserleri sonraki nesillere aktarmak gayesiyle çalışmıştır.

Yine Arap dili ve edebiyatının önde gelenlerinden olan, İslam dünyasında ilmi görüşleri kabul görmüş, Hz. Peygamberden sonra Ahmet ismiyle anılan Halil b. Ahmet'ten⁶⁷ ve Arap dilbilgisi konularında farklı görüşleri olan, bu sahada güçlü bir âlim olan Ahfeş El-Evsat'tan⁶⁸ etkilenmiştir. Bunlardan başka üstün zekâ ve muhakeme gücüyle Arap dil bilimine açılım getiren Müberred⁶⁹ ve Arap dili ile ilgili eserlerinin nesilden nesile aktarıldığı bilinen Seyyid-i Şerif Cürcânî⁷⁰ gibi büyük âlimlerin ilmi çalışmalarını inceleyerek ve kendi fikirlerini ekleyerek eserlerinde tartışmıştır.

Ayrıca Fatih Sultan Mehmet'in Sahn-ı Semân medresesinin programını hazırlayan ekipte bulunan Molla Hüsrev⁷¹, Arap dili edebiyatı alanında yaptığı çalışmalardan dolayı takdir gören Hasan Çelebi⁷² ve Tevarih-i Âli Osman adlı Osmanlı tarihi eseriyle ünlenen İbn-i Kemal⁷³ gibi önemli Osmanlı ulemasının düşünce ve çalışmalarından beslenip bahsi geçen âlimleri temel alarak kendisini geliştirmiştir.

1.6. VEFATI

Kaynaklarda vefatıyla ilgili kesin bir bilgi olmamakla birlikte 1753 ve 1759 tarihleri zikredilmektedir. Dönemin önemli Osmanlı sadrazamlarından olan Koca Ragıp Mehmet Paşayla ilgili kendi yazmış olduğu münşe'âtındaki bir kâimede Sadrazam Ragıp Mehmet Paşa'dan “*merhumun*” şeklinde bahsetmesi Zeynîzâde'nin 1763 yılında hayatta olduğunu göstermektedir. Zira Osmanlı Sadrazamı Ragıp Mehmet Paşa 8 Nisan 1763'de vefat etmiştir. Dolayısıyla Zeynîzâde'nin vefatı daha sonraki yıllara tekabül etmektedir. Zeynîzâde'nin Aydın'da vefat ettiği ve Subice

---

⁶⁶ Hulusi Kılıç, “İbnü'l Hacib”, *DİA*, C.21, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.55–58.

⁶⁷ Rıdvan Yeşiyurt, *Halil B. Ahmed El-Ferâhîdî (İlmi Hayatı, Eserleri, İlmi ve Edebi Kişiliği)*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum 2015, s.9–40.

⁶⁸ İnci Koçak, “Ahfeş el-Evsat”, *DİA*, C.1, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.526.

⁶⁹ İsmail Durmuş, “Müberred”, *DİA*, C.31, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.432–434.

⁷⁰ Sadrettin Gümüş, “Seyyid-i Şerif Cürcânî”, *DİA*, C.8, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.134–136.

⁷¹ Ferhat Koca, “Molla Hüsrev”, *DİA*, C. 30, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, s.252–254.

⁷² Cemil Akpınar, “Hasan Çelebi”, *DİA*, C.16, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, s.313–315.

⁷³ Şerafettin Turan, “Kemalpaşazâde”, *DİA*, C. 25, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s.238–240.

kapısı ismindeki kabristanda mezarının bulunduğu belirtilir. Ayrıca mezar taşında yazı olmadığı ve baş tarafındaki taşın başında halka şeklinde delik bulunduğu da söylenmektedir⁷⁴.

2. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN B. AHMED'İN ESERLERİ

2.1. EL-FEVÂ'İDÜ'Ş-ŞÂFİYE 'ALÂ İ'RÂBÎ'L-KÂFİYE

Zeynîzâde Hüseyin Efendi'nin bu eseri büyük bir nahiv âlimi olan İbnü'l-Hâcib tarafından nahiv ilmine dair yazılan el-Kâfiye isimindeki kitaba murib⁷⁵ olarak yazılmıştır. Zeynîzâde'nin bu eseri, el-Kâfiye'nin en bilinen rehber kitabıdır⁷⁶. Uzun yıllar medrese eğitimi alan talebeler tarafından itibar görmüştür. Bu yüzden yazma nüshası defalarca basılmıştır. Günümüzde İstanbul'da ve Anadolu'daki kütüphanelerde yüze yakın nüshası bulunmaktadır. Müellifin bu eserinin pek çok nüshasının bulunması onun ilim dünyasında ne kadar kabul gördüğünün bir göstergesidir. Yaklaşık altıyüz sayfadan oluşan en büyük eseridir. Günümüzde de Arapça öğrenenler tarafından okunmaktadır. Zeynîzâde bu kitabını 15 Haziran 1755 tarihinde tamamlamıştır. Müellif eserin bir nüshasını 1757-58 yıllarında Güzelhisar şehrinde istinsah etmiştir. Çoğaltılmış nüshası günümüzde Âtîf Efendi Ktp. nr. 2608'de kayıtlıdır⁷⁷.

2.2. ET-TA'LÎKAT 'ALÂ FETHÎ'L-ESRÂR 'ÂLÂ İZHÂRÎ'L-ESRAR

Zeynîzâde'nin dilbilgisine dair bu eseri hocası Sobucalı Mehmed Efendi'nin eserindeki bazı ibareleri açıkladığı küçük bir risaledir. 1731'de kaleme alınan İzhârî'l-esrar 1759'da istinsah edilmiş ve bu nüsha Şâkir Efendi vasıtasıyla kasidedi olarak bilinen Hâfız Süleyman Efendi'ye intikal ederek günümüze ulaşmıştır. Zeynîzâde hem talebelere kolaylık sağlamak için hem de Allah'ın kendisine mağfiret etmesine vesile olması için bu eseri hazırlamıştır⁷⁸.

---

⁷⁴ Tahir, *a.g.e.*, s.476.

⁷⁵ İzhar eden, gösteren

⁷⁶ Hulusi Kılıç, "El-Kâfiye", *DİA*, C.24, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.154.

⁷⁷ Arslan, *a.g.m.*, s.372.

⁷⁸ Arslan, *a.g.m.*, s.371.

2.3. TA‘LÎKU’L-FEVÂDİL ALÂ İ‘RÂBÎ’L-‘AVÂMİL

İlmî Arapçanın öğrenilmesinde İslam ilimleri alanında büyük hizmet etmiş İmam Birgivi tarafından yazılmış nahiv kitabı olan el-Avâmilü’l-Cedîde üzerine birçok şerh yapılmıştır. Avâmilü’l Cedide Arap dilinin cümle yapısı hakkında bilgi veren bir risaledir. Uzun yıllar Osmanlı medreselerinde ders kitabı olarak okutulmuştur. Bugünde bilhassa özel olarak Arapça öğrenenler okumaktadır. İstanbul’daki kütüphanelerde özellikle Süleymaniye kütüphanesinde pek yok yazma ve matbu nüshaları bulunan bu eser üzerine çok sayıda âlim şerh yapmıştır. Fakat bunların en meşhuru Zeynîzâdenin yaptığı Ta’lîku’l-Fevâdıl Alâ İ’râbî’l-Avâmil’dir. Bu eser için İmam Birgivi’nin el-Avâmilü’l-Cedîde adlı eserinin açıklaması olduğu söylenebilir⁷⁹. Eserin müellifi tarafından 1749-1750 yıllarında oluşturulmuş nüshası Âtîf Efendi Ktp. nr. 2605’de mevcuttur. Bu eser İstanbul’da defalarca basılmıştır. Cumhuriyet döneminde de tarihsiz çok sayıda baskısı yapılmıştır⁸⁰.

2.4. HALLÜ ESRÂRÎ’L-AHYÂR ‘ALÂ İ‘RÂBÎ İZHÂRÎ’L-ESRAR

Zeynîzâdenin yazdığı bu eser Arapça gramer kitabıdır. Medreselerde Muribü’l-İzhar olarak da tanınmıştır. İmam Birgivi tarafından yazılmış, Arap nahivine dair önemli bir eser olan ve Osmanlı medreselerinde ders kitabı olarak okutulan İzhârü’l-Esrâr’ın şerhi olarak yazılmıştır. Zeynîzâde, İmam Birgivi’nin eserini ayrıntıya girmeden ve mümkün olduğunca kısaltarak izah etmiştir. Çünkü amacı dilin detaylarını değil de esaslarını göstermektir. Zeynîzâde bu çalışmasında İzhârü’l-esrar’da bulunan kelimelerin düzgün söylenişini ve izahlarını da vermektedir⁸¹. Yazıldığı tarihten itibaren özellikle Arapça okuyan Türk öğrencilerin ellerinden düşürmedikleri bir eserdir. 1739-1740 yıllarında temize çekilen ve 1747-1748 yıllarında müellifi tarafından istinsah edilen bir nüshası Âtîf Efendi Ktp. nr. 2596’da bulunmaktadır⁸².

---

⁷⁹ Emrullah Yüksel, “Bîrgivî”, *DİA*, C.6, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s.193.

⁸⁰ Arslan, *a.g.m.*, s.371.

⁸¹ Hüseyin Elmalı, “İzhârü’l-Esrâr”, *DİA*, C.23, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.507.

⁸² Arslan, *a.g.m.*, s.371-372.

2.5. RİSÂLE Fİ'S-SARF

Zeynîzâde'nin bu eseri, hocası Sobicevi Şeyh Muhammed Efendi'nin “Alaka” isimli kitabına bir şerh'dir. Zeynîzâde, hocasının bu kitabını eserinde kusursuz bir şekilde açıklamıştır. Dâvûd-i Kârsi'nin “Emsile” şerhiyle birlikte basılmıştır. Eserin bir örneği Süleymaniye Ktp. Yazma Bağışlar, nr. 2484'de kayıtlıdır⁸³.

2.6. ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI

Eserde Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed tarafından derlenen kâime, tezkire, arzuhâl, tebriknâme, muhabbetnâme vb. yazışma suretleri yer almaktadır. Bu yazışmalar Koca Ragıp Paşa'ya, Nadir Şah'a, İzzet Ali Paşa'ya, Seyyid Vehbi'ye, Nergisi'ye ve dönemin Şeyhülislamına yazılmış belge ve inşâlardır.

---

⁸³ Arslan, *a.g.m.*, s.372.

İKİNCİ BÖLÜM

ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI'NIN TAHLİLİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

1. ESERİN TANITIMI

1.1. ESERİN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ

Zeynîzâde Hüseyin Münşe'âtı; Süleymaniye Kütüphanesi, Reşîd Efendi kataloğunda Nr. 868'de kayıtlıdır. Yapılan araştırmalar neticesinde eserin başka bir nüshasına rastlanmamıştır. Zeynîzâde Hüseyin Münşe'âtı, müellif tarafından inşâ yazım özelliklerini gösterme gayesiyle tarihi vesika ve inşâ suretlerini çoğaltmak suretiyle oluşturulmuştur. Eserin tam künyesi ve hangi tarihte yazıldığına dair bir bilgi mevcut değildir. Ancak münşe'âtların geneli hakkında yapılan çalışmalarda XVIII. yüzyılda oluşturulduğu belirtildiğinden eserin bu dönemde yazıldığı tahmin edilmektedir¹.

Eserin sayfalarının çoğunluğunda 19 satır yer almaktadır. Belgelerin başlıkları ile belge içerisinde bulunan ayet, hadis, beyit, kıta ve mısra gibi ibareler kırmızı ile yazılmıştır. Bütün sayfalarda metnin etrafı cetvel ile çerçevelendirilmiştir. Münşe'âtın sayfa kenarlarına düşülen derkenarlarda bazı sözcüklerin ne anlama geldiği de belirtilmiştir.

1.2. DİL VE ÜSLUP ÖZELLİKLERİ

Arapça ve Farsça tamlamaların sıkça yer aldığı eserde süslü ve sanatlı bir ifade yöntemi tercih edilmiştir. Eserde çeşitli inşâ ve belge türlerinin yer alması sebebiyle bütününde üslup birliği yoktur. Ayrıca üst makamlara yazılan mektuplarda saygılı bir hitap tarzı, övgüler, iyi dilek ve temenniler yer alırken edebi belgelerde mısra, kıta ve beyitlerin sayıca çok olması eserin dil bakımından zenginliğini göstermektedir. Metinlerin ayet, hadis, mısra ve beyitler bakımında zengin olması ve ifadelerin gerçek bir münşî üslubuyla aktarılması müellifin, sarf, nahiv ve Kurân bilgisinin iyi derecede olduğunun kanıtıdır.

---

¹ Gültekin, *a.g.e.*, s.139; Haksever, *a.g.e.*, s.138.

1.3. ESERİN MUHTEVASI

El yazması olan münşe‘ât mecmuası 109 varaktır. İçerisinde 70 adet Osmanlı Türkçesi ve 5 adet Arapça olmak üzere toplamda 75 adet inşâ bulunmaktadır. Bunların içerisinde 13 adet kâime, 6 adet tezkîre, 5 adet arzuhâl, 8 adet muhabbetnâme, 8 adet resmî mektup, 2 adet senânâme, 2 adet tebriknâme, 1 adet tavsiyenâme ve 1 adet itizarnâme belge türü yer almaktadır. Ancak bunların yanı sıra Osmanlı Devleti döneminde önemli münşîler arasında yer alan Nevres Efendi’ye ait 3 adet inşâ, Seyyid Vehbi’ye ait 2 adet inşâ, Nergisi’ye ait 1 adet inşâ, Haver Efendi’ye ait 2 adet inşâ ve Sabit Efendi’ye ait 1 adet inşâ sureti de mevcuttur. Ayrıca münşe‘âtın içerisinde belge türünün belirtilmediği çeşitli konuları ele alan 20 adet inşâ ve belge sureti de bulunmaktadır.

Osmanlı Devleti’nin diplomatik, bürokratik, sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtan bir kısım belgelerde “*Halisa Osman Efendi’den Osman Paşa Divân Efendisi Süleyman Efendi’ye, Çavuşbaşı Süleyman Ağa’dan Han Hazretleri Emin Bey’e yazılmış, Pirîzâde Efendi’den, İzzet Ali Paşa’dan ilk zamanlarında Reisülküttap El-hac Mustafa Efendi’ye yazılmış, bu dahi merhûmdan Alemî Ahmet Efendi’ye*” şeklinde başlıkla verildiği ve bu belgelerin türünün belirtilmediği görülmektedir. Bunların yanında bir kısım belgelerde ise “*kâime sûreti, tezkîre sûreti, arzuhâl sûreti*” şeklinde belge türünün belirtilmesine karşılık kimden kime yazıldığına dair bilgi bulunmamaktadır. Belgelerin başlıklarının bir kısmı açık ve anlaşılır iken bir kısmında ise aynı durumdan bahsetmek mümkün değildir. Bu türden belge başlıklarında “*Yenişehir Galos İskelesi gümrükçüsüne Nevruz’da yazılan muhabbetnâmedir, nâme yazmaya hevesli bir mühürücü ve mühür konusunda görüşleri olan efendi’ye tezkiredir, saltanat hesapçısı İsmail Ağa’ya iki güftenin bestelenmesi için bir toplum olunması hakkında tezkiredir, fen ve kitap ehli topluluğundan birine mektup, felekzede bir Mısırlı için tavsiyenâmedir, derbent nizamı için Rumeli Valisine muhabbetnâmedir, Anadolu Eyaleti’nden teşekkür için Reis Efendi’ye muhabbetnâmedir, Efendiye muhabbetnâmedir, Şeyhülislama itiraznâmedir, Rumeli Valisinden Kırım Hanı’na muhabbetnâmedir*” şeklinde başlıklandırma yapılarak metne geçilmiştir.

Eserde 10 adet başlıksız ve kimden kime gönderildiği belli olmayan belge suretleri de yer almaktadır. Ancak bazı inşâ suretlerinde de kâtibin ismi dahi zikredilmiştir. Örneğin [29a] da yer alan belgede “*Ragıp Paşa kalemiyle*” şeklinde açıklama düşülerek belgeyi yazan kişi açıkça belirtilmiştir.

2. ESERDE YER ALAN YAZIŞMA TÜRLERİ

2.1. DAİRELER ARASI YAZIŞMALAR

2.1.1. Kâime

Arapça asıllı bir kelime olup ayakta duran ve bir şeyin yerine geçen anlamında “kaim” kelimesinden gelmektedir. Kâime belge olarak kullanılmış ise bir şeyin yerine geçen anlamına gelir. Osmanlı diplomasisinde “kâime” arıza ve tezkîre yerine kullanılan belgedir. Arızalar alt makamdan üst makama yazılmasına karşılık kâimeler üst makamdan alt makama yazılmaktadır. Arıza yerine geçen kâimelerde elkâb bazen sadece “*Ma'rûz-ı abd-i ahkarlarıdır ki*” şeklinde iken bazen de üst makamdan alt makama yazılmasına rağmen “*Benim izzetlü sa'âdetlü karındaşı e'azzım hazretleri*”, “*Benim inâyetkar efendim*”, “*Devletlü atûfetlü mürüvvetlü re'fetlü seniyyü'l-himem kerîmü's-şiyem sultânım hazretleri*”, “*Devletlü atûfetlü mürüvvetlü veliyü'l-himem efendim sultânım hazretleri*”, “*Devletlü inâyetlü atûfetlü re'fetlü veliyü'n-ni'am âlî-himem efendim sultânım hazretleri*”, “*Benim sa'âdetlü mekremetlü meveddetlü re'fetlü karındaşı e'azz ü ekremim sultânım ağa-yı celîlü's-şân hazretleri*” şeklinde olmuştur².

Tez konusu olan münşe'atta yer alan kâimelerde kullanılan elkâblar ise “*Benim sa'âdetlü mekremetlü mürüvvetlü re'fetlü karındaşı e'azz ü ekremim sultânım hazretleri*”[9a], “*Benim izzetlü sa'âdetlü karındaşı hazretleri*”[14a], “*Benim devletlü sa'âdetlü mekremetlü karındaşı e'azzım sultânım hazretleri*”[21b], “*Sa'âdetlü mekremetlü meveddetlü karındaşı izzem sultânım hazretlerinin*”[24b], “*Benim sa'âdetlü mekremetlü mürüvetlü ref'etlü karındaşı izz ü ekremüm sultânım ağa-yı celîl'üş-şân hazretleri*” [27b], “*Benim sa'âdetlü fazîletlü mükerrermetlü karındaşı emcedim sultanım efendi*”[40b], “*Benim sa'âdetlü semâhatlü*

---

² Mübahat S. Kütükoğlu, “Osmanlı Diplomatiğinde Birbiri Yerine Geçen Belgeler: Arıza-Kâime, Tahrirat-Şukka” *Osmanlı-Türk Diplomatiği Semineri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay, İstanbul 1994, s.92.

mükerremetlü sultânım hazretleri”[63a], “*Cenâb-ı Rabbü’l-erbâb celle şâne ann-i tekallübü’l-arûz ve arûzü’l-inkılâb devletlü inâyetlü mürüvvetlü veliyyü’n-ni’am efendim sultânım hazretlerinin*”[68b], “*Benim sa’âdetlü mürüvvetlü âtîfetlü re’fetlü sultânım hazretleri*”[74a] şeklinde kalıplaşmış cümlelerden oluşmaktadır.

Başlık kısmında ise “*Hâlisâ Osman Kethüda Merhûmun Pîrîzâde Efendi’ye gönderdiği kâimedir*”, “*Ragıp Paşadan Yüce Kethüda Abid Ağa tarafına yazılan kâime sûretidir*”, “*Sadrazam Hazretleri tarafından Vezirlere gönderilen kâime sûretidir*”, “*Osmanlı Padişahına Mısır tarafından gelen kâimedir*” şeklinde ayrıntılı olarak kimden kime gönderildiği belirtilmekle birlikte “*Kâime sûretidir*” şeklinde denilmekle yetinildiği de görülmüştür.

Metin kısmında gelen emir veya bilgi belirtildikten sonra ise “*mürüvvet buyurmaları hâssa-i me’mûl ve mütemennâdır*” [10b], “*inşâllahu teâlâ karîn-i ilm-i âlileri buyuruldukda emr ü ferman*”[12b], “*mübâ’adet buyurmaları me’mûldur*”[16a], “*intikâd buyurmaları metâ’ rûy-i dest-i niyâz hâlisü’l-fevâidleridir*”[24b], “*mevsûl buyurmaları mütemennâ ve me’mûldur*”[28b], “*zîr-i destân pâyende-i bâd-i rabbü’l i’bâd*”[33b], “*i’lâm ve işâret eyleyesiz*”[40b], “*mübehhic ve hürrem buyrulmak me’mûl ve mütevakkidir*”[41b], “*derkâr buyrulmak aksâ-yı niyâz-ı müstemendânemizdir*”[63b], “*ihtimâm-ı te’âmmulleri me’mûldür*”[68b], “*emr ü fermân devletlü inâyetlü mürüvvetlü veliyyü’n-ni’am efendim sultânım hazretlerinin*”[71a], “*mahbûb ve müslim-i enâm olmaları ümidimizdir*”[77b] şeklindeki ifadelerle son bulunduğu görülmektedir.

Kâimelerde tarih ve mühür bulunmasına karşılık tez konusu münşe’atta yer alan kâimelerde tarih bilgisine rastlanılmamıştır. Ancak farklı münşe’ât türlerini incelediğimizde ise bazılarında tarih bilgisi olmasına karşılık çoğunluğunda olmadığını görmekteyiz. Bu durumdan yola çıkarak münşe’âtlarda yer alan kâime suretlerinde tarih bilgisinin verilip verilmemesinin genel bir kuraldan ziyade müellifin tercihiyle ilgili olduğunu söyleyebiliriz. Mühür bulunmaması hadisesi ise münşe’atta belgenin aslına değil de suretine yer verilmesinden dolayı olanaksızdır.

Tezkîre yerine kullanılan kâimeler ise mali konular hakkında yazılarak maliyenin mukataa³, mevkufât⁴, cîzye⁵ vs. kalemlerinden çıkmaktadır⁶.

Münşe'atta yer alan kâimeler konuları itibarıyla tek bir konudan ibaret değildir. Mısır halkının Osmanlı padişahının affına sığınması [9a-11a], Sadrazamın vezirleri adaleti sağlamaları konusundaki uyarısı [14a-16a], Ragıp Paşa'nın Aydın Vilayetindeki Güzelhisar'a görevlendirildiğini Rakka Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya bildirmesi [21b-24b] kâimelerin konuları arasındadır.

Ayrıca Ragıp Paşa'nın Aydın Sancağından talep edilen meblağın en kısa zamanda ödeneceğini Defterdar Behçet Efendiye belirtmesi [24b-27], tekrardan Ragıp Paşa'nın Sadaret Kethüdalığı görevine atanan Abid Ağa'nın yine bu göreve gelmesinden dolayı mutluluk duyduğunu belirtmesi [27b-29a], Hekimbaşızâde Ali Paşa Tebriz Muhafızı iken Molla Nusret'in padişah tarafından Ali Paşa'ya Nadir Şah ile anlaşma yapması için gönderilmesi [27b-29a], Sadrazamın, Bosna Muhafızı Ali Paşa ile diğer vezirlere Belgrad'da gerçekleşen büyük zaferi ilan etmesi [36b-41a], Halisa Osman Kethüda'nın Pirizâde Efendi'nin Hindkari üslupla yazmış olduğu kitabına dair eleştirisi [40b-41b], Sarazamın, vilayetlerde görevli vali ve memurların adaletsiz olduklarına dair duyumu ve bu kişilerin cezalandırılmaları konusundaki uyarısı [65b-66b], Sultanla görüşüldüğü için Vezirâzama yapılan teşekkür [68b-71a], Ragıp Paşa'nın Aydın Muhassıllı iken Kethüdası olan Ebubekir Ağa'nın ve Salih Ağa'nın kendisine gönderdiği mektup ve hediyelerden dolayı duyduğu mutluluğu [74a-76b] da kâimelerin konularındandır. Bunlardan başka kimden kime gönderildiği hakkında bilgi verilmeyen iki adet kâime sureti de yer almaktadır.

2.1.2. Tezkîre

Tezkîre Arapça “zikr” kökünden gelmekte olup kelime manası “tezekküre vesile olan şey” demektir. Diplomatik olarak ise aynı şehirdeki resmî daireler veya kişiler arasında haberleşmek için yazılmış belgelerdir. Bu nitelikteki belgelerde muhatap alınan kişiden istenen şey açık dille ve söz çok uzatılmadan yazılmaktadır.

---

³ Ekilen toprak için verilen vergi bilgilerinin tutulduğu kalemdir.

⁴ Bir zaman için tutulup alıkonulmuş mal veya para, vakfedilmiş mal, gelirden artıp hazineye mâl edilmiş para bilgilerinin tutulduğu kalemdir.

⁵ Müslüman olmayanlardan alınan vergilerin bilgisinin tutulduğu kalemdir.

⁶ Kütükoğlu, *a.g.m.*, s.277-279.

Tezkîre türleri, konusuna göre ve verildiği daireye göre çeşitlilik arz eder. Mesela berat tezkîresi, hazine tezkîresi, mühimmat tezkîresi, tahvil tezkîresi, ruus tezkîresi, davet tezkîresi, cizye tezkîresi gibi birçok tezkîre türü bulunmaktadır. İlk dönemde yazılan tezkîrelerde tarih ve imza bulunmazken tanzimattan sonra tarih ve imza atılması zorunlu olmuştur. Tezkîre türlerine göre çok çeşitli elkâblar kullanılmıştır⁷.

Münşe‘âta yer alan tezkîre türlerinde elkâblar “*Devletlü inâyetlü atûfetlü re’fetlü velî-ni ‘metim efendim sultânım hazretleri*”[48a], “*Benim nezâketlü nezâfetlü ma’rifetlü elmas-pâre-i hâtem-i cânım mühürkâr-ı mühür-dîdârım sultânım*”[76b], “*Sa‘âdetlü letâfetlü şetâretlü dâder-i safâ perverim sultânım*”[77b] şeklindedir.

Münşe‘âttaki tezkîrelerde elkâb bölümünden sonra doğrudan konuya geçilmiştir. Konu ile ilgili bilgiler verildikten sonra ise tezkîreler “*ihyâ buyrulmak bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü şefkatlü re’fetlü veliyyü’n-ni ‘am cezîlü’l-kerem efendim sultânım hazretlerininidir*”[48b], “*mahbûb ve müslim-i enâm olmaları ümîdimizdir*”[77b], “*meyân-ı bend-i şâhid-i reybân hirâm-ı merâm olalar*”[78a] şeklindeki ifadelerle son bulmaktadır. Münşe‘âta yer alan tezkîrelerde tarih ya da imza bulunmamaktadır.

Yukarıda bahsettiğimiz gibi konusuna göre ve oluşturulduğu daireye göre çeşitli tezkîrelerin bulunması söz konusu münşe‘âta da yansımış ve çeşitli konularda tezkîrelerin yazıldıkları görülmüştür. Bunlar arasında mevlîd-i şerîf tezkîresinde Hz. Muhammed için her yıl düzenlenen mevlît merasiminin Sultan Ahmed Camisinde düzenleneceğine dair duyuru [41b-42a], Sadaret makamında bulunan Ali Paşa’dan İzzet Paşa’nın aff dilemesi [48a-48b], Atıf Efendi tezkîresinde ismi belirtilmeyen kişinin Atıf Efendi’nin ilminden faydalanmadığından cahil kaldığını söylemesi [51a-53a] tezkîrelerin konularındandır. Bunlardan başka nâme yazmaya hevesli bir mühürdarın [76b-77b] ve saltanat hesapçısı İsmail Ağa’nın iki güftenin bestelenmesi konusunda [77b-78a] yazılmış tezkîreleri de bulunmaktadır. Ayrıca “tezkîre sureti” şeklinde yazılmış fakat kim tarafından kaleme alındığı belli olmayan iki adet tezkîre de yer almaktadır.

---

⁷ Mübahat S.Kütükoğlu, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul 1998, s.245-275.

2.2. DİLEKÇE VE RAPOR MAHİYETİNDEKİ BELGELER

2.2.1. Arzuhâl

Üst makamdaki devlet görevlilerine herhangi bir konu hakkında bilgi vermek, dilekte bulunmak, bir istek veya şikâyeti üst makamlara bildirmek amacıyla reâya tarafından yazılmış dilekçe ve rapor benzeri belgelerdir. Aslında Arz ile aynı görevi üstlenmesine rağmen gerek sunan şahıslar, gerekse şekil itibarıyla aralarında bazı farklar bulunmaktadır. Arz genellikle devlet görevlilerinin resmî dilekçesi, arzuhâl ise reaya ve askeri sınıfın şahsi dilekçesidir. Arzuhâllerde XIX. yüzyıl ortalarına kadar tarih yer almamıştır. 1846 başlarında tarih atılması şartı getirilmiştir. Arzuhâllerde mühür de bulunmaktadır⁸. Münşe‘atta yer alan arzuhâl örneklerinde ise tarih, imza ya da mühür bulunmamaktadır.

Arzuhâl’lerde elkâb padişah, sadrazam, divân vs. arzuhâlin muhatabı olan şahıs veya makama göre değişiklik gösterdiği bilinmektedir. Padişaha sunulan arzuhâllerdeki elkâblar “Şevketlü mehâbetlü ref’etlü Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretleri hilafetin daim olsun”, Şevketlü mehâbetlü azâmetlü Pâdişâh-ı âlem-penâh hazretlerinin Hakk subhânehu ve teâlâ vücûd-ı humâyûnların elem ü ekdârdan masûn ve mahfûz eyleye, âmin.”vb. şeklinde iken sadrazam veya daha aşağıda bir şahsa sunulan arzuhâllerde elkâblar “Devletlü ve sa‘âdetlü efendim hazretleri sağ olsun, devletlü inâyetlü merhametlü efendim sultânım hazretleri devlet-i ebedî ile sağ olsun, sa‘âdetlü ve devletlü velîni ‘metim efendim sultânım hazretleri, sa‘âdetlü ve izzetlü ve devletlü pâşâ-yı celîlî’ş-şân” vb. şekildedir. Arzuhâllerin bitiş formülleri de sunulan kişinin mevkiine göre değişmektedir. Yüksek makama yazılmış ise” bâbında emr ü fermân şevletlü, kudretlü, padişâhım hazretlerininindir” gibidir⁹.

Tez konusu münşe‘atta yer alan elkâblar “Devletlü inâyetlü iffetlü ismetlü veliye-i ni ‘metim efendim Sultanım aliyyetü’ş-şân hazretlerinin”[61b], “Devletlü sehâmetlü besâletlü penâhetlü efendim sultânım hazretleri”[73a], “Ey sadr-ı kâmûr ki”[50a], “Cenâb-ı bânî-i sa‘bânî-i kevn ve mekân celi sâne hemîşe bâb-ı bülend-i i‘tâb-ı devletlerin mülâzim-i bî-kesân ve handân-ı ikbâllerin hemvâre-i ma‘mûr ve âbâdan eyleye âmin”[65b] “Cenâb-ı tarh-ı efken-i kâşâne-i çâr-ı rükne kubâb-ı celle

⁸ Kütükoğlu, a.g.e., s.303.

⁹ Kütükoğlu, a.g.e., s.303-306.

*annü’ş-şebih ve’l-irtiyâb revnak şüken-i kasr vâlâ-tak gerdûn olan gurfe-i bâlâ-revâk
ikbâllerin ilâ yevmi’l-kıyâm destyârî-i mi’mâr-ı çîre-i dest-i tevfk ile meşîyyedü’l-
erkân ve keyvân-ı sipehr-kerdânı astân-ı devlet sarây iclâllerinde derbân eyleyüp
zulmethâne-i kulûb a’dâ-yı mümmîr-silâb-ı umûm ve hânümân-ı bed-hâhî cilvegâh-ı
gurâb ve bûm eyleye âmin”[64a]* şeklindedir.

Aynı münşe’atta arzuhâller “*bâbında emr ü fermân ve lütf ve ihsân devletlü
inâyetlü iffetlü ismetlü veliye-i ni’metim efendim hazretlerindir”[62b],*” *veliyyü’n-
ni’amâlarıyla sertâc-ı mefâharatim sâyîde-i üç sipehr-i ref’at buyrulmak
bâbında”[65b],* “*emr ü fermân devletlü şehâmetlü efendim sultânım
hazretlerindir”[66b,73b]* şeklindeki ifadelerle son bulmaktadır.

Osmanlı Devleti zamanında arzuhâllerin kişilerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda çeşitli konularda yazıldığı bilinmektedir. Zeynîzâde Münşe’âtında da yer alan arzuhâllerin farklı konular üzerine kaleme alındıklarını öğrenmekteyiz. Bu bağlamda Osmanzâde’nin Kasım Paşa Medresesinde görev almak istemesi[50-51a], sarayda hizmetkâr olan kişinin Sultan hazretlerinin iyiliklerinden dolayı kendisine duacı olması [61b-62b] yer almaktadır. Yine kimin yazdığı belirtilmeyen arzuhâlde kişinin görevinin yenilenmesi konusunda endişe içinde beklemesi ve iyi haberin gelmesi arzusunda bulunması [64a-65b] ve kim tarafından yazıldığı belirtilmeyen bir başka arzuhâlde uzun zamandır tahrirat işinde görev alan kişinin kendisine mülk olarak verilen yerde yazları aşırı sıcak kışları ise aşırı soğuk geçmesinden dolayı yardım istemesi [65b-66b] münşeâtta arzuhâllere mevzu olmuştur. Ayrıca kim tarafından yazıldığı belli olmayan ve Mesud Sultan Giray Han Hazretlerine hitaben kaleme alınan arzuhâlde kendisine gönderilen inayetnâme ile gururlandığını[72b-73] belirten arzuhâl de bulunmaktadır.

2.3. MERKEZ / TAŞRA-YURTDIŞI YAZIŞMALAR

2.3.1. Mektup

Mektup, sözlükte “yazılmış”¹⁰ anlamındadır. Diplomatik bakımdan ise “iki belde, iki memleket arasındaki kişilerce değişik sebeplerle birbirine gönderilen yazılar”dır¹¹. Mektupları, özel ve resmî olarak sınıflandırmak mümkündür.

2.3.1.1. Özel Mektuplar

2.3.1.1.1. Muhabbetnâme

Dostlar arasında sevgi, özlem ve kardeşlik duygularının dile getirilmesi ve hâl hatır sorma amacıyla yazılan mektuplardır. Bu tür inşâlar mevki ve makama uygun hitap zorunluluğu bulunmayan yalnızca dostluğun getirdiği saygı ve sevginin uygun bir dille ortaya konulduğu, muhatabın hâl ve durumunun sorulduğu mektuplardır. Bu mektuplarda hâl-hatır sormanın yanı sıra muhatabın sağlığı için duâ edilmesi ve en kısa zamanda görüşme isteğinin belirtilmesi de önemli yer tutar.

Söz konusu münşe‘atta yer alan elkâblar “Hazretleri”[1b,80b,85a], “Benim izzetlü sa‘âdetlü karındaşım hazretleri”[16a], “Sa‘âdetlü mükerremetlü meveddetlü ârifetlü sultânım ağa-yı celîlü’ş-şân hazretleri”[71b], “Sa‘âdetlü mükerremetlü mürüvvetlü âtîfetlü dâder vâlâcâhım sultânım”[79b], “Devletlü şehâmetlü besâletlü übbehetlü hıdivv-i celîlü’ş-şân hazretleri(Kırım Hanına)”[86b] şeklindedir.

Yine aynı münşe‘atta muhabbetnâmeler “teveccühât-ı kalbiyyeleri buyrulmak istid‘â’dır”[2b], “himmet buyurmaları me’mûl ve mütemennâdır”[17b], “tevkî‘-i dâşte-i ihlâs-ı efrâşteleridir”[72b], me’mûl ve der-hâstdır”[80b], “İbtihâc ve şâdmân buyrulmak me’mûldür”[81b], “himmet buyurmaları me’mûldür”[82a], “kusûr ve kesverî afv ve ma‘zûr buyrulmak mütevakkî‘dir”[85b], “ledâ şerefi’l-vusûl bundan böyle devâm-cûy-ı bî merâları be vech-i levh-i âşinâ olan mübârek tab‘-ı purnuv-cihân-ı nümâlarından imâhe buyrulmamak bâbında lûtf u kerem sultânımındır”[87b] şeklindeki ifadeler ile son bulmuştur.

Münşe‘atta yer alan muhabbetnâmeler, konuları bakımından geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Öğrencisinin Zeynîzâde Efendi’ye yazdığı muhabbetnâmede

¹⁰ Devellioğlu, a.g.e., s. 606.

¹¹ Kütükoğlu, a.g.e., s. 221.

Zeynîzâde sayesinde ilim ve din bilgisini artırdığından, kendisinden daha fazla istifade etmek istediği [1b-2b] belirtilir. Sadrazamdan vezirlere yazılan muhabbetnâmede padişahın rahatsızlığı sürecinde hassa kuvvetlerinin ve halkının ölçüsüz sadakat gösterilerisinden duyulan memnuniyet [16a-17b] dile getirilmiştir. Yenişehir Galos iskelecisi gümrükçüsüne Nevruz'da kimin yazdığı belirtilmeyen muhabbetnâmede kişinin misafir olduğu gümrükçüye hoş sohbeti ve ikramları için duyduğu memnuniyet [71a-72b] açıkça ifade edilmiştir.

Yine Rumeli valisine derbent nizamı için yazılmış muhabbetnâme [79b-80b] ile Anadolu eyaletinden Reis Efendi'ye teşekkür mahiyetli yazılmış muhabbetnâme de [80b-81] bulunmaktadır. Ayrıca Yenişehir'deki yayıcılar hassı için iltizam verilmesinden duyulan memnuniyet [81b-82a] ve Rumeli Valisinin Kırım Hanına Bahçesaray mutasarrıfı olan Ak Mirza'nın zeametindeki işler için emirnâmenin gönderilmesi de [86b-87b] muhabbetnâmelerin konuları arasındadır. Bunlardan başka kimin yazdığı tespit edilemeyen ve kendisine gönderilen hediyelerin Tatar İbrahim ile ulaştığı bilgisini Efendi lakaplı şâhısa bildiren [85a-85b] muhabbetnâme de bulunmaktadır.

2.3.1.1.2. Senânâme

Dua, “Allah’a yalvarma, Allah’tan dilekte bulunma, niyaz, yakarma” anlamlarına gelen bir kelimedir. Belli bir kişinin iyiliğini istemek, ilerideki hayatında Allah’ın rızasını kazanması için yapılan duaların yer aldığı mektuplardır¹². Münşe’atta yer alan senanâmelerin elkâbı “*Efendim sultânım hazretlerinin*”[82a], “*Înâyetlü devletlü ârifetlü mürüvvetlü nûr-ı hadîka-i hubûr ve nûr hadîka-i sūrûrum sultânım hazretleri*”[83b] şeklindedir.

Aynı senanâmeler “*lûtf u kerem kerîmü’l-şîyem sultânımdır*”[85a], “*lûtf u kerem sultânım hazretlerinin*”[83b] şeklindeki ifadelerle son bulmuştur. Söz konusu eserde kaleme alınan senanâmelerin farklı konulardan oluştuğu görülmektedir. Amedi Abdullah Efendi'ye kimin tarafından yazıldığı belirtilmeyen senanâmede kişinin kendisinden feyz aldığı ve himmetlerinden yararlanmak isteği

---

¹² Recep Gökçe, *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmû’a-i Münşeât (İnceleme-Metin-Tıpkı Basım)*, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006 s. 17.

[82a-83], Nuri Efendi'den kâtibine yazılan senanâme de ise kâtibin, zor durumda iken halini hatrını sormasından duyduğu memnuniyet [83b-85b] ifade edilmiştir.

2.3.1.1.3. Tebriknâme

Doğum, düğün, terfi gibi sevindirici bir olayın kutlanması amacıyla yazılan mektuplardır. Önceleri tehniyetnâme olarak adlandırılan bu tür günümüzde tebrik nâme veya kısaca tebrik terimiyle ifade edilmektedir. Sevindirici bir olaya bağlı olarak kaleme alındığı için dostlar arasında yazılabileceği gibi, mevki bakımından küçükten büyüğe veya büyüktan küçüğe de yazılabilmektedir. Elde bulunan kutlama mektubu metinlerinin çoğunluğunun resmî yazışmalar olması nedeniyle bu tür mektupların genellikle küçükten büyüğe yazıldığı dikkat çekmektedir¹³.

Münşe'atta yer alan elkâblar "*Sa'âdetlû mekremetlû mezîd-i meveddetlû karındaş izz ü ekremüm sultanım ağâyı celilü's-şân hazretlerinin*"[17b] ve "*hazretlerinin*"[46a]" şeklindedir.

Bu tebriknâmeler "*yâd ve es'âd buyrulmak me'mûl ve mültemesdir bâkî hemîşe sa'âdet ve ikbâl bâd yarabbü'l-âbâd*"[18a] ve "*mürüvvat ve kerem efendim sultanım hazretlerininidir*"[47a] şeklindeki ifadelerle son bulmuştur.

Zeynîzâde Münşe'atında Vezir Ali Paşa Hazretlerinin Sadrazam Kethüdasına göreve atanmasından dolayı tebriği [17b-18a] ve Osman Efendi'nin Defterdar Efendi'ye Dimaşk (Şam) Defterdarlığına atanmasından dolayı kaleme aldığı [46a-47a] tebriknâmesi de yer almaktadır.

2.3.1.1.4. Tavsiyenâme

Birini veya bir şeyi tavsiye, önerme ve başkasına yönlendirme amacıyla alt makamdan üst makama veya eşit makamlar arasında yazılan mektuplardır. Günümüzde referans mektupları gibidir. Referans olacak kişinin yetkili veya sözüne itibar edilen bir kişi olması gerekir. Sûfiler, Osmanlı toplumunda kendisine genellikle hürmet edilen, saygı duyulan, söyledikleri adeta bir emir gibi kabul edilen toplumsal saygınlığı olan kimselerdir. Dolayısıyla referans olabilmek özellikleri vardır. Referans olunan kişi karşı tarafa tanıtılır, onun özelliklerinden bahsedilir. Tavsiye edilen kişinin dini inançları kuvvetli, ahlaklı ve işinin erbabı olması

---

¹³ Gültekin, *a.g.e.*, s.246.

gerekmektedir. Böylece talep edilecek şeye layık olduğu ifade edilmiş olur. Şefakatnâmelerde olduğu gibi tavsiye edilen kişi, mektubu yazanın akrabasından veya mahiyetinden olduğu gibi hünerli ya da muhtaç durumda biri olabilir. Bazen de istek üzerine tavsiye yapılır¹⁴.

Münşe‘atta bir adet bulunan tavsiyenâmenin elkâbı “*Sa‘âdetlû mükerrermetlû recâcetlû ârifetlû dâder-i me‘ârif-medârım Efendi hazretleri*”[79a] şeklindedir. Aynı tavsiyenâme “*hâsse tab‘-ı kerîmânelerine menût ve mahmûldür*”[79b] şeklinde son bulmuştur. Bu tavsiyenâme Felekzede bir Mısırlı olarak nitelendirilen Kahire ve Rakka Beyi Mustafa’nın bir süredir sıkıntı içinde olduğu bu kimseye merhamet edilerek hacetinin giderilmesi için [79a-79b] yazıldığını öğrenmekteyiz.

2.3.1.1.5. İtizarnâme

Özür beyan etmek için yazılmış mektuplardır¹⁵. Zeynîzâde Münşe‘atında yer alan itizarnâmenin elkâbı “*Devletlû inâyetlû besâletlû atûfetlû mezîd mürüvvetlû veliyyü’n-ni‘am zâde veliyyü’n-ni‘am kesîrü’l-kerem efendim sultânım hazretleri*”[85b] şeklindedir. Aynı itizarnâme “*emr ü fermân efendim sultânımındır*”[86b] şeklinde son bulmaktadır.

Münşe‘atta yer alan itizarnâme Şeyhülislâma yazılmıştır. Kimin tarafından yazıldığı bilinmeyen itizarnâmede kişinin sıkıntısı nedeniyle defalarca arzuhal yazdığını ve kendisine gelen mektupla gururlanarak hayır duada bulunduğu [85b-86b] belirtilmektedir.

2.3.1.2. Resmî Mektuplar

Resmî daireler veya devletlerarası değişik nedenlerle yazılmış resmî yazı türüdür. Elkâbda gönderen ve gönderilenin mevkisine göre farklılıklar bulunmaktadır. Resmî mektup türlerinde değişik elkâblar görülmektedir. Alt makamdan üst makama yazılan mektupların elkâbları “*Muttali‘-i tevâlî-i devlet ve menba‘-ı menâbi‘-i sa‘âdet ü haşmet olan sütte-i seniyye-i sidre-makam ve atebe-i âliye-i gerdûn-ihtitamları türâbına, Mesned-i menba‘-ı devlet-penah-ı âsafî huffü’r-Rahmâni‘l-lûtfi‘l-hafî sâha-yı mülk-i mesâhasına, Devletlû inâyetlû mürüvvetlû vâlâ-*

¹⁴ Ömer Çakır; *Türk Edebiyatında Mektup*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2005, s. 210; Gültekin, a.g.e., s.255.

¹⁵ Gökçe, a.g.e., s.17.

himem cezîlü'l-mükerrem efendim sultânım ağa-yı zîşân hazretlerinin hâk-pây-i iştimâllerine” şeklinde iken üst makamdan alt makama yazılan mektublarda ise elkablar “*Sa‘âdetlü mekremetlü meveddetlü karındaş-ı e‘azz ü erkemim düstûr-ı celîlli’ş-şân hazretlerinin nâdî-i sa‘âdet-mevfûrlarına, İzzetlü sa‘âdetlü meveddetlü karındaş-ı e‘azzım paşa-yı celîlü’l-kadr hazretlerinin huzûr-ı izzet-mevfûrlarına, Sa‘âdetlü semâhatlü rıf‘atlı ma‘ârif-perverim karındaşım efendi hazretlerinin huzûr-ı sa‘âdet-mevfûrlarına, Saâdetlü mekremetlü mürüvvetlü atûfetlü oğlum sultânım efend-i celîlü’ş-şân hazretlerinin nâdi-i sa‘âdet-iştimâllerine, Hâlâ Ruha’da mütesellimimiz izzetlü Süleyman Ağa*” şeklindedir¹⁶.

Münşe‘atta ise “*Benim devletlü sa‘âdetlü mekremetlü atûfetlü efendim sultanım hazretleri*”[11a], “*Sa‘âdetlü mekremetlü meveddetlü ref‘etlü karındaş e‘azz ü ekremim sultanım ağa-yı cellilü’ş-şân hazretlerinin*”[13a], *Hîn bahr-u lâhût siyâh-ı ibret beyn melik-i melikût olan sa‘âdetlü diyânetlü inâyetlü kerâmetlü efendim sultânım hazretlerinin*”[33b], “*Sa‘âdetlü dirâyetlü ârifetlü dâder-i hamîde-i etvârım sultânım efendi hazretlerinin*”[78a] şeklinde elkâblar yer almıştır.

Münşe‘atta bulunan resmî mektuplar “*eylemeleri matlûbdur*”[9a], “*inşâllah-ı teâlâ karîn-i ilm-i âlîleri buyuruldukda emr ü ferman*”[12b], “*devr ve mehcûr buyurmayalar*”[34a]” *yâd ve dilşâd buyurmaları izz ü metâlib hâlisânemizdir*”[14a], “*hemîşe derd-i kân-ı tabâbet keşide-i esbâb-ı hezâfet amâde bâd bir rabbü’l ibâd*”[35a], “*vâllahü’l-emcâdü’l-mu‘temed alallâhü’l-melükü’l-ekrem Muhammedü’l-vezîrü’l-a‘zam*”[58b], “*bâkî hemîşe eyyâm-ı sa‘âdet ve kâmrânı mütemâdî ve ber-devâm-bâd*”[61b], “*himmet buyrulmak me’mûldür*”[78b] şeklinde son bulmaktadır.

Münşe‘atta çeşitli konularda yazılmış resmî mektup suretleri yer almaktadır. Sadrazam tarafından Acem tarafına yazılmış mektupta, İran ile yaşanan sınır anlaşmazlıklarını barış içerisinde çözmekten yana oldukları ancak gerekirse savaş da yapılacağı İran’a [6a-9a] bildirilmiştir. Başka bir mektupta Aydın Muhassılı Ragıp Paşa’nın Devlet-i Aliyeye hediye olarak gönderdiği atlarla ilgili bilgi [12b-14a] verilmiştir. Yine Reisülküttap Rami Paşa tarafından Sivaslı şeyhlerin önde

---

¹⁶ Kütükoğlu, a.g.e., s.221-223.

gelenlerine yazılan mektupta âlim yetiştirilmesi konusundaki uyarılar [33b-34a] dile getirilmiştir.

Ayrıca Muhammet Rami Nabi Efendi'nin padişahın bir rahatsızlığı için Tabib Efendiye yazdığı mektupta hastalığın tedavisi için tabibin acilen göreve çağrıldığı [34a-359] belirtilmiştir. Sadaret makamından İran hükümdarı Nadir Şah'a yazılan mektupta ise düşmanca davranışlar sergileyen İran'ın cezalandırılacağı ve Osmanlı hanedanının ve şeriatın devamlılığı için eyalete memur tayin edilen Mehmet Rahim Han ile Nazar Ali Han'ın gönderilen mektupla bağlılıklarının sağlandığı [55a-58b] belirtilmektedir.

Sadaret makamından Safevi Sadrazamlığına yazılmış mektupta, Lehistan Beylerbeyi Ali Merdan Han'ın vefatı üzerine elçilerin İran'da bulunacakları ve Nadiri tahtına Mirza Mehmet Muhsin ile Oğuz Ali Han'ın talip olduklarının duyulması üzerine yeni yöneticinin belirlenmesine kadar elçilerin orada bulunacakları [58b-61b] belirtilmiştir. Bunlardan başka fen ve kitap ehlinde birine yazılmış mektup [78a-78b] ile Osman Efendi'nin Pirizade Efendiye yazmış olduğu mektup[53a-54a] suretleri de yer almaktadır.

3. ESERDE YER ALAN İNŞÂLARIN ÖZETLERİ

[1b-2b]Arapça dilbilgisi âlimlerinden yazar Güzelhisarlı Zeynîzâde Efendi'ye yazılan muhabbetnâmedir.

Bizim rehberimiz olan zatîâliniz, ders meclislerinde fazıllara göstermiş olduğunuz dostluk, iyi niyet ve muhabbetiniz dolayısıyla Şafî mezhebinin içerdği usûl ve kaidelere icabet edip sizin ışığınız sayesinde edep ve eğitimimizi kısa sürede tamamladık. İlim ve din işlerine olan sevgimiz ve bilgimiz sayenizde arttı. Şiraz'a giderek günden güne kendimizi daha da geliştirdik. İlmi işlerle meşgul olup hastalıklı düşünceden kurtulduk. Sizin ilim ve bilginizden faydalanarak aşırı istek ve düşüncelerimizden uzaklaştık. Kendimizi buyrulan ilme adadık. Sizin etrafınızda oluşan dostluk toplantılarına ve aydınların meclislerine dâhil olmak, sizden uzaklaştırılmadan hayırlı davetinize icabet edip sizden istifade etmek isteğimizdir.

[2b-3a]Nevres Efendi¹⁷.

Sinni-Mâr gibi mahir mimarın cennet gibi bir bina inşâ etmek üzere daveti kendilerine takdim edilmiş olup eğer ki daveti kabul ederse sizden isteğim şudur: yarın yani Cuma günü iki su arasındaki Harzem ile yarım günden daha yakın az sürede doğu tarafına yönelip Şam ülkesinin sınırına dört beş saat kala çadır kurulup iskân vakitte karanlıkta imar ettiğimiz çadırı tıpkı ayın on dördüncü gecesinde Orta Asya'daki Nahşeb'de müneccim çukuruna nispetle yapılmasının emredilmesi sultanımızın buyruğudur.

---

¹⁷ Aslen Kerküklüdür. Nevres-i Kadîm olarak anılır. Arapça ve Farsçayı çok iyi bildiği anlaşılan şairin ilk görevi Hekimoğlu Ali Paşa'nın Tebriz Cephesi seraskerliğinde onun resmi mektupçuluğudur. Ali Paşa'nın Maiyetinde pek çok yer gezmiştir. Ali Paşa sadrazamlık göreviyle İstanbul'a döndüğünde beraberinde şairi de getirmiştir. Nevres gerek sadrazama yakınlığı gerekse ilmi ve edebi kudretiyle İstanbul'da kendisine iyi bir çevre edinince müderrisliğe başlamıştır. Tokat kadılığı yapmış bir süre sonra İstanbul'a dönmüştür. Süresi dolmadan Filibe kadılığından azledilince I.Mahmud fermanıyla Edirne'de birkaç ay ikamete mecbur tutulmuştur. Ardından Girit'te ki Resmo kasabasına sürülmüş ve burada altı yıl kaldıktan sonra III. Osman devrinde sürgün yeri Bursa'ya çevrilmiştir. III. Mustafa zamanında affedilerek İstanbul'a dönmüştür. Sadrazam Koca Râgıp Paşa tarafından Kütahya kadılığına atanmıştır. İstanbul'a dönüşünden sonra tekrar Bursa'ya sürülmüş ve Bursa'ya varışından birkaç gün sonra vefat etmiştir. Nevres-i kadim keskin söyleyişi, dilini tutamayışı, küfürbaz oluşu dolayısıyla çevresindeki insanları sık sık gücendirmiştir. Bu yüzden ömrünün büyük bir kısmını sürgünde geçirmiştir. Lâle devrinin kapandığı bir dönemde yıldızı parlayan sanatkarların en önemlilerinden sayılır. Tanzimat yazarları tarafından divân şiirinin üstatları arasında zikredilmiştir. Bkz. Hüseyin Akaya, "Nevres, Abdürrezâk", *DİA*, C.33, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.57.

[3a-4a]Nevres Efendi'ye ait.

Hükümdarımızın devlet dairesinde görevlendirdiği kulunuzdan yüce makamınıza arz olunmuştur ki hükümdarın da desteğiyle Şah'ı yenmek isteğimizdir. Bu olay hükümdarımızın nezdinde yararlı ve hayattaki önemli olaylar arasındadır. Bilinsin ki gönüllerindeki isteklerini gerçekleştirmek temennimizdir.

[4a-6a]Nevres Efendi'ye ait.

Hükümdarın emriyle yazılan menşur gereği Şam yönetimine görevlendirilmekle Sultan hazretlerinin devletin dört bir yanındaki görevlileriyle koruduğu beş vilayetten payitaht nezdinde seçkin görülen Şam'a sarayın defterhanesinde görevli iken padişahın fermanıyla farz kılındığı üzere görevlendirildiğim günden beri saadetli devletimiz ve Nahl Suresi yardımıyla bölgede sükûnet sağlanmış işler arttırılmış ve bereketli kılınmıştır. Padişahın inayet ve ihsanları ile bu iyi zamanlarda işlerin düzene girmesi ve devletin geleceğinde parlak bir nizamın görünmesi için dünyanın koruyucusu zatınızın akıl ve şuur sahiplerine yol göstermesi duamızdır.

[6a-9a]Acem tarafına Sadrazamın mektubudur.

Biliniz ki geçmişten günümüze gelinceye kadar devletimizin ülkeler arasında halka vacip kıldığı yol vergisini, tayin edilenin aksine devletimizin kendi sınırlarına tecavüz edip Hemedan'a girişinizden sonra kibirli üslupla yazılmış mektubunuz tarafımıza ulaşmış içeriğine hâkim olunmuştur. Horasan'dan hareket edip İsfahan ile bazı boş yerleri zapt eylediniz. Güç kullanarak ve iktidarı yok sayarak zapt ettiğiniz ülkelerin geri verilmesi rica edilmiştir. Yüce Şahın huzurundan devletimize gönderilen elçilerden henüz bir haber yoktur. Devlet temsilcileri Mısır, Şam ve Tatar askerleriyle intikam almak üzere karşı karşıya geleceğinizi söyleyerek anlaşmanın aksine düşmanca laflar söylemişlerdir. Allahın izniyle bu hilekâr hareketiniz duyulmuştur. Devletimize karşı durma iddialarınıza karşılık bedelini ödemek için mukabele ettiğimiz zaman kaçacak yer arayacaksınız. Horasan Emiri'nden Afgan taifesinin dağılmış hallerini ve Harezm askerlerinin içinde bulundukları durum bilinsin ve pek çok tarihi vesikada kaydolunduğu üzere Sultan Muhammet Harzemşah'ın çok sayıda askeri ile gurur ve kibir içerisinde mağlup olduğu ne hallere düştüğü kayıtlıdır. Elçinizin devletimizin kapısına yüz sürmezden evvel

kadim anlaşmaya muhalif hareket ile Devlet-i Âliyemizin sınırlarına tecavüz eylediğiniz duyuldu. Ansızın sınırlarımıza yaklaşan yabancılar ile kargaşa zuhur etmese tüm dikkatimizi İran'a çevirme düşüncemiz olmazdı. Yüce saltanatın sahibi Tahmasb hazretlerinin ecdatlarının yolu ile kadimdeki anlaşmayı yenilemek ve dostluk esasını güçlendirmek istemesi padişahın huzurunda dile getirildiğinde devletimizin yüce şefkati ortaya çıkacaktır. Ancak bu sırada kabul edilemez olayların vuku bulması üzere tedbirli olmak düşüncesiyle 18 Muharrem'de Üsküdar'a hükümdar ordu göndermiştir. şayet elçileriniz vasıtasıyla iletilen anlaşmayı kabul ederseniz ne ala. Ancak çıkılmaz yola sapar, kibirle hareket ederseniz Allah'ın izniyle zafer sahibi kalabalık ordumuzla İran ülkesini harap ederiz. Allah'ın lütfü ve keremiyle İsfahan'da askerlerimizin zaferi arzumuzdur. Savaş ve barıştan birini tercih ile belaları bertaraf eylemek isteğimizdir.

[9a-11a]Osmanlı Padişahına Mısır tarafından gelen kâimedir.

Eski sipahi ağası Mustafa Ağa vasıtasıyla gönderilen ferman emriniz üzere Mısır divânında okunup fermanın içeriği öğrenildikten sonra hazine kâtiplerimiz padişahımızın fermanına cevaben ayrıntılı bir yazı hazırlayıp hükümdar tarafına teslim edilmesi onaylanmıştır. Bu suretle bütün gücümüz ve çabamızla uykuyu ve terk edip bundan sonra yazılan hususlarda tüm yetkililerle ittifak edeceğiz. Osmanlı kanununda var olan suçlardan Mısırlılar tarafından iletilen affedilme ricası yazılmıştır. Bu yazı bölükbaşımız Mustafa Ağa ile gönderilmiştir. Yanınıza ulaştıklarında Mısır'daki durumdan haberdar olup Mısırlıların talepleri Osmanlı kanunlarına ve sizin hoşgörünüze bırakılmıştır. Yüce makam sahibi hükümdarın emrine uyarak bu ana denk tüm işlerimizde ortaya konan tüm çalışma ve çabalarımızı devam ettirmek niyetindeyiz. Bu sırada kapı kethüdamız Ali Ağa hakkında emin olunan hadise sizleri huzursuz etmiştir. Ancak saadetli sultanım hazretlerinin işlerinde kapı kethüdasının padişahımızın emirlerine ve isteklerine hizmet ettiği biline. Bu zamana kadar ki desteğinizin devam etmesi şuan ki kâime'mizin de yazılma amacıdır. Padişahımızın affetmesi temennimizdir.

[11a-11b]Mahmut Efendi kalemiyle Kethüda Bey tarafından cevaptır.

Hükümdarımızın kapıcılar bölükbaşısı olan Mustafa Ağa vasıtasıyla gönderilen yüce yazısı biz kullarına yönelik iyi düşüncelerini içeren kâimesi ve Mısır

halkından istekleri ulaşmış olup tarafımızca anlaşılmıştır. Hükümdarımızın iyi dilekleri ve güzel isteklerini ulaştıran adamları uygun bir vakitte hükümdarımızın huzuruna geri dönmek üzere hareket ettirilecektir. Hükümdarımızın yüce yazısında belirtilen emirlerinin yerine getirilmesi tarafınıza ulaştırılmıştır. Hükümdarımızın istekleri doğrultusunda devlet işlerinde görev alanların hatadan uzak ve sevinçli bir şekilde hükümdarımızın yüce isteklerinden fazlasıyla talepkar olup onların hizmet etmekteki heves ve isteklerini sizin bu kâimeniz daha da artırmıştır. Ömrünüzün bekası için duada olan kullarınızın bilgisi bu kâimeyle artmıştır.

[11b-12b]Kâime sûretidir.

Hükümdarımızın hazine kâtipleri ve mehterbaşları vasıtasıyla bizlere gönderdiği güzel sözlerini içeren kâimesi tarafımıza ulaşmış ve içeriği bizlerce anlaşılmıştır. Kâimede bizlere gönderilen yüksek teveccüh ve iltifatlar ve iyi düşünceler yüksek seviyelere ulaşmıştır. Hatta tasavvur edilemez ölçüde bazı vasıtalarla gelişme ve artış göstermiştir. Hükümdarımızın taltif ve iltifatları doğrultusunda bize mal olan bu ünvanların korunması dileğimizdir. Kıyamet gününe kadar tahtın geleceği ve mutluluğunu saf ve temiz duygularla kulunuzu yüce makamınızda şükürle hizmet etmeye nasip kılsın. Allahın izniyle vazifelendirilmiş işleri tamamlayarak hükümdarımızın rehberliğinde seferden geri dönmek ümidindeyiz. Görevli kullarınız kâimede yazılan vazifelerini yerine getirdiklerinde ve ülkelerine devlet topraklarına ulaştıklarında yüksek makamlara getirilmeleri arzusundadırlar.

[12b-14a]Aydın Muhassılı Ragıp Mehmet Paşa'nın Devlet-i Âliye'ye hediye olarak gönderdiği atlarla ilgili Sadrazamlık Kethüdalığı tarafına yazılan mektubudur¹⁸.

Hükümdarımız hazretleri için Aydın'ın her bir bölgesi at yetiştirmek ve at tedarik etmek hususunda gelişmiş olup kulluk merasimlerinde iyi yürüyen birkaç at temin etmek ve hükümdarımıza takdim etmek görevlerimizdendir. Ancak onların makamlarına yakışır derecede yetişmiş at tedarik etmek mümkün olmamıştır. Bu

---

¹⁸ Ragıp Mehmet Paşa, Aydın Muhassıllığı görevinde Aralık 1748-Ekim 1750 tarihlerinde bulunmuştur. Bkz. Ahmet Zeki İzgöer, *Koca Ragıp Mehmed Paşa Tahkik ve Tevfik*, Çalış Ofset, İstanbul 2003, s.32.

hususta vaki olan kusurumuzun affedilmesi ümidindeyiz. Mısır tarafından gönderilen ve bizim elimizdeki atlar arasında yetiştirilen bir Mısır atı ile temin ettiğimiz üç Türkmen atını takdim etme cüretinde bulunmakla her ne kadar velinimetimizin binek hayvanı olmaya layık olmasa da uygun bir vakitte huzurunuzda arz edip ahırınıza kabul buyrulması arzumuzdur. Bundan başka özellikle padişahımıza gönderilen iki atın kabul edilmesi ve inşaallah bundan sonra zatîâlinizin gönlünden kovulmayıp güzel hatırlanmak en içten dileğimizdir.

[14a-16a]Sadrazam Hazretleri tarafından Vezirlere gönderilen kâime sûretidir.

Ülke topraklarımızın ve vilayet ahalisinin idaresinden sorumlu kardeşlerim, fakir ve Müslüman halkı zalimlikten koruyup, eşitlik ilkesi doğrultusunda idare etmek ve hükümdarın adaletini icra etmek büyük vezirlerin sorumluluğundadır. Bu suretle ülkedeki zayıf halkın haklarını lazım geldiği üzere adaletle icra etmek, halka zulüm ve baskıdan uzak durmak tüm vezirlere vaciptir. Şayet hükümdarımızın rızasına ve dine aykırı olarak fakir halka zulüm edilip şiddet uygulanır ise tüm vezirlerin bu dünyada ve öteki dünyada mesul tutulacakları aşikârdır. Geçmişten bu güne vezirlerin her işi layıkıyla yerine getiren, olgun vasıflara sahip olduğu ve padişahımızın hükümlerini idrak edip adalet ölçüsünde icra eden, parmakla işaret edilen kişiler olduğu sizin de malumunuzdur. Sizin de aynı şekilde hakkaniyet sahibi olup halka hizmet edenlerden olacağınız ümit edilmektedir. Padişahımız ülkedeki bütün sırlara hâkim ve tüm hadiselerden haberdar olmaktadır. Ahaliye düşünülenin aksine davranışların sergilendiği hükümdar tarafından duyulmuştur. Padişahın öfkesi zuhur etmek üzereyken vezirlerine olan iyi düşüncesi ve inancı dolayısıyla onlara eskiden beri tayin ettiği gelirle büyük teveccüh göstermiştir. Bundan sonra adalet ve insaftan ayrıldığınıza dair icraatlar zuhur eder ve bu hükümdarın kulağına ulaşırsa onlar için iyi niyet gösterilmeyecektir. Vezirlerimize olan derin ilgimiz ve yüksek muhabbetimiz gereğince nasihat kılınmıştır. İnşallah bundan böyle sizler halka hizmet etmeyi ve hakkaniyetli davranmayı meslek edinip ve itina ile muamele ederek vilayet halkını koruyacağınız, asayiş sağlayarak günden güne iyileştireceğiniz inancındayız. Bir kişinin bile fakir halka kuvvet uygulayarak zulüm ve baskı altına almasına izin verilmeyeceği ümidimizdir.

[16a-17b]Sadrazam tarafından Vezirlere gönderilen muhabbetnâmedir.

İnsanlar ve canlılar âleminin temelini oluşturan hükümdarımız efendimizin sağlam vücudunda bir miktar rahatsızlık meydana gelmişti. Ancak Allah’a şükür birkaç gün içinde şifa bulmuştur. Vücudunda ki rahatsızlık tamamen ortadan kalkmış ve yeniden kuvvetini toplamıştır. Bu süreçte hükümdarımızın hassa kuvvetleri ve halkımız, sadakatlerini ölçsüz göstermiştir. Devlet işlerinde düzen ve adaletin uygulanmasından geri kalınmamıştır. Allah hükümdarımızın sıhhatini ve geleceğini korusun hilafetine herhangi bir kötülük gelmesin. Kulları sadakat nişaneleriyle bağlılığını sürdürsün. Saltanatı sevenlerin hayrına işler yapılsın ve taleplerini gerçekleştirmek üzere vakıflar kurulsun. Vezirlerin sorumluluğunda cihanın sahibi hükümdarın talep ettiği işlerin tamamının düzenlenmesinde gerekli gayretin gösterilmesi temennimizdir.

[17b-18a]Vezir Ali Paşa Hazretlerinin Besim Efendi kalemiyle Sadrazam Kethüdasına tebriknâmedir.

Sultanımızın izni ve ödüllendirmesiyle yüksek mertebede ki kethüdalık görevine geldiğiniz tarafımızca malum olmuştur. Bu hususta dostça tebriknâmemizi yazıp tarafınıza göndermiş bulunuyoruz. İnşallah sonraki yıllarda bu görevinizde kalarak padişahımızın gönlündeki yerinizi muhafaza etmeniz arzumuzdur.

[18a-18b]Seyyid Vehbi¹⁹ merhumun.

Takdim edildiği üst düzey görevlerde herhangi bir ihmali olmayan ancak gençliğinin baharından orta yaşlılığın kışına geçildiğinde geçmişteki alışlagelmiş

---

¹⁹ Divân şairi ve nesir yazarıdır. İstanbul’da doğmuştur. Adı Hüseyin olup İmamzâde Mehmet Efendinin oğludur. Soyu Ehl-i beyte dayandığından “seyyid” lakabıyla anılmıştır. Hüsâmeddin Efendi ile yakınlığı olduğu için gençliğinde bir müddet “Hüsâmî” mahlasını kullandıktan sonra hocası şair Mirzazâde Ahmed Neyli’nin tavsiyesiyle “Vehbi” mahlasını almıştır. Mirzazâde Şeyh Mehmed Efendi’den iyi bir eğitim almıştır. Hocazâde Seyyid Osman Efendi’nin Anadolu kazaskerliğinde mülâzım görevinde bulunmuştur. 1711 yılında Rus seferi vesilesiyle yazdığı kaside ve tarihlerle III. Ahmed’in ilgisini çekmiştir. Uzunca bir süre İstanbul medreselerinde müderrislik yapmıştır. III. Ahmet ve Damad İbrahim Paşa dönemlerinde şairlerin önde gelen isimlerinden biri olmuştur. Topkapı Sarayı önündeki III. Ahmed Çeşmesi için padişahın yazdığı “*besmeleyle iç suyu Han Ahmed’e eyle dua*” tarih mısrasının ebcedinin eksik gelmesi üzerine “*bunu aç besmeleyle iç suyu han Ahmed’e eyle dua*” şeklinde tamamlaması sultanın takdirini kazanmasına vesile olmuştur. 1720’de kaleme aldığı Surnâme isimli eserine mükâfat olarak Tebriz’e kadı tayin edilmiştir. Ardından Kayseri, Manisa ve Halep Mevleviyetlerinde bulunmuştur. Halep’ten ayrılırken Hacca gitmiş ve dönüştü hastalanarak İstanbul Aksaray’daki evinde vefat etmiştir. Bkz. Hamit Dikmen, “Seyyid Vehbi”, *DİA*, C.37, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s.74–75.

hizmetlerinin ve Allah'ın ihsanlarının eksildiğinde Allah'ın huzurunda tüm zorluklar karşısında isyan etmesi mümkün değildir. Gökyüzünün kutlu eşiğinde güneşin koruyuculuğunun devamını dileriz. Allah'a duamız budur ki Seyyid Vehbi'nin varlığı ilerleyen günlerde de devam etsin. Müslümanlığının günden güne en yüksek mertebeye olması dileğimizdir. Âmin.

[18b-19b]Seyyid Vehbi.

Dini çok seven, dünya endişelerinden fakir olan, lütuf sahibi sultanıma arz olunur ki Allahü teâla tahtınızın gölgesinde adalet ve bağışlayıcılığınızı Rum ülkesi üzerinde hâkim kılmıştır. Tüm reaya ve okul çocukları dahi her gün adalet ve bağışlayıcılığınız için sizlere dua ederler. Sizden evvel atalarınız da adalet ve bağışlayıcılığıyla derya gibi olup etrafa yayılmış, zulüm ve keder sıfatlarından arınmıştır. Kısaca gözlediğim üzere sultanımız hakkında ömürlerinin uzun olması için yapılan dualar bundan önce ne görülmüş ne de işitilmiştir. İnsafsızlar dahi onu meth etmekten uzak kalamazlar. İnşallah hükümdarımıza layık olan övgülerimiz ulaşır. Biz de böylece az miktarda nimete buyruğunuz üzere nail oluruz. Böylece sultanınızın dökülen ihsanlarıyla gönül ferahlığına erişmek duasındayız. Kalplerdeki gizli sırlara vakıf padişahınızın huzurunda ona edilen dualar eksik kalır. Aziz padişahın ömrüne duacıyız.

[19b-21b]Merhum Nergisizâde'nin²⁰ toplantılarındaki görüşleri.

Bu kişi İslam yolunda ömrünü tüketmiş, zamanını harcamış, hata ve kötülük yapanlara karşı gelip kendini tehlikelere atmışken karşılaştığı felaketler üzerine kötü düşüncelere dalıp düşmanlık yapıp eşkıyalık fikrine kapılmıştır. Bir miktar hırs ve hevesle kendi adına hisse elde etmek için Emirü'l-Ümera'nın eşiğinden içeri girmiştir. Tıpkı Firavun gibi cehennemde kendisine makam ve mevki elde ederken kader kendisini göstermiştir. Onun temiz ve başarılı soyu dolayısıyla küçücük canını kurtarmak isteğiyle devletin ileri gelenleri bunu dert edinip bu işe koyulmuşlardır.

---

²⁰Osmanlı da kadılık görevlerinde bulunmuştur. Asıl adı Mehmed olup babası Ahmed Efendi'nin kadılık yaptığı Saraybosna'da dünyaya gelmiştir. Kadı Nergisizâde olarak bilinen bir aileye mensup olduğundan Nergisi mahlasını almıştır. Arapça ve Farsça hâkimiyeti yanında geniş bilgisiyle de tanınan Nergisi'nin zarif, nüktedan ve hoşsohbet bir kişiliğe, hassas bir ruha, kırılğan bir mizaca sahip olduğu bilinmektedir. Bkz. Süleyman Çaldak "Nergisi", *DİA*, C.32, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.560-562.

Tam da zor ve karanlık bir anda ben geldim bu iş için toplanacak meclise ulaştırmak üzere bu yazıyı kaleme aldım. Onun içinde bulunduğu durumu açıkça yazdım. Bu kişinin şaşkın ve derbeder olduğunu belirttim. Vardığı yerlerde zarar ve ziyana sebep olduğunu nice yalanlar ve gerçek olmayan hikâyeler anlattığını bundan dolayı bu kişinin kötülüklerinden bahsetmek yerine onun içinde bulunduğu fakirlikten ve aşâğılık durumdan bahsetmeyi Allah-ı telala nasip kılsın.

[21b-24b]Cennet mekân merhum Ragıp Paşa'nın Aydın'a ulaştığı sırada kendi kalemiyle Rakka Valisi Vezir Mustafa Paşa'ya yazdığı ve gönderdiği kâime sûretidir²¹.

Değerli kardeşim. Dostluğumuz çok eskiye dayandığı gibi tüm engellerden arındırılmış, sarsılmaz bir dostluğumuz vardır. Bizim düşünce ve fikirlerimiz aynı yöndedir. Bizim ittifakımız gizlilikten uzak ve aydınlıktır. “*Her nerede olursak olalım birbirimizden haberdarız.*” hükmü gereğince her zaman ve her yerde sizin sağlık haberlerinizi alıyor içinde bulunduğunuz iyi hali duyururuz. Hükümdarın emri ve ihsanı üzere Aydın Hükümet'nin merkezi Güzelhisar şehrinde görevlendirildim. Rebiü'l evvelin dördüncü günü Güzelhisar'a varışımız kararlaştırılmıştır. Bu yere vardığımızda çokça övgüyle karşılaştım ve halkın tecrübelerinden hareketle bu garibin içinde bulunduğu bu halde bir hikmetin gizli olduğunu düşünmekteydim. Bu hikmet ne suretle ortaya çıkar düşüncesindeyken sizden gönderilmiş mektupla görevimiz süresince hükümdarımızın faziletlerini bulunduğu yerden yükselterek bölgeye fazlaca bereket ve adaleti hâkim kılmak ve her işimizde Allah'ın onayına mazhar olmak dileğiniz tarafımıza ulaşmıştır. Bu kulun hayali de hâkim olduğu her yerde refah ve huzuru sağlayıp burada vaki olan havadisler ve buraya yerleşen âlimlerin sözlerine ve üzüntülerine vakıf olmaktır. Hizmet yolunda faydalı işler yapmayı Allah'tan niyaz ederiz.

---

²¹ Aralık 1748 tarihindedir.

[24b-27b]Ragıp Paşa'nın²² Defterdar Behçet Efendi²³ tarafına yazmış olduğu kâime sûretidir.

Kethüda Bey'in vezirlik makamına ulaşması dualarımızdandır. Onunla helalleşmeye duyduğumuz ihtiyaç kapalı şekilde beyan olunmuştur. Ancak eskiden beri nifakçı gurupların halefleri hakikati yalan ve iftira ile örtmüştür. Bu minvalde Aydın Sancağı Hükümetinin belirlediği ve talep ettiği meblağın tarafımızca emir telakki edildiği ve bunu gerçekleştirecek kudrete sahip olduğumuzdan tarafımızca talep edilen meblağın peşin olarak ödenmesi ve alışveriş işlerinin düzenlenip yazıya geçirilerek tahsili yakındır. Azimoğlu Süleyman Paşa ve buna benzer kişileri dost edinmek sultan hazretlerinden uzaklaşmak manasına gelmez mi? Aydın Sancağı yönetiminden mesul tutulmuşken başka bir alana yönelmenin amaç ve maksadının ne olduğunun tarafımca anlaşılmadığına inanılması gülünç ve garip karşılanmaz mı? Bu

---

²² Osmanlı sadrazamı, diplomat, şair ve tarihçidir. 1698-99 yılında İstanbul'da doğmuştur. Asıl adı Mehmed olup Ragıp mahlası ile birlikte Mehmed Ragıp olarak bilinir, ancak daha çok Koca Ragıp Paşa diye anılmıştır. 1722'de Ragıp Paşa Osmanlı-İran savaşı sebebiyle bölgeye tayin edilen Defterhane görevlileri arasında yer almıştır. Serasker Arifi Ahmed Paşa'nın maiyetine dâhil olarak onun mektupçuluğunu da yapmıştır. Revan fethinin ardından umur-ı mühimme kitabetine getirilmiştir. Kâtiplik, mektupçuluk, defter eminliği gibi görevlerle Köprülüzade Abdullah Paşa, Bağdat Valisi Ahmed Paşa, Hekimoğlu Ali Paşa gibi seraskerlerin yanında doğu cephesini dolaşmıştır. Böylece ordu riyaseti vekilliği görevine kadar yükselmiş ve Şah Tahmasb ile yapılacak bir müzakereye kâtip olarak katılmıştır. İki yıl sonra kısa bir süre Revan defterdarı olmuştur. Daha sonra İstanbul'da cizye muhasebeciliği görevine getirilmiştir. 1730'da Bağdat Valisi Ahmed Paşa maiyetinde riyaset ve defter emaneti vekâletlerine memur edilmiştir. Ertesi yıl Bağdat defterdarlığına tayin olmuştur. O sıralarda Herat'ta bulunan Nadir Şah'a elçi gönderilmiştir. Bağdat'ın yedi ay süren zorlu kuşatmasında ki başarıları sebebiyle kendisine maliye tezkireciliği ihsan edilmiştir. Aydın ve yöresinde eşkıyanın ortaya çıkmasıyla Aydın Muhassıllığına tayin edilmiştir. İki yıl sonra Sayda vilayeti valiliğine gönderilmek istenmiş ancak buraya gitmeyince dört ay kadar sonra bu defa Rakka Eyaletine tayin edilmiştir. 1757 tarihinde Halep'ten Şam'a tayin edildiyse de bu göreve başlamadan ertesi gün yapılan divân toplantısında veziriazamlığa getirilince İstanbul'a dönmüş ve iki gün sonra III. Osman'ın huzuruna çıkarak sadaret mührünü almıştır (29 Şubat 1757). Ragıp Paşa sadece iyi bir devlet adamı olarak değil nükteleri, zengin kitaplığı, hukuk bilgisi, şairliği ve sohbetleriyle İstanbul'a ve Osmanlı kültürüne katkıda bulunmuştur. Görev yaptığı her yerde âlimler, mutasavvıflar ve şairlerle dostluk kurmuş, kendisine pek çok kitap ve şiir ithaf edilmiş, Doğu'ya aitengin bilgisi yanında Avrupa'dan kitaplar getirterek Batı âleminden ve fikir adamlarından faydalanmaya çalışmış. Bkz. Mesut Aydınar "Ragıp Paşa", *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.406.

²³ Gerçek ismi Mehmet'tir. Rikâb-ı Hümâyûn defterdarlığı ve hocalığı yapan, Seyfî mahlasıyla şiirler söyleyen Acem Kılıcı Seyfî Mustafa Efendi'nin oğludur. Bu yüzden Acem Kılıcı Seyfî Mustafa Efendizade Mehmed Behçet Efendi olarak tanınır. Öğrenimini tamamladıktan sonra Hâcegân-ı Divân-ı Hümayun sınıfına girerek İzzet Ali Paşa'nın kâtibi olmuştur. Sonra üç yıl defterdar mektupçuluğu yapmıştır. 27 Haziran 1746'da defterdarlığa atanmış ve Mayıs 1750'de tersane emini, 9 Haziran 1750'de ikinci defa defterdar olmuştur. Aynı yılın 11 Ekim 1750 yılında azledilip Alaiye mutasarrıflığına gönderilmiştir. Ocak-Şubat 1751'de hâcegânlığı iade edilerek İzmir'e gönderilmiştir. 1751'de Serez muhafızı olmuştur. 19 Mayıs 1755'de üçüncü defa defterdarlığa getirilmiştir. 22 Ağustos 1755 de vefat etmiştir. Bkz. İsmail Hami Danişmend, *Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.5, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1971, s.291.

hususlu ayrıntılı bir şekilde içeren başka bir kâime yazmış idim. Ancak Kethüda Bey hazretlerinin kâimesinde yüce sözleri arasındaki birkaç faydalı söz ile yetinilmiştir. Bu bağlamda bizden helalleşmek istenildiğine göre yazdığımıza vakıf olunmuştur. Yüce zatınıza kâime yazılması lazım gelmiştir. Alenen meseleyi kısasla halletme yoluna giderseniz tarafınızdan helalleşme ve razı olma talebi aşikâr olup tercih etmeksizin kurtarıcılara mecbur olduğumuz memnun edilmemiz dahi kolay olmayacaktır. Malımızın emniyetini sağlamak dahi hayal iken güvenliğini sağlamak ümidiyle çalınan, gasp edilen ve çok miktarda zarara uğrayan mallarımızın emniyetini sağlamak için bir önceki görevlilerin sorumlulukları arasına ilave edilerek bir miktar dahi kurtuluşlarıyla halkın ihtiyaçları sağlanmış olur. Sultanımızın bu sözlerden amaç ve maksadı malum sıkıntıların ortaya çıkmasını engellemektir. Bu maksatla mührünüze duyulan vefa üzerine affınızı rica ederek hızla çalışmaya başlanmıştır.

[27b-29a]Ragıp Paşa'dan Yüce Kethüda Abid Ağa tarafına yazılan kâime sûretidir.

Benim yüce, şanlı kardeşim. Sultanım Ağa hazretleri tarafınıza bir müddetten beri bağladığım güçlü, samimi sevgi ve dostluk duygularımı belirtmek isterim. Yüce sadaretin kethüdalığı görevine başladıktan itibaren bilgeliğiniz ve talihiniz bu döneme hâkim olmuştur. Siz bu göreve teşrif ettiğiniz sırada gönlü okşayan muameleniz ve vekilliğinizde tarafımıza düşen işleri yürütmek zuhur etmiştir. Yüce makamdan ayrıldıktan sonra tekrar bu göreve tayin olmak isteğiyle çalışmanız duyuldu. O vakitten beri duamızın kabul olmasını dört gözle beklerken bu defa haklarında evliyanın hayır duası sayesinde tekrardan adı geçen rütbeye yükseldiğinizin sevinçli haberi kapı kethüdanız kulları tarafından yazılmış ve müjdelenmiştir. Bu haber her tarafta sevinç ve neşe uyandırmıştır. Yüce Allah tekrar yükseldiğiniz bu makamda yönetiminizi uzun sürdürsün. Evliyanın hayırlı duasıyla yüce hizmetlerinizde başarılarla mazhar olunuz. Hâkimiyetiniz süresince hayırlı işler gerçekleştirin. Âmin.

Zatîâlinizin bizim âcizane işlerimizden gelenek ve göreneklere göre gösterdiğiniz çaba ve gayret tarafımızca yakından görülmüş ve bilinmiştir. Sizi tebrik etmek düşüncesiyle bu kâime yazılmış ve gönderilmiştir. Allahın izniyle daha önce

olduğu gibi gerçekleştirilen işlerimizde samimi çabalarınız artsın. İyi haberlerinizi almak istek ve temennimizdir.

[29a-33b]Hekimbaşızâde Ali Paşa'nın Tebriz Muhafızlığı zamanında Nadir Şah'a gönderdiği kâime sûretidir. Merhum Ragıp Paşa tarafından kaleme alınmıştır²⁴.

Düzenli kâr sahibi ve nimet sahibi halkın imkânlar dâhilindeki iş yerlerinde, işlerin düzenini sağlamak ve evrakları doğru bir şekilde kaydetmek üzere yüce makamda oturan kabiliyetli, istidatlı padişahımızın bir kulu görevlendirilmiştir. Bunun bir sonucu olarak talep edildiği üzere tasarrufum altındaki yerlerde huzuru sağlamak padişahın hükmünü, halkın devletle olan ilişkilerini düzene koymayı ve görevlendirildiğim yerleri muhafaza etmeyi Allah nasip etsin.

Siz İran ülkesinin tek sahibi, bizim azametli ve kudretli padişahımız ile yardımlaşma ve isteklerimizi yerine getirme hususunda anlaşmışken dostluğumuzu ortadan kaldırmak, kanunların dışına çıkıp anlaşmaya muhalif davranışlarınız olabileceği düşüncesi ve endişesi hâkim olmuştur. Bu vesileyle fitneye eğilim olması ya da sulh görüşmelerinin uzatılmasının engellenmemesi adına Molla Nusret, Osmanlı'nın zafer sahibi ordusunun kışlağı olan Kirman'a vararak Osmanlı Seraskeri Vezir Ahmet Paşa tarafından huzura kabul olunmuştur.

Bu hususta yüce devletimizin kararı sorulmuş padişahımızın bu meseledeki hayırlı kararı zuhur etmiştir. Bu hususta görevli Molla Nusret ile sulh meselesi görüşülmüş ve taraflar arasındaki sulh ve dostluğun güçlendirilmesi ve devamlılığı üzere anlaşma maddelerinin sağlamlaştırılması hususunda Osmanlı Devleti Seraskeri Vezir Ahmet Paşa'ya izin verilmiştir. Zafer sahibi askerlerin ordugâhı Hemedan'da olup görüşmelere başlanması bildirilmiştir.

Allahın izniyle son kutlu zaferimiz vasıtasıyla sağlanan anlaşmada on iki madde ve şart üzerinde anlaşma sağlanıp barış metninin düzenlenmesine ve onaylanmasına gelinmiştir. Bu vesileyle varılan anlaşma maddelerinin yazılması ve

---

²⁴ 1725-1727 yılları arasında Tebriz muhafızlığı yapmıştır. Bkz. Orhan M. Çolak, *Arşiv Belgelerinin Işığında Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın Hayatı, İcraatı ve Hayratı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997, s.11-20.

padişaha sunulması kararlaştırılmıştır. Bu suretle adı geçen Molla Nusret antlaşma metni ile ilgili Serasker Ahmet Paşa tarafından bilgilendirilmiş ve sulh metnini padişahın huzurunda arz etmesi kararı verilmiştir. Antlaşma maddeleri padişah tarafından onaylanır onaylanmaz barışın sağlamlaştırılması için bu antlaşma yazıya geçirilecektir. Allahın izniyle antlaşma metninde yazıldığı üzere taraflar arasındaki dostluk resmileşsin, aradaki ittifak güçlensin birlik ve beraberliğimizin duyulmasıyla ihtilafa düşenlere karşı başarılı olunarak aciz halk eziyetten, düşmanca davranışlardan kurtularak rahat bir nefes alsın. Bu antlaşma o kadar mühimdir ki anlaşmanın asıl dayanağı ve gücü İslam dini ve Hz. Peygamberin sünnetine bağlı padişahımızdır. Allahın izniyle antlaşmanın devamlılığı, her türlü felaketten uzak olması ve Osmanlı Devleti hükümlerine uyulması, antlaşma metnine bağlı kalınması kararlaştırılmıştır. Dostluk ve barışın güçlendirilmesinden sorumlu olan büyükelçi hükümdarın yazılmasını kararlaştırdığı karşılıklı dostluğa dair nâme-i hümayunu ulaştırmakla görevlendirilmiş olmakla İran'ın yüce şahı tarafından da dostluğun güçlendirilmesi söz konusu olur ise İyilikler emniyet altına alınır. İyi dilek ve temennilerimiz budur.

[33b-34a]Reisülküttab Rami Paşa'nın Sivashlı Şeyhlerin önde gelenlerine gönderdiği mektupdur²⁵.

Yüce padişahımızın keramet sahibi kapısında birlik olup ibadetle ve tevazuyla tüm zayıflığıyla bulunarak yüzlerce kişinin göz hapsinde sorup soruşturulurken nefesine ve hevesine dalıp şaşkınca yolundan çıkıp gerçek yoldaki tarikat erbabının eğitimi ve yetiştirilmesini her daim istemektedirler. Padişahımızın dile getirdiği arzusu budur ki bağış yapılmakta olan dergâhın yeni âlimler yetiştirdiğinin duyulması nasip olsun. Yüce Allah'tan isteğim budur ki dergâhınızın yüce meclisinde güzel söz ve nasihatler ve kanunun gereklerince saltanat kapısına bağlılığınız ve çokça sevginiz devam etsin.

---

²⁵ Rami Paşa, Ekim 1967-Aralık 1702 yıllarında Reisülküttaplık yapmıştır. Bkz. Recep Ahıskalı "Rami Mehmd Paşa", *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.449-451.

[34a-35a]Sadık kul Muhammed Rami Nabi Efendi'nin bir tabibe gönderdiği mektup.

Kardeşim Tabip Efendi hazretleri, sizin çalışmalarınız gün be gün takip edilmekte. Sizin varlığınız hekimlik üzerinde yetkin kılındıktan sonra padişahımızın isteği budur ki eğer sizin irfanınız hastalık üzerinde tatbik edilirse, Allah'ın izniyle vücudu istila eden hastalıklar ciddi bir dereceye ulaştığında zayıf düşmüş bedeni tüm gücüyle hücumla geçirip iyileştirecektir. Tedavi ve ilaçlarla geçen zamanda vücut tam manasıyla sıkıntıya düşmüştür. Şayet sizin sıkıntıları dağıtan fikirleriniz ve işlerinizin sağladığı faydayla yüce padişahın yaşadığı sıkıntıdan kurtulması yani vücudundaki idrarın küçük bağırsaklar yoluyla tahliyesinin sağlanması ve padişahın sağlığına kavuşması sizin hünerli varlığınızla mümkündür. Padişahımıza derman olmanız beklentimiz ve temennimizdir.

[35a-35b]Merhum Haverî Efendi'nindir.

Avlonya kazasındaki gayr-ı Müslimlerin piskoposu vefat etmiştir. Bölge halkının isteği Avlonya kazasında bir piskopos gönderilmesidir.

[35b-36b]Sabit Efendi'nindir.

Nahiye hizmetkârınızın bir isteği vardır ki “*Mekke ve Medine yoluna Allah'ın izniyle düşelim ki Mekke'de ve Medine'de yerleşeyim*” sözünden hareketle Hz. Peygamberin kerim olan bahçesinin her derde deva havasını, yüce Hicaz'ın cennet gibi, peygamber hasletleriyle dolu, eskimiş hasırla kaplı toplantı yerlerini vacip olan ziyaret amacı ve gayreti hâsıl olmuştur. Hızla akıp geçen ömür dolayısıyla bu ziyaretin yüce saray nezdinde taltif görmesi, ihsanına mazhar olması ve yüce iznin çıkması arzuhalidir.

[36b-41a]Belgrat tarafından gerçekleşen büyük zaferi ilan etmek üzere Sadrazamlık Makamından Bosna Muhafızı Ali Paşa Hazretlerine ve diğer Vezirlere yazılmış kâimedir.

6 Rebiü'l-âhir Pazartesi günü düşmandan intikam almak üzere harekete geçilmiştir. Semendere bölgesine varıldığında büyük topların ve bazı mühimmatın ulaşması için bir gün dinlenilmiştir. Bu sırada Mora'dan savaşa iştirak eden Vezir Rumeli Valisi Ali Paşa'nın Hisarcık'a 2,5 saat yakın mesafede düşmanı hezimete

uğrattığı haberi ulaşmıştır. Ayrıca Sofya'dan eski Karaman Valisi Vezir Memiş Paşa hazretlerinin de Ali Paşa ile ittifak etmesi tavsiye olunmuştur. Dinlenen günün akşamı Yeniçeri birliklerinin ileriye doğru sevk edildiği bilgisi üzerine Semendere'deki süvari birliği seher vakti Hisarcık'a ulaşmak niyetiyle harekete geçmiştir. Tahminen yolun yarısını geçmekteyken düşman birlikleri Hisarcık'a hareket edip Ali Paşa ve Memiş Paşa'nın ordularına gece baskını amacı ile 30.000 piyade ve süvari asker hücum için hazırlanırken kaledeki İslam askerleri de karşılık vermek ve Hisarcık'ı müdafaa etmek için atışlara başlamıştır. Kâfirler de Hisarcık'a çeyrek saat yakındaki mahalde siperlere sığınmışlar ve akabinde harbe tutuşmuşlar. İslam orduları tüm siperlere top atışına başlayıp Çarşamba gün batımından evvel 7 saat taraflar arasındaki savaş top ve tüfek atışlarıyla şiddetlenmiştir Bu esnada kâfi miktarda küffar öldürülmüştür. Buna göre 12.000'i ölü ve yaklaşık 8.000 kadarı tutsaktır. Düşman ordularının reisi Baş General Valisin dahi yaralı ya da ölmek üzere olduğu bazı deliller vasıtasıyla bilinmektedir. Kısaca 60.000'den ibaret olan düşman birliklerinin üçte bir kadarı helak olmuştur. Hayatta kalanlar ise destekten mahrum kaldıkları halde savaşa devam etmişlerdir. Ancak sabah saatlerinde biçare durumları açığa çıkınca Rumeli Valisine bağlı birlikler düşman kuvvetler üzerine yürümüş ve takibe başlamışlardır. Düşman askerlerini Belgrat önlerindeki hendeklere kadar sürmüşlerdir. Bu savaş sırasında Avlonya mutasarrıfı Tahir Paşa'ya bağlı 300 kişi şehit olmuştur. Ayrıca savaşın 400'de yaralıları vardır. Bu zafer Allah'ın nasip ettiği nadir işlerdendir ki bu sevince sizinde iştirak etmeniz için kâime yazılmıştır. İnşallah kâime elinize ulaştığında zaferin sevincini sizler de yaşayabilirsiniz.

[40b-41b]Hâlisâ Osman Kethûda merhûmun Pîrîzâde Efendi'ye gönderdiği kâimedir.

Kıymetli kaleminizle yazdığınız kitabınızda Hindkari üslup üzere olan bir kıta tecrübeniz ve sanatkârlığınızın göstergesidir. Fakat söz konusu kıta iki taraf içinde gerekli bütün sanatları içermekte ve iki taraftan da durumu göstermekle birlikte duruma uygun olmadığından tuhaftır. Bu bakış açısıyla kabul gören görüşlere göre mısradaki olayların meydana gelen olayları güzelce izah etmesi, okuyana ferahlık vermesi, felsefi görüşlerden uzak olmaması apaçık ifadelere sahip olması gereklidir. Bu sözlerin heyecanla söylenmiş olmasını ve böylece kabul edilmesini temenni ederim.

[41b-42a]Mevlid-i şerif tezkîresi.

Âlemlerin hürmetine yaratılan Resul-i Ekrem sallallahu aleyhi vesellem efendimizin pak vücudu ve âlemlere rahmet olarak doğmalarının sevincine hürmeten, adet olduğu üzere her sene olduğu gibi doğumlarına rastlayan günde seçkin ulema ve din âlimlerinin katılacakları bir mevlit merasimi düzenlenecektir. Sultan Ahmet camisinde insanların efendisi Muhammed (sav) için yapılacak mevlidde belirlenen günün seher vaktinde hazır bulunulması bildirilir.

[42a-44a]Halisa Osman Efendi'den Osman Paşa Divân Efendisi Süleyman Efendi'ye.

Kıymetli Efendim. Dua ve hasbıhalden sonra, sizi görememekten dolayı muzdaribim. Size yakınlığım dolayısıyla bazı tanıdıkların ve memurların davranışlarında gözlemlediğim ve sizin bilmediğiniz bazı durumlar bizde bir takım tereddütlere sebep olmuştur. Sizden gördüğüm iltifatlara teşekkür kabilinden bunları bildirmeyi bir vazife addettim. Osman Efendi kardeşinize ulaşan çok kıymetli ve belîğ beyitleriniz bizi fazlasıyla mutlu kıldı. Sizin tarafınızdan her kimi gördüysem hepsinin size müptela olduklarını gördüm. Bu nedenle bu yazıyı yazmaya cesaret ettim. Uzun Mustafa sizin yokluğunuzda gurura kapılarak kendini çok yükseklerde görmektedir. Zaten kendisi verilen rütbeleri hak eden bir kişilik de değildir. Niş defterdarlığına atanana dek bir sürü lüzumsuz işle meşgul olmuşsa da şimdi din için dünyadan el çekerek ve günahlardan sakınarak bazı kerametlere sahip olduğunu iddia ederek başka bir âleme geçmiş gibidir. Bendeniz bu konuda koğuculuk yapmamak için bir sürü gayretler gösterdim. Kıymetli efendim halk Uzun Mustafa'dan muzdariptir. Onun bu ahvali ile ilgili kısa bilgi vermek isterim.

[44a-45a]Ragıp Paşa Reisü'l-küttâp iken²⁶ Pîrîzâde Efendi'ye.

Padişah hazretlerinin fazıl kişilere ve onların akranlarına davetiyle ilim ve yasakları incelemeleri için defalarca verilen hüküm gereği halis duygularla isteğimiz budur ki fazıl kişilerden istifade ederken onların sağlık ve sıhatleri hususunda herhangi bir malumat yokken bu defa gönderilen risalede dostluk ve muhabbet gereğince muamele edilecektir. Saadet verici minberlerinde işlerini icra ederken

---

²⁶ Ragıp Paşa, Şubat 1741- Nisan 1744 yılları arasında Reisü'l-küttâblık görevinde bulunmuştur.

şeriatın ortaya çıkarılmasından boş olmayalar. Bundan böyle de kendi ihtisasi bilgilerinde araştırma esnasında bunun halisler tarafından unutulmaması, eğilip bükülmemesi ve hatırlanması buyrulmuştur. Hayırlı davalardan bu sözümüz seçilmiş kitabın işaret ettiği üzere fazıl kişilerin afiyette olduğu haberleri için her türlü çaba ve gayret gösterileceğine delildir.

[45a-46a]Çavuşbaşı Süleyman Ağa'dan Han Hazretleri Emin Bey'e yazılmış.

Devletli Han Hazretlerine dua ve tazimden sonra benim arizam şöyledir ki; Bana buyrulan görevi tam bir teslimiyet ve ubudiyet üzere eda ederken Abdülgaffar Efendi kulu vasıtasıyla ihsan buyrulan yardım bizi hayli sevindirdi. Hak Teâlâ sizleri hatalardan korusun zatınızı yüceltsin. Hala, adı geçen kulunuz geri dönerken bağlılığımızı bildiren mektup kendisine takdim edilmiş olup, inşâallah tarafınıza ulaştığında yazılanların dikkate alınması adet olduğu üzere inayet kılınması lütfunuz olacaktır.

[46a-47a]Hâlisâ Osman Efendi'den Defterdar Efendi'ye tebrîknâmedir.

Efendimiz hazretlerine bağlılığımızı ve onun sağlığına ve başarılarını temennimizi takdimden sonra, mektubun takdim edilmesinin sebebi şudur ki; dördüncü harem kabul edilen Dımaşk'a Devletli efendimiz tarafından zatınızın bazı imtiyazlarla görevlendirilmeniz üzerine bu müsveddeyi karalamaya cesaret ettim. Allah mübarek etsin, yolunuzu daima aydınlatsın. Âmin. Bendeniz mültezimin iltifatlarının kabulü elbette mürüvvetli efendimindir.

[47a-48a]Pîrîzâde Efendi'den²⁷.

Saadetli Efendim, kemal-i edeple gönderilen mektubunuz kerametlerle dolu olup, son sözü büyük bir kalemden çıkmış deniz ferahlığındadır. Bağlılığınızı ifade eden sözleriniz bizleri memnun etmekten daha fazla gurur verir. Eğer kabul edilirse gece gündüz devlete duaya çalışmamız dolayısıyla mutluyuz. Sizin gibi dostlar bizleri takdir ettikçe hayra ve hizmete gayretimiz bayram şevkiyle olacaktır. Allah-ı Teâlâ hazretleri her işimizde bizleri başarılı kılsın.

[48a-48b]İzzet Paşa'dan Sadrazam Ali Paşa Hazretlerine gelen tezkîredir.

Devletli Efendim. Allah Teâlâ devletinizi ve ikbalinizi devam ettirsin. Sizleri de inayetten uzak eylemesin. Öteden beri zatınıza olan bağlılığım malumlarıdır. Ben hakir kulunuz inayetinizle şereflendim. Ancak benim hakkımdaki inayet nazarınız ve merhametle yaklaşmanız beni bir takım kötülüklerden alıkoymaktadır. Ben de bu şekilde her daim sizin eteğinizin gölgesine sığınmaktayım. Sizden başka da sığınacak bir kimsem yoktur. Bu itibarla bütün hata ve kusurlarımın affedilmesini ve şefkatle bu aciz kulunuza muamele edilmesini buyurmanızı bu aciz kulunuzu yeniden hayata kavuşturmanız hakkında emir ferman devletlimindir.

---

²⁷ Osmanlı Şeyhülislâmıdır. 1674 yılı başlarında İstanbul'da doğmuştur. Yeniçeri ağalarından Pîrî Ağa'nın oğludur. Babasından dolayı Pîriâğaoğlu olarak da bilinir. Şeyh Süleyman Efendi, Tâhir Efendi ve Bursalı İshak Efendi'nin hocası Ahmed Efendi gibi âlimlerden ders almıştır. Şeyhülislâm Mirzazâde Şeyh Mehmed Efendi'nin hizmetinde bulunmuştur. 1695'de II. Mustafa'nın cülûsu esnasında ve Fetva Emîni Gelibolulu Mahmud Efendi'nin Kudüs kadılığına gittiği sırada mülâzemetle nâil olmuştur. Bir süre Şeyhülislâm Seyyid Feyzullah Efendi'nin kitapçılık hizmetini yerine getirmiştir. Feyzullah Efendi'nin tavsiyesiyle o esnada sadrazam olan Daltaban Mustafa Paşa'ya imam olarak Râmi Mehmed Paşa'ya da imamlık yapmıştır. Temmuz 1701'de Âlicân Medresesi'nde müderrisliğe başlamıştır. Menteşzâde Abdürrahim Efendi şeyhülislâm olduğunda Pîrîzâde Evkâf-ı Haremeyn müfettişliği de yapmış ve Süleymaniye Dârülhadişi'nde reîsü'l-müderrisîn ünvanını almıştır. Bir süre Mahmud Paşa Mahkemesi'nde nâiblik görevinde bulunmuştur. 1723'de Selânik kadısı olmuş, ardından Yenişehir-i Fenâr kazasına nakledilmiştir. I. Mahmud döneminde 1727-28'de şehzade hocalığına getirilmiştir. Kendisine zengin arpalıklar verilerek 1729'da Bursa kadılığına tayin edilmiştir. 1730'da Arapzâde Abdurrahman Bâhir Efendi'nin yerine birinci sultan imamlığına getirilmiş, bununla birlikte İstanbul kadılığı da kendisine verilmiştir. Ağustos 1733'de fiilen Anadolu kazaskeri olmuştur. Daha sonra Rumeli kazaskerliğine yükselmiştir. 4 Mart 1745'de vefat eden Feyzullah efendizâde Seyyid Mustafa Efendi'nin yerine şeyhülislâmlığa tayin edilmiştir. Bkz. Tahsin Özcan, "Pirizade Mehmed Sahib Efendi", *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.288-290.

[48b-50a]İzzet Ali Paşa'dan²⁸ ilk zamanlarında Reisülküttap El-hac Mustafa Efendi'ye yazılmıştır.

Benim devletli Efendim. Elbette kulların efendilerine boyun eğmeleri onların fitratındandır. Ben şimdiye kadar sizin sayısız lütuf ve ihsanlarınıza nail oldum. Ancak öteden beri hayalim kitabet mührüne sahip olmaktır. Gafletimden dolayı utancım vücudumu şarap gibi kıpkırmızı ediyor. Üzüntülü halimi dostlarım görüp halime şaşırmaktalar. Geceleri bile uykularım kaçmakta ve uyuyamamaktayım. Bu itibarla sarhoş gibi yani bilmeden de olsa kabahatimin durumunu izah etmek isterim. Allah'ın verdiği nimetlere şükürler olsun. Yöneticiler gülerken ahalinin mesut değildir. Ahalinin durumu beni maksadımdan alıkoymaktadır. Allah bizleri hatalardan uzak eylesin. Biz görevimizden mahrum olduk. Eğer kereminiz olursa bendeniz görevime dönmem konusunu murat etmekteyim. Münasip görürseniz rızanızı talep etmekteyim. Elbette takdir zat-ı âlinizindir.

[50a-51a]Osmanzâde'nin²⁹ arzuhâl sûretidir.

Ey Allah'a niyazlarını dile getirerek, yüzünü yere eğen ve onun bütün azametini idrak ederek güçsüzlüğünü eyleyen. Aylardan beri Kasım Paşa Medresesi'nde hizmet etmeye namzet olduğumu ifade ediyorum. Bu konuda merhametine ve mükâfatınıza talibim. Hala boş bulunan Kasımpaşa Medresesi'nde görevlendirilmemi zat-ı şerifleriniz tarafından emir ve ferman buyrulmasını arzu etmekteyim.

---

²⁸ Divan şairi, hattat ve devlet adamıdır. İstanbul'da veya Edirne'de dünyaya gelmiştir. Doğum tarihi olarak 1692 yılı kabul edilmiştir. Asıl adı Ali olup İzzet onun mahlasıdır. Babası Defterdar Mehmet Paşa'nın aracılığıyla defterdar mektupçusu olmuştur. 1728-29'da Başdefterdar vekilliğine getirilmiştir. 1730'da defterdar olan İzzet Ali, Patrona Halil İsyanında asilerin zorlamasına rağmen görevinin başından ayrılmayarak, ayaklanmanın bastırılmasında rol almıştır. Bir süre defterdarlık uhdesinde kalmak üzere kendisine vezirlik payesi verilmiştir. 1742'de sadaret kaymakamı olduysa da aynı yıl azledilmiştir. Ardından Anadolu Beylerbeyi olarak Bağdat cephesine gönderilerek İran'a karşı Revan Cephesi seraskeri ve muhafızı olmuştur. Genç yaşta Revan'da hayatını kaybetmiştir. Bkz. Nurettin Albayrak, "İzzet Ali Paşa", *DİA*, C.23, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.556-557.

²⁹ Muhtemelen bu kişi Osmanlı şairi ve biyografi yazarı olan Osmanzade Ahmet Tâib'dir.

[51a-53a]Atıf Efendi tezkîresi³⁰.

Efendim. Dün akşamüzeri Kazasker Hamamı civarında zat-ı âlinizin hizmetkârlarına tesadüf ettim. Onlar bana bazı şeyler söyledi ve bu sizden haber bekleyen kulunuza bir müjde oldu. Dediler ki efendimize bağlılığınızı defalarca ispat ettiniz. Bu söz beni hamamın ateşi gibi yaktı. Efendimizin keremi boldur ancak ondan bir şey saklayanının da can düşmanıdır. Onun dairesinden çıkanlar hakkında bunları defalarca gözlemişsinizdir. Aynı şekilde onun dairesinde kalanlar da bütün lütuflara mazhar olurlar. Bizde bütün bunlardan sizin muhabbetinizden epeydir ayrı kaldığımızı fark ettik. Efendim bilgisizlik ve cahillikten utanmaktayım. Sizleri görmeyeli hayli zaman oldu ve Sultanım görüşmeyi dilemekteyim.

[53a-54a]Merhûm Hâlisâ Osman Kethüdâ'nın Pîrîzâde Efendi'ye mektubunun müsveddesi.

Saadetli Efendim. Selâm ve tazimden sonra, ayrılık ve özlem zaten benim için bir ıstırap olmuşken bu defa has adamlarınız ile gönderdiğiniz emsalsiz ifadeleri içeren mektup bizleri ziyadesiyle sevindirdi. Muhabbetiniz ve dostluğunuz hakkındaki tatlı ifadeler bizi memnun etti. Halimizi ve hatırımızı sormanız bizim için mucize kabilindendir. Cenab-ı Hak düşmanlarınızı mağlup etsin. Sizi devlete yakın eylesin. Sizi İslâm'ın nuru ile aydınlatıp, saadetinizi ve afiyetinizi artırsın.

[54a-55a]Bu dâhi Merhûmdan Alemî Ahmet Efendi'ye.

Kıymetli, kerametli ve muhabbetli sultanım Âlemi Ahmet Efendi'ye. Silahtar Efendi hazretleri ile İran sefiri arasında yapılan toplantıda isteğinizin gerçekleşmesi için kendilerinin muhalefetine rağmen ısrarla hamdolsun Kitabullah'a (Kurân) ve şeriata uygun bir şekilde durum açıklığa kavuşturulmuş olup bunca günden beridir ortalıkta dolaşan başıbozukluk sulh ile neticelendirilmiş, raiyyetinizi olan fukara

---

³⁰ Âtîf Efendi Osmanlı Devleti'nin değerli maliyecilerindendir. Onun zamanına kadar malî ödemeler hicrî takvim esasına göre yapıldığından her otuz üç yılda bir yıl fazla ödeme yapılıyor, bu ise hazine giderlerinin önemli miktarda artmasına yol açıyordu. Âtîf Efendi bu konuda sunduğu bir takirle Osmanlı maliyesinde âdeta bir reform yapmıştır. Buna göre maaş ve ücretlerin 1740 yılı martından itibaren şemsî yıl hesabına göre verilmesi öngörülmüş ve uygulanmaya başlanmıştır. Böylece malî işlerde daha önceki yıllarda yetkilileri meşkul eden ve devleti zarara sokan önemli bir mesele halledilmiştir. Aynı zamanda şair olan Âtîf Efendi genellikle Nâbî tarzında didaktik şiirler kaleme almış, Türkçe, Arapça ve Farsça manzumeler yazmıştır. Türkçe şiirlerinin toplandığı bir divânı vardır. Âtîf Efendi ayrıca hat sanatındaki maharetiyle de tanınmıştır. Bkz. Abdülkadir Balgalmış, "Âtîf Efendi" *DİA*, C.4, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s.60.

asayiş ve huzurla müjdelenmiştir. Efendimiz sayesinde uzak beldelerde emniyet sağlanmış, her daim onun bu türden başarıları methe şayandır. Hamdolsun.

[55a-58b]Sadaret Makamından Nâdir Şah tarafına mektup. Sene H.1151 (M.1739)

Mademki siz yürüyen kuralların dışına çıkıp kefereler gibi bir takım diyarları işgal ederek kâfir gibi meydana dökülerek savaş meydanına gelirsiniz ve sultanımız hazretlerinin celalinden korkmayıp hırsızlık, zulüm yaparak dini bir tarafa bırakıp emniyet dairesinin dışına çıkarsınız, o zaman o tiksindirici ve sıfatsız vücudunuzun daimi olan toprağa bir heykel gibi gömülmesi lazımdır. Devletin devamlılığı için seçeceği yol ise elbette Allah'ın ve Kitabın da emrettiği gibi hayır ve doğruluk üzeredir. Ve dahi cihana hâkim olan Osmanlı Hanedanı, âdeti üzere şeriatın hükümlerini bütün gazabıyla bütün Müslümanlar adına İslâm'ın kurtuluş ve şeriatın yeryüzünde uygulanmasının devamlılığı adına eyalete memur edilen Mehmet Rahim Han'a ve Nazar Alihan'a gönderilen mektup tebliğ edilip, kendilerine gönderilen mühür, güven mektubu ve menşurlar onların bağlılıklarını sağlamaktadır. Gerçek olan şudur ki kendilerinin tıynetleri üzere İslâm'a hizmet etmelerinin gerekliliğidir. Devlet-i âliye dışarıdaki bütün olaylardan haberdardır ve aynı zamanda kendisi için yapılan her şeyi ödüllendirir. Bu iki mektup ve hediyeler kendilerine ulaştığında elçileri gereğince ağırlayalar ve bağlılıklarına devam edeler. Görevli bulundukları sıfat üzere doğru ve devamlı olalar. Gece ve gündüz kabul ettikleri yol üzere duralar.

[58b-61b]Sadaret makamından Safevi Sadrazamı makamına yazılan mektuptur.

İran tahtının meclis-i şerifine irade budur ki Devlet-i Aliye bundan önce kabul olunarak akde bağlanan birlik ve uyum anlaşmasının elçilerimizle birlikte gönderildikleri sırada, bunlar Sivas'a ulaştıkları zaman Lehistan beylerbeyi Ali Merdan Han'ın vefatının duyulması üzerine Mirza Mehmet Muhsin Efendi ve Oğuz Alihan'ın tahta talip olduklarını haber almıştır. Nadiri tahtına merhumun yerine adı geçenlerden birinin atanmalarına kadar elçilerimiz adı geçen mahalde bekleyecekler ve oluşacak Devlet-i Aliye tarafından bu elçilere yeni bir mektup gönderilmesini bekleyecek ve duruma uygun merasim, hediyeler ve diğer lüzumlu şeyler de hazırlanarak sipahi ağası Mustafa Ağa misafirliğinde memleketinizde yapılacak

merasimde hazır bulunacaklardır. Bu durum elçilere de bildirilmiş olmakla beraber Devlet-i Osmaniye ve Devlet-i Nadiyye arasında yapılacak olan merasimin ve barış görüşmelerinin gün gün takip edilmesi ve iki tarafında taleplerinin adı geçenler tarafından yerine getirilmesine yetki verildiği münasip görülmüştür. Bu mektup Bağdat ve Basra valisi Ahmet Paşa tarafından gönderilmiştir. İnşallah tarafınıza ulaştırıldığında dostluğun devamı ve barışın geliştirilmesi hususunda mutabakatın hayırlısıyla devamına karar kılınır.

[61b-62b]Sultan Hazretlerine arzuhâldir.

Devletlü Efendim. Bendeniz sarayınızda hizmet etmekte iken iyilik ve ikram ile hizmetlerimin karşılığı olarak ihsan buyrulanlarla ilgili fermanınız bu hakir kulunuzu ziyadesiyle memnun ve mesut etti. Ömrünüze ve devletinizin devamına duacıyım. Ömrümün sonuna kadar size duacı olacağımın bilinmesini arzu etmekteyim. Lütuf ve kabul elbette devletlimindir.

[62b-63a]Ahmet Efendi'den Veziriazam Hazretine.

Devletli hazretlerinin kapısında bağlılık ve ihlâsla duacı ve vazife etmek günlük işlerimizdendir. Daima ihlâs ve teslimiyetle emirlerine ve yol göstericilikleri temennisinde olduğumuz malumlarıdır. Efendimizin lütfuyla kitabetle şeref bulduğum bundan böyle de bazı hususlar için emrinizle Dersaadet'te görevlendirilen Ahmet Efendi kulunuz görevinin başına gitmiştir. Kulunuzun size bağlılığı ve sadakatini açıklamaya bile gerek yoktur. Emir ve ferman efendimindir.

[63a-63b]Kâime Sûreti.

Sultanım Efendim, daim devletinize, sağlığınıza duacıyım ve Allah'ın size fazilet ve iyilikler vermesini temenni etmekteyim. Sayenizde gerekli bütün saadetlere erişmiş iken efendimin yüce sadaret makamına ulaşması ve benimde sorumluluğuma verilen kış hazırlıkları kusursuz olarak devam ettiği ve bu konuda kusurlarıma rağmen bu görevin bana verildiğini bilmekteyim. İnşallah bu vesileyle kusurlarımın affedileceğini ve hakkımda tekrar teveccühünüzün olacağını ümit etmekteyim.

[63b-64a]Tezkîre sûreti.

Yusuf Bey kulum. Dostların ahvali her daim başkalarının himmetini beklemekle birlikte çağırıldıktan sonra onların isteğine de uymaktır. Hakkındaki

teveccühlerden başka gizli Yenişehir mukataasına haraç-güzar olman konusunda yüce emir çıkmıştır. İnşallah dönüşünde ara vermeden devam edeceğin memuriyetler ile sana gösterilen teveccühün yerine getirilmesinde özenle emirlere uyman konusunda tam bir teslimiyet içinde olursun.

[64a-65b]Arzuhâl sûreti.

Cenab-ı hak kıyamete kadar devletinizi baki kılsın, kötülerin bakışlarını toprağa yöneltsin. Bu aciz kulunuz devletinizin en acizlerinden olup gayesi veli nimetimin yüce devletinin kabul ederlerse devamına duacı ve yardımcı olmaktır. Halen sorumluluğumda bulunan rütbe ile zat-ı âlinize şükran duymaktayım. Buna rağmen edep dairesinin dışına çıkmaya cesaret ederek kapı kethüdası Ahmet Ağa kulunuz tarafından yazılan ve tarafıma verilen rütbe ömrünüzün uzun ve devletinizin daim olması için fazlasıyla duacı olmama sebep olmuştur. Fakat uzun zamandan beri görevimin yenilenmesi hakkındaki müjdenizi alamadığımdan ve dolayısıyla bu gurura mazhar olamadığımdan bu durum kulunuzu endişe ve karamsarlığa düşürdü. Feryat eden bülbül gibi fakir halini arzetyemekte bir zarar görmedi. Bu aciz bu sebeple verilecek fermannâme ile gururlanmak amacıyla bu arizayı yazdı. Teveccüh velininimetimindir. Sayenizde üçüncü defa görevimin yenilenmesi beni onurlandıracaktır

[65b-66b]Arzuhâl sûreti.

Cenab-ı hak devletimizi daim etsin ve ikbalinizi mamur eylesin. Arzuhalin asıl maksadı zatınıza teşekkürdür. Çünkü kulunuz çok zamandan beri tahrirat işi ile vakit geçirmekte ve kendimce hizmet etmekle iktidar idim. Fakat kulunuza mülk buyrulan yerde yakıcı Temmuz sıcağı ve soğuk ve yağmurlu kış gibi kötü olaylar vukubulmaktadır. Fetihden beri her hangi bir temellük³¹de zatınızdan tarafımıza verilmedi. Bu nedenle çaresiz ve her sene çeşitli yerlere taşınarak Ebü'd-Derda³² misali halimi arzedererek Allah'ın da yardımıyla mutlaka merhametli efendimin zengin

---

³¹ Mülk edinme.

³² Ebü'd-Derda Uveymir b. Kays b. Zeyd el-Hazreci'dir "Uveymir " adı ile meşhurdur. Dımaşk Kadılığı ve Kur'an muallimliği yapan sahabedir. Peygamberimiz: "*Uveymir, Ümmetimin hâkimlerindedir*" buyurmuştur. Uhud'dan itibaren bütün muharebelerde bulunmuştur. 179 hadis rivayet etmiştir. Hikmetli sözlerinden birisi şudur: "*Âlim olmayınca insan mütakki olamaz, bir âlim âmil olmadığı halde ilim sahibi sayılamaz*" Bkz. Abdullah Aydınli, "Ebü'd-Derda", *DİA*, C.10, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s.310-311.

iltifatlarına muhatap olacağımı arzu etmekteyim. Evimin durumu ve içinde bulunduğu zaruret beni bunu yazmaya mecbur etmiştir. Zaruretimin giderilmesi himmet sahibi efendimin lütfüyle mümkün olacaktır. Emir ve ferman efendimindir.

[66b-68b]Sadrazamdan Vezirlere kâime.

Benim kardeşim; memleketteki fakirlere padişahımızın adaleti ve keremini göstermek ve onun adına zulüm ve fazlalıklarda bulunmamak göreviniz olduğu halde adaletin icrası ve eyalet vilayetlerdeki muhitlerde işlerin düzenini sağlamakla görevli vali ve memurların da uhdesindedir ve bunların vezirlere karşı sorumlu oldukları da aşikârdır. Eğer şeriata aykırı ve yasak olduğu halde fakir fukaraya zulüm ve baskı edilirse adı geçenler dünyada ve ahirette mesuldürler. Öteden beri vezirlerin ve diğer memurların görevlerini bilerek ve idrak ederek adaleti sağlamaya gayret etmeleri memnuniyet vericidir. Ancak halife hazretinin daima ülke ahvaline hâkim valilerin ve memurların korkunç ve şiddetli hareketlerine ve ahalinin, fukaranın haklarına tecavüz ve hastalıklı davranışları gözlemlediği ve duyulduğundan padişah hazretlerinin söz konusu memurlar hakkındaki güzel düşüncesi ve inancı olduğu, hakkınızdaki teveccühü bilinmelidir. Bunun aksine cihan hâkimi padişahın zulüm ve baskının bir zerre miktarı artmasına dahi müsaade göstermeyeceği, eğer böyle olursa himaye ve iltimas göstermeyeceği aşikârdır. Bu defa Sivas eyaletinden daha sonra meydana gelecek adaletin hilafına olan hareketlerin duyulması ve ihbar edilmesi söz konusu olursa sizin hakkınızdaki hüsnü şahadetleri kalmayacağı ve sultan tarafından yapılanlardan mesul ve kusurlu görüleceğiniz sultanımızca nasihat ve uyarı mahiyetinde tahrir buyrulması emredilmiştir. İnşallah bu uyarı zatınız tarafından dikkate alınır ve tarafınıza karşı olan iyi niyet devam eder.

[68b-71a]Sultanla görüştürüldüğü için Veziriazama teşekkür için yazılan kâimedir.

Efendim. Allah Sultanımızı yüce, çokça kudretli ve devletini daim eyle. Maruzatım şudur ki devletinize ve size olan kulluğuma duacıyım. Hizmetim ancak ömrünüze dua etmektir. Padişahımız efendimizin lütfuyla göndermiş olduğu keremnâme aciz kulunuzu bahtiyar kıldı. Allah devletlerini daim, ikballerini baki eylesin. Bu vesileyle teşekkür ve kulluğumuzu bildirmek için bu mektubu yazmaya cesaret ettim. Bu mektupla tekrar görevlendirilmekle müjdelendiğim ve kulluğuma

devam edeceğimden gösterdiğiniz yardımlara müteşekkirim. Bundan sonra bu aciz kulunuzu da her han inayet ve kereminizle hatırlamanızı dilerim. Emir ve ferman sultanımıdır.

[71a-72b]Yenişehir Galos İskelesi gümrükçüsüne Nevruz'da yazılan muhabbetnâmedir.

Kıymetli Ağa, Muhabbet dua ve kelimadan sonra bundan birkaç gün önce zatınıza misafir olup bir han köşesinde ikramınıza mazhar olmuş, kereminizi ve hoş sohbetinizi tatmışım. Bu ikramlarınızdan ziyadesiyle memnun kaldığımı ve size karşı bir muhabbet ve hayranlık duyduğumu ifade etmek için bu mektubumu yazıyorum. Kıymetli sarayınızdaki mutluluğunuz daim olsun. İnşallah bundan sonra dostluğumuz ve muhabbetimiz devam eder. Dualarımın kabul olunması dileğimdir.

[72b-73b]Mes'ûd Giray Sultan Hazretlerine arzuhâl.

Devletli Efendim. Sağlığınıza ve kereminize duacıyım. Bahçesaray'daki saadetiniz ve sadık kullarınız hakkında çok farklı kişilerden övgü ve hayranlıkla gece ve gündüz devletinizin devamı için dua edildiğini bilirim. Bu kullarınız vasıtasıyla bendenize ihsan edilerek gönderilen inayethâmeniz bendenizi gururlandırdı ve veliyyü'n-nimetim sultanıma alaka ve muhabbetlerim için en uzak kulları dahi bağlılığımıza ve meylime şahittir. Bu ihsanı ifade edecek her hangi bir kelime bulamıyorum. Bundan sonra dahi azicanemin yanlarından uzak tutulmamasını temenni etmekteyim.

[74a-76b]Cennet Mekân Ragıb Muhammed Paşa'nın Aydın Muhassıllığı sırasında Kethüdası olan Ebubekir Ağa'ya ve daha önce yine aynı görevdeki Salih Efendiye'ye gönderdiği kâimedir. Mektubçu İbrahim Münib Efendi kaleme aldığı söz konusu kâimenin her satırı arasına bir satır daha ilave ederek ortaya koyduğu belîğ kâimedir. Siyah yazılar Salih Efendi'nin diğer renkli olan ise İbrahim Münib Efendi'nin kâimesidir.

Benim saadetli Efendim. Rabbül âlemin ikbaliniz ve saadetinizi daim eylesin. Dua ve kelimadan sonra nurunuzdan ayrı olmam hasebiyle ciğerim yanmakta. Hasretinizle kulağım sizde iken Hacı Ali Ağa ile gönderdiğiniz gösterişli ve belîğ mektup, divân takımları, zatınızın yüceliğini yansıtmaktadır ve beni memnun etmiştir. Mektubun muhtevasında bulunan çeşit çeşit mana ve sözler beni ziyadesiyle

sevindirmiş, her bir sözde şevk ve sevince boğmuş ve hasretimi biraz daha artırmıştır. Gönderilen hediyelerin niceliğinden keyfiyeti daha önemlidir. Sizin hediyeiniz de bunun çok üzerindedir. Öncelikli olan kalplerin ferahlığı ve mürüvvetinizin bizlerin gönlüne verdiği kerem ve güzel duygulardır. Yazılamayacak derecede bizleri memnun ettiniz. Sultanım, bütün iltifatınız eğer yetkili olan herkeste olsaydı ihsanlarınız yine de onlarınkinden fazla olurdu. Bu sebeple dahi ömrünüz ve devletiniz için gece gündüz duacı olduğumu biliniz.

[76b-77b]Nağme yazmaya hevesli bir mühürcü ve mühür konusunda görüşleri olan Efendi'ye tezkîredir.

Benim sultanım Efendim, nadide mektubunuzda mükemmel üslubunuzla sorduğunuzun sonucu şudur ki kalem erbabının güzel ve renkli üslubuyla yazılan sayfalarda bundan sonra imzanızın kullanılması münasip görülmüştür. Vakıa sizin gibi nüktedan ve güzel tabiatlı çocukları tanıyanların ve heves içinde olan çocukların hevesleriyle uğraşmaları yakışık almaz. Lakin sizin gibi belîğ kişinin bu durum için tam bir dirayeti olacak zamanın hocası (?) Efendi'den rica ediniz inşaallah kabul ederler.

[77b-78a]Saltanat muhasibi İsmail Ağa'ya iki güftenin bestelenmesi için bir toplum olunması hakkında tezkîredir.

Kıymetli ve saadetli Efendim. Dua iyi dileklerden sonra, ruhları ve duyguları tatmin amacıyla yazdığımız güftemizin okunuşlarında üç güzel beste yapıldığı malumunuzdur. Uyandırdığı duygu ve güzelliğiyle bu iki gazel tarafınıza gönderilerek her nekad arhenksiz olsa dahi okunuşunda güzel bir saz ve nağme buyrulması sultanımın kerametine kalmıştır. Çağah makamına uygun olan bu zayıf sözlerimiz tür olarak Farabi meclislerine sunulamadı. Bu nedenle de yardıma muhtaçtırlar.

[78a-78b]Fen ve kitap ehli topluluğundan birine mektup.

Kıymetli kardeşim sultanım. Ayrıca gösterilen edep ve kanun üzere bu tür güzel bağlılık ve gönülokşayan bir sevinç vardır. Halis duyguların devamı dileği sözümüz iken gönderilen mektup da ziyadesiyle hikmeti ve muhtevasıyla bizde aynı duyguları uyandırdı. İyi dilekleriniz ve teşvikiniz kurullar ve gereği gibi en üst seviyede övgüye layıktır. İnşallah mektubum tarafınıza ulaştığında da benim aynı

şekilde üslubum sizde de aynı kanaati uyandırır. Başta belirttiğim gibi sizin himmetinize her zaman muhtacımdır.

[79a-79b]Felekzede bir Mısırlı için tavsiyenâmedir.

Gurur kaynağım Efendim. Bu satırlarda önce zatınızın sıhhat ve muhabbeti dilenmiş olup, Kahire ve Rakka Beyi Mustafa Bey'in bir müddetten beri değişik rüzgârlarla perişan olup sıkıntıyla velinimetlerini bilgilendirmek maksadıyla bu mektup yazılmıştır. Felakete uğramış bu alçak kimseler şefkate ve merhamete muhtaçtırlar. Eğer uygunsa himmet ve hamiyetle hacetlerinin giderilmesinin buyrulması özellikle tabiatınıza sunulur.

[79b-80b]Derbent nizamı için Rumeli Valisine muhabbetnâmedir.

Saadetli Sultanım. Sultan hazretlerinin düsturu ile hem derbent vakfı olan arazilerin tertibi ve tüfekçi tayini, şeriata davet ve subay tayininin gerekli olduğu kuralı benim derbentlik makamım tarafından korunmaktadır. Bu durumu sonuca kavuşturmaktan daha çok Rumeli'nin geçmişteki nizamını sağlamlaştırmak ve yenilemek hususu ile şeref buyuran emirnâmeniz ile kulları Padişah hazretlerinin Nedimi İsmail Ağa ile gönderdiği korkusuzluk ile şeref bulunmuştur. Zikredilen nizamnâmeyle itaat ve gereğiyle uygulama edeceğimi arz ederim. İnşallah. Malumunuz olsun ki bundan böyle de emirlerinizi bekler olacağım.

[80b-81b]Anadolu Eyaleti'nden teşekkür için Reis Efendi'ye muhabbetnâmedir.

Efendimiz hazretlerinin renkli kaleminden bizim ayımızı aydınlatan, davetlerine bizi icabet etmeye mecbur bırakan istisna bir mektup gelmiştir. Öncelerden beri aşikâr olan sadakat ve halisane dostluğumuzun her şeyden daha fazla olduğu, her zaman dua beyanımız bilinmektedir. Bu defa Anadolu eyaletiyle sevincimiz hususunda himmetleriniz lütfünüzün büyüklüğünün göstergesidir. Dilimiz hayrınızı zikretmeye yetmez. Cenabı Allah zatınızı bütün kötülüklerden korusun. İkbalinizi yüce ve ziyade etsin. Bundan böyle sizin yüce makamınızdan gelecek hamiyetlerin daha da fazla ve farklı olacağı umulmaktadır.

[81b-82a]Yenişehir'deki yayıcılar için muhabbetnâme.

Gece ve gündüz nimetlerinizden istifade ettiğimizi beyan etmekle birlikte tarafınızdan beklediklerimiz şudur ki bir kaç günden beri hoş sohbetinizi bekleyip, yardımlarınızı her zaman hissederek, daima sizin iltizamınıza mültezim olmakla zamanımızın çoğunu size dua etmekle geçirirken Yenişehir'deki yayıcılar hassı için gönderdiğiniz kâime büyük bir memnuniyetle karşılandı. Derhal yayıcı haslarının iltizam verilmesine dair buyurduğunuz müsaade oldukça etkili olmuştur. İnşallah elinize mektubumuz ulaştığında iltizam beledi de himmet buyrulup bundan sonra aynı şekilde tekrar himmet buyrulması mümkün olur.

[82a-83b]Amedi Abdullah Efendi'ye senanâmedir.

Efendim Sultanım Hazretleri. Büyüklüğünüz ve mutluluğuz ebedi daim olsun. Gözlerimizi parlatan altın gibi sayfada karaladığınız resminiz gönlümüzü bir hayli hoş etti. Akla uygun ve gözlerdeki kirpik gibi zarif ve dizilmiş resminizin ifadesi henüz açılmamış gül gibi parlamaktadır. Kusursuz maharetiniz hoş a giden cezp edici tohumlar gibi hoş koku yaymaktadır. Güler yüzlü, usta ve iyi ahlaklı efendimize kalben bağlıyız. Kendisinden feyz alıp himmetlerinden tatmak arzusundayız. Bu türden taleplerimiz efendimizin güzel fitratından feyzinden cesaret alınarak yapılmıştır. Bizleri heyecanlandıran sayısız himmetinizi bekledikçe daima size dua etmekteyim. Allah cc. Efendime karşı sadakatime şahittir. İnşallah evveliden olduğu gibi şimdi de devletin bize olan himmeti vaki olmuştur. İnşallah bundan böyle de devam eder.

[83b-85a]Nuri Efendi Hazretlerinin kâtibine senanâmedir.

İnayetli Efendim. Kalemimizle karaladığımız bu biat adındaki kâğıt bizim tazim ve bağlılığımızı ve dualarımızı içermektedir. Efendimin mürüvvetli mektuplarıyla memnuniyetimizden sevince gark olduk. Bu perişan durumda hatırımızı sormanız bizi sizlere yaşadığım müddetçe duacı olduğumu bildirmeme sebep oldu. Uzun zamandan beri devletlerinin çokça ihsanı olmasına rağmen iki seneden beri sağa sola seyahat ve vaktimizin çoğunu yolda geçirmemiz nedeniyle bir yerde ikamet edemedik. Bu nedenle sonbahar yaprakları gibi sağa sola savrulduğumuz halde zatınızın keremi de devam etti. Bu da bizim sevinç kaynağımızdır. Sizinle görüşmek ve yanınızda huzuru bulmak dileğiyle bu mektup

kaleme alınmıştır. İnşallah o şerefe nail olurum. İnşallah bundan böylede kulunuzu kaleminizin kereminden mahrum bırakmamak hususunda kerem efendimindir.

[85a-85b]Efendi'ye muhabbetnâmedir.

Zatınızın bizi sevindiren dua ve güzel dileklerimize havi mektubunuz ve Tatar İbrahim ile gönderilen iki adet kalemtırış hediyeniz bizi haylice sevindirdi. Güzel bir üslupla dile getirdiğiniz talebiniz inşâallah uygun görülecektir.

[85b-86b]Şeyhülislam'a itizarnâmedir.

Velinimetimin evladı Efendim. Devletiniz daima aydınlık olsun. Cenabı hak daima sizi hüznlerden korusun ve devletinizi daim eylesin. Bu sayede köleleriniz sizlere dua etmeye devam eylesinler. Eğer efendimin devletinden uzak düşmüş isem de devletlerine şükranlarım her halde ve her mekânda devam etmektedir. Allah ikballerinizi mamur eylesin. Rumeli'de Hacı Osman kulunuz defalarca yüce makamınıza arzuhâl etmişti. Ancak şimdi gurur sebebim olan mektubunuz gelmiş olmakla sabrımın ve tevekkülümün karşılığı alınmıştır. Bu yanınıza duacıyım ve sıkıntılarım da sayenizde teselli bulmuştur. Hayır, dua ve itizar senamızın kabulü hususunda emir ferman efendimindir.

[86b-87b]Rumeli Valisinden Kırım Hanı'na muhabbetnâme.

Devletli Efendim. Daha önce zatınızdan gönderilen inayetnâme nişanıyla Bahçesaray dışında olan hanedan ehlinden Akmirza'nın bu havalide mutasarrıf olduğu zeametindeki işler ve gereklilikleri bildirmek için gönderilen aydınlatıcı emirnâmeye dikkat edilince her bir bölümünde ferahlık ve her kelimesinde ömrü rahatlatacak temkin olduğu icabet edileceği ve kabul edilmiş ve tarafınıza dua kılınmıştır. Allah cc. İktidarınızı günün tehlikelerinden korurun. Saadetinizi artırsın. Âmin. Adı geçen Mirza kulunuz sizin yol göstermeniz ve yetkilendirmenizle her zaman size vekâlet etmekte ve size kulluğumu sunmakla gönlüm sevinç içindedir. Bundan böyle emirlerinizi ve kıymetli görüşlerinizi bizden esirgememeniz babında emir ve ferman efendimindir.

[87b-88a]Adı geçen vezirin divan kâtibinden adı geçen han kâtibine.

Saadetli Kardeşim. Efendimin buyurduğu şekilde icabet edilmesiyle değerli görüşleriniz okunduğunda eskilerden beri görevinize devam etme isteğiniz

beklenirken Akmirza kardeşimizin bazı ıslahatları tarafımızdan bilinmiş olup efendimin emsalsiz ileri görüşlülüğü ile Bahçesaray'a himmeti ve muhabbeti bilinmektedir. Bu durumu aklınızdan çıkarmayıp Varadin'e³³de himmet buyurmanız gereklidir.

[88b-89b]Adı geçen vezirden şeyhülislam'a.

Zatınıza takdim ve tazimden sonra ömrünüze ve devletinize dualarımı bildiririm. Benim efendim, gece gündüz hizmetinizde devam ederken bundan önceki imamımız hakkında dileğimiz olan buyrulduysa ihsan edilen nimetler sınırsız bir memnuniyet vermiştir. Özellikle adı geçen kulunuz ve Abdülkerim ömrünüze ve devletlerinize dua etmekle birlikte gece ve gündüz medrese hizmetlerinde değişiklik olmuştur. Bu da bizi rahatsız etmektedir. Fakat bu durum zatınız tarafından bilindiği ve adamlarımızı o tarafa göndereceğiniz bildirilmiştir. Biz de gereğini yaparak haber vermeyi kulluğumuzun gereği olduğunu bildik ve hakkımızda inayetinizin devamı hususunda karar efendimindir.

[89b-90b]Başlıksız 1

Efendim. Kıymetli kardeşim hazretlerinin mektubu ile daveti bizleri oldukça memnun etmiştir. Tebrik ve saygı ifadelerinden sonra efendimin güzel bir üslupla yazılmış mektubu muhabbetinizin sadeliği üzere saadet vermekten daha çok güven verdi. Kendisinin içinde bulunduğu duyguları ve saadeti izhar eden bu mektup sevinç kaynağımız oldu. Bu duygular bu yazıyı kaleme almamıza sebep olmuştur.

Sizin mutluluğunuz ile budan böyle yapacağımız işlerde himmet ve himayenizin kalbimizi ferahlatması dileğimizdir. Efendim. Size bağlılık ve sadakatimi arz etmem lazımdır. Ömrünüze ve iktidarınızın devamına halisane duacıyım. Tebrik ve saygıyla seçkin ifadeleriniz bizi duygulandırdı. Gece ve gündüz artırarak duacınız olmaya devam ederken kitabet makamı gibi yüce bir göreve rütbenizin yükseltilmesi bizi sevindirdi. Kıymetli çalışmalarınız Allah cc. tarafından ödüllendirilmiştir. Allah cc. İkbalinizi daim eylesin. Binlerce tebrik ve duamız kabul oluna. Bundan sonra uzaklarda olsam bile kulunuzun inayetinizle sevindirilmesi hususunda lütuf sultanımıdır.

---

³³ Bugünkü Sırbistan'da bir şehirdir.

[90b-91b]Başlıksız 2

Kıymetli Kardeşim sultanım. Tazim, saygı ve halinizin iyi olup olmadığını sorduktan sonra meramım odur ki birlik ve muhabbet duanızı memnuniyetle duyduk. Her daim sizin gözetiminizi beklemekle beraber Semendire³⁴ tarafınıza teşrifinizi arzu etmekteyiz. Tarafınızdan bir tebrik merasimine iştirak gereği lazım olduğundan izninizle vezir olduğunuz vakitte size iki adet Frenk tüfeği takdim etmek istiyorum. Size yakışmasa da eksikleriyle beraber size takdim edilen cephanenin de kabul edilmesini ve bundan böyle tarafınızdan bizlere hüsnü niyet beslenmesini bu sadık kulunuz arzu etmektedir. Her daim tüfeğiniz asumanda hedefini vursun.

[91b-92b]Başlıksız 3

Kıymetli Efendi Hazretlerinin, meclislerinden kütüphanemize kıymetli ve müzeyyen bir kitap göndermesi gönüllerinin yüceliğinin nişanesidir. Tarafınızdan iletilen muhabbet ve icazet beklerken kapı kethüdanız Çukadari Ahmet kulunuz ile gönderilen mektup çok hoşumuza gitti ve türlü hazine yerine geçti. Daima faziletli olsunlar. Bundan sonra da zaman zaman bizi hatırdan çıkarmayıp bizleri hatırlamalarını dileriz. Daima hüküm sizden yana olsun. Kıymetli kardeşim.

[92b-93a]Başlıksız 4

Sultan Efendimin eflatunvari terkiplerle duygularını dile getirmeleri ve ihlâslı saygı ve hatır sormaları bizi sevindirdi. Kendileri bizim gönlümüzü ferahlatmaktan daha çok güzel sözlerle dimağımızı hoş etti. Bu defa kapı kethüdamız kulunuzun kendisiyle gönderilen mektupları geldi. Mektubun üzerinde mührünüzü görmekle türlü duygular bizi sardı. İkbaliniz daim olsun. Adı geçen Çukadar kulunuz geri gönderilirken bir arzumu da dile getirme fırsatı buldum. Mektup elinize geçtikten sonra bizleri de hatırınızdan çıkarmayınız. Sevginiz eksilmesin ve yazmaya devam edin. İkbaliniz daim olsun.

[93a-94a]Başlıksız 5

Saadetli pederim. Zatınızın önünde takdim edilecek merasime izninizle sizi davet etmek isterim. Yüce makamınızı görmeyi ummaktayız. Muradımız,

---

³⁴ Bu günkü Sırbistan'da tarihi bir şehirdir. Osmanlı Topraklarına 20 Haziran 1459'da Fatih Sultan Mehmed Han tarafından katılmıştır.

vezirliğinizle bize olan muhabbet ve ikramınızın artmasıdır. Bütün nimetler sizin makamınızın elinde iken Çukadar kulunuzla gönderdiğiniz kıymetli mektupla şeref bulduk. Sandıkta ulaşan türlü kıymetli hazineler de ulaştı. Daima devletiniz var olsun. Selefim vezir Mustafa Paşa hazretlerinin tahtı talep edilmektedir. Adı geçen vezirin tahtı revanı ve tahtı yoktur. Burada Köroğlu Ali Paşa adında bir kimseye satılmış olan iki üç kadar katırı ve diğer eşyaları satın alınmıştı. Zatinızın buyruğu neyse teklif edip kendi temellükümüz olan katırlardan iki üç taht-ı revan seçerek hediyem olarak adı geçen kulunuzla göndermek isteğim vardır. İnşallah tarafınız ulaştığında eksikleriyle beraber bu katır kabul edilir ve hadsizlik kabul edilmez. Bundan böyle de hatırınızdan çıkarılmamamı dilerim. Zaten bütün mülk de devletimindir.

[94a-95a]Başlıksız 6

Saadetli kardeşim sultanım hazretlerinin önünde yapılacak olarak merasime davet edildiniz. Bu siyakta efendimin iki tarafa olan meyli onun maneviyatının işaretidir. Sunullah Ağa ile gönderilen bir adet güzel tüfek ulaşmış, kabul edilmiş ve oldukça ilgimizi çekmiştir. Daima sıhhat ve afiyetinizi dilemekle size dualar edilmiştir. Adı geçen kulunun görevine iade edilmesine karar verilmiştir. Bundan sonra iyi davranışlarından vazgeçmeyip dileğimiz görevine devam etmesidir. Daima geleceğiniz aydınlık olsun.

[95a-96a]Başlıksız 7

Kıymetli Kardeşim Efendi hazretlerinin bize gönderdiği merasim daveti muhabbetini ifade ettiği mektup ulaştı. Benim elimdeki berat mühründe isimlerinin geçmesi bu defa gönderilen mektuptaki ifadeler bizleri gururlandırmıştır. Daima kalemizin müstahkem olduğu inşallah zatı âlilerinin lütfüne mazhar olmakla her daim bizlere himmet etmeleri arzumuzdur. İkballeri daim olsun.

[96a-96b]Başlıksız 8

Kıymetli Efendim Kardeşim. Teslimiyet ve bağlılığımı ifade etmek isterim. Benim size olan muhabbetim artarak devam etmekten ziyade çok zamandan beri sizin görevlendirmenizi beklerken daha önce Selami İbrahim ile kıymetli mührünüzü taşıyan mektup muhabbetinizi iletmekten daha çok sizin bütün yeteneğinizi de yansıtmaktadır. Bundan böyle de böyle mektuplarla hatırlanmak dileğimizdir.

[96b-97b]Başlıksız 9

Efendim. Daha önceden gösterilen muhabbetten daha çok her daim istikrarınızı arzu ederken bu defa velinimetime defterle birkaç güzel beygir göndermekle size teslimiyetimi dile getirmiş olmayı arzulamaktayım. Tarafınıza ulaşınca defterin mütalaası devletinize arz ettiğim ve tebliğinize sunduğum şeylerin kusurları ile beraber kabul buyurup bundan sonrada sizi seven kulunuzun unutulmaması dileğimidir.

[98a-99b] Arapça

[100a-100b]Başlıksız 10

Bismillahirrahmanirrahim. Nadir Şah'ın İran ve Rum diyarlarında intikam ve düşmanca hareket ve keyfiyetinin sözle ve fiille yok edilmesini emir buyurmasına binaen mazhar olduğu bu emirnâme ve hitabımızın kabul olunması ve duyurulması konusunda iltimas buyrulması bundan evvel hilafet makamınızdan buyrulan nâme-i hümayunun kabul edilmesi bu karışık durum konusunda mürüvvet kılınmıştı. Bu defa tarafınıza gönderilen Hacı Han Horasan adlı sefirin getirdiği mektubun kabulü ve yanındakilerin de devletimize şifahen söyleyeceklerinin dinlenmesi talep edilmektedir. Bu minval üzere icra ettiğiniz dini hizmet ve dünyevi faaliyetlerin tarafınızdan kabulü makbul iken mektubumuz sultanın kadirşinaslığı şer'i hükümlerden olmuştur. Çünkü Osmanlı devleti kuruluşundan bu ana kadar şeriatın hükümlerini yerine getirmiştir. Ulemanın görüşüne göre de devlet de hala bu minval üzeredir.

Mirza Nasrullah ve Şeyhülislam ve müftümüz Mevlana Seyyid Mustafa'nın getirmiş olduğu bu mektup bir cevap özelliği taşımaktadır. Müşarün-ileyh Mevlana tarafından kaleme alınmış ve iki maddesinin şeriata uygun olduğu tasdik edilmiştir Ulema da bu konuda ittifak kılmıştır. Bu mektup bu ittifak üzeredir. Buna dayanarak bu maddeleri iletmelerinde bir mahzur görülmemiştir. Ancak bu maddeler görünüşte kabul edilen işlerden olsalar da ulemanız tarafından nasıl kabul edilir. Hâsılı iki devlet arasında birliğin artırılması bundan böyle de bizim tarafımızdan ciddi bir şekilde takip edilecektir. Muhabbetten başka bir niyetimiz yoktur.

Maddelerde zikredilen durum gönderilen elçiler tarafından hazırlıksız iletilecektir. Hükmünün tasdik edilmesini ve buyrulmasını devletinizden

beklemektedir. Bu maddelere iltimas edilmesine ve bunun gibi bu keyfiyeti tekrar edenlerin de iki devlet arasında sıkıntı yarattığı sefirlerimiz tarafından devletinizi ileri gelenlerine iletilmiştir. Daha önceki mektupta bildirilen maddelerden biri olan emir-i hac meselesi diğer İslâm devletleri ve Safevi Şahlarından birinin hakkı olmadığını açıktır. Rumeli'deki Hacı Osman Kulunuzun bu konudaki fikri daha önce tarafınıza iletilmiş idi. Ancak şu anki mektubun inayetine sunulması ve hayır dua ve senamızdan öte bir şey değildir. Emir ve ferman zatınızdır.

[107a-109a] Arapça

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ZEYNÎZÂDE HÜSEYİN MÜNŞE'ÂTI'NIN TRANSKRİPSİYONU
1. ESERİN TRANSKRİPSİYONU

[1b]

Fuzelâ-i nahviyûndan müellif muarreb Güzelhisarî Zeynîzâde Hüseyin Efendiye yazılan muhabbetnâmedir.

Hazretlerinin gıpta-i fermâ-yı ma zennî ve müberred olan meclis-i dersihâne-i fezâ'il-i mü'eyyidlerine temhîd-i kavâ'id husûs-ı hullet ve teşyîd-i binâ-yı hulûs ve muhabbet birle usûl ve fûru' ta'zîm ve tekrîmi muhtevâ da'vât-ı şâfiye icâbet-i efsâh ve tahiyyât kâfiye-i isâbet-i iftitâh berdâşte-i mu'arrız ithâf ve ihdâ ve zû'-ı misbâh hâtır-ı pür-nûrları münevver sâz-ı meşkûh-ı tefahhus ve istiksâ kılındığı siyâkda adâb-ı tilmizâne ve de'b-i mute'allimâne ile te'diyye-i tahiyye ve ter'ziyeye te'aküben bugûne

Derkenâr:

Gıpta: aydınlık mânâsınadır

Hullet: dostluk demektir.

Teşyîd: Mahkeme-i yüksek demektir.

Tilmiz-âne: şakird

Meşkûh: Kandile konan yer demektir.

[2a]

izhâr-ı hûlâsa-i ders ihlâs olunur ki müddet-i kalîlede ezderun müteşevvik ilm ve kemâl ve müte'aşşık-ı nûr-ı diyânet ve efzâlleri olduğumuzdan nâşi şîrâze-i tederrüs-i ülfet-i beride-i mikrâz firkat-ı evlâlden berü câziye-i hâlet-i şevk ü izam yevmen fe yevmen müterakki ve tahayyül-i meclis faziletleri ile müteselli olub hamden Allahu te'âla mukârenet-i hüsn-i teveccüh-i kerimâneleriyle ecza-yı rubâ'î terkîb vücudumuz harf-i illetten sahîh ve sâlim ve harekât-ı zebân-ı senâ-i alûdemiz irâb-ı midhat ve tahiyyetlerine mahsûr ve mülâzim iken seciyye-i râziyye-i tilmîz nevâzîleri üzere mukaddem ve muahhar firistâde buyrulan zebîre-i bedî'ü'l- me'âni ve rakime-i adimü'l-medâyinleri berahîn-i ferah rehinde şeref evzâ-yı vurûd ve mütezammın olduğu da'vât-ı hayriyye-i icâbet ayât ve lâzıme-i hukuk ve muhabbete murâ'âtı bâ'is-i inşirâh nâ-ma'dûd olub ezkâr-ı hamîdeleri nahbe-i efkâr u ziver-i

aşıyy ve ebkâr kılınmıştır hemvâre-i masûn hirzu'l-emân rabb-i müte'âl ve nâşir-i envâr ilm ü kemâl olmakdan hâlî olmayalar taraf-ı fezâ'il etraflarına

Derkenâr:

Tederrüs: Ders almak

Şevk: Arzudur.

Îrâb: İzhar mânâsına

Midhat: Övünmekdir sitâyış

Seciyye: Huy ve adet mânâsına

Nuhbe: Seçilmek mânâsına

Aşıyy ve ebkâr: Şeb (Gece) ve Ruz (Gündüz)

[2b]

olan fart-ı incizâb u eşvâk mıntıka-i mantık lisân u nitak-ı nutk ve beyândan birûn olub daima gerek nezd-i veliyü'n ni'ama ve sâ'ir mecâlis-i ulyâda lafzı ve takdîri ve yani suverî ve manevî i'râbât-ı midhat ve tahiyyetleri ziynet-i cümle mikâl ve misâl ecza-yı kazıyye-i lüzûmiyye lâzımü'l-ittisâl ve mümtena'ü'l-infisâl olduğu mehât-ı ilm faziletleri buyuruldukda bundan böyle dahî pervâne-i şem'-i cem muhabbetleri meskûh-ı mesâbîh fezâ'il olan mübarek hatır lâmiü'n-nûr-ı me'âlî mevkûrlarından mensi ve mehcûr buyrulmayub akab ders ve ifâde ve sâir evkât-ı feyz-i âsâde-i mahlas devr-i üftâdeleri hisse-i niyâb da'vât-ı hayriyye ve sûd-mend teveccühât-ı kalbiyyeleri buyrulmak istid'â'dır.

Nevres Efendi

Tâ ki mi'mâr-ı çîre-i dest-i kudret-i âmir-i mahzen harâb-ı abâd-ı emkanda izhâr-ı sanayi' Sinimmâr pesend eyleye gıpta-i fermâ-yı kasr-ı müseddes esas â'lem-i sepeñç olan vücûd-ı mes'ûd ve zât-ı Mahmûdları câr-i divâr-ı anâsır ile revnak-ı şiken sarây-ı müsemmen benâ-yı Firdevs

Derkenâr:

Fart: şiddet mânâsına

Mensi ve mehcûr: Terk olunmuş ve unutulmuş

Çîre: Yiğit ve keskin mânâsına

[3a]

berîn olmak da'vât-ı takdimiyle ma'rûz-ı dâ'îleridir ki inâyetkârâ eğerçi dâ'îlerine nisbet bani-güzârı hod hod şenâsidir ve lakin malûf olduğum lutf her dem zuhûr ve kerem mevfûrlarından istid'â ederim ki yarınki gün cuma günü mahtube-i dilkeş-hırâm âfitâb-ı kenare-i seccâde-i nilgün asmâne-i vaz'-ı şâne-i pişânî yani banû-yı matar-ı iki suy serâperde-i Harezmi gerdûne-i cihân-ı peymâ-yı gerdûn ile cânib-ihacle-i nîm-rûzdan taraf-ı sevâd-ı magrib zemine-i sevk mutâyâ-yı azm edüb hudud-ı kalemrev-i Şam'a dört beş saat kala nasb-ı hayme-i mutalâ sûtûn-ı sükûn etdiği vâkitlerde zulmet-i abâd-ı kaşâne-i fakiranemizi manende mâh-ı çardeh-i şeb reşk-çah-ı Nahşeb buyurmaları bâbında lütf-u kerem efendim sultanım hazretlerininindir

Velehû

Meşşata-i çapek-dest hıyâl ve sime-i medâd ile ebruvân-ı mısırâ'-i iş'âra renk ve tâb verdikçe manzûme-i hatır karîb sâ mân-ı izzetleri mustezâd

Derkenâr:

Mahtûm arûs ve gelin manasına

Bânû-yı hatûn manasına

Gerdûne araba yani koçi

Hacle-i arûsa müheyya olan hâne

[3b]

mânâ-yı ikbâl olmak da'vâtıyla arıza-i mahlasıdır ki inâyetlü silahdar şehriyâr-ı gerdûn-ı iktidar efendimizin kalemrev dâ'ire-i devletlerinde hoşnişîn siyah-hayme-i karar ve âsûde-i tekâlif-i rûzgâr olan bendegâne iltihâk yani tengnâ-yı zindan bî-kesiden rehâyâb-u zât mülk-i sıfatlarına te'alluk ve intisâb dâ'iyesiyle bahariyye ber nice beyt-i bî-me'âl vesâtat-ı himmetleriyle baharistan câh-u celâl olan bezm-i baykara pesendârem misâllerine arz olunmuşidi âyan-ı nihâl şikeste-i şah ümidim kabul nâmiye rebe'-i inâyetleriyle bâr-âver olub çeşme-i zülâl-i mekremet olan çeşm-i dakika-şinâsları cüyubâr beynü's-sütûruna ikâza-i ma'ül-i hayât mütâlâ'a ettikde gülistân-ı itibârda hem-pehlevi nev-i nihâlân tâze-i mazmûn olmağa şâyân görüldü mü yoksa tond-bad dîmâh-nakamî iktizâsıyla haşkide-i hâr-divâra hem-ser mi tutuldu işaret ve dil-arzûmend-i münşerih nesîm-i beşâret buyurmaları derhasttir.

[4a]

Velehû

Mâ-dâm ferman-ı fermâ-yı iklîm-i çehârım divân-hâne-i çar-sütûn darü'l hükm-i kadirden ünvân-pezîr tuğra-yı garrâ-yı sadr olan menşûr lâzımü'l-ımtisâl hikmet-i iştimâl ile gâh-ı tahtgâh hâverde-i murabba-ı neşîn çâr-ı bâliş istiklâl ve câh-ı cânib bâhter u sevâd-ı Şam'a sipeh-keş ikbâl-i vesâye-i endâz-ı iclâl ola devletlü inâyetlü atûfetlü efendim sultanım hazretlerinin mansıb-ı celîl'ül kadr-i şân-ı ve devletleri muzâfât-ı nevâhî sü'ûd ve zamîme-i kalemrev ve metâlib ü maksûd ile mü'eyyed ve fermân-ı garrâ tuğra-yı câh u haşmetleri nişân-ı şerîf-i â'lîşân te'bîd ve teyîd ile muvaşşah ve mümecced olub erkân-ı erba'a-i devlet vücûd-u serâ-perde-i hârim ömrü azizlerinin nighbân ve pâs-dârî-i müstevfiyân hamse-i vilâyât budur ki havâs-ı kar-kenân pâyitaht-ı şühûddur defterhâne-i mu'allâ-i kâşâne-i hayâtlarının dâmen-i be-meyân fermân-ber ve hıdmet-güzâr olmak da'vât-ı bargâh-ı pâdişâh

[4b]

alîyyü'd-devâm ve âstân-ı şehinşâh-ı selâtîn-i gulâm cenâbına arz ve ibkâ-yı câh ve haşmetleri istid'âsı ber-nâme-i mukaddeme-i farz kılınmak zımında südde-i sedere sâ-yı hıdivâne ve atabe-i felek-i kevkebe-i düstûrânelerine arz-ı hâl dâ'î bî-riyâlarıdır ki bu bâl ve pür-şikeste ben nahl-i nakâmî ki tengnây-ı beyza ketmü âdemden bergûşa-yı gülşen vücûd-u aşiyân-gir merg-zâr-ı şühûd olduğum günden gâh pençe feşâr-ı ikab ciğer-şikâf-ı rüzgâr ile serâsime-i avihte-i fitrak ıztırâr ve gâh-sitîze-kârî seyyad tâli' nâ-sâzkâr ile bâl-i rîhte-i pâdiyye-i inkisâr

dil ez kayd ez laf der çâh-ı zenahdân şod esir

şod rehâ ancâ ez dâm üftâd incâ der kafes

halî tamam hasb-i halim olmağa bir nice gün sâye-i humâ ve aye-i nahl-i devletlerinde henüz piçide-i bâl lâne-i ârâm ve dâne-i çin harman-ı merâm ve darü'l-ziyâfe-i ezeliyeden faiz-i merâtib-i revâtib olduğum nasip sohende henüz hemsafir-i mürgân-ı me'âna ve inâyet ve ihsân

[5a]

müteâkib-alü revedleriyle henüz fâriğü'l bâl hoş-güzâr evkat-ı zendegânî iken müstezâd manzûme-i divân-ı şevket ve mefâd-ı sûtûr darü'l menşur-ı devlet yani

dîbâce-i devlet-nâme-i kemâl ve şîrâze-i mecmûa-i cemâl olan vücûd-ı mes‘ûd ve zât-ı mahsûdlarının ber mübtegay

Hemçu bud ez berg-i gol mahfî şodem ender sohen

Meyl-i diden her ki dared der-sohen beyned mera

Beynü’l mısırâ‘ın köçe-bend darü’l-hilâfeden misâl beyt müşkil-mâl-i kenara gir-i sadrû’s-sahife devri ve mısırâ‘-i ber-cüste-i âsâ-i âdem râbîta-i mısırâ‘-resâ ile elem-i efrâz semt-i mehcûru olduğu eğerçe zât-ı â‘lişânlarına göre

Men‘am yekuh ve deşt-i beyâbân garib nist

Her câ ki reft-i hayme ez dû bârgâh saht

Ve tîresiyle bir mazmun dil-nişine taze bir libâs diğêr ilbâsı yahud bir şâhbâz bolend-pervâzın câ-yı diğêrde asiyân-ı zed hevâ-yı tebdîl heva ile lâne-i diğêrde tertîb-i berk ve sazmân ve âsi kabilindedir fe-emmâ bu bende-i mihnet-zede nisbet-imatlab

[5b]

mâ ez esirî sohbet-i seyyâd bud

bî-mürüvvet-i rikkat ve mâ mândeyem tenhâ der kafes

Sobh ve teyy-i şâm garibân vus‘et-saray-ı cihân tengnâ-yı zindân sine-i pür ızdırâb hançer-i zehr-âb-ı firâk ile çak-ı çak ve sahife-i serapay çeşm-i bî-tâb terâkim dağü’l-elem ile numûne-i nûmay mecmua-i hakkâk sevida-yı dil-belâ-keşî sepend-i ateş-i ser-keş derd ve mâ sohen cân nâ-hoş nâ‘ire-i eşk kerem ve ah-ı serd

be-haddî perişânem ez rüzgâr ki lezzet-i nemi yabem

ez lûtfu yâr aliyü’l-husûs zamân-ı devlet-i istiklâllerinde revnak-ı şiken nizâm-ı pervîn olan manzûme-i umûr te‘adâd ehrimen mizâcân bî-şu‘ûr ile mû-yı zengiveş perişan ve müşevveş ve kâr-ı fermâyân-ı serkarîn her birinin yed istilâsında kalem-i câvidâne fenn-pürmarmunakkaş olmağla

Her ni‘met ve nevâl ki hadd-i kemâl yaft

Daned zemâne kıymet-i o çun zevâl-yaft

Afitâb-ı cihân-tâb zât-ı müstetâblarının burc-ı ahire meyli behre mendan-ı ni‘met akl ve şu‘ûr olanlara irâ‘et-i âfitab kıyamet etmişdir cenab-ı nesik-i bahş karhâne-i

[6a]

hudûs-u kadem ve aferininde-i madde-i vücûd ve âdem-i vücud-ı mes'ûd kurub-i nejâd ve zât-ı mahmûd berme ki nihâdların mekân-ı ziynet-i bahş mesned-i fermân-râ ve fermân-fermâ-yı kalemrev-i kâmrânî eyleye âmin

Sûret-i mektub Sadr-ı Âli Be Cânib-i Acem

İnha olunur ki ahdi kadimden bu vakte gelince mülûk-u sûtûde sülûk-u beyinde reayât-ı vacib olan resm u râh-ı mustahsine mugâyır devlet-i aliyye ebedi müddet zaptında olan memalik hududunu tecavüz ve elem-i efraz-ı udvân olarak Hemedân'avürûdunuzdan sonra tarafımıza tahrîr eyledikleri mektub-ı mübâhât-ı üslubunuz vâsıl ve bi'l-cümle fehvâ-yı nahvet ihtivasına vukuf ve şuur hâsıl olunub hulâsa-i mazmûnunda ibtida Horasandan hareket ve isfahan ile bazı mahal-ı haliye-i zapt eyledikleriniz kuvvet-i bazû-yı miknet ve iktidara nisbet eyleyerek bast-ı mukaddemât-ı müfaharet eyledikten sonra güya bu hareket-i nâmakulünüzü devlet-i ebedi'l istimrâdan zabt eylediği memâlikin istirdâdı ricasıyla

[6b]

cânibe şah-ı mu'allâ destgâhdan ba'is olunan elçilerden henüz haber ve eser ve zuhûr etmediğine ve bazı halât-ı cüz'iyeye vukû'na isnad edüb eğer taraf-ı devleti âliyyeden istidâ'ınıza müsade olunur ise musalâha ve'l-âsâkir-i Nusret- mü'essir Mısır ve Şam ve Tatar-ı hizebr intikam ile tarh mükâfaha edeceğinizi izah ve beyan ve lâzıme-i vükelây-ı devlet olan tavr-ı ediyye mugayir-ı meydan lâf ugüzâfda hayli cevelân eylemişsiz tahrîr ettiğinizde telmihâ ve tesrihâ tazmin olunan ma'ânânahvet mebâniden istidlâl olunduğu üzere da'vâ-yı hod-ı fûrûşâneye tasaddi ve alel husûs elçinizin astane-i devlet-i aşıyaneye vurûd-u esnasında kemin mekr u hafâdan bağteten zuhur ile bazı memalik gasb ihtilâsına itâle-i dest-itasaddi eylemeniz amme-i ukâlâ-yı rüzgâr icab eylediğinden başka ve rey-i perde-i meşîyyet-i ilâhiyede mestâr olan müstakbelât-ı umûrun kendü dilhâhınız üzere zuhur edeceği cezm eylemeniz ashâb-ı akıl

[7a]

ve dânişe-i medâr istiğrab olmuşdur ancak öteden beri â'det-ü-i ilahiyye cari olduğu üzere bu misillü hod pesendâne-i evzâ' nâhemvâr husûsen şive-i nahvetve iğtirar-ı müheyyic gayret rabb-i samed ve müntec-i hizlân ebed-i evla geldiği mesmu'anız

olmuş olsa bugüne kelimât-ı nâ'makûleden laf-ı lisan etmek mustefiz-i annü'l-beyân edüb ve Şahan peşinden bu devlet-i sermedü'l-bekâ ile iddiayı mukavemet edenlerin hengâm-ı mukabelede kerrufiristize bedeli cüst ü-cû-yı kemin-i gürize derkar oldukları eğer malum değil ise rical-i Acâmdan sual eyleseniz tahsîl vukuf ederdiniz cenâb-ınız evvel emîr-i Horasandan hareket-i Afgan taifesinin teferruk halleri ve ilâhîde es-sâ'at-i rütbe-i kuvvet ve miknetiniz ve medâr-ı iftiharınız olan Harezm askerlerinin bi'l-cümle kemiyet ve keyfiyet-i malum ve aşikâr ve ekser-i Tevarih-i mevsukada zabt ve tafsîl olunduğu üzere Sultan MuhammedHarzemşah asâkir-i be-şomar Harezm'e itina ve iğtirar ile alâ-vechü'l-istisâl zevâl ve izmihlâl gibe nehallere

[7b]

giriştâr olduğu mazbût hafıza-i erbâb-ı basiret ve itibar olub el-hâsıl serâir-i ahvâl ve hebâyân-ı hareket ve ef'âlinizden mektum ve mechul bir şey kalmamışdır ki hatta tarif-i zat etmek tekellüfâtına giriftar olası gaile-i Afganı bertaraf eyledikten sonra derbâr-ı azamet-i medâra elçi ba's olunduğu serhad muhafızları taraflarından ilâm ve islâh zatü'l beyne me'muriyeti ifhâm olundukda canib-i selim ve musafat tercih olunmağla eyyam-ı asayışde serhadlerimizde olan muhafazacılar ile iktifa ve muharebe ve mukatele tedârükünde teenni olunub elçinizin vurûdu ile vuzuh-u müdde'ânıza tevakkuf üzere iken henüz elçiniz südde-i devlet-i medâra rumâl eylemezden mukaddem adab-ı meriyye-i kadimeye muhalif hareket ile hudud-u devlet-i âliyyeye tecavûz eylediğiniz istima olundukda eğer kendüleri merâsim-i devletten agâh değilsede beher hal ma'iiyyetinde kardanan-ı Acemden kavâi'd-i devletden haber adamlar olmak gerekdir deyü bu misillü yine bî-edâbâne hareketiniz vuku'nu akl-ı

[8a]

dürbîn tecviz etmemekle o taraflara tesyîr-i asakir-i zafer-i rehber musâra'at olunmamışdı vaktâki alicâh Rıza Kuluhan der devlet-i medâr-ı pâdişâhîye gelub nâme-i sâmiyye-i şahîve mektub meveddet-i mashûbunuzu teslim ve matlab ve müdde'ânızı e'azz ve tefhîm eyledikde fi'l-hakika mukaddema hücum-u nâgâhgîr Afganiyandan devlet-i Safevîye bir hemzede ihtilâl olmayub hudutlarımıza ecânib ve ağyar-ı takarrübü ile hudûs-ı fetre(t) ve âşûb-ı dağdağası rû nümâ olmasa cânibe İrana tevcih-i nigâh-ı iltifat mutassavır olmadığı cümlelerin malumudur ama çünkü

meşîyyet-i bî-illet ilâhiye ile daru's-saltana-i İsfahan vârisi kadîmine avd ve rücu' edüb nihâl-ı nev resîde-i hadîka-i saltanat olan Tahmasb Hazretleri âyâ ve ecdâdları mesleğine sülûk ile ahd-i kadîm-i tecdîd ve esas-ı ülfet ve istinâsı teşyîd eylemek murad etmeleriyle matlab ve iltimâsları rikâb-ı â'lem-me'ab Şehinşâh-ı azamet-i destgâha e'azz ve niyâz olundukda avâtıf-ı aliyye-i şevkat-i mülûkâneleri mânâssa zuhûrda cilvegele olub kendülere lüzûmu

[8b]

olan bazı mahalleri ihsân ve in'âm buyurmalarıyla tecdîd-i esas sulh-u salâh kılınıb â'det-i me'lûfe üzere tarafeynin murahhasları temessükât-ı memhûra ahzu i'tâ edüb bundan akdem tarafınıza gönderilmiş idi lakin bu esnâlarda vuku' bulan harekât-ı gayr-ı ma'hûd mucceb teşebbüt hazm ve ihtiyat olmağla avn ve inâyet hazret-i zil celâl itimâd ve itikâl ile işbu mâh-ı Muharemü'l-haramın on sekizinci günü sahra-yı Üskûdara nasb olunan otağ-u mu'alâ-yı revak-ı hüsrevaniye kemâl-i debdebe-i izz ü ikbâl ve nihayet kevkebe-i übbehet ve iclâl ile teşrif-i hümayûn buyrulmuştur eğer elçileriniz vesâatlarıyla akd olunan musâllahayı ni'met bilub kabul ve tenfiz eder ise ne güzel vallah bundan sonra dahi girîve-girattu ve istikbâr olur iseniz vaktinize hazır olası inşâ'allah-ı te'âlâ inâyet-i hak ve nusret feyyâz-ı mutlak ile bereket-i rumuzu asker cerâr mur-ı şomar-u add u şikâr ile iklim-i İranı harab ve sükkânını hem-hâl bûm

[9a]

ve gurâb ederek avn ve inâyet-i sübhân ve lütfu kerem-i rabbani birle saha-yı İsfahan naks-i pezîr semm-i semend gâziyân mansûr olmak fazlullahiden mutevâki' ve mes'ûldür lakin şahbaz-ı hümapervaz tahrîk-i cenâhın eyledikten sonra şikârın olmadıkça heveslâne eylemek mahal ve şimşir-i cihângîr bir kürr meslûl olduktan sonra izhâr-ı muhâsama edenlere zahm-ı ur olmadıkça der-niyâm olmak meslubü'l-ihimâl olmağla kabl-i hulûlü'l-esef harb ve sulhden ehed tarafını tercih ile hâdis olan gavâ'il bertaraf eylemeleri matlûbdur

Sûret-i kâ'ime an cânib-i Mısır

Benim sa'âdetlü, mekremetlü, mürüvvetlü, re'fetlü karîndaş-ı e'azz ü ekremim sultânım hazretleri sabıkan sipâh ağası izzetlû Mustafa Ağa senâverleri mübâşeretiyle bundan akdem fîristâde buyrulan hutut-u hümayûn şevket-makrûn-ı

hüdâvendigârı ol emirde divân-ı Mısırdâ cümle muvâcehelerinde kır'ât olundukta teveccühle mu'âmele-i müşâhede olunduğu ve salifü'z-zikr

[9b]

hutût-u humâyûn muhabbet-makrûnlarına muhtevâ oldukları mevâdda ol esnada ne güne cevab verdikleri mukaddemâ hazine kâtibemiz kullarıyla mâ'ruz hâk-pây evliyyâyü'n-ne'am kılınan evrakta tefâsilhâ tâhrîr ve cümlesi hey'et-i melfûfeleriyle tarafı sa'âdetlerine teblîğ ve teslim olunması tenbih ve te'kîd olunmağla mefâhimî ma'lûm sa'âdet-i mersûm-ı kerîmâneleri olmuştur ol-vâkitden beri tenfîz-i evâmîr-i hümâyûn ve tanzim-i umûr-u matlûbe-i devlet-i ebed-i makrûnu müstelzim olacak harekâtta teşmîr-i bazû-yı ikdâm ve şedd-i azad dikkat ve ihtimâm olunmakda terk-i hâb ve arâm olunmuşken ba'd küllü'l-cihed husûsât-ı merkûmede cümlelerin bi'l-ittifâk netice-i kelâmılarına derecelerde karar eylediği ve sa'ir bazı umûr-ı â'cizânemiz kavâ'im-i müte'âddidede derc ve testîr ve mevâd-ı matlûbenin cevaplarını mutazammın ve Osman Bey maddesinde vâki olan cerâyim ve zelâletlerinin karîn-i afv ve safh mülûkhâne olmak ricasını havi Mısırlı tarafından dahi mahzar-ı tahrîr ve cümlesi kapıcılar ve bölükbaşımız Mustafa

[10a]

Ağa kullarıyla irsâl ve tesyîr ve yine tahrîrât-ı merkûme be-ecmahim savb-ı vâlâ-yı mürüvvet-i me'vâlarına teslim olunmak husûsu tavsiye ve tenbih olunmakla be-minnet-i sübhâne vusûllerinde mahzar-ı merkûm ve tahrîrât-ı mahlas-ı ihlâs mersumelerinden her keyfiyet-i karîn zihn-i dakika-i zâtları oldukdan sonra mahallerine irâ'et ve muhtevâ oldukları murâdın hüsn-i terbiye-i müşfikâneleriyle tefhîm ve ifâdetleri zât-ı sa'âdet ayâtlarında merkûz ve mevdû' olan madde-i mürüvvet-i cibilliyetlerine ihâle olunmuştur cenâb-ı atûfet nisâb-ı vâlâ-câhlarıyla bu sadakat gösterileri beyinde mer'î ve mahfûz olan madde-i uhuvvet ve muhâdenet beyanı işbâ' ile pezîrâ-yı hâlel ve noksandan müberrâ ve umûr-ı â'cizânemizde tavsiye ve tezkîr-i tekellüfâtını ihtiyâ dahi emr-i bî-ma'nâ olmakla bu ana dek vâki' olan umûrumuzda cilve-ger mahlâ-yı zuhûr olan zulâl-i ikdâm ve ihtimâmları kemâ-kân mecârî umûru vakı'amıza cârî olmak meczûm-ı halisânemizdir eğerçe bu esnâlarda kapı-kethudamız Ali Ağa kulları hakkında sünûh eden vakı'ana ki zuhûr bir mikdar mahlasınızı bî-huzûr etmiştir

[10b]

ancaksa‘âdetlü sultanım hazretlerinin bîdâr-ı umûr bulunması umûr-ı â‘cizânemizde kapı- kethüdası i‘ânetine ihtiyacdan mahlasların müstagni etmekle her vechle mütesellim hakk-ı sübhâne u teâlâ hazretleri her emirlerinde tevfikât-ı âlîyesi karîn hâl ve teyyidât-ı semdâniyesi rehin-i amâlları edüb herhalde muayyen ve destgîrleri ola amîn gerek mukaddemâ ve gerek bu defa irsâl olunan tahrîrât-ı muhlisânemizin havi oldukları mevâdın husûlleri cenâb-ı sa‘âdetlerinin hüsn-i terbiye ve i‘ânetlerine muhtaç olmakla husûsat-ı markûmede dahi sarf-ı himem bî-hemtâlarıyla bu ana dek vâki‘ olan hüsn-i ihtimâm ve mürüvvetlerin tezyîl ve tekmîl buyurmaları temennasıyla kâ‘ime-i muhâlasat ilâma-i tahrîr-i firistâde-i nâdî sa‘âdet-i masîrleri kılınmıştır inşâ‘allah-ı te‘âlâ ledâ şerefü’l-vusûl ber-vech muharrer-i sabıkan ve-lâhakkan vâki olan mevâdın husûlleri cenâb-ı mürüvet-i nisâblarının himmet ve ihtimâmlarına mevkûf olmağla bu bâbda dahi kemâ-fi’l-evvel ifâ-yı levâzım-ı mürüvvet buyurmaları hâssa-i me’mûl ve mütemennâdır

[11a]

Cevâb-ı an cânib-i Kethuda Bey Bâ-tesvîd-i Mahmud Efendi

Benim devletlü sa‘âdetlü mekremetlü atûfetlü efendim sultanım hazretleri bu defa kapıcılar bölükbaşları Mustafa Ağa kullarıyla irsâl buyrulan tahrîrât-ı aliyyeleri ve bi’l-husûs cânib-i bende-i hayr-endişlerine olan kâ‘ime -i seniyye-i mekremet mansûsları ve Mısırlı’nın arz ve mahzarları vârid ve vâsıl ve mezâmîn-i tahrîrât-ı sâmiyelerine ve mefâhim-i arz ve mahzarlara bi’l-cümle ittilâ veliyü’n-ne‘âmî şâmil olmuştur cânib-i cânibü’l-ikbâl-i âsafânelarına olan mahâsin-i teveccühât evliyyâyü’n-neâmî ve kemâl-i sıdk ve ihlâs-ı bendeğî muktezâsınca ma‘rûzât-ı sâmiyeleri resîde-i hayyız-ı is‘âf ve mültemesât-ı âliyyelerinin temşiyet ve hitâmıyla adamları kulları vakt-i yesîrde savb-ı vâlâ-yı destûrânelarına şîrâ-güşâ-yı avd ve insîrâf olmak hâlât-ı nuhbe-i eşgali ve herhalde âfitâb-ı itibarları üç sepehr ikbâlde rahşân olmak keyfiyatı aksâ-yı âmâl olmağla tıbk tahrîrât-ı aliyyeleri üzere iktizâ eden evâmir-i şerife ısdâr ve mû‘ma ileyhum kullarıyla

[11b]

irsâl olunmuştur taraf-ı vâzihü’l-şeref-i asafânelarına olan hablü’l-metin ihlâs-ı dîrînem muktezâsınca umûr-ı destûrâneların raiyyet-i senâver-i hulûs-ı kosterlerine

müstevcib sürûr u behcet u temşiyet mültemesât müşîrâneleri ikbâl-hâh bî-
iştibâhlarına müstetî' envâ-i ibtihac ve ferhat olub ve bi'l-cümle mes'ûlât-ı
aliyyelerinin sâha-i husûlde cilveger olması nezd-i bendegîde cenâb-ı devletlerinin
murâd-ı âlîlerinden ziyâde matlûbter olduğu zamîr-i ilhâm pezîr-i asafânelerine zâhir
ve hüveydâ olmakdan nâşi tavsiye ve siparişte averde-i zebân-hâr olan te'kîdât
mahzen bende-i ihlâsgârlarının hâ'iz derece-i hubûr olmasına tahrîz ve iğrâ
mülâhazasına mebnî olduğu kâ'ime-i aliyye-i nevâziş halleri mezâyilesinden
müstefâd olmağla du'â-yı bekâ-yı ömr ü ikbâlleri tekrar olduğu iş'ârâ kâ'ime-i
âlame-i tahrîr

Sûret-i kâ'ime

Bu defa hazine katibleri ve mehterbaşları kullarıyla irsâl buyrulan tahrîrât-ı seniyye-
i sa'âdet-i iştîmâl

[12a]

ve be-tahsîs bende-i bî-merâlarına olan iki kıt'a kâ'ime-i âliyye-i belâgat-ı me'alleri
resîde-i râhe vusûl olub mezâmîn-i mekârim-i rehin ve mefâhîm-i sa'âdet-karînî bi'l-
cümle sahîfe-i ârâ-yı ittilâ' ve yakın olmuştur bir kıt'a-i kâ'ime iltifât âlâmelerinde
cânib-i bendegîye olan teveccühât-ı asafâne ve hüsn-i itikâd-ı müşîrâneleri bâliğ
derece-i i'câz olmağla merâ fevkî mutasavvir değildir ki bazı esbâb ve vesâ'il ile
terakki ve tezâyîd-i da'vâ oluna deyü izhâr telâttufât ve nevâziş zımında umûr-ı
müşîrâneler tavsiye ve sipariş buyrulmuş hakk-ı sübhane u te'âlâ kâffe-i umûr-ı
âliyyelerin tevfikât-ı ilahiyesine makrûn ve gevher-i nâ-yâbgân imkân olan zât-ı
mekârim ünvanların derc-i vekâyesinde mahfûz ve masûn eyleye âmin cenâb-ı
devlet-me'âb asafânelerinin taltîfen ve tekerrümen hakk-ı â'cizânemde hüsn-i
teveccüh-i müşîrâneleri resîde-i rütbe-i i'câz olduğu gibe her bir husûslarında yek-
rân ihlâs-ı inân ihtimâm-ı âcizânem sâha-i aksâü'l-gaye imkânda cilve-sâz olmağla tâ
zebane-i şevk ve tahrîs ile şitâbân olunduğu inhâniye

[12b]

hareket-i tabe'î ve kutrisini enbâ ve hâsılı tahsîl gibebir mânâdır hemen cenâb-ı
rabbü'l-izzet zât-ı me'âlî menkıbetlerin ilâ yevmü'l-kıyâm erîke pirâ-yı ikbâl ve
sa'âdet ve bende-i hâlisü'l-taviyyetlerin dahi nezd-i â'lîlerinde meşkûrû'l-hidmet
eyleye merkûmân kullarının avihte kerdem emanetleri kılınan marûzât ve

mültemesâtı be avni'l-lah-i te'âlâ kâtibe-i karîn müsa'âde ve husûl ve inşâllah-ı teâlâ kariben itmâm-ı umûr-ı me'mure ile merkûmân kulları cânib-i seniyyü'l menâkıb-ı müşirânelerine rehberde avd ve kufûl olacakları melhûz ve me'mûl olmağla ilâm-ı keyfiyyet zımında kâ'ime-i ihlâs-ı ilâma testîr ve hâk-pây-ı devletlerine bu defa neşr-i şirâ' azîmet eden adamları âlî-kullarıyla merfû' pay-gâh-ı devlet- masîrleri kılınmışdır inşâllah-ı teâlâ karîn-i ilm-i â'lîleri buyuruldukda emri ferman

Aydın Muhassılı Vezir-i atûfet semîr-i adîmü'n-nazîr devletlü sa'âdetlü Ragıp Mehmed Paşa Hazretleri taraf-ı devlet-i aliyyeye alî tarîkü'l- hediye esbleri irsâl buyurduklarında cânib-i Kethüda-yı Sadrazamiye tahrîr buyurdukları mektub belâgat-ı mashûblarıdır

[13a]

Sa'âdetlü mekremetlü mürüvvetlü ref'etlü karîndaş izz ü ekremim sultanım ağa-yı cellilü's-şân hazretlerinin nadî-i sa'âdet-i iştimâllerine mezid-i iğrâz ve ikrâm ve medîd-i tevkîr ve ihtirâm ile neşide-i da'vât-ı sâfiyât-ı muhabbet füzûn-nûma ve manzûme teslîmât ve afiyât-ı meveddet intimâ-i ithâf ve ihdâ ve merâsim-i istinbâ tab'-ı â'lîleri âlâ vechü'l tekrîm-i tetmîm ve edâ olundukdan sonra zamîr-i münîrlere nûmayende-i mahlası bî-riyâlarıdır ki benim hazretleri bud emcedîleri devletlü inayetlü velîü'n-ni'am sahib-i devlet ve kesirü'l-mürüvvet efendimiz hazretlerinin kendi çırağ-ı has ve bende-i kerem şermende-i bâhirü'l-ihtisâslarından olub nihâl-i amâlim ebyârî-i terbiyye velîü'n-ni'amâneleriyle haiz-i nisâb-ı neşved ve numa ve fa'iz-i şeref merâtib-i isnâ olmağla her çend bu diyarda tedârik ve tahsîli müte'asır ise dahi mala yedrük külle la yetrük külle müeddesi üzere ifâ-yı merâsim-i ubûdiyyet zımında çend esb-i hoş-hirâm tedârik ve takdîmi vazife-i zimmet-i âcizânem idi lakin zât-ı atûfet ayât-ı velîü'n-ni'amânelerinin zirdan-ı sa'âdet-i iktirânlarına şâyân esb-i sebk cevelânın

[13b]

tedârikine ber-vechle dest-res mümkün olmadığından bu husûsda zarûri vâki' olan taksir ve te'ehhürümüz afv buyrulamak ümidiyle el-abdû mâ yemleke gâne limevlâh musadıkınca bu defa merbût tavile-i iktidarım olan esbânın ıslâh-ı mevcûdlarından olmak üzere cânib-i Mısır'dan mahsûsen müntecimiz olan bir re's Mısır'ı ve bu

câhibde dahi ba'd küllü cihed tedârikimiz olan birmûceb-i defter üç re's-i esb-i türkemânın hezâr şerm ile takdimine ictisâr olunmağla her nekadar şâyân-ı rekûb velîü'n-ni'am değil ise dahi bir vakt feyz ve neşâtlarında huzûr-ı â'lîlerine arz ile merbût ıstabl kabul buyrulmakda tahrik-i şifâh-ı himmet ve mürüvvet buyrulduğundan mâ'adâ cenâb-ı mürüvet-i nisâb-ı vâlâcâhlarına dahi bir mûceb defter mahsûsen irsâl olunan iki re's-i sebk karîn-i hüsn-ü kabul buyrulması vesile-i arz hulûsumuz olmuşdur inşâllah-ı teâlâ lede'l-vusûl bundan böyle dahi câhib-i riyâ mecânîlerin hâtır-ı enverlerinden ihraç buyurmayub hemvâre-i mufâvaza-i sâmiyeleri

[14a]

eb'âsıyla yâd ve dilşâd buyurmaları izz ü metâlib hâlisânemizdir

Câhib-i Hazret-i Sadrâzamdan Vüzerâ-yı etrafa kâ'ime sûretidir

Benim izzetlû sa'âdetlû karındaşım hazretleri memâlik mahrusâtü'l-mesâlik-i hâkâniyye olan fukarâ-yı raiyyet ve ahâlî-i vilâyet ve dâ-yı hâlikü'l-berâyâ ve mahlûk ve mübdi'ü'l-arz-ı vessemâ-i olduklarına binâ-i mezraa ahvâllerine cûyu-bâr-ı adl ü dâd pâdişâh-ı dâimü'l cereyân olmak ile goştezâr-ı taayyüş ve zendekâneleri pezirâ-yı neşv ü nemâ olub hermen cem'iyet hâtırları dâ'ima avâsıf-ı mezâlim ve taâddiyatdan hıfz-ı vakâyit olunmak lâzıme-i uhde-i mu'adelet-i cihâniyanî olmakdan nâşî işbu râtibe-i hasenenin îfâsı yani muktezâ-yı adâlet-i sa'âdet-i menkıbetin icrâsı tarafı fa'izü's-şeref-i hüsvâneden eyalet ve evliya-i memâlik-i mahrusa-i nâzım-ı umûr olan vüzerâ-yı izâm ve vükelâ-yı nısfet-i ettesâmın uhde-i diyânet ve iffetlerine havâle ve tefvîz olunmağla bu suredde zu'âfa-yı

[14b]

sükkân-ı memleket haklarında min küllü'l-vücûh levâzım adl ü dâdın icrâsına riayet ve kâffe-i mezâlim ve taaddiyatdan kendileri himâyet ve siyânet hâletleri vüzerâ-yı izâm hazerâtının vâcibe-i zimmetleri olmak lazım geldiği âşikâr ve eğer şer'-i şerife ve rızâ-yı yümn-ü iktizâ-yı hüsvâneye mugâyır ve menâfî fukarâ-yı raiyete zulm ve ta'add-i olunur ise müşârü'l ileyhim dünyevî ve uhrevî mes'û'l ve me'ânet olmak iktizâ eylediği be-didâr olub ve öteden berü rüşd ü reviyet ve hakkâniyyet ve dirâyet ile mevsûf olan vüzerâ-yı izâm ve sâir hükkâm-ı kirâm-ı merâtib-i mezbûreyi fehm ve derk ile lâzıme-i adl ü dâd edâya sarf-ı tâb ve tevân eyledikleri cihetten müşâr-ı bi'l-benân oldukları mâlûm-ı sa'âdetleri olmağla cenâbınızdan dahi melhûz olan

agâh ve kıyâset-i muktezâsı üzere sâlik-i tarika-i inkâ‘ hakkâniyyet ve re‘âyâ perverî olacakları eğerçi me‘muldur ancak şime-i kerime-i hazret-i hilâfet-penâhi da‘ima tahsil-i

[15a]

vukûf ahvâl-i âlime mâ‘il ve bu takrib ile valâh ve hükkâmın hafî ve celîl-i rûşen ve hareketlerine vezir-i destân-ı vilâyetin çoğuna ki zâf-ı kuvvetlerine ittilâ mülûkaneleri hâsıl ve şâmil olmakdan nâşi cenâbgir tarafından ahâlî-i memleket ve fukarâ-yı raiyyete hilâf-ı melhûzu ta‘addi ve tecâvür-i hâlât-ı gayr-ı marzîyesi tecvîz ve tesvî olunduğu vâsıl semî hümâyûn olmağla hakk-ı müşîrânelerinden asâr-ı ateş-bâr atab-ı pâdişâh hayyiz zuhûr ve bürûze karîb olmuşken cânib-i müşîrânelerine olan hüsn-i zân ve îtikâdımıza binâen hakkınızda irâd-ı mukaddemât hüsn-ü şehâdet ile teveccühât-ı seniyye-i hüsrevânenin tarafınıza kemâ fi-l-evvel sarf ve imâlesine bezl-i ihtimâm olunmağla fi-mabâ‘d hilâf-ı rızâ-yı hümâyûn cihândar-ı mezâlim-i ta‘addiyanın mikdarı zerre-i vukû‘una cevaz gösterilmeyub himâyet ve siyânet ahâlî-i memleket taraf-ı iktidar eylemeleri şartıyla bu defa avâtıf-ı âliyye-i mülûkaneden Sivas eyaleti cenâb-ı sa‘âdetlerine ibkâ ve mukarrer kılıb lakin bundan

[15b]

sonra tarika adl ve insâfa mugâyır hareketleri zuhûr-ı vâsıl semî hümâyûn cihân bâni olmak lâzım gelir ise hüsn-ü şahâdet-i hâletleri kârgir olmayub taraf-ı hümâyûn-ı tâcidaridan mes‘ul ve muâteb olacakları bî iştibâh olmakla cânib-i müşîrânelerine olan alâka-i derûn valâ-yı makrûnumuzun muktezâsı olan emârât-ı nush ve pendi izhâr ve ibrâz siyâkında hâssa-i kâ‘ime -i meveddet alâme-i tahrîr firistâde-i nâdî-i sa‘âdet-masîrleri kılınmışdır inşâllah-ı teâlâ ledel vusûl keyfiyet-i mersûm-u sahife-i zihn-i tâbnâkları oldukda zâtınıza olan agâh-ı ve raiyet-i muktezâsı üzere bundan böyle cenâb-ı sa‘âdetleri meslek-i raiyyet-i perverî ve hakkâniyyet gösteride izhâr-ı harekât-ı müstahsineye kemâl-i îtinâ ve dikkat ve sükkân memleket ve kıt‘ân-ı vilâyet-i âsûde-i nişîn zıll-i zelîl himâyet ve siyânet ve gunûde-i pister âsâyış ve rahat etmekle tarafı müşîrânelerine valâ bu cihât-ı seniyye-i hüsrevânenin

[16a]

yevmâ fetûma terakki pezir olunmasına bezl-i miknet ve ferd-i vahid tarafından fukârâ-yı raiyyete zulm ve ta'addi vukû'nu tecvizden mübâ'adet buyurmaları me'mûldur

Canîb-i Hazret-i Sadrâzamdan Vüzerâ-yı etrafa gönderilen muhabbetnâme sûretidir

Benim izzetlû sa'âdetlû karındaşım hazretleri muktezâ-yı hikmet hâfiye-i semedâniyye ile her asrın âhiri bir seyr-i azîm-i müceb ve her târikî-i te'abın encâmı bir inkişâf-ı medîd-i safâ ve rahatı müstelcib olageldiği mânend rûz-ı rûşen zâhîr ve hüveydâ olub ve husûsen hulûl-ı fasl-ı baharda emzice-i beşerîyye hareket-i ahlât sebebeyle bazen hadd-i îtidâlden münharif ve bâdehû meded-kâri-i inâyet-i sübhaniyye ile derece-i îtidâle me'îl ve münâtif olageldiği mücerrebât-ı umûrdan olmak hasebiyle iş bu fasl-ı baharda mâye-i hayât-ı âlemiyân ve bâ'is-i zendegâni-i edmiyân olan şevketlû kerametlû

[16b]

mehâbetlû kudretlû veli ni'metimiz pâdişâh-ı eyyâm ve şehriyâr sipehr-i ihtişâm efendimiz hazretlerinin mübârek mizâc-ı letâfet semîr-i hümayunlarına mukaddime-i ten-dürüstî-i câvidânî olmak üzere eğerçi bir mikdâr inhirâf-ı ârz olub ancak Allah'ül hamd ve'l-minne çend-rûz mürûrunda şifâ-bahşa-yı hekîm-i mutlak ile golzâr hemîşe bahâr-ı tab'-ı hümayûnları rûy-i ikbâl-i mülûkhâneleri misillü karîn envâ'-i terâvet ve behcet ve vücûd-ı mekârim nemûd tâc-dârilere bâzû-yı baht-ı â'li-i hüsrevâneleri gibe rehin esnâf-ı iktidâr ve kuvvet olmağla â'rıza-i inhirâf külliyyen nâ-yâb ve mübârek zât-ı mevâhib-i ayât-ı mülûkâneleri ülkenden ziyâde behcet-yâb olduğu ecelden hassa ve â'mme-i bendegân sadâkat nişânları mâlik-i cenâb-yâra ve zafer-yâb-ı meserrât-ı bî-endâze olub umûr-u müntezim-i devlet-i âlîyyeleri medâr-ı mu'adelat asâr-ı aslîyyesi üzere da'ir ve hutûb-ı müntesika saltanat-ı seniyyeleri müşîr-i nisf-ı semîr-i kadîmesinden sâir olmuşdur fehmden summe hamden hemân cenâb-ı nizâm-ı bahşa-yı ka'inât-ı cell-i şâne hazretleri o tir-i sipehr-i

[17a]

sâltanat ve ol hümâ-yı uc-ı hilâfet hazretleri âliyyü'l-eyd züyûr-ı efzâ-yı burcu sıhhat ve ikbâl ve sâ'ir goster-erike-i şevket ve iclâl edüb envâr-ı zât-ı mülûkhâneleri ile çeşm-i âlem-i kemâl-i rûşeniye-i makrûn ve zıll-u zelîl hilâfet penâhilerinden bendegân-ı ihlâs-ı nişânların nihâyet rahat ve âsâyîşe merhûn eyleye âmin işbu beşâret-i azîmenin fermân-ı fermâyân memâlik-i mahrûsa-i hâkâniyyeye ilân ve izhâr umûr-u câriye-i vilâyetin mecâr-ı asliyyesinde cerayân misillü nice fevâ'ide bâd-i ve tahsis hayr-ı hâhân-ı sâltanat-ı seniyyenin sürûr-ı bâllerin icâb ile her emrin bir vakf-ı matlûb tanzîmi için hüsn-i kıyâmlârına mü'eddî olduğuna binâ-yı zât-ı sûtûde-i sıfâtlarına dahi tebşîr hâli meserret iştîmâl siyâkında kâ'ime-i mü'eddet âllâme-i tahrîr ve firistâde-i nadî-i sa'âdet-masîrleri kılınmışdır inşâllah-ı teâlâ lede'l-vusûl hakikat beşâret-i sa'âdet menkıbet-i mersûm sahife-i zihn tâb-nâkları oldukda müfevvez

[17b]

uhde-i müşîrâneleri olan kâffe-i umûrun matlûb-ı humâyûn-ı cihandarî olduğu üzere tesviye ve tanzîmlerinde müessir-i mebrure ve mesâ'î-i meşkure irâdına bezl-i cell-i himmet buyurmaları me'mûl ve mütemannâdır

Müvedde-i Muhassılı Vezir-i celilü's-şân iken Ali Paşa Hazretlerinden Kethüda-yı Hazret-i Sadr-ı Â'zamiye tebriknâmedir Bâ-tesvîd Besim Efendi

Sa'âdetlü mekremetlü mezîd-i meveddetlü karındaş izz ü ekremüm sultanım ağâyı celilü's-şân hazretlerinin nadî-i be-meydanî sa'âdet-i iştîmâllerine tevkîr-i tevfir ve tevfir-i tevkîr ile cevâhir-i da'vât-ı sâfiyât mü'eddet-i edâ ve gevher-i teslimât ve afiyât-ı muhabbet-pirâ ithâf ve ihdâ ve merâsim-i pürsiş hâtır-ı sa'âdet mezâhirleri ber-vech âhir-i mer'î ve me'veddî kılındığı siyâkında nemude muhlis-âne oldur ki benim sultânım hazretleri bir muktezâ-yı dil-bestegi-i râsiha tevkîr-i mehâmid-i seniyyeleriyle ziyâ resân ezmân iken sitâre-i zât-ı sa'd alâmetleri burc-ı pîşîne tahvîl yani izz ü ikbâl ile mükerrer ısdâr-ı âli kethüdalığı

[18a]

rütbe'-i vâlâsıyla tes'îd ve tebcîl buyurdıkları sâma'-i zîb-i mahlası olmağla bâis-i inşirâh-ı vâfi olub nakş-i mübârek bâd-nigâşte-i sahîfe-i fevâ'id kılındığı îrâd zımında mahsûs tebrik-nâme-i muhabbet mefâd-ı tahrîr ve firistâde-i nadî-i sa'âdet-

masîrleri kılınmıştır inşâallah-ı teâlâ ledâ şerefü'l vusûl bundan böyle dahi cânib-i hulûskârları hâtır-ı şerîf ve sâ'idlerinden imâhe ve teb'id buyrulmayub bâis füzûnî mühürdar olan rakıme-i dil-güşâlarıyla yâd ve es'âd buyrulamak me'mûl ve mültemesdir bâkî hemîşe sa'âdet ve ikbâl bâd yarabbü'l-âbâd

Seyyid Vehbi merhûmun

Bûse-cây-ı ashâb câh u celâl olan nadî-i behşet-i ayâdlarına ekseri eyyâmda elfâz rekik nâdir beraber mektûb ile sedâ' verilmediği takdim-i vezâif-i ubûdiyetde muktezâ-yı dâiye-i ihmâl olmayub belki bir vakit safâ-bahşlarına meks-vâr tanîn dil-hırâş niyâzıyla görüverilmekden kaçılmış idi yohsa nevrüz-ı dilfrûz-ı şebâbdan

[18b]

zemher bir kühûlete gelince bî-sâbika-i hizmet mu'tâd ola geldiğimiz mekârim-i celîlü's-şân ihsânları fersûde-i nisyân olup bendegân-ı dergâh menî'ü'l cenâb ile meyânemizde ki asâr-ı sahîfe-i tırâz hukuk-ı mahkûk kalemtırâş-ı akûk olmak ne ihtimaldir ol asitân-ı felek-i sa'âdet nice nice âfitâb-ı emânî sûtû ann-i temennâ ederiz hemân cenâb-ı rabbü'l izzete çehre-sâ-yı niyâz iz ki vücûd-ı şeriflerin meddîü'l eyyâm mesned-i nişîn afiyet-i devlet edüb hablü'l metin izz ü ikbâlinizi bî-endâze mümetted eyleye âmîn

Seyyid Vehbi Efendi

Ebâ ann-i hadd-i hayr-hâh din ve dünya-yı gamhâr kâffe-i fukarâ olan lütfu çok sultânıma arz olunur ki hamden allah-ı teâlâ zât-ı ömrü'ü'l adilleri mesned-i nişîn sadâret-i evlâlî âsâr adl u insâfları kalem ve hıttâ-i Rum'a ber-veçhle şâmil olmuşdur ki eryâb-ı izz ü devlet değil belki etfâl-i zir-i destân raiyyet-i sükkân

[19a]

şehr ü şâyân belki etfâl-ı debestân hergün envâ'-i menâkıb mu'adeletleriyle ratibü'l lisân olub güneğüne nevâdir adl ü insâfları nakli ile dualar ederler fil-hakika menî' vedûd ahkâm olan deryâ-yı adl u insâfları pîrâye-i nizâfet ile musaffa olacak etrafa münşâ'ib olan cedd-i evvel-i inhâr dahi kedûrât-ı zulm ve ittîsâfdan müberrâ olur el-hâsıl sultânım hakkında müşâhede eylediğim teveccüh kılub duâ-yı pey-der-pey müddetü'l ömr kimesne hakkında ne görülmüş ne işidilmiştir bir kûşe-i tâziyâne-i te'dib ile gûşmal olunub dil-gir olan gürûh-ı bî-insâf dahi medh ve senânızda bî-ihtiyâr ancak mısra'elfasl-ı mâ şehdetiyyeü'l-edâ inşâallahü'l-âzîz bu devlet-i ehl-i

perver müstehak-ı nevâze ve sevkimiz vâridir ki hâsset-i çerâğ kûşe-i ferâğ buyurup tahdîd-i ni'met ile muğtenim olayız bu mânâ-i bâdîyye-i safâ-bahş-ü ihsândan rîzân olan kutrât-ı nâcizden olmağın temennâsına cür'et

[19b]

olunmuşdur mısra' ve'l-arz min-ke'sü'l kirâm nasib-i ol serîredân-ı kulûb olan padişâh-ı lâ-yezâl dergâhına rû-yı niyâz fersûdedir ki ol nahl-i celflü'l-zıll-i devleti fûrûğ-berde-i kirâm ile be-tahsîs ol sâbık olur denilen ikbâl olan mahdûm lâzımü'l ihtirâm ile hemvâre seraser ve hürrem ve her berîn hil'at-ı sebz-i hayât ile muazzez ve mûkerrem edüb meddiü'l dehher destzerde-i hadisân â'lem etmeye bâkî nemândân ki ne-hâhed bekâ-yı tu

Nergisizâde merhumun bir nekbet-meab hakkında mecalis

Ashâb-ı hümem ve mehâfil-i erbâb-ı kerem savbına mevsil sûtûr pür-kusûr olan Jajhây ve Herze-kâr veya köy-i perişân etvârın gılzet ve ibrâmıyla hasb-i hali bu vech üzere ilâm olunur ki merkum-ı mezbûr kendi kavli üzere serhâdd-i İslâmiyede ifnâ-yı ömr ü tazyî'-i evkât ve cem'-i me'âyib ve tahsil-i seyyi'at ederken asker ma'âsi hüsn-i hasîn vücûdun muhâtara edüb bi'l-cümle mahsûl mezârî'-i dil ve cânı olan

[20a]

hûşe-i salâh ve iman-ı pâmâl olduğundan gayr-ı har-sûy hilkatında olan erzâk ahlâkı dahi ni'amâ ve zevâyâ-yı dükkânca-i dimâğında olan zehâir akl ve idrâki târâc gerde-i tâtâr sipâ-şekâ olmağla keff-i iktidârında def'-i muzayaka iflâs ve tahsîl vech-i kefâf için nukûd-ı durûğ-lâf ve kezâfdan gayri sermâye kalmayub bir müddet kûşe-i dükkân-ı fenâda bâd-fürûş ve bâzâr-ı inâda delâl hiç berdûş olub ve ahyânen kenâr-ı bâhr naktide şebeke-i sa'i-yi sevdâyla seyd-i mâhî hasret ve gâh-bâdîye-i mihnetde dâm kûşeş ve ikdâm ile şikâr-ı nehcîr felâket etmekle kana'ât edüb bi'l-ahire mutâlebe-i husûmet baht-ı nâ-hemvârdan kîlel cibâl-i gumûma gürizân ve gencgâr-ı humûmda pinhân oldukda bazı hayâl-i fâsideye refik olub onların sevk ve ilkâsıyla rehzenlik fikrine düşüb kâfile-i ihtimâl mahâlîlî târâc etdiklerinde bir miktâr sevdâ-yı hâma nâ'il olub mahzâ **leannu'llahü'r râşî ve'l-merkaşî** manasından hissedâr olmak için anı dahi

[20b]

asitâne emîrû'l ümerâ-i ifnâya ihdâ edüb ol bâbda hayli tekarrüb kesb etmekle cezâire-i âdem abâdda vâkî nâ-bûdiye mukâta'âsı emânet-i ber-vechü'l nizâm kendüye tevcîh olunub zabtına gider iken bahr-ı siyâh teng-desti-yi ubûrver için geşti-nişîn-i hayret oldukda **misra'** *tâ mübârek kademi Nil ve Fırât'ı kûrıdır* mefhûmunca sarsar-ı edbâr-ı sefine sinn-i seng belâya râst getürüb şikeste etdikden sonra firâvun vâr garg olmak mertebesine varûb derekât-ı dûzah-hırmânda makâm ve mesva ve karârgah ve mevâsın müşâhede eder iken şikeste-i felek vucûdu telâtum emvâc kazâ ve kader endâhte-i sâhil keder kılub hâlâ destâri-i rezdî ve âyârı ve muavenet-i kallâşi ve cerâr ile tahsîl semere-i piyâz ve seyr u tedârik-i behâyinân ve payîz kaydında olmak hâl-i pür-melâlû'l-neseb ve evfakdır deyü cân habbesîne seddi ramâk olacak şeyi yesîr peydâsı temennâsıyla bazı erbâb-ı düvelî tasdî' etmekle tasaddî edüb çehre-i abûsuna benzer

[21a]

bir vakit teng ve târda bu fukara gelüb mecâlis-i ashâb-ı ihvân ve ihsâna vusûle bahane olmak için bir varaka tahrîr ile dîvanı takrîb hayli tasdî' etmeğin bu sahîfe-i latîfe-i âsâr ile ahvâlinden haber verildi muhassıl-ı kelâm **el fakr-ı sevâdü'l vech fi'd-dâriz** fehvâsınca mazhar ve sahra-yı ma'nayü'l-kezzâb leys men ümmetide sergerdân ve hâyır derbederdir vardığı yerlerde bast-ı hasîr pâre-i naklet edüb sergüzeştimdir deyü **beyt** *cihân-ı dîde besyâr gûyed durûğ ki du gece abit bin gece dūğ* vezni üzere nice ekâzîb ve ebâtîl hikâyet etmesi mukarrerdir Allah-ı teâlâ habîs-i mezbûru söyletmeyüb seng pâre-i i'tâ-yı fî'l-cümle ile dendân-ı tam'an şikest ve deste-çûb ihsân-ı mâ ile çehre-i arzûsunu ifkâr ve pest etmeğe mürüvvet buyurular bu mahlâslarına müceb-i münezzer bâkî ne demek lâzım mazmun-ı varakadan istinbât olunmaya

Cennet-mekân Ragıb Paşa merhumun Aydın'a

[21b]

vürûdları hilalinde Rakka Valisi Vezir Mustafa Paşa merhuma tahrîr ve irsâl buyurdıkları kâ'ime sûretidir bâ-tesvîd-i hod

Benim devletlü sa'âdetlü mekremetlü karındaşı-ı e'azzım sultânım hazretleri cenâb-ı mekremet nisâblarıyla müddet-i vâfireden beri sâdikâne ve bî-tekellüfâne miyânede

mer'î ve mün'akid olan merâ'ir-i hab ve vâlâ ve evâmîr-i sıdk ve safâ-fimâ beyn ebnâû'z-zamân ma'na ve hakikiden mu'arrâ sadece lafzı murâd olan tahâb ve tevâd kabilinden olmayub mânend hirmân-ı rasisü'l-bünyân hubûb-ı tündbâd devri ve sademât kavâri' mehcûr ile mütezelzilü'l-erkân olmak ihtimalinden masûn ve belki tahallül mutâvel-i nifâk ve şikâk ihlalinden mahfûz ve me'mun sûrî ve manevî metîn ve mustahkem müvâlefet ve musâdekattan olmağla iktizâ gerdiş çerh devvâr ve icâb-ı tegallübât-ı rüzgâr ile vuku' bulan devri sûrî ve tebâ'üd zarûrî hasbiyle ebnâ-i

[22a]

nisbet tarafından melhûz ve muhtemel olan resm-i nisyân ve ferâmûşî beynimizde münşî-i ferâmûş ve daima zıkr ve fikrimiz zıkr ve fikirleriyle zânû be zânû düş berdûş olmağla pey-der-pey mekâtibât ve müraselât misillü bazı merâsim-i zâhîreye murâ'âtında kusûr-ı zarûri dahi vâkî olmuş ise **dûrî menzil hicâb-ı ittihâd-ı mâ nûr daştım ez hem habir der her kocâ bûdîm ma** müveddâsınca dûrî-i menzîl ve mekân perde-i hicâb dil ve cân olmadığına binâen herhalde ve her mahalde ve her zamân ve her mekânda istihbâr-ı peyâm-ı sıhhat ve selâmet ve istişâm-ı nefha-i rûh-bâhşâ-yı dil-hûşî ve afiyetlerinden tesvîğ ihmâl ve ferâğ ve tahliye-i Şam'a ve dimâğ olunmak değil **valâ tekellûmat-ı mahzûnâ vâlâ ferhâ illâ ve 91irken makrûn bâ-nifâs** gâhice âlem-i menâm ve hıyâlde meşhûdumuz olan şâhid-i hoş endâm sürûr mülâkâtında ve her bâr ve her diyârda enîs celîsimiz olan kâbus-ı girân-sâye-i ekdâr ile kâs-ı merû'l-mezâk-gumûm

[22b]

me'âtâtında zıkr ve senâları vâsıtâü'l-akd cevâhir-i enfâs ve nemek mânde-i tesliyet ve istinâsımız olmak mültezim uhde-i ihlâs ve râtibe-i zimmet ihtisâsımız iken bu mikdâr ile dahi iktifâ meşreb-i ehl-i vefada muvâffak mezheb ve fetvâ olmamağla **vâlâ himmet be-şerbü'l mâ-i min atas âlâ râyet hayâlâ mink fi'l-keskifâ-yı** kâ'imetü'l-ercâ-yı endûh ve ilâm ki delil ser-çeşme-i ab-ı rendegâni olan hafr-i hâceste-i pâ-yı himmet tefsîde leb-i hâcere hayratıdır ol pehnâ-yı bî-pâyânda sergerdân ve şiddet-i ciğersûz mesmûm-ı hemû-mendenü'l-atas-ı giryân iken mesâfe-i dûr-ı edvârdan seyrâb-ı tahayyülü olduğum kes-dehhâk berrâkda dahi müşâhede hayalleriyle reyyân ve ab u tâb tasavvurlarıyla terzeyân ve ratibü'l-lisân iddiğim

mesmûl zaika-i irfânları olmak gerekdir şikâyet-i ilâm hecr ve ferâk ve hikâyet-i istihkâm esbâb-ı muvâlefet ve vifâk-ı hûsule-i evrâk

[23a]

derûnun leyl ü nehârda goncâyîş-i pezîr olmamağla inşâllahü’r-rahmân bir takrîb dil-firîb ile vukû‘ intizârında olduğumuz hengâm mülâkata tahîr edelim **rec‘anâ ila mâ nahn-i fiyemesmû‘** müşîrâneleri olduğu üzere dört sene müddetde giriftâr ser-pençe-i kahr ve tesellütü olduğumuz fâcîre-i kâhire-i lisâm dünyanın şive-i dilgüzâr-ı şatr-ı kurbesinden ba‘de’l-letta ve’l-leti bin belâ ile necât ve rehâ müyesser **galâl geldi tasarrufdan ümm-i dünyayı tir-işuherenin kahrı azm-i rûm eyleyelim** diyerek avâtîf-ı âlîye-i hüsrevânenen inâyet ve ihsân buyrulan Aydın muhassallığının mukarrer hükûmeti olan ilde Güzelhisâr şehri rebîü’l evvelinin dördüncü günü vusûlumuz mukarrer oldukda hakk-ı âlîmdir ki cümle umûru âcizâneme takdîm ile mücerred pürsiş hâtır-ı âtırların müşîr ve bu câniblere vurûd ve vusûlumuzun mahyere bir kıt‘a hulûs-nâme terkim olunub mahsûs bir bendeleriyle arz ve tesyîr-i tasmîm olunmuş iken be hükmü’llah u

[23b]

tealâ belde-i merkûmeye duhûlümüzden olan bu aktârda vuku‘ bulan şiddet-i senâ ve kesret-i emtâr erbâb-ı sinn-i tecrübenin ahbârlarına göre karîbü’l-ahdda misli mesbûkü’l âsârdan olmamağla bu keyfiyet-i garibenin tahtında elbette bir hikmet-i hafîyye der-kârdır fe-emmâne yüzden rû-nümâ ve ne sûretde hüveydâ olur fikrinde iken mahz-ı şîme-i kerîme-i dil-nüvâzânelerinden nâşî firistâde buyrulan nemîka-i dil-gûşâ ve rakime-i ömrüvânelerin ni‘met gayr-ı müterakkiye mesâsında nûr-ı bâsire-i sürûr ve tahlîye-i ceyyid hubûr ede düşmekle **dil ezneşât nâme-i lütfetçü gerdegân sadyâr-ı hevâda ve dergar sergirifte-i est** sedbâr zîr ve bilâ-mağz ve manâsına imrâr dîde-i hasret ve intizâr ve idâre-i hırfe-i itinâ ve itibâr esnâsında zikr olunan hâlet-i acîbe tahtında melhuz-ı dakîka-i hikmet mücerredü’l-fazlu’l-mütekaddim mefâdı üzere cenâb-ı devletlerinin her hasletinde cümleye tekaddümleri misillü bu husûsda dahî

[24a]

tekadüm menkıbeti ihrâza mebnî nakte-i hafîye olduğu tahkîk ve ikân olunmağla tekerrümâ ve tefazzülâ tahrîr ve inhâ buyurdıkları vâdî-i mühr ve vefâda katarât-ı

emtârdan efzûn ecmâ'-i udûl ile isbât-ı müddeâ buyurdular cenâb-ı hudâ-yı ekber her umûrlarında tevîk ve teyîdine mazhar ve herhalde muazzez ve muhterem ve mükerrem ve muvakkâr eyleye amîn mahlûslarının fi'l-asl kitâbet-i înşâ vadîsinde itinâyâ şâyân mâye-i resâmanemiz yoğ iken fi'l-zevâyâ-i habâyâ makûlesinden olmak üzere bendegân-ı mütehayyilenin köşe ve bûcağında bulunan bizâ'atamezcât-ı kesmimiz dahî senin çendînden beri sâha-ı râhat ve ârâmımıza nuzûl eden çeşm-i havâdis ve allâme-i masrûf ve alîü'd-devam mürûr ve ubûr üzere olan herze ebnâ-yı sebîl-i ekdâra mevkûf olmağla şahid tâvus-ı hîrâm şevk ve garamımıza sûret ve ziynet verecek kumâş sebest yâf rakime-i bî-insicâmımız herçend elvân istiâ'râtından sâde ve nükûş-ı reşahâtden

[24b]

âzâde-i libâs-ı takva-yı zînde bir libâce-i kem-bahâ ise dahîlibâsı köhne-i kadar merdomu râ nemisâzed eğer cevher-i şenâsi nigra aryân temâşâ kon çû hüsn-i lâbesini temâşâ ile kem kadarı libâs-ı kabâsından iğmâz çeşm-i intikâd buyurmaları metâ' rûy-i dest niyâz hâlisü'l-fevâidleridir

Sûret-i kâ'ime-i Ragıb Paşa Be-cânib-i Defterdâr Behçet Efendi bâ-tesvîd müşâr-ileyh şîr-i nigârî kalem-i belâgat-ı nigârî dîlîfirib ve letâif-ı i'tizâr fedâkârîsi bâdiü'n-nâzîr i'timâda karîb olan

Sa'âdetlü mekremetlü meveddetlü karındaşım izzem sultânım hazretlerinin nakş-ı gül gonca-i nihâl hayâ bâ-nizâr-ı devlet ve reşk nîze-i elmâs gülşen-i izz ü ref'at olan imzâ-yı dilâra ve nergis-i hâmmе-i i'câz nemâları hemvâre zebûr-ı ser-levha-i defâtîr ve ikbâl ve pîrâye-i nebât sa'âdet ve iclâl olmak da'vât-ı ba'de'l-edâ münhâ-yı hâlisü'l vâlâları

[25a]

budur ki bu def'a eser-i hâmmе-i belâgat ve semerbâğ mahîyetleri olan kâ'ime-i me'ahız eda ve mültefa-i beşâret fermâlarının bilâ ümîd ve emel ni'met-i gayrı müterakkibe mesâbesinde vusûl ve vurûdu âşık-ı mehcûre müjde-i vuslât ve bîmâr-ı me'yûse ifâde-i afiyet mertebelerinde efzûn bâ'is incibâr dil-i meksûr ve mevrûs anbesât-ı hâtîr-ı mahzûnumuz olduğundan gayrisinin çendînden berû hasretkeş neyli i'tinâmı olduğumuz muhâtebât dil-fîrîbâne ve mücâverât-ı nâzikânelerinden iktisâb olunan lezzât-ı rûhânîyye ve keyfîyyât-ı vahdânîyye-i hak budur ki inzimâm-ı hüsn-i

himmetiyle merhûn kisse-i tâhîr buyrulan meblağ hakîr vedûn değil mahlâsların belki mâlik-i gencîne-i kârûn olmuş kadar muğtenim ve mesrûr ve memnûn etmiştir hemîşe-i müceb ser-efrâzi-i âlemîyan olan dil-nüvaz-ı muhlisân ile müşâr ve mümtâz olmakdan hali olmayalar çünkü ez kadîm-i miyânemizde mesbûk ve meslûk biraz müddetten berü nesâyic-i enâkib

[25b]

nisyân ile mestûr olan ebvâb-ı letâif mutâyebâtı miftâh-ı hâmmе-i müşkil-igüşâlarıyla feth ve güşâde-i cenâb-ı sa‘âdetleri tâhrîk-i bünyân-ı himmet buyurmuşlar iktizâ etdi ki mahlâsları dahi **ezdûst yek işâret ve ez ma yesîr daviden** mefhûmu delâletiyle bu bâbdan duhûl ve yine bu bâbdan kufûl zemininde kemîyyet-i selaset endâm kılma bir mikdar erhâ-yı inân ve imâ-yı cevelân edeyim hulâsa-i teşyîb budur ki sa‘âdetlü kethüdâ bey karındaşımız hazretleriyle cenâb-ı mekremet nisâbları haklarında mücerred hâl-i dil-figârân-ı rüzgârdan agâhi ve haberdarı içün rütbe-i vâlâ-yı vüzârata irtikâlleri duâmızdan izhâr nevi‘ renciş ve ızdırâb ile taraf-ı sa‘âdetlerinden istihlâle muhtâç olduğumuz işrâb buyrulmuş lakin öteden berü meslûk ve mevrûs-ı eslâfları olan tarika-i a‘vâm-ı firîbeden nukûl ve inhirâf ve edna mertebe meyl-i vâdî-i hakîkat ve insâf buyrulur ise

[26a]

mahlâslarından Aydın Sancağı mâlikânesinin muacelesi olmak üzere tertîb ve metâlîbe buyrulan meblağın fî’l-hâkika ve fî nefsûn emir edâsında meslûbü’l kudre(t) ve adîmü’l mikne(t) olduğumuzdan başka müddet kitâbet veya beynimizde islâf-ı kirâmlarıyla hem-şirket-i âmâl ve tedbirî ve bazı mevâdda mürtekib külfet-i tertîb ve tahrîr olduğumuz letâyifü’l hayl tahsîli ki sebkât-ı emsâl ile hâbîde-i zemîn humka karîb olmuştur Azîm oğlu Süleyman Paşa felânzâde felân misillü mahlâsların dostâvîz eylemek seleflerinden müsteb‘id olduğu sûretde sultânımdan istib‘âd olunmazmı ve Aydın Sancağın malikâne-i keyfiyyetinden ibâret idû iken ve bu sûretde tevcîhîden garaz ve maksûdu ne olduğu bu hakîre göre fehm ve idrâk eylemez itikâdında olmak istiğrâb-ı garîbân derende-i hande-i fermâ ile istiğrâb olunmazmı mukaddemâ bu husûsun tafsîlini hâvi ve mukaddemât ve müsellemmât

[26b]

müretteb berâhîn-i haka-yı muhteva cenâb-ı sa‘âdetlerine başka bir kâ‘ime hak tahrîr etmiş idim lakin letâfet ve nâzik mizâclarının âdem-i tahammülü mülâhazası rehzen irsâl tesyîr olmağla sa‘âdetlü kethüda bey karındaşımız hazretlerinin kâ‘imelerinden âli vechü’l-istitrâd çend kelime lâtifü’l-mefâd ile iktifâ olunmuşidi bu mikdar ile tarafımızdan istihlâl-i dâyesinde olduklarına göre galiba mevkuf-i mahfûza-i tahîr ettiğimiz kâ‘ime-i manzûr-ısa‘âdetiniz olmak lazım geleydi zâhîren da‘vâyı kısâsa teşebbüs buyurursanız mâ‘hazâ tarafınızdan istihlâl ve istirzâ mukaddemesi bezm-i hakk sarîhimiz olub ve mahlasatlarının lâ-ann-i ihtiyâr mecbûr olduğumuz meserret-i istiğnâ muktezâsınca irzâmız dahi eshel vechle sûret-nemâ olmayacağı melhûzuna binâ-i kâribân serây-ı emniyemiz mâl-emâl emta‘-i mâl-i hûlyâ iken sutûde-i zîr-destâne ile sûs-ı reşte-i ümîdi dahi dest-i sıhhat-gîr tahayyülümüzden hâh

[27a]

ve nâ-hâh ihtilâs ve iğtisâb ve dîbâce-i pür-zelâl emâlimizi hem-nakş serâb buyurmak vaz‘-ı sâbıklarına ilâve ve lâhık olmağla bir kâd dahi mahlâsların irzâ ve â‘yâne ihtiyaçları bî-irtiyâb olmuş olur benim sultânım bu ta‘bîrâtdan garz ve maksûd-ı cenâblarına izhâr-ı renciş ve i‘tâb olmayub bir mikdarı beyân-ı vâki‘ ve hakikat ise dahi nemâ lâtifeden ibaretdir ancak lezzet-i muhâtabât-ı hıyâliyeden i‘nân-ı şebdîzKalemi ihtiyârdan reyûde etmekle beynü’l-ahibbâ mücellâ-yı na-güvâr mührü vefâ olan nâz ve niyâz zemîninde ricâ-yı affınız takdîmiyle bir mikdar cevelâne ağaz olunmuşdur **beyt lezîz budur hikâyet derâzter goftem çenân ki harf-i asâgoft mûsa endertûr** hemvâr-ı mesned-i ikbâl ve kâmrânîde müstedâm ve husûl hergüne emâni ve âmâllerile bekâm olalar

Sûret-i kâ‘ime -i Ragıb Paşa be-cânib-i Kethüdâ-yı Sadr-ı Âli Abid Ağa

[27b]

Benim sa‘âdetlü mekremetlü mürüvetlü ref‘etlü karındaş izz ü ekremüm sultânım âğa-yı celîl’üş-şan hazretleri hemvâre-i gülşen-i âmâl mafî’l bâlleri eyâdî-i inâyet-i perverdegârı ile ser-sebz ve ziyân ve hebâyâ serâr-ı maksûd fevâ‘id-i hulûs-ı itibârları reşhe bâdi sehâb-ı ikbâl ile terâvet-yâb ve hirâman olmak da‘vâtı takdîmiyle ma‘rûz-ı senâver-i bî-merâlarıdır ki cenâb-ı mürüvvet-i nisâb-ı vâlâcâhlarına müddet-i çendînden beri miyânede tâze beste olan alâka-i kaviye ihlâs ve muhâdenet

muktezâsı üzere terâvet-yâb-ı gülşen ikbâlleri vesîle-i tefrîh-i fevâ'id ve tezâyîd derecât ve iclâlleri zürri'ye(t)-ı meserret derûn vâlâ-i i'tiyâdları olmakdan nâşi bundan akdem rütbe-i vâlâ-yı kethûda-yı sadâret-i azmî zât-ı bî-hemtâlarıyla iktisâb şeref-i ûfi eyledikde gerdûn-i gerdânın tıbk hâtr-hâh mahlâsı üzere devrânîbevâ'is bîdârî-i bahs ve ikbâlden add olunduğundan mâ'dâ

[28a]

rütbe-i sâmiye-i merkûme zât-ı mürüvvet-i semâtlarıyla teşerrüf eylediği hengâmda hakk-ı muhlisânemizde müşahede olunan muamele-i dil-nüvâzâne ve umûru âcîzânemizde tavr-ı niyâb zuhûr olan müsâde-i kerîmâneleri rütbe-i sâmiye-i merkûmeden infisallerinden berü tekerrür mansıb-ı âlileriyle bekâm olmaları da'vâtına iştigâl ve ikdâma zürriye(t)-i ihtimâm olmakdan nâşi ol vâkitden berükandîl duâ-yı samiyemizin âvize-i mihrâb icâbet olmasına dîde-i guşâ-yı intizâr iken lillâh-hamdü ve'l minne bu defa haklarında afitâb-ı âlem-tâb inâyet-i evliyâ-yı ni'âm-i şule rîz olub mükerrer rütbe-i merkûmeye irtikâ buyurdukları haber-i meserret bahşası kapû kethüdâımız bendeleri tarafından hâssa-i tahrîr ve tebşîr olunmağla bu beşâret-i mevrusü'l meserret-i mücerred tesîrât da'vât-ı muhâleset ayâtımızdan add olunub her taraftan kavâfil-i ferhat ve sürûr şâhe-i derûn nemûne-i nemâ-yı kâşâne-i sûd etmişdir cenâb-ı hak u feyyâz-ı mutlâk hazretleri

[28b]

tekerrür rütbe-i sâmiyelerin makrûn yemnu suûd tezâyüd-i eyyâm ve ikbâllerin mülâzim-i devam ve sûtûr edib rızâ-yı yemn iktizâ-yı evliyâ-yı ni'âmiye muvâffak hıdemât-ı âliyyeye mazhar u zât-ı âlilerin mezkûrû'l seniye-i eyyâm olacak umûr-ı hayriyeye masdar eyleye âmîn yâ-benîyyü'l-âmîn cenâb-ı mürüvvet nisâblarının umûr-ı âcîzânemizde teveccühle murât-ı rûsûm himmet ü gayret buyurdukları defa olanlarında meşhûd-ı bâsara-i yakınımız olmakdan nâşi bu bâbda best-i mebâhis ve mesâil-itatvîl bilâ-tâ'îl kabîlinden ma'dûd idi ki mersûm sahîfe-i yakînımız olduğuna binâ-i kemiyet hâme-i süst-cevelâne o vâdîlerde irhâ-yı înnan olmayub mücerred icrâ-yı rûsûm tebrîk ve tehnîyeleri zımnında kâ'ime-i ihlâs-ı ilâma tahrîr ve fîristâde-i bâde-i sa'âdet -masîrleri kılınmıştır inşâallah u teâlâ ledâ şerefü'l vusûl fi-mâba'd dahi vâki' olan umûrumuzda kemâ fi'l-evvel himmet-i samimiyeleri mebzûl ve ahbâr sâre-i âfiyetleriyle tebşît-i fevâ'id muhâlasat-ı mevsûl buyurmaları

[29a]

mütemennâ ve me'mûldur

Hekîmbaşızâde Âli Paşa merhûmun Tebrîz Muhâfazalığı hilâlinde Nadîr Şâh'a irsâl eyledikleri kâ'ime'nin sûretidir bâ-tesvîd merhûm Ragıb Muhammed Paşa
Mâdemki aferininde-i kârhâne-i mümkünât-ı ümmet-i nimâvi ve ümmet-i Alevi-iŞirâza dûzi-ieczâ-yı nizâm-ı umûr ve târ-ibendi-i evrâkmecmua-i mesâlih-i enâm için bir bende-i sa'âdetmend-i bahtiyârın hazâne-i kâbiliyyet ve istihâline cevher-i isti'dâd izz ü câh edâ' ve tertîb revâbit âsyâb ve müsebbeb muktezâsınca hulûl vakti merhûnda hükm muallâk temşîyet ve meşîn ebkâ' ile havme-i hemânîn asâyiş-nâh mestemandan ve hûze-i heyâzîn penâh zîr-i destân eyleye ol mühr-ü sa'âdet ve iclâl kâmkârî ve sipehr-i devlet ve ikbâl bahtiyâr-ı ahter tâbende-i burc-i itibâr gevher-i zîbende-i derc-i iftihâr serîr-i arâ-yı tahtgâh hüsrevî şeref-i bahşâ-yı dîhîm ve gâh-ı kisrevî dirîgâ-yı serbülendî gare-i garrây cebîn-i ercümend-i hayrû'l muhalif ve renk neşînân kesr ve cem

[29b]

ni'mü'l bedel serîre arâyân-ı mülk-ü acem nemîme bazû-yı celâlet ve kâmrânî yetîme-i kılâde übbihat ve kişver-sitâni zîbende-i sazariki saltanat ve dâver-i âlem-i efrâz arsa-i fermân rânî-i hıttâ mâverî bâlâ nişîn mesned-i dârâ-yı vâlâ-nişân serîr-i memleket ârâ-yı âli hazret sâmi zîynet-i gerdûn besatet kamer-i til'at mealî menkıbet sipehr-i menzilet müşîr-i sîret atred-i serîret vâlâ-makâm süreya-i ihtîşâm revnak-ı efzâ-yı dîhîm dergâh şâh vâlâcâh muallâ-i destgâh saltanat penâh lâzâlet-i teberruât devlete şarka min müşarîkü'l izz ü vâlâ ikbâl ve kevâib rif'at lemeat min mutala'ü'l mecd vel-iclâl hazretlerinin esnâ-yı medâric mecd ü kemâl-i kâmkârî ve erkâ-yı muariç izz ü iclâl sa'âdet ve bahtiyarı olan me'vâ-yı nefîr mültesiü'l nettâk alû ve irtikâ ve maknâ-yı hatır murtefiür refesma ve itilâları hemvâre-i müvred envâ' mesâ-i ve müessir ve masdarı esnâf beşâyir ve mefâhîr olmak adîyye-i müstecabe zâhîretü'l tesyîr ve esniye-i müsteta-yı

[30a]

bahîretü'l tevkîr edâsı mevkûl uhde-i temehhuz ve ibtihâl ve saporde-izimmet istikânet ve ibticâl kılındığı merât merâsim-i i'zâz ve iclâl ile âyâne ve inbâ ve hakîkat mâl-i hâl zamîr-i münîr âfitâb-ı şah ve hâtır-ı hafîr mühr tenvîr cencâhlarına

bu vech üzere arz ve inhâ olunurki râzdâne-i hâkâyık irâ‘det-i ezeliyye ve esrâr-ı şînâs dekâyık hikmet-i ameliyye olan ukalâ-yı bârık beyn ve nübela-yı basîret ayîn-i andında zâhîr ve hüveydâ şevâyibe rîb ve hafâdan müberrâdır ki bergüzîdegân beni nevü’l nisân ve medâr-i intizâm kâru bâr âlem-i ve alemîyân olan bâlâ nişinân eserri-i adl ü dâd ve hûdâvendân mesayendi nısfet iktizâdan mutâraha-i meveddet ve vedâd ve ma‘kede-i tehâbîb ve itihâdları sermâye-i salâh ahvâl-i ibâd ve vâsita-i emn u emân emsâru bilâd olub husûsen afitâb-ı âlem-tâb devlet-i kâhire-i hûrşîd-i cihân efrûz azimet bâhire nûr bâsra şevket ve şehriyâr-ı örre-i nâsiye-i saltanat ve cihândarı mazhar âyât inna câ‘illa’ lannâs imâme râfî‘

[30b]

râiyyet ve kelimatullah hiyel ulya tahmini meydân-ı gâr-zâr sahîbe kıran ve İskender rûzgâr-ı kişver sitânî hûdâvendigâr sahib tâc ve dîhîm fermân fermâ-yı heft iklîm mûmhed-i kavâim şeri‘ mûbîn Ahmed-i duâyem-i din-i mûbîn Muhammed-i malûkü’l emân el-uzma fil-afâk vârisü’l hilâfetü’l keber illaü’l i’tilâk mustahdem âzimü’l mülûk ve selâtîn muste’ad efâhimü’l ikbâl vel havâkîn nâsirü’l hakk ved-devle veddîn giyâsü’l İslâm vel-müslimîn vazî‘ kavânînü’l adl ü vel-iktizâr tilâl memdûd âli mefârikü’l ibâd müessesinin bünyân-üd devletü’l müeyyide mesdûd erkânüs saltanatü’l müeyyide kâsir-i anâkü’l kefare vel müşrikîn kahîrü’l esnâfûr fazîyye vel-mülhedîn kehfü’l müşrikîn melâzü’l hâfkîn sultanü’l berrîn vel-bahreyn hâdimü harameyîn şerrifîn basitbesâtmen vel-emân nâsibe nisâbü’l adl ü vel-ihsânü’l müeyyîd be tebayidullahü’l azîzür müsteân asumân-ı ferr u şevket-i afitâb-ı saltanat-ı tevemân feth u nusret

[31a]

kahr-ı mân-u mevtîn pâdişâh himmet kişver-ü şehriyâr bâhr ve bir mâlik-i mülkü İskender ve hüsrevi rûy-i zemîn gevher-igân celâlet-i nahl-i bâğ ma‘delet kevkebe burc sa‘âdet merkezi dünya ve din şevketlü kudretlü azametlü muhabbetlü kerametlü efendim pâdişâh azmet-ü dest-gâh-a eyye dehû Allah ve kavâh hazretleriyle muvâfakat kîş ve itikâd gibe ürvetü’l ve veskâ-yı yek cihet-i ve ittihâd derd-dest i’tisâm ve i’tizân iken izâce-i buzâ‘i muhabbet vurûd etmek mugâyir kânûn âkıl ve reşâd muhâlif düstûr sedk ve sedât olduğu melhûz hâtr-ı diyânet kîş ve tab‘ nasfet endişeleri olub vesîle-i insidâr bâb-ı fitne u fesâd ve zarîye-i istidâr emr muvâkafat

ve ittihâd olur vech üzere sedd-i ebvâb mukâfaha-i ve menazi ve sedd-i arnâb musalâha ve muvâdaya-yı ruhsat kâmile ile nâmezdi ba's ve irsâl buyrulan mela-i nusretin mesnâ-yı sipâh zafer-i penâh Osman olan kermân şâhâne vurûdu serâsker sa'âdetlü vezîr Ahmet Pâşâ hazretleri

[31b]

tarafından arz ve ilâm ve bu bâbda rızâ-yı devlet-i âliye-yi ebed-i bünyân istilâm olundukda bu maslahat hayr encâm mâdde-i meymenet fercâm sermâye asâyîş-i enâm olmağın bu(?) musâdekat irtisâm kablinden ibâret lâyika-i hikmet (?) u işâret zaîka-i hullet engiz ile istirzâ-yı tab' bülendî hıdîvâne ve istizafâ-yı zamîr istiğnâ pesend-i mülûkânede bezl-i mâhasal sai ve ihtimâm be avnullah-ı teâlâ tahsîl rızâ-yı meymenet iktizâ-yı hazret-i şehîr-i şâh dâr-ı eylâm kılındıktan sonra merhas mûma-ileyh Molla Nusret ile ahvâli sulh ve salâh mukâleme ve (?) vecih istihkâm ve istikrâr üzere teşyîd kavâid-i musalime içün kıbel-i devlet-i âliyye-i ebed-i bünyân Osmâniyeden dahi serasker müşâr ileyh hazretlerine ruhsat humâyûn şevket-ü mekrûn cihânbanî kılınmağın mazreb hiyâm asâkir-i zafer fercâm olan zâhîr-i Hemedân'da bast mukaddemât mukâtemeye i'âz ve mahzûn senâdîk sudûrvukâlâ-yı sulh olan hafâyâ-yı kazâyâ

[32a]

ibrâz olunub be minnet-i sübhân u teâlâ dürre olunan tedayün leyâl-i ve eyyâm ve vasita-i el-akd tekâsîr şühûr ve avâm olan bir vâkit feyrûz-i ferhûnde fercâm ve bir revz meymenet endûz hayz-i encâmndan on iki mevâd ve şerût üzere maslâhat mustahsine musâfât nizâm ve cerîde mûafakat ve ithâde hüsn-ü hitâm verilmekle tarafından tahrîr vesâyik-i mastûra ve terkîm müstem sekât memhûre kılınıb mûceblerince tastîknâme-i humâyûn şehîn şahisdâr olunmak üzere kavl ve karar olunduğu murahhas mezbûr Molla Nusretin memhûr temessük ile serâsker müşâr ileyh tarafından arz ve ilâm ihbâr olunmağın ir minvâl muharrer insidâd dice-i karâ' ve kifâh ve in'ikad mirâr sulh ve salâh cânib-i nîgâh cenâb-ı şâhlarından mübârek rikâb kâmyâb mülûkâneye arz ve tehlîs olunub mukarar mazmûn temessükât olan tasdîknâme mukafat a'lâme-i hıdîvâne şeref-i bah şürûd ve firistâde-i huzûr fâiz olunur olmağın sûb sevâb cûy-ü müsâdekat hûlarından dahi tessy

[32b]

esâ muâlefet ve istînâs ve teşyîd kavâid-i musâlime mümteni‘ elenderâs için işbu mahlâsat (?) tenmîk ve tahrîr ve merfû‘ arza-i gâh-ikbâl masîrleri kılınmışdır be-tevfîkullah-i teâlâ minvâl muharrer üzere ebvab müsâlemet ve muhadenet meftûh ve sūdûr muâlefet ve muhânedet meşrû‘ olub tâkid vesâik ahd u pimân ve temehhüd savâik hilfu imân ile medâhil tebâyun ve teşâkuk mesdûd ve menâhil tehâbeb ve tevâfîk mevrûd olmağla vedâ-yı hâlif elberâyâ olan (?) reâyâ humûd tevâiriyle ve mihen ve sükûn sevâir şahnâ ve ahneden nâşi mütenafis süadâ-yı nevâib ve mutenis rıfkâ-yı mekâsib olub bu mesâlehe-i müessese el-ahkâm ve musâleme-i müseddetü’l mehâm ki mübnâ-yı esâs ve sâkat ve mesâs metânet ve istihkâm yek cîhet-i mûahât din-i islâm ve pâdişâh-ı etbâ‘ sünnet seyidü’l enâm aleyhi (?) inşâllahu teâlâ medel eyyâm pâydâr-i zemin bekâ ve devam ve mahrûs tavârik ithidâm ve infisâm olması akvâm-ı esbâb marâzi-i mülk-ü elâm

[33a]

olmağla bâ‘is-i hasânet mâ‘kıl vedât ve vifâk ve resânet mebâni-i ahd ü nisâk olan daim şurût ve kuyûd ve kavâim rüsûm ve uhûdun innel uhûd ledâ ehlil nehi zimem muktezâsınca cânibe devlet-i âliyye-i ebed-i bünyân osmân kablinden merât-ı ahkâm devam ve istimrâr ve muâteb esbâb vesâkat istikrâr-ı muhakak ve mukarrer olub mütemmi bekâ-yı mevâd ve mekavem kazâyâ-yı hûb u vedât olan büyükelçi dahi kararzâde-i ve teysîr ve temîme-i bâzû-yı sefâret kılınacak nâme-i humâyûn musâdekat-ı meşhûn şehîn şâh-ı dahi rakamamızda kütüb ve tahrîr olmağla taraf-ı bahûrşerraf şâhlarından dahi müekkedullahu hillet ve mûahât ve mümehhed revâsî-i meveddet ve mûvalat olur hasâil mahmûde-imusâdakât ve desti kânun ve mahlûl maksûde-i muâkafat ve mühr-übânî ile istifâ-yı mahâsin emnû emân ve istimnâ-yı meyâmin-i raht ve itmînân buyurmaları derhavest nîkhûaf bî-iştibâhlarıdır bâkî hemîşe-i afitâb-ı âlem-i bâb ervâh-ı saltanat ve şâh-ı tâbende ve sâye-i mevhubat ve efzâl ve cemcâhu (?)

[33b]

zîr-i destân payînde bâd-irabbü’l i‘bâd

Rami Pâşâ Reisülküttâb iken zübdeü’l meşayih Sivasizâde’ye gönderdiği mektûb

Hîn bahr-u lâhût siyâh-ı ibret beyn melik-i melikût olan sa‘âdetlü diyânetlü inâyetlü kerâmetlü efendim sultânım hazretlerinin asitâne-i mekârim ittihâd hidâyet resâtlarına rûy-i ubûdiyyet ve iftikâr ve resûde-i utbe-i tevîk sedâdlarına cebîn-i tezellül ve inhisâr fersude kılınmak siyâkında sad-ı hezâr adâb-ı birle nazırgâh hazır feyz-i mezâhîrları sîrâb-ı gerde-i şebnem tefakkud ve istiksâ olunur hemvâre sıhat birle müstağrik nûrzü’l celâl olup hevâ ve nefis-i teğallüb ile vâdi-yi fırkadda sergerdân ve tarîk aretîde çâr ü hayrân olan erbâb-ı tarîkat-ı râh-ı hakikate irşâd ve irsâl ile dilşâd bir murâd etmekden hali olmayanlar benim merhametlü kerametlü efendim sultanım hazretleri elem tebâüdleri ilâve mîsâk-ı sefer olmuştur arzuyu hâk bûse-i asiyan âlileri olmertebede değildir ki kabl ilâm ola dergâh-ı

[34a]

vâhibü’l emâle dest bir uruda niyâz ki bu asîb dîde-i revz-i hicranlarına bir dahi hilâl nûd mîde-i idd vuslatları ile ibtihâç mâiye-i bâsire-i cân edüb bu akît cihân-tâb takrîrât feyz-i perverlerin firtabenâ kûş sâmia kılmak müyesser ve mukadder eyleye vemâ zalike allahu bazîz niyaz mendem meclis-i vâz ve tevhîdde halha-i sûz muhammed nasihat ve zemzeme-i sây-i kânun tilâvet olduklarınca bu meşnâk çâr ve bekşî-i asitân melâk bâs-ı bânları olan bende-i rây-i nâ-tevâtların kûşe-i hâtr-ı sefâ mezâhîrlerinden devr ve mehcûr buyurmayalar

Abed-i kadîm Muhammed Rami Nabi Efendi bir talebeye gönderdiği mektûb

Biraderim tabîb Efendi hazretlerinin pîşgâh-ı nazar hâl şenâsları mevrûd âşâb güneğün senâ kılınûbbir seş-i semîr munîr-i feyl-i sûfâneleri bir üslub hekîmhân müeddi kılındıktan sonra bir destane devam cûyî cenâblarıdır ki eğer sitâbe-i serireden irfânları nabz-ı gîri hatr bî-mare mütaharrik olursa bi hamdi

[34b]

sübhan ü teâla mizâc-ı illet-zede iftirâk eğerçe şerbet şirinî-güvâr afiyetle istilâ-yı maraz-ı cân feşâranda ve (?) selîmü’l bâl olmak derecesine mütekâribdir amma bahren sehangîr hücûm berçîde-i firâş hârgûşe-i beden olan tabiat (?) hücûm üzere olup kârûra-i galîz attab‘ rüzgâr bâsâf ve icrâ-yı evzâ bâride-i eyyâm girifte-i hâvan-ı hilâf olmağın dil ve câna müstetbâ infebâz olmada der-ân neşîr gamze-i dil-dûz iltifatları nevâziş sereyân bir imtilâ-yı âlâma dergâr ve asâkîr meftaha hasiyyet dâr-teveccühleri urûk ucûnda vesîle-i idrâr olmazsa ne sedde-i em‘â-yı ikbâl menhel ve

ne sevdâ-yı hançer ankîr-i amâl muhâllil olmak müesserdür hemîşe-i tahlîye-i sadr-ı selâmet cenâb-ı şerîflerinin macûn mefrâh kuvâ-yı bahşâ-yı iltifatları ve tedbir medâvâ-yı best keşâlarına manût ettiği zamîr-i hizâfet refiklerine hüveydâdır isâl-i cân direv-i ifâkat buyurmaz dest-i tevekkü‘ ve tezarrumuzdur bâkiye hemîşe derd-ikân-ı tabâbet

[35a]

keşide-i esbâb-ı hezâfet amâdebâd bir rabbü’l ibâd

Merhûm Haver Efendinindir

Sebeb-i tahrîr sahîfe-i sahîha essedûr ve bâ‘is testîr ve şika-i almasıdır oldur ki nice eyyâm ve sene kazâ-i oluna keferesire peskipûs olan nâm-ı keşîş bed keşîşdir cihândan seyrân nirâne devân ve margiruh be fetuhu aşiyân-ı beden habâset nişândan cinân-ı cahîme teyrân etmeyin peskipu selefe mütâllik olan umûr-u hâtırları bâtil olub ayîn-i batılıların icrâ ve tarîk-i zelâlete ilkâ eder zâl ve mazil ve müfsid ve mübtıl merdûd ve meyûs bir peskipûs lazimedir deyu âme-i kefer ve cümle-i fecere ve sâ‘ir revâhib ve pâpâs muktedâ-yı şekâvet ve sivas ve henmâ-yı tarîk-i ibâdet ve hannâsı nâm metrelide âlih makânî‘ münennar ve hadîd yevmen kul cehennem hal melit ve takil hilman mezîd tarafından iltimas olmağın hâmil-i kitâb müzekkerel hâl ve nâklü’l hitâb masadakü’l mâkâl dîn-i bîdâyetlerini

[35b]

üzere filannam mecâl müddet-i medîde dîninde inâd ve şeyâtîn-i mütemessil ve habl fesâd ve mel‘âneti mütevessil olub kûlb şeyatini inkisârına bâis ef‘âlden perhîz ve ictinâb ve riyâset be menf‘âti rakıbe-i pür nikbasına icâb etmiş vâhibbîma vâhib vesâlik-i meslek-i meâkib olmağla müşâr-ı ileyh setre pelîd sakin bimâü’l hadîd ve veasîdid füyûmü’l ikâb velûid dahi mârız zikr pâpâsın başına kisvet şeytân-ı ve eknuna libâsı katarât-ı giydirûb kâfe-i küffâra bâşbüğ ve âmme-i füccâra peskepûs vemuğ nâsb etmekle

Sabit Efendinindir

Hazretlerinin mağbûz hilâl asmân olan nakş-i neâlçelerine vaz‘ nâhiye-i hizmetkârları siyâkında arza-i dâşt niyâz-ı mendân sitâkâr oldur **beyt** gibe bu deyyarib ki rûd-i yesrib ve bathâ kemki bi mekke-i menzil ve ki dermendîne cânım

neşîdesiyle bûse câ-yı sedne-i serdak (?) ceberût ve mu'tekif murtâzâdan sevâmü'l izz

[36a]

melkûb olub çâr ve keşîde-i kîsvân hûr-i âyin ve mahfûf kâsirâtü'l taraf behşet-i berîn yani arâmgâh kadü'l izzü'l mücellîn olan meşhed murteç-i be füyûzât-ı yakîn **beyt** *revzeke emdiz riyâz-ı behşet tîynet-i heşt haş himme-i anber* serest masdûkası olan ravza-i mukarremen**ibüvvetin** gubâr eksîr havâsına ve cenât-ı rûy-i ihlâs ve safahât-i rahsâr-i sıdk ve ihtisâs sûde ve mife-i mehâfil (?) efzâl ona emâkin şerîfe-i hicâzın mevâtın hatir-i izz ü iclâline ferş bûriyâ pâre-i cebîn fersûde kılınıb lâsiyyemâ meşhûn feyz inâyet feyz-i kibriyâ masdûka-i **ve men dahalehu kâne aminen** mehabet lemât fazlı ilâhi mukassem reşehât feyz-i na-mütenâhi vecih-i âmâl berde-i kirâm ve dugâh amân-i hâs ve âlem olan mehdare-i kahlî revâh haram-ı celîl şerîfe-i mu'teber ve sâç henvâre-i halîl yani mekke-i mûkerreme vâcibü'l tebcîlen ziyaret şerîfesine kasd ve ihtimâm olmağın **beyt** *ihrâm bedûş haram kâbe-i câiz lebbeyk zen bâdiye-i rikrevanız bussed*

[36b]

ricâl ü hât ve terhâl hilâlinde şehbe mirz kessenâm eyyâm edhem meşkîne keçîm leyâl-i takibeyle bedir ve dehiyât müstear ve cûdiden ömr devâsına sari' seyrîn zaman ve mikdarı asitâne-i âliyye-i mülâzamatından mâ'dûd ve itibâr buyrulmak içün mahsûsa izni şerîflerin muşîr bir meltafa-i kirâm-ı ihsânıyla penâzına hâk-ü pây merkâd-i firsâ-yı arzuhâl kılındı felekü'l fazlı ve afû ve kabul bâki fermân hazreti fermân fermânındır.

Belgrâd cânibinde vukû' bulan nusret-i uzema-yı maşir tarafı sadr-ı âliyeden Bosna Muhafızı Ali Paşa Hazretlerine gönderilen kâ'imedir sâir Vüzerâ-yı dahi yazılmıştır

Benim sa'âdetlü meveddetlü mekremetlü karındaş e'azz ü ekremüm sultânım hazretleri rehberi tevfiik bâr ve pîşeri baht-ı fîrûz hazreti cihândarı ile mâh-ı mübârek rebîü'l ahîrin altıncı isney günü sahrâ-yı nişînden henfet ve kıyâm ve avn-i inâyet mülk-ü âlem ile düşman haybet itisâmdan ahz-ı sor

[37a]

ve intikâm tevcîh ilâm nusret harâm olunmuştur delâlet inâyet rabbü'l izzet ile tay-i menâzil ve kıt'â merahil olunarak yevmi hareketimizin sekizinci isney günü semendere havâlisine zarb-ı hiyâm ve mücerred-i kebîr topların ve bazı mühimmâtın erişmelerine intizâr ve birgün mahâl-i merkûnda meks ve arâm esnâsında düşman hilâlinden karînin mağrûratına refât ve zâimlence arz kâlâ-yı kuvvet ve iktidâr ile hisârcığa ikibuçuk saat karîb mahalde tertîb tâbûr meksûr ve nasb orduyu hizmetçu eylediği çârha ünvanı ve asâkir-i mansûrenin bir mikdâr habbe ve şücân ile muradın ileri ve tesyîr olunan vezîri sa'âdet semîr Rumeli valisi izzetlü Ali paşa hazretleri tarafından ihbâr olunmağla bundan akdem Sofyadan takdîm olunan sâbika Karamân valisi vezîri mükerrerrem izzetlü Memiş paşa hazretleri dahi müşârü'l ileyh ile bil ittifâk tâvin ve tâzud etmek üzere tavsiye ve tenbih ve yevm arâmın ahşâmı ki leyle-i mübâreke-i erbâdır li-eclil ihtiyât dergâh muâllâ yeniçerileri

[37b]

ocâğı dahi kablü'l aşâilleri ve tahrîk ve tesrîb olunub ve çünkü tâbûr makhûrların bu makûle füzûlâne cünbûs ve mağrûrane nûmayuş ile gûyâ asâkir-i nusret masîr-i islâm-ı istikbâl dâiye-i fâsidesinden oldukları muktezâ-yı hareketlerinden istidlâl olunmağla muhlisleri dahi infilâk-ı tecere-i tevakuf etmeyüb hemen saat altında iken semendereden sûvari ve bi'l-cümle ahmâl ve eşkâli gir ve tâhîr ile sâlet ve sebk-i kibâr seher-i hisârcığa erişmek üzere mahrek-i rikâb ılgâr olub tahminen nısf tarîki kezerân olduğumuzdan küffâr-ı hâksâr dahi selâse günü vakt-i asırda tâbûrları olduğu mahalden berü hisârcığa doğru hareket ve ol fecirde mahalli merkûmada olan müşârü'l ileyhinin ordûlarına şebhûn kasd-ı fesidiyle otûz bin miktarı piyâde ve sûvari asker hezimet yekberi ile hücum ve iktihâm ve ondan mevcûd asâkiri islâm hezîr-i ittikâm dahi mukabele ve müdafalarında açıktan

[38a]

sel-i süyûf sâika-fâm edüb işbâli nare-i gâr-zâr ve ileri ikdâm eden sûvarileri kontar-i tığ abdârdan imrârdar oldukları bâkûre-i hedâik fevz ve nazret olan külle-i nev berîde-i küfâr ile esnâ-yı tarîkimizde ihbâr olundukda bir an ikdam-ı lahûk imda da erhâ-yı inân-ı musârat ve doğru cânibe neberdgâha tevcîh irâyet-i celâlet olunub kenâre-i orduyu islâmdan tard ve tebîd olunan bakîye-yi süvaf küfâr hisârcığa çeyrek saat karîb mahalde olunan bakiye tâbûr ve metreslerine tahsîn ve iltihâk ve zâm

fâside verâyı kâsidelerince **mısrâ'***bâserdahum bâstânem* külah iddiasıyla mutecildane ifâd nâire harb ve kıt'ale teşmîr sâk-u vifâk etmeleriyle vecîh muharer geceden takdîm olunub ileri perişân yeniçeryân dilâverleri taraf taraf ve saf ve saf metreslere tâbiye ve tertîb vurullarına fersân hayli halîye-i heyecân ile tesdîd ve tâkîb ve cümleye kûve-i azar celâdet ve mâiye-i fevz ve nusret olan levaü'l

[38b]

hazerâ-yı hazret-i sultân risâlet-i âliye-i ekmel tahîyeden sonra metreslerine tob menzili miktârı mesâfe-i takrîb sûbesû metreslere olan humât dîn ve güzât muvahhidin envâ nevâzîş ve mevâtîd ile tâlif ve terîb olunarak el kıssa be tullîha leyle-i hebâl-i fevz ve nusret olan çehâr sani gecesinin yedinci saatinde yevm-i merkumun vâkt grûbundan on yedi saat nücumu tarafından asâre-i kıtâm harb ve cenk ve nâre-i şerâre tob tüfenk ile düşman dîne izâka-i zehra-i kahr ve intikâm ve kûrh bâd-i ahîri açıkdan çârik feleklerine be mahâyâ hücum ve iktihâm ederek arsa-i hicâde **beyt** zessum sûtûrân der-ânpehn dest-i zemîn şeş şed asûmân keşt-i heşt mazmûn hüveydâ yani çû hüveydâ bir semâ diğêr dahi peydâ olub keszare zenden kâfi kûfâr bir günedir dînde-i dost diyor ve bir tarikiyle sûhte-i berk-i şemşîr sâika-i gerdâr olmuştur ki **beyt** *fekallü karar be cemceme telkah ve küllü müfîz bel-dima* musîl

[39a]

meveddesince her hazra' keşteden peşte ve haridara mecrâ-yı çuhûn hûn olmağla âhâd ve zâbitânından serb-i sâ mânları galatada meydân hezelân ve kûy çûkân semsemend gâziyân olan melâin-i hâsirîn on iki bin mikdârına kezerân ve hebâkar fetâr-ı kayd âsâr olan kûfâr dahi sekiz bâne bâliğ olduğı karar dâde-i tahmin erbâb-ı ihtiyâdır bunlardan başka re'sâ-yı namarundan dört nefer cenerâl mu'teberlerînin şual-i şemşîr-i gâziyân ile de neverdbe'isü'l mükerrer oldukları da'vâ-yı merdî ve tecellüd ile pâ-nihâde-i meydân âceb gurûr olan velles bâş cenerâllerinin dahi bir kavilde mecrûh ve kavî diğêrinde hâk-u helâka matrûh olmak üzere ettiğı bazı muhazallardan merûye ve muhbîrdir velhâsıl atmış binden ibâret olan tâbûr makhûrlarının selâsûn mikdârı kahrı ve esiri resîde-i kahru damâr olub sipehr-i kehli fânâm fesahat Serây gabrâyê ve yahte-i perde-i zalâm edinceye dek zebûn keşmekeş kahru hizlan oldukları halde cân birdendâne hareket

[39b]

med-i buhayelerine fâsıla veremeyub bi'l-âhire (?) **cennetü'l hârib** mehvâsı kendülere reh-nümâ oldukda iftida ve hîzân ve menkus verşân be seyîr-i vâdî-i hazî ve hazalân olduklar fîtl seherde zâhîr ve temâyân oldukda Rûmelî vâlîsi vezîr müşâr ileyh kapûsu halkı ve eyâleti askeri ve sâ'ir pür-dilân ve şec'ândan kuvvetine güvenen ve (?) dayanatları ile mahazîl meşrikinin takiblerine tayîn ve tesrîb olunmalarıyla dâr-ı ikab (?) şetâbân ve manend yâz ve rân devân ve pûyân olmalarıyla erişdiklerin amaç sehem kahr ve damâr ve beste-i kayd zincîr âsâ ve hayme ve hargâh ve ihmâl ve iskâllerin dest-i rade-i iğtinâm ve intisâr ederek belgrâd pişegahında olan handakların yedan tard ve tesyirlerine serf-i himmet ve esnâ-yı tahrîrde mansûr o müft-nümââvdet etmişdir bu melhame-i nusret rehnide (?) mûvahhidane (?)

[40a]

üçyüz neferden devk ve ra'semakûlesinden ve levtiye mutasarrufu tâhir Paşa bu tâ'ife-i celîleyle sergerde ve rehtemûn olub zümre-i zahmdârın dahi dört yüz mikdâr şece'ân zafer girdâr olmak vakâyı nâd-i reden idi kizîver kıt'âbe-i iştiâr olmağla layık ve ser-i evaridir muhammede süme-i hamden süme-i hamd (?) fazlullah yetiye min yeşe-i vallahu (?) fazıl âzîm el-hâk (?) mûvahhidane ve kemâtedin id karînin itşiyâzlık ilk şöhret-i şiâr olan tâbûr küffâr pişgâhında on yedi saat miktarı yele fâsıla verûce keremîyyet açtıktan sepr-keş sîtte-i sebât ve istibâr (?) feşâr metânet ve karar almaları (?) sahayıf âsâr ve ma'hûd tevârih-i şinâsân rûzgar olmayub mücerred-i hasîsa eyyâm-ı kûz ve encâm hazret-i zıll ilahîden ma'hûd tevâdür mâsirden olmağla bu messerretten cenâbınızın dahi hissedâr müşareket olmanız için kâ'ime -i meveddet-i tahrîr olunduk inşâllah teâlî vusûlunde bu nusret-i mûrisü'l meserreti

[40b]

bi'l-cümle kantân ve ahâli ve esâfil ve e'âlîye izhâr ve işâ'at ve rağmâü'l-enfü'l-a'dâtop ve ve tüfenk şenlikleriyle îfâ-yı merâsim-i meserret ve şâdiye-i mübâderet ve lâzımü'l-inhâ olan ahvâli
İ'lâm ve işâret eyleyesiz

Hâlisâ Osman Kethüdâ merhûmun Pîrîzâde Efendi'ye gönderdiği kâimedir

Benim sa'âdetlü fazîletlü mükerrermetlü karındaş-ı emcedim sultanım efendi hazretleri müntedâ-yı fazîlet-i intimâlarına mehâzir-i kelâl-i âver-i atnâb ve ashâbdan masûn âdât-ı muhâtabe-i tekrîm-i nümûn-ı dilkeş-i mazmûn takdîmi ve râsende-i arîza-i ikbâl-i hâh-ı sıddîk ezmâları budur ki bu def'a techîz-i kerde-i kalem-i yâkutî rakamları olan kitâb-ı meşkin nikâb-ı harîrî'ü't-tertib ve kâime-i sâlimetü't-terkîb-i dîlîrîbleri beray-ı nirû ziyyü's-safâda behcet-i aver ve reved mâye-i perver ikrâr-ı çeşm-i şuhûd olup ihdâ buyrulan gûze-i revândûd-ı âfitâb-nümûd ve bir kıt'a hindkârî puşîde-i sûzenî ile devân-ı musanna' ve mikrâz-ı

[41a]

sîmin-i müşa'sa' lede'l-vusûl eğerçi â'det-i nehârî ve bâ'zısı infisâm-ı aver ser-reşte-i tehâb olduğu azmûde-i tecrübe sencân-ı rüzgâr olmak üzere mânende misl-i sâir zebânzed âsâgir ve ekâbirdir lakin tarafeyne baz-beste olan târ-ı memdûd dûr-i sûrî-i farz ve kat' ile hâlet-nümâ-yı kasr u vasl olmakdan gayri hâlete mahmûl olmadığından lemha ba'dlemha i'ade-i nikâh tehâfüt ve't-tefâvüt ve nihâde-i nazargâh-ı müvâhât kılındıktan sonra arz ve iblâğı saporde-i uhde-i velâ-perverânemiz olan kelle-i mülemma' târtında ve asâ-i müşâ-yı berend keşîde ki vekâye-i hecemât-ı peşe ve be'avzadan kitâbe perde-i bârik müfâziü't-teşbîk-i sengsayedirsâir etrûfe-i girân kadarlarıyla perdaşte-i ma'rûz-ı vâlâ-yı veliyyü'n-ni'ama kılındıkda fevkü'l-me'mûl şeref-pezir-i misâs enmile-i kabûl olub vâkı'en **mısrâ'** *ilâc-ı vâkı'a bîş ezvukû' yâbed-kerd* mübteğâsınca istihsâr-ı ehâb-ı musîf-i ferâhî vakt-i ferâğ meştâ olmak misillü mukaddemât-ı sâ mân-ı umûr-ı dîdne kîş-i feylesofân

[41.b]

dûr-endîş olduğu bâriz-i mücellâ-yı zuhûr olduğundan başka zerî'a-i istihsâl hazz-ı mevfûrları olmuşdur fîmâba'd dahi muvâlât olur elûke-i gûşâ cemâ'ne-i muhteremleri ile bu mahlas-ı râsihdemleri mübehhic ve hürrem buyrulamak me'mûl ve mütevakkidir

Tezkire-i mevlîd-i şerîf

Tırâz-ı hil'at-i hilkat-i â'lem Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem cenâblarının ziynet-i gehvâre-i vücûd ve pür-tevândâz-ı arsa-i â'lem-şuhûd oldukları ihbâr-ı

meserret-âsârı kırtâ-i benâgûş-ı müstem'în olmak için her sâl meymenet-i iştîmâlde ulemâ-i güzîn-i kesr hümullah-ı te'âlâ ilâ yevmi'd-dîn ile akd-i meclis-i mevlüd-i sa'âdet-nümûd olmak â'det-i müstahsene-i şehriyârî inşâallahü'l-melikü'l-kerîm üslûb-ı mer'ûb-ı kadîm üzere yarınki günü Sultan Ahmed Hân câmi'inde râyiha-i fâyiha-i misk ez-fercerr-i hazret-i seyyidü'l-beşer ile dimâğ-ı âlemyân-ı mu'attar olmak üzere karar verilmekle

[42a]

yevm-i ma'hûdda seherî sa'at iken ol meclis-i sa'âdet-i insîde hâzır bulunmağa himmet buyrula

Hâlisâ Osman Efendi'den Osman Paşa Dîvân Efendisi Süleyman Efendi'ye

Sa'âdetlü mükerrermetlü mürüvvetlü meveddetlü efendim sultânım hazretlerinin e'anne-i zülâl-i fazl ve kemâl olan nâdî-i ma'rifet-me'alleri ki münehhilü'l-ma'ıyyü'z-zaman mevrüdlü zi'yyü'd-devrân mukaddemât-ı hasret ve işvâk-ı du'â ile intâc-ı kazâyâ-yı senâ kılınmak hilâlinde ma'rûz-ı bende-i dil-şifte ahlâk-ı maraziyyeleri budur ki be-hamdillâh-ı te'âlâ gerçi reşâse-i hazne rebî'-i hayat ile izâle-i gamet ve galet olunmaktadır lakin tenevvür-ı kayser sudûrundan gâibâne iltihâb eden evâr-ı iştîyâk ve şîrâre-i fırâkınız ile bir rütbede harîkzede olmuştur ki **beyteğەر su sepmiyeydi dem be dem endîşe-i vuslat ne cân kordu ne ten** yandırmadık nâr-ı gam-ı hasret mazmûnu mâ-sadak hâlimdir gerçi Cenâb-ı utârid-nisâblarıyla sahâyif-i mutâli'-i

[42b]

mülâkâtta sebt-i hutût-ı müşâfehe bulmadığı **beyt fevallah mâ farakatküm kâleyâleküm ve lakin mâ yakzâ fesûf yekûn** muktezâsınca şîve-i hafiyedebîr-itakdirdir ancak misgâh-ı îtilâf muhâveratlarıyla sû-i şümûşmukârenetlerinden fetîle-i fûrûz-ı şem'-i meclisleri olan bazı ahhâb ve ihvânın iş'a-i takrîr ve tenevvürlerinden iktibâs eylediğim envâr-ı ma'ârif-i fehmeü'l-işâ-yı deycûr-ı cehâlete necm-i Hüdâ misillü pür-teveffükün olup leb ber leb zânû ber zânu sohbet eden ashâb kadar beynimizde alaka ve hullet hâsıl olmuştur gâibâne tarafından zuhûr eden ahvâl-i şağaf-i mâl ta'ârûf-i â'lem-i ervâha dal bir ma'na olmağla be-meşîyyetullah-ı te'âlâ telâkî-i â'lem-i işbâha misâl olduğu dahi ma'lûm-ı ehl-i kemâldir bir vakit olur ki hadîka-i iltifâtlarından ictinâ-yı bakûre-i kelâm ile halvü'l-mizâk merâm oluruz evâilde kâh

Mostârî Uzun Mustafa'ya ve kâh Tayyî efendimize tevârüd eden rakîme-i kerîme-i Kür kenârında

[43a]

nâvidân-ı berâ'a-i berâ'adan isâle-i selâfetü's-sahbâ-yı selâm ve tezkâr ile neşvedâr buyurur diğér sonralarda âdem-i icrâsıyla mübtelâ-yı humâr buyurduğunuzu miynâ-yı dilârâ-yı muhabbet-i sebûkpâre-i nisyân ile şikest olduğuna haml etmiş idim bu esnâlarda nevede-i mütesannîfât-ı divançe divân-ı revnakı Osman Efendi karındaşıma ib'âs olunan belâğâtname-i güzide **mısrâ'** *hâşân tiz ber dil-i deryâ güzâr koned* fehvâsınca nâm-ı mahlasıbî tekrar ve tezkâr buyurdıkları izâle-i zenk derûne rah-nemûn olmuştur dâhil behre-i halka-i meclisiniz olanlardan her kimi gördüm ise halka be-gûşunuz olmuş buldum min cümletehim revnakî Osman Efendi karındaşımız muhassenât-ı esvâr-ı dilrübânızı hüsn-i bu sıfat-ı kuvvet-i nâmiye-i hayâliyyesinden tecessüm edüp ezyâf-ı relîha gibi enâmîl-i akl ve idrâki berîde-i sekîn-i hayret eylediğine evsâf-ı cemîlenizde bilâ-fâsıla medîha-i serâ olduğuna mütefattın oldum hele

[43b]

Uzun Mustafa ise midhet ve tehiyyetinizde olmağı başının arşa erişmesine delil-i ittihâz etmekle çemensıfat vasfınızda serv gibi ser çekmiştir Uzun Mustafa'nın relf-i hubândan tûl-dırâz-ı müddet behcet ve ihtizâr olur hâlâtı arz ve ibrâz olunacak rütbelerde değildir i'timâd olunmayacak kerâmâta dâir işleri vardır meselâ Niş defterdarlığından infisâli vaktine dek süvâr-ı cerîde-i i'mâli olan evzârı süyûl-i istiğfârıyla şoste ve şû edüp şimdi âsetin zühd ve verâ'dan izhâr-ı bazu-yı velâyetle ibrâz-ı hâdika-i kerâmet ederek rûy-yı behârda best-ı seccâde-i nebâhat birle sûtûn-ı küştî ve erkâmet ve'l-esen izhâr edüp başka yüzden bir boy çekmiştir olki Uzun Mustafa değildir görseniz i'timâd etmezsiniz i'timâd olunmayacak kadar vardır bendeniz dahi vâreste-i zunûn olmadığından **beyt** *ez-sihkârân-ı hadîs-i tevbe cürmü diğèrest câme-i hod râ ez ân bihter*

[44a]

neşevîd gülhanî mazmûnu ile mukâbele etdikce onlar çin- i cebîn-i hilâl ile **beyt** cihân halkı şu denlü münker olmuştur kerâmâta nedir bu fi'il-i münkerdir eğer mevtâyı söyletsin tevbîhile müdâfa'a ederler hele efendim sultânım Uzun

Mustafa'nın ahvâli medd-i reşte-i iştiyâkımızdan mümettid bir ma'nî olmağla rak'a-i resânın yâder-i rikâb olduğu vakitte revnakı efendi haber verdiğinden kasr olundu fîmâ ba'd dahi bende dildâdelerin kenâre-i evrâk-ı mânend berîde-i mikrâs nisyân buyurmaları mütemennîdir

Râgıb Paşa Reisü'l-Küttâb iken Pîrîzâde Efendi'ye

Hazretlerinin kıblegâh-ı sunûf-ı efâzıl ve veche-i teveccüh-i sufûf-ı emâsil olan mahfil-i lâhûtîyyü'l-müşkât ve nâdî-i melekûtîyyü's-semâtları mesâbih-i da'vât-ı sufûf zücâc-ı icâbet ile tenvîr ve meclis-i tahiyyât-ı anber-i imtizâc-ı isabet tebhîr ve taktîr olunup mütâlaü'l envâr-ı ilm

[44b]

ve nehy ve tavâli'-i esrâr-ı fazl ve takîolan nüsha-i hâtır-ı hükm-i mâsirleri kerreten ba'de uhrâ mütefahhıs ve müstekassî kılındıktan sonra mehâ-yı muhlisânemiz budur ki câmi'ü'l-usûl mihr ü vefâ ve hâvî-ü'l-fürû' hubb ve velî olan nüsha-i zât-ı fezâil-simâtlarından istifâde mes'ele-i sıhhat ve âfiyetleri zımnında varak-ı gerdânî leyl ü nehâr iken bu def'a irsâl buyrulan risâle icâbet-i takrîz-i duâ ve kabâile-i meveddet imzâ-yı vedd ve vilâlarınız merr'ât-ı usûl-i muhabbet ve müşkât-ı envâr-ı muhâllisatdır nahıyye-i ezmân-ı sa'd-iktirânda resîde-i dest-i hâlisü'l-cenânları olup keşîde-i silk-i sûtûr ve vâsıtü'l-akd-i semât belâğat-ı tesvirîkılınan dürer-i elfâz-ı fesâhat tırâz-ı subhâniyü'l-edâ ve gurer-i ta'birât-ı belâğat-ı perdâz-ı kassıyyü'l-ımlâları ki reşk-i mürekkebât sâhib ve revnak-ı şiken-i müfredât râğıbdır her fıkra-i rengini sahîfe-i dilde musavver sûr-ı müşakak ve garâmı bir gûne telvîh ve her secî' temkîni levha-i

[45a]

hayalde nekt ve devvârâmi bir vechle tevsîh etmekle bir müddet mütâla'asıyla tenvîr-i bâsıra-i iştiyâk ve bürhete mine'z-zamân müzâkeresiyle teşnîf-i sâmi'a-i eşvâk kılınup ta'likât-ı kemâl-i tahkîkât ile metn-i hulâsa-i muhabbetleri tahsiyesine sarf-ı evkât olunmaktadır hemvâr-ı sâ'id menâbir-i sa'âdetvar işde sadırü's-şerî'a-i âfiyet olmakdan hâlî olmayalar amîn bundan böyle dahi nazar-ı dakâyık-ı ihlâs olan hâtır-ı feyz-i ihtisâsdan bahs-ı istifhâs-ı canib-i muhlisleri matvî ve mensî buyrulmayup da'vât-ı hayriyyeleriyle yâd ve tezkâr ve kitâb-ı muhtâr-ı muhabbet-şî'ârlarıyla ihbâr-ı âfiyet zât-ı fezâil-i semâtlarından külfet-i iltizâm ihtiyârî vâbeste-i himmet hâme-i

Belâgat âsârlarıdır

Çavuşbaşı Süleyman Ağa'dan Han Hazretlerine bâ-tesvîd Emin Beğ

Devletlü şehâmetlü şecâ'atlı celâdetlü efendim hidîv-i celîlü's-şânım hazretlerinin

[45b]

hem-rif'at-i eyvân-ı sipehr olan divânthane-i bolend-i erkân-ı ilhânları reft-i rûb-ı çarup müjgân kılınup merâsim-i sadâkat ve levâzım-ı hulûs ve istikânet birle istidâme-i eyyâm-ı ömr ü devletleri da'vâtına ziyân ve cenânımız vakf idüğü arz ve beyân kılınur feyyâz-ı bî-enbâz zât-ı bî-hemâllerin pîrâye-i devâm-ı ikbâl ve iclâl ile hemvâre-i beyne'l-imtiyâz edüp de'âim-i serîr-i izzet-masîrlerin mânend ve tedâhinin sipehr-i esir sebât-gîr ve esbâb-ı mecdevâhetlerin hâric-i hayta-i hesâb-ı a'dâd olan merâtib-i a'dâdûş terakkî-pezîr eyleye amin ba'de'd-du'â arîza-i bende-i bîryâları budur ki benim hazretleri kılâde-ı ceyd emânımız elân halka-i ubûdiyet ve ihlâslarına merbût olup şî'âr-ı cism-i i'tibâr ve sermâye-i kâr-ı iftihârım olan hizmet-i ed'iyye-i hayriyyeler ile evkât-güzâr iken Abdülgaaffar Efendi bendeleriyle kerem ve ihsân buyurdukları inâyet-nâme-i celîlü'l-kadrleri erken evkâtta

[46a]

meserret-res-i vusûl olup keşîde-i sahife-i nüvâziş olan sûtûr-ı iltifât mestûrları manzûr-ı ayn-ı râğbet oldukda hâsıl olan du'âyı tezâyüd-i ömr ü devletleri tekrarına sarf-ı makdûr olunmuşdur Hak-ı Sübhânehû ve te'âlâ vücûd-ı cûd-ı menkıbetlerin hatâlardan emîn edüp alîü'd-devâm erîke-i pîrâ-yı izz ve ihtîşâm eyleye âmin hâlâ mûmâ ileyh bendeleri mütemmemü'l-mehâm semt-i rücû'a emâletü'l-câm etmekle tecdîd-i sakk-i ubûdiyetimize ikdâm olunmuşdur inşaallahu te'âlâ resîde-i hâkfertleri oldukda bundan böyle dahi abd-i müstehâmların nazar-ı iltifâta şâyân ve ayân inâyet-i mu'tâdlarından ta'dâd ile mümtâz-ı akrân buyurmaları bâbında lûtf ü merhamet efendimindir

Hâlisâ Osman Efendi'den Defterdâr Efendi'ye tebrîknâmedir

Hazretlerinin riyâz-ı rak'a-i menâli unsura ve ervâye-i sehâb dîme ve hutalâ olan eyâdî-i sa'îde-i merâm-ı fermâları leb-i âdâb ve hayâ birle

[46b]

takbîl ve lâzıme-i zimmet-i ihlâsımız olan fâtiha-i nefes-i devlet ve saadetleri celî ecyâd-ı tarûs tevîk ve meymenet olmak da'vâtı nâtika-i hak edâ birle tertîl kılındığı

zeylinde ma'rûz-ı dâ'î-i kadîm ihlâs-ı adîlleri budur ki harem-i râbi'a menzilesinde olan Dımaşk-ı pür-şevkde devletlü Evliyâ-yı ni'am efendilerimizin hizmet-i duâlarıyla imrâr-ı eyyâm ederken bi'l-istihkâk ve'l-imtiyâz zât-ı mehâsin-pervâzları çemen-sıfat devlet olan mesned-i şikk-ı evvelîde tebehhür ve ihtizâz eyledikleri beşâreti zeyb-i bahş-ı samâh-ı dâ'î-i kadîmleri oldukda ufk-ı şen tabaka-i mislini irâd ederek te'emmül-i meserret izz-i reh behcet-i evfere mazhar olduğuma binâen varakpâre-i bendegî tesvîdine tecâsür olundu Hakk-ı Sübhânehû ve te'âlâ mübarek ve mes'ûd ve zaman ve sa'âdetlerin memdûd edüp hemvâre-i kalem-i mekârim teve'ümleriyle arz-ı hâl-i ashâb-ı emâlî mahlîle-i mahalli ve berevât-ı erbâb-ı niyâz ve suâli müzeyyen ve mümzî

[47a]

eylemekden hâlî eylemeye âmin bu bende-i dîrîneleri mîrîden matlûbu olan mültezimîn ve ümenâ misillü nazar-ı i'tibâr ve iltifât âsârlarından ıskât buyrulmamak bâbında mürüvvet ve kerem efendim sultânım hazretlerininidir

Pîrîzâde Efendi'den

Sa'âdetlü semâhatlü inâyetlü efendim sultânım hazretlerininidir muttali'-i kevkeb izz ü ikbâl olan sâha-i fesîhatü'l-ircâ-yı izzet-serâ-yı âlîleri savbına ki kelmîh-i tâk zer endûdi reşk Uruz Samsa kubbe-i pîrûze renk-i âsumândır kemâl-i âdâb ile ibrâz ve güldeste-i fâtiha-i dest-i kerem peyvestleri şifâh-ı tekrîmle takbîl olunur hemvâre-i ünvân-ı şeref-nâme-i izz ü ikbâlleri ser-levha-i zer-sûre-i tevffîk ile mahallî olup dîbâce-i nüsha-i bâhirü'l-i'tibâr câh ve celâlleri rakkımızda kalemü'l-a'lâ-yı izz ü i'tilâ ola âmin kerem-i perver âyende-i nevâz muktezâ-yı kâide-i keremkâran üzere mürâ'ât

[47b]

resm-i bende-nevâzî buyrulup âfitâb-ı âlem-tâb inâyetleri manzara-i bi'l-ıtâk beytü's-şeref sa'dü's-su'ûddan tâlî' ve ravzene-i pür-jenk külliye-i ahrân hâtıra lâmi'ü'l-envâr olmak tesvîg buyrulur ise el-hamdülillâhi'l-alıyyü'l-kebîr imdâd-ı nîrû't-tevbe-i takdîr ile kevkeb idi el-hufâ-yı vücûd mukâbele-i evzâ' menhûsa-i i'râzdan sâlim olup şeb ve rûz mukârenet-i enzâr-ı şerîfe mes'ûdü'l-âsâr ikbâl-i evliyâ-yı te'mî ile makrûn-ı sehemü's-sa'âdet olmağla bi'l-gadr ve'l-isâl duâ-yı devletleriyle mes'ûl olduğumuz mehât-ı ilm-i âlem-ârâ buyrulacak alîm ve dânâdır ki kevkeb-i dürrî

tâbdâr-ı vücûd seref-mûeddleriyle tâlî‘-i eyyâm mes‘ûd olup sahîfe-i sipehr-esîr üzere sarîr-i neşîd-i teşrîfleriyle hâme-i demîr-i utârid mesâmi‘-i sükkân melâ a‘lâ-yı teşnîf ve ol hatîra-i mukaddes cenâbdan nev-nağme-i dilnişîn-i sâmi‘a-i katân sâhire-i gabrâni taltîf etdikde sabâhü’l-hayr sürur-i câvid-i pîşânî-i

[48a]

eyyâmı reşk âver gurre-i îd eylemişdir allâhü -tebârük ve te‘âlâ hazretleri zât-ı bî-hemâllerin ârâyîde-i sadr-ı ikbâl edüp ve her halde hâme-i tevîk-i pîrâye-i dest-i sa‘âdet-i peyvest ar ve iclâlleri ola

İzzet Paşa’dan Sadr-ı A‘zam Ali Paşa Hazretlerine gelen tezkiredir

Devletlü inâyetlü atûfetlü re‘fetlü velî-ni‘metim efendim sultânım hazretleri Bârî te‘âlâ izz-i şâne hazretleri ber güzîde-i dûdmân ve devlet ve ikbâl olan zât-ı kerr ve bî-sıfât ve mülki semâtların cemî‘ ekdâr ve ahtârdan emîn ve sâlim edüp sâye-i inâyetlerin â‘mme-i ibâd ile bu bende-i kerem mu‘tâdları üzerinden devr eyleye âmin be-hürmeti seyyidi’l-mürselîn keremkârâ merhamet-i şî‘arâ öteden berü taraf-ı bâhirü’ş-şeref-i dâverânelerine olan râbita-i ubûdiyyetim ta‘rîfdan müstağnî olup âbad-ı kadîm ve bende-i müstedîmleri olduğum ma‘lûm-ı devletleridir ve ben hâk-i siyâhdan

[48b]

ahkar-ı ber-çâker-i kemter olup fallahu’l-hamd müzlim ile mükerrem oldum amâ fîmâ ba‘d hakkımda lehâza-i inâyet ve nazar-ı merhametleriyle mu‘âmele buyrulmak aksâ-yı âmâl-i bende-i kesîrû’l-bâlleri olmağla inâyetlü efendime dahîl düşdüm ve dâmen-i devletlerine teşebbüs ile sâye-i inâyetlerine ilticâ etdim efendimden gayrı kimsem yokdur lütf ü inâyet merhamet ve şefkat me‘mûl ederim eltâf-ı seniyye-i hâtîmânelerinden niyâz ederim ki her ne kadar cürm ve kusûrum dahi var ise afv-ı kerîm-i müşfikâne ve safh-i cemîl-i bende-perverâneleriyle mu‘âmele buyrulup bu kulları müceddeden ihyâ buyrulmak bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü merhametlü şefkatlü re‘fetlü veliyyü’n-ni‘am cezîlü’l-kerem efendim sultânım hazretlerininindir

İzzet Ali Paşa’dan evâil-i hâlinde reisü’l-küttâb el-hâc Mustafa Efendi’ye

Benim devletlü mürüvetlü veliyyü’n-ni‘am efendim sultanım hazretleri bu kulları veliyyü’n-ni‘am efendimin sağr-ı

[49a]

siğnemden berü gerdan-ı be-tavk-ı ubûdiyyet olan bende-i derm-i harîdelerinden olup
şimdiye dek istihkâk ve istîhâlden efzûn-ı nevâziş-i şefikâne ve eltâf-ı bî-
nihâyelerine mazhar olmuşumdur ancak her bâr-ı cilve-nümâ-yı mücellâ-yı hayâlim
olan şâhid-i merdom-keş emîne ki menâsıb-ı kalemiyyeden ibâretdir cûyân-ı nigah-
gûşe-i iltifâtı oldukça çîn-i cebîn mücânebet izhâr edüp kemân-ı Rüstem pesend
ebruvânından gûşâd bulan tîr-i ciğer-dûz-ı tegâfûl derûn-ı elem-i meşhûnumu dağdâr
eder yâhud def'-i ateş-i harmân için zülâl cemâlinden benim raşha-i merhamet-haheş
eyleşem mânend-i serâb-ı derûn-ı mu'âmelesi vücûd-ı hûn-ı alûdumu endahte-i
ateşden bevâr eyler bu takdîrce cân-ı hazînin tonknâ-yı hasret ve harmanda enîs-i
hüzn ve keder olduğun görüp yârân-ı ta'accüb-i kenân **aciben mimmen yahzenü ve**
lehu siddîk-ı fâzıl mislini îrâd ederler mekârim-perver-i ebher hâl-i beşeriyet
sebebiyle emniyye-i ma'hûdeye dildâre olup **beyt**

[49b]

geceler encüm-i şomârım sabaha dek ey şeb-i hicrin bana rûz-ı hesap malı üzere şeb-
i zendedâr intizâr olmamış yokdur ale'l-husûs hamîr fitratında cevher gayret-i
muzmir olanlar emsâlini sebkât eylemek mülâhazasın etmediği halde tesâvî hâtırası
emr-i mukarrerdir bu kadar tatvîl ile sermâyanınızı tasdîkden garazım elhamdülillâh
ite'âlâ celâil-i ni'am-i İlâhiyye'den fûtûhât-ı kesîretü'l-berekât ile mecmû'-ı nâs ser-
şâd zevk ve sürûr iken kullarının mağmûm olması revâ buyrulmayup beni
maksûduma nâil buyurmaları mercûdur Hak-ı Sübhâne ve te'âlâ vücûdunu
hatâlardan emîn eyleye iki def'a murâd-ı aliyyeleri olup kuvvet-i karîbe gelmişken
baht-ı sihkârîn mûmâna'atı sebebiyle mahrûm olduk inşâallahu te'âlâ bu def'a bekâm
oluruz eğer rızâ-yı bedr-vâlâ göher mülâhaza buyrulur ise istimzâc için hâmil-i
ubûdiyyet-i nâme-i kullarının avdetinde lisânen şöyle murâd etdik münâsib görürler
ise

[50a]

Göndersinler deyu sipâriş buyrulmak bâbında lûtf u kerem inâyetlü efendim sultânım
hazretleridir

Osmanzâde'nin arz-ı hâl sûretidir

Ey sadr-ı kâmûr ki duâ'-destâyışın sekbân-ı arş ved-i gudât ve leyâl eder yüz yerde izzete nâib yüzün sürüp eşk niyâzı ferş-i harîm-i celâl eder etme derîğ-i reşha-i lûtf u inâyetin bin sûziş ile dergâh ki arz-ı hâl eder bağ-ı niyâza rûzene-i şıkk-ı hâmeden sarf-ı taleb bu vechle arz-ı cemâil eder bu dâ'î-i berkoşte-i hâl-i iskeste bâl-i tarîk-i sa'bû'l-mesâlik-i tadrîs-i sâlik olalı medrese-i mihr ü mâh-ı eflâkde telvîh-i hakâyık-i tevâlî' ve meşârik ve tevezh-i dekâyık mutâla' ve mübârek ile sebk-i âmuz ehl-i benîş ve idrâk olan hurşîd-i tâbnâk sî-bâr tekmîl devre-i hucerât-ı bürûc eyleyüp bu abd-ı nâ-tevân henüz mirkât-ı reh-i pâye-i maksûdun derece-i âşiresine kadem ne urûc olamayup müddet-i çil mâhadan berü mevsala ile medrese-i Kâsım

[50b]

Pâşâda servî-keş zemher-i ber-tâkat-ı şiken ve çille-i güzîn-i zâviye-i mahn olub kavâfil-i merâhil-i tarîkden hem-inân-ı mürâfakat ve pîş-i âhenk katar-ı müsâra'at olanlar ile beynimizde takdîm-ı zamânı mer'î olsa mukaddem haber-i mu'ahhar mübtedâ misâli hevâ iken her biri tey-kerde-i kıyâfî-i amâl ve merâtib-i bilâd-ı selâseye zafer-i menşûr-i istihâl olmalarıyla kerîbân câme-i himmet hâk horde-i dest-i gayret iken tarîk-i gâlibi ce'alallah âhürü'l-mesâib dahi hânemân-ı sâmatımı hâkister ve sümûm ve hümûn ile pehlûzen koster etmeğin dâru-yı müferrehü'z-zât telâkî-i mâ fânî vakf-ı dârü's-şifâ-yı mükâfât eyleyen âlî hazret-i Çâr'a âciz-nevâzın dergâh-ı merhametlerine ilticâ ve merhem-i beriyyü'sâ'a-i Süleymânî'den ümîdvârî tedâvi-i zahm-ı âzer ile reh-nişîn-i serkûçe-i ricâl eylediğim i'lâma ictirâ olundu **beyt** *derîn-i eyyâm eğer şevkat-i niyâbım be-ümîd-i kodâm eyyâm-ı yaşıım hüdâ yegâm râ merâhim-i perver-i arâfat binâha mürâ'at-ı merâsim-i kadem tarîkden kat'-ı nazar*

[51a]

hâlâ Kasımpaşa muzrib-i hayyâm-ı nusret ve matmah-ı inzâr-ı âtîfetleri olmağla medrese-i mezbûre şeref-i cû-civârî ile tarîk-i ittisâlde takdîm ve tercîhe illet-i sâni olduğu hüsn-i şehâdet sudûr-ı kirâm ile muhât huze-i ilm-i şerîf-i âlem-şümûlleri oldukda emr ü fermân ve merhamet ü ihsân merhametlü inâyetlü efendim sultânım hazretlerininindir **kıt'a** *mâlik-i hâkister oldu kendisi kul-ı öksüzü tâibin kaldı işi eltâf-ı Rahmâniyy'ye hânemân sözü edüp îrâs-ı sevdâ-yı cünûn şimdi esa'dâd-ı kesb etdi Süleymâniye'ye*

Tezkire-i Atıf Efendi

Benim efendim dünkü gün vakt-i gurûbe karîb kadiasker hemmamı pişgâhında keyfe mâ ittifak cenâbınızın dâye ve hâdimine tesâdüf olduğundan zât-ı sûtûde-i sıfâtlarının böyle vakt-i ba-hengâmde-i illet-i teşrîfleri tefahhusuna tesaddî olundukda hâdim-i cihandîde

[51b]

bendeleri vâsıta-i ketûme gibi siterrâz-ı setîreye şoğl ile bazı kelimât bimâle tûğul eyledi ammâ dâye-i bîçâre devr-i ebvâb-ı kirmâyeleriyle mânende-i Gülhan-ı ateş-dehn olmağla lisân-ı hal ile keşf-i me'lâ bu vechle mübâşeret eyledi ki bizim efendimizin öteden berü tab'-ı müteşeyyi-hâne-i mevzû'âneleri ki kerâren meşhûdunuz olduğundan mâ'adâ nazm hammâm ki âyine-i simîn bed-nândır uşşâk-ı sıfat-ateşi kalbinde nihândır keremiyyeti erbâb-ı bahiredledir ancak câme ile duhûl eyleyene düşmen-i cândır uryânî dede tekiyyesidir feyzi müselsel ağzı (?) taşlarının vecdi ayândır heb ânde olur nâil-i vasl ehl-i tecerrüd halvetleri nefis öldürecek tarafa mekândır tathîrine nâpâklerin dîde-i nezle mânend-i pîrân-ı tarîkât negirândır zemzemesi pîrâye-i terâneleri olup sofiler hammamını halvetinde uzlet ihtiyâr eyledikleri mukaddemâ mesmû'anız olmuşıdi ba'de nühufete ser-muvâsalet borde-i

[52a]

ber-endâz-ı mükâşefet olduğundan fazıla hicret-i tongnâ-yı sayyıkası bi'z-zarûre Yenibağce hammamına rağbete illet-i müstakille oldu lakin lâle rûyân-ı rengîn azâratından bûy-ı vefâ tâ peydâ olmağla andan dahi vefâ hammamına nakl-i seccâde-i müdâvemet olmuşıdi ancak **beyt** *görürken goncasın fersûde-i dest diğer bülbül yine bûy-ı vefâ ümîd eyler gülistanından terânesi mûceb-i celâyı vatanımız olup çâr-ı tak merâm-ı istiharetde müttekâ-yı bâlin-i kâm olamadık gitti* denilerek çartelli hamamında murabba'-nişîn ser-sıfat ikâmet kılınmış idi sonra **beyt** (?) *gâile-i zelzeleden kasr u sâl-i çâr-esâs üzere yapılmazsa metânet gelmez noktası müstedil olmağın efsâr-ı semend tonde'l-câm haheşi halka-i satbül merâma rabt ede bileydik* deyu Mîr Ahûr hamamına atf-ı inân-i azîmet etmişidik **beyt** *semend-i cere boşanur eylesin erhâ-yı inân köhne pâyend-i tevekkülde durur mu*

[52b]

hayvan netice hasb-i hâlimiz olmağla **mısrâ‘** *bû-sengi kırdı boşandı süpürü tutdu* hemen sahasıyla meydan hamamına kademe cinniyân-i azîmet olduk anın dahi peymûre keyy-i ümid ve şiddetenden şikeste-i fütûr-ı vüfûr hâsıl olmağla kemâ sebok fi’s-sâbık ammâ bir kerecik dahi sebû-i şiken-i nişangâh-ı maksûd olmağla rehyâb-ı fırsat olur muyuz hülyâsıyla Vezneciler hamamında mütevârî-i verâ-yı metres inzivâ olmuşidik lakin bedel-i musâlaha-i muvâsaladan ibaret bu sehâ-yı hûnhâ netîce-i mukaddime-i hülyâ-yı müsted‘âya müveddî olmağla münâkaşası münâfese-yi müstelzim olduğu haysiyet ile bi’l-âhire ümîd-i faysal-ı da‘vâ-yı muhabbet ile şimdi Kadiasker hammamına geldik Efendimizin da‘vâ-yı haheşi bugün pedîrâ-yı infisâl olmağa sizin dahi himmet-i derûniyyeniz müste‘âmızdır eğer bugün dahi olmaz ise müdâvemet-i mütevâliye müceb olur deyu mahlasınızdan lisân-ı hâl ile istimdâd eyledi sonra kulunuz dahi behey hayvan

[53a]

himmet-i infisâli vaktin tenhâlığından istimdâd eyledik bizim himmetimizin ne fâidesi vardır zirâ kadiasker hamamında böyle grûba karîb vakit tenhâ nerde fasl olmayan da‘vâ-yı muhabbet ne vakitte fasl olsa gerekdir deyu bazı edevât-ı tesliyet ile bîcâreye tesliyet verildi efendim pâdişâhım rakîmim maksad-ı latîfedir hemen zevkde ol ancak lisâ-ı hal ile gûyâ-yı resâyis olan yerden yeter iki dana hayvanı mahrem-râz etmeden hazer gerekdir Cenâbınızı görmeyeli vâfir-i zaman oldu Sultânım görüşelim zehrâbe-keş sağır-ı firkat-ı âtîfet

Merhûm Hâlisâ Osman Kethüdâ Pîrîzâde Efendi’ye Bi’t-tesvîd Hattı

Sa‘âdetlü semâhatlü mükerrermetlü mezîd-i muhabbetlü sultânım efendi hazretlerinin fazl ve kemâl olan nâdî-i hatîr-i hakîkat ihtifâllerine rehîn-i ta‘zîm ve iclâl ve gayret-şekn râik olan tab‘-ı sâf meâli ittisâf müşkâfları vücûh-ı tevkîr

[53b]

ile dîbâce-pîrâ-yı sahâyif suâl kılındıktan sonra nümâyende-i muhlis-i dil-i rebûdeleri budur ki ilhâb-ı ateş-i mufâratleri kânun-ı derûnumuzu sûzân ve ızdırâb şevk mülâkâtları bünyân-ı ızdıbâr ve aramımızı vîrân etmekte iken bu def‘a mahsûs adamları yediyle irsâl buyrulan kitâb-ı müstetâb-ı bedî‘ü’l-elkâb-ı belîğâneleri İsakcı menziline râhe pîrâ-yı ta‘zîm ve iclâl olup âb-ı hayat ta‘bîrât-ı bî-meâlleri mânend-i

şu‘le-i cevâle bâlârû olan nâr-ı iştiyâka nev‘ummâ sayt-kelâb-ı tesliyet ve aliü‘l-husûs numûne-nümâ-yı sahr-ı hilâl olan dîbâce-i hasân-pesend-i sanâyi‘ iştimâlleri eğerçi dil-i firkat kesîdeye îrâs-ı envâ‘-ı behcet eylemişdir lakin zahm-ı horde-i nâsûr-ı firakları olan deliyi ârâm-ı merhem-i mülâkâtlarından gayrı ile kabul-i iltiyâm etmeyeceği bî-irtiyâbdır taraf-ı eşreflerine olan şiddet-i alakâ ve muhabbet ve vefret-i incizâb ve meveddet muktezâsınca an-gayr-ı münkasim halvethâne-i hâtırımız şâhid-i fikr ve hayallerinden

[54a]

hâlî olmayup **beyt** *hayalin dinden nakşın dil-i bî-kemînedden çıkmaz bu bir mu‘cize-nümâ-yı tasvîrdir âyineden çıkmaz* mazmûnu mâ-sadak hâlimiz olmuştur Cenâb-ı Hak adüvv-i ahd-i şiken olan düşman-ı din ve devleti karîben makhûr ve müdmir-i kitâb-ı nusret-i menâkıb-ı İslâm’ı envâ‘-ı kuvvet ve nusrete mazhar eyleyüp itmâm-ı me‘mûriyet ile avdet-i ihsân ve nüsha-i kâmiyâb olan cemâl-i Ferruh-fâlleri mütâla‘asıyla muhlis-i dildâdelerin mübehhic ve hazan eylemek da‘vâtı pîrâye-i zebân-ı hâlisü‘l-cinânları olduğumuz ma‘lûm-ı sa‘âdetleri olmak için mektûb-ı muhabbet-üslûb tahrîrine mübâderet olunmuştur inşâllahu te‘âlâ ledâ şerefi‘l-vüsûl bundan böyle dahi senâkâr-ı ihlâs-ı şî‘ârları zamîr-i münî-i feyz-i pezîrlerinden mehcûr buyrulmayup mühibb-i şimâl-vedd ve hakikat olan savb-ı meâli menkıbetlerinden hübüb-ı riya’h ahsâr-ı âfiyetleriyle sekme-i harâret fırsat buyrulmağa himmet buyurmaları mes’ûl

Bu dahi merhûmdan ilmî Ahmed Efendi’ye

[54b]

Budur ki benim sa‘âdetlü semâhatlü mükerrermetlü mezîd-i muhabbetlü sultânım Efendi hazretleri bu def‘a silahdâr-ı âli-kadr hazret-i şehriyârî sa‘âdetlü mîr-i celîlü‘ş-şân hazretleriyle vârid olan nümîka-enîka-i bedâyi‘-i tekâr ve râkime-i kerîme-i fezâil nisârlarında süferâ-yı İran ile tarh olunan mecâlis-i mükâlemede maksûd-ı nâ-meşra‘larının husûliçün sürûr-ı hevâ-yı te‘annüd ve isrâr ve müdde‘âsı matbû‘alarının hilâfını kendilere kabul etdirilmek emrû-düşvâr iken be-hamdillâhi te‘âlâ Kitâbullâh’a mebnî celâil-i delâil-i dilpezîr-i şer‘iyye ve hüsn-i ta‘bîr adîmün’n-nazîr-i mer‘iyye ile mülzem-i müfham olup bu kadar eyyâmından berü meyânede memdûd olan reşte-i keşmekeş hüssâm-ı tesîr baht-ı hümâyûn ile karîn-i

infisâm ve emr-i musâlaha resîde-i derece-i hitâm olmağla sarfîde olan fukarâ-yı ra'yyet ganûde-i mehd-i âsâyiş ve ârâm olduğu işâret ve tebşîr buyrulmuş hazret-i Hâlik-i kevn ve mekân inâyetlü evliyâ-yı ni'am efendilerimiz hazretlerinin sâye-i râhat-ı bahşâların

[55a]

ibâd ve bilâd üzerine sâyebân-ı emn ü emân eyleyüp zât-ı ber-güzîde-i sıfâtların dahi hemîşe bu makûle âsâr-ı mendûbe ve bu gûne umûr-ı merûbeyeye muvaffak etmek da'vâtı zîver-i zibân-ı hâlisü'l-cinânları olduğu muhît-i ilm-i dakîkadânları buyrulmağ için tecdîd-i kabâle-i ihlâsa ictisâr kılındı

Cânib-i Hazret-i Sadr-ı A'zamîden Nâdirşah Cânibine tahrîr olunan mektûb-ı Âlî Fî- sene Şaban 1151

Mâdem ki merî'-i nişîn mesned-i pîrûze-renk târim-i çârmin ve fermân-fermâ-yı hıttâ-ı münevver-behnâ-yı hâver-zemîn-i ilm-i firûzî tev'em sobh-ı tâbidâr-ı zerrîn kabâ-yı eş'a ve envâr ile fezâ-yı vesî'ü'l-ircâ-yı âlem-i ulvîde cevelân ve türktâz ve zabt ve teshîr-i memleket nîm-rûze ser-ağaz edüp fırka-i siyah-kârân keşver-i şam ve şerr-i zimmet-i zulmet-i şi'arân-ı memleket tulâmî mânend-ı kefer-i leâm miyân-ı meydân-ı girûdârda pâmâl ve sahan-ı arsa-i cenk ve peykârda bergeşte hâl eyleye ol mâh sipehr-i saltanat ve tâcdârı neyirr-i hayr-ı baht ve kâmkârî-i âli hazret ve mu'allâ

[55b]

bârgâh-ı refî'-i menzilet ve çemşîd-i destgâh-ı bolend-i himmet ve celîlü'l-i'tibâr-ı sâmi rûtbet ve'l-i'tibâr gerdûn-ı rif'at ve keyvân-ı gulâm-ı meâlî menkıbet ve feridûn-ı ihtîşâm isfendiyâr-ı diyâr-ı ser-bolendî şehriyâr-ı bâ-iktidâr-ı mülk-i ercümendî tâbende-i ahter-i burc-ı sa'âdet-zibende-i gevher-i derc-i ricâcet Ferhunde fâl-i huçeste-i hisâl-i hidîv-i keşver-i câh ve celâl revnak-ı efzâ-yı ürenk kesrî ve cem-i dâver-i dâd âver memâlik-i acem râ dâr-ı dâraşîm-i hurşîd ilm-i tensîk fermâ-yı nizâm-ı âlem avnen li'l-hamâset ve'l-celâlet ve'l-hırâset ve'l-adâlet saften lil safavet ve'd-diyânet ve'l-nekâvet ve'l-emânet gerdûn bârgâh-ı tâc ve dihîm-i penâh-ı şâh-ı kâ ancâh keyân-ı destgâh-ı lâ-zâlet nîrât devlete şârikat min müşârnkü'l-izz ve'l-ikbâl ve mâ berahat şümûs-ı sa'âdete tâlî'at min mütâla'aü'l-mecd ve'l-iclâl hazretlerinin zât-ı hâceste-simât ve vücûd-ı kerr ve bî-sıfatları pîrâye-bahş-ı ürenk ilhânî ve revnak-ı efrûz efser-keyânî olup hemîşe heykel şemşîr-i zafer

[56a]

tesirleri sobh-ı haceste-i tulû'-ı âlem-i iclâl ve sepor-i zerrîn-i nusret karînleri mühr-i cihantâb-ı sipehr-i ikbâl olmak da'vât-ı müstetâbe-i icâzet meâl ve (?) müstecâbe-i muhâlesat iştimaline müsâberet ve iştigâl-i lâzıme-i zimmet-i devlet hah bî-iştibâhları idüğü merfû'-i pişgâh-ı mecd ü ikbâl ve ma'rûz-ı destgâh-ı kerdên-i hemâl kılındıktan sonra mütâla'-aü'l-hâmât-ı Rabbânî ve menba'-ı füyûzât-ı Samadânî olan tab'-ı bân-ı safvet-i hemhahilerine ifâde-i mahlas-ı sadâkat-mâl ve ebnâ-i hayr-endîş-i hâlisü'l-bâl bu minvâl üzere icmâl olunur ki efham-i selâtin-i izâm a'zam-ı havâkin-i fihâm râfî'ü ra'yât-ı cihandârî câmi'-i âyât-ı nısfet ve dindârî-i muvattad-kavâ'id-i şer'-i kadîm-i Muhammedî müşîd-i de'âyim-i kânun-ı müstedîm-i Ahmedî kuvvet-i kâhire-i serpençe-i adl-i ve dâd nirû-yı bâzû-yı rüşd ve isti'dâd-ı sepiydî rûy-ı millet-i beyzâ seyahat-ı vech-i şeri'at-ı garrâ-i nekâveti dûdmân-ı selâtin-i Osmânî hândâde-i

[56b]

sadr-ı nişînân-ı mesned-i gitî-sitânî muhisü'l-İslâm ve'l-müslimîn mu'înü'l-millet ve'd-dîn mücehhizü'l-guzât ve'l-mücâhidîn mürgimü'l-(?) el-kefere ve'l-müşrikîn Sultânü'l-berreyn ve hâkânü'l-bahreyn hâdimü'l-haremeynü'l-muhteremeyn şevketlü kudretlü inâyetlü azametlü mehâbetlü efendim pâdişâh-ı İslâm penâh ve şehinşâh-ı nusret-i destgâh-ı lâ-zâlet nîrât ikbâle-i munsarıfa eani'z-zevâl ve mâ berahat lem'ât iclâlehû tâli'at an mutâla'ü'l-kemâl hazretlerinin deryâ ve atûfet medâr-ı hüsvâne ve atıyye-i sipehr-iktidâr mülûkâneleri kabiline tarafı-ı zâhirü's-şeref kâ-annî ve cânib-i sa'âdet-i megâtib İlhânîlerinden te'diye-i levâzım-ı sefâret ve temşiye-i merâsim-i gayret kişi ve diyânete me'mûr-ı eyâlet ve haşmet penâhân izz ü sa'âdet-i destgâhân nizâmen li'l-eyâle Mehmed Rahim Han-ı *Sadlu* Hâkim zemîndâver ve Nazar-ı Alihan hâkim-i Maruçak vesâatlarıyla fîristâde-i şâneleri buyrulan nâme-i nâmî-i anberîn nükâb-ı latîfü'l-fehvâ ve kalemî-i sâmi-i rengîn elkâb şerîfü'l-mezâyâları **beyt** *besâ'ati ki sa'âdet*

[57a]

ez ve berd ahter-i betâli'i ki tûlâ bed ve koned takvîm-i eşrefetîn-i ezmine ve saâdterîn Adana'da behcet-i efzâ-yı vürûd ve feyz-i bahşâ-yı su'ûd olup bir vakt-i meymenet-karîn ve ber hengâm-ı sa'âdet rehinde-i müşârun ileyhümâ yedlerinden huzûr-ı lâmi'ü'n-nûr-ı cihandârîye tebliğ olup derc-i derûn-ı fütüvvet-meşhûnunda

mevzû‘ ve meknûn olan mervârid-i ma‘ânî-i mühr ve muhabbet ve deşte-i sutûr-ı hillet sudûrunda manzûm ve mersûm olan fevâid-i mezâmin-i gayret ve diyânet ki enmûzec-i tîynet-i hamîyyet âyet ve ünvân-ı menşûr-ı yekcîheti ve uhuvvetdir taraf-ı eşref-ı a‘lâlarına bâ‘is-i incizâb-ı hâtır-ı hümayûn ve müheyyic-i dâ‘iyye-i meveddet-rûz-ı efzûn olduğundan başka Hak Cenâb-ı mekârim-nisâb-ı şâhânelerinde derkâr olan zünûn-ı hasene-i sığâr ve kibârı tasdîk ve te‘yîd ve gayret kişî-i din-i mübîn melhûz olan niyet-i sâdıkane ve himmet-i gayûrânelerin tahkîk ve te‘kîd eylemiştir Hakkâ ki zât-ı übbühet-simât-ı şâhî ve terkîb-i nısfet âyât-ı cemcâhîlerinde merkûz ve muhammer olan mâye-i

[57b]

hamîyyet ve dindârî ve cevher-i mürüvvet ve ihlaskârî muktezâsı dahi her halde cânib-i İslâm’a hüsn-i incizâb ve safâ-yı niyet ve îfâ-yı levâzım-ı hillet ve diyânet olmağla bu vaz‘-ı gayûrâne ve tavr-ı münessifâneleri Devlet-i Aliyye-i dâimü’l-karârî ne mertebe mahzûz ve minnetdâr eylediği birûn-ı hıttâ-i tahrîr ve tezkârdır Cenâb-ı te‘lîf-bahşâ-yı kulûb-ı İslâm ve tefrîk-i fermâ-yı seml-i a‘dâ-yı le‘âm zât-ı kuvvet-i ittisâm-ı mekârim-i iltiyâmın mukârenet-i tevfk ve te‘yîd ile ser-übbebet masîr-i fermanânîlerinde ber-devâm ve erîke-i sipehr-i nazîr-i kâmurânîlerinde mü‘eyyed ve müstedâm eyleye âmin sefirân-ı müşârun ileyhimâ bendeleri merâsim-i sefâret ve resâleti tarîka-i marziyye hüsn-i âdâb üzere ikmâl ve itmâm ve takbîl-i bisât-ı sa‘âdet-i hazret-i Zıllullâhî ile ihrâz-ı dest-i mâye-i teşerrûf ve iğtinâm edüp mazhar-ı iltifât ve nevâziş-i hilâfet-penâhî ve manzûr-ı enzâr-ı mekârim-âsâr-ı şehinşâhî oldukdan sonra taraf-ı zâhirü’ş-şeref-i cihanbânîden cevâb-ı bâhirü’s-savâbnâme-i

[58a]

sadâkat-allâmelerin müşe‘arnâme-i hümayûn-ı mülâtefet-makrûn-ı hürevâne ve mufâveza-i meymûn-ı hillet-meşhûn-ı mülûkâne ile savb-ı übbebet-edeb-i haşmet-füzûnlarına avd ü insırâfa murahhas ve mâdûn olmalarıyla cânib-i ihlâskârîden dahi te‘yîd-i mebânî-i vifâk ve ittihâd ve teşekkür-i mevâyid-i hulüvvü’l-mezâk tehâbb ve tevâdd zımında işbu rakîme muhâlasat intimâ keşîde silk-i imlâ ve müşar ileyhüma ile dergâh-ı sipehr-iştibâh-ı şâhânelerine arz ve isrâ olunmuştur fîmâ ba‘d mühîb-i ittihâd canibinden (?) dilkeşhubûb yekcîhet-i ve ittifâk-ı hayâbân ahvâl ve gülîstân-ı

amâle vezân olup dest-i kudret-i memâlik-i zimâm-ı kâmurânî ve pâ-yı himmet mâlîde-i çeşm-i rikâb-ı zendkânî oldukça mânî-i yegânegi ve ittihâd ve merâir-i tevâfuk ve i'tisâr ber sarfla muhkem ve mübrem ve ber üslûb-ı mergûb üzere mü'ekked müstahkem olalar kürûd-ı duhûr ve a'vâm ve mürûr-ı leyâlî ve eyyâm ile pezirrâ-yı inhidâm ve karîn-i infisâm olmayup tarafeynden vesâil-i zerâyi'-i hillet ve mevâhât

[58b]

vesâil ve şerâfî'-i meveddet ve mevâlât-ı mütetâbi' ve mütevâlî ve müte'âkib ve mütenâlî olmak husûsları muktezâ-yı şime-i kerîme-i şâhî ve mübteğâ-yı şeciyye-i marziyye-i fütüvvet penâhîleri idüğü müsteğannî-i tahrîr ve ta'bîr ve vareste-i kayd-ı ta'rîf ve tahbîrdir bâkî hemîşe-i nîrr-i cihan-tâb-ı ikbâl ve ahter-i âlem-efrûz-ı iclâl meşrık-ı devlet-i lâ-yezâl vâfik-i haşmet-i bî-zevâlden tâlî' ve tâbân ve lâmu' ve derhîşân-ı bâd-ı bi'n-nebî vâllahü'l-emcâdü'l-mu'temed alallâhü'l-melûkü'l-ekrem Muhammedü'l-vezîrû'l-a'zam

Cânib-i sadr-ı a'zamîden Şâh'ın i'timâdü'd-devlesine yazılan mektuptur

Cenâb-ı vezâret me'âb neyâbet-i nisâb vekâlet-i intisâb sa'âdet-i iktisâb sâhib-i sâib re'y-i â'lî menzilet-i müşîr-i müşterî tedbîr-i âsaf menkîbet-i müstahkem erkân-ı memleket müstecmi'-i şitâb-ı saltanat nâzım-ı umûr-ı cumhûrî-i memâlik-i İran nâsik-ı mühâm-ı tahtgâh-ı keyân vâsıta-i emniyet-i cihân râbita-i salah-i âlemyân düstûr-ı er-sütûr-ı şu'ûr-ı âsaf-nişân

[59a]

hân-ı hânân celîlü's-şân hazretlerinin meclis-i şerîf-i sa'âdet-nakş ve mahfil-i münîf dilkeşleri savbına revnak-ı efzâ-yı serîr-i vedâd ve mesned-i ârâ-yı câr-ı bâliş ittihâd olan tuhaf-ı tahiyyât-ı âliyât muhâlesât nümâ ve nütâf teslîmât-ı gâliyât-ı musâdakat intimâ ittihâf ve ihdâsı siyâkında zamîr-i münîrmir'at-ı nazîr ve hâtır-ı âtır safâ-pezirlerine sadr-ı ebkâr muhâdenet bu gûne ibâne ve irâet olunur ki Devlet-i Aliyye-i ebediü'l-istimrâr ile devlet-i behiyye-i Nâdiriyye meyânında bundan akdem pezirâ-yı in'ikâd olan revâbıt-ı vifâk ve ittihâd ve zevâbit-i tehâb ve tevâdın tekmîl ve itmâm ve te'kid ve ahkâmı içün bundan akdem cânib-i Devlet-i aliyye-i ebed-i kıyâmdan ba'is ve tesyîr olunan elçilerimiz refâkatleriyle â'lî hazret ve mu'allâ ve bârgâh-ı refî'-i menzilet ve Hurşid külâh ferhunde fal hâceste hisâl hidîv-i keşver câh ve celâl-

i revnak-ı efzâ-yı ürenk kistrâ rahm-i dâver-dâd-ı âver-i memâlik-i Acem tâc-ı ve dîhim penâh-ı şâh-ı kâ ancâh ve kiyân destgâh hazretlerinin taraf-ı zâhirü's-şeref şâhı ve cânib-i übbehet mukâbet

[59b]

hemhâhîlerinden der yâd-ı azametdâr-ı hüsvânêye meb'ûs süferâ-yı sedâd ârâları kat'-ı menâzil ve tayy-i merâhil birle memâlik-i mahrûsetü'l-mesâlik-i hâkâniyeden belde-i Sivas'a vâsıl olduklarında Luristan beğlerbeğisi Ali Merdan Han delâlet-i ecel-i müsemma ile âzim-i ser-menzil-i bekâ olup ve müteveffâ-yı müşâr ileyh ve rüfekâ-yı necibe'leri olan Cenâb-ı Fezâil ve ma'ârif simât müfti-i herat fazîletlü nebâhetlü Mirza Mehmed Muhsin Efendi ve Cenâb-ı imâret ve hükûmet-i nisâb-ı eyâlet ve haşmet-i intisâb-ı hâkim-i guryân izzetlü Oğuz Alihan nâmzed oldukları sefâretde herarcı ma'îyyet ve refâkat ve ittifâk ve şerâket ile me'mûr olduklarından nâşî merhûm-ı müşâr ileyhın ümenâ-yı devlet-i Nâdiriyye'ye haber-i vefâtını iş'âr ve tekrar vürûd edecek emr ü işârete intizâr eylemek zâbıta-i nizâm-ı devlet ve vâcibe-i zimmet-i sefâretimizdendir deyu bir münâsib mahalde temkîs ve tevfiıklarına taraf-ı Devlet-i Aliyye'den izin ve ruhsat iltimâsını müşa'ar sefirân-ı mûmâ ileyhümâ taraflarından bu hâlisü'l-

[60a]

fevâde iki kıt'a mektûb-ı valâ-ı mahsûbları vârid ve vâsıl olup her çend hitâm ve itmâmı akdem-i merâm olan mevâlât ve musâfâtın ber an akdem pezirâ-yı hüsn-i encâm olması melhûzuyla mûmâ ileyhümânın Asitâne-i sa'âdet-i âşiyânêye icâle-i vedûdları çeşm-daşt intizârımızolduğuna binâen meks-i tevkîfleri muvâfık-ı dilhâhımız olmadığı vâreste-i kayd-i istibâhdır lakin çünkü mûmâ ileyhümânın fehvâ-yı tahrîrleri üzere emr-i sefâretde muvâfakat ve müşâreketlerine binâen tecdîr-i ruhsat ve te'kid-i levâzım-ı sefâreti mutazammın taraf-ı râhirü's-şeref hazret-i Şâhî'den tekrar emr ve işâret vürûduna intizârları iktizâ-yı kavâid-i mer'îyye-i düvele mutâbık keyfiyetlerden olmağla Asitâne-i sa'âdet-medâra çent merhale karîbyolu nâm şehirde meks ve tevkifleri tasvîb ve beyne'd-devleteyn mer'î ve manzûr olan merâsim-i hillet ve müsâdakâta lâayık vechle zâd ve zahîre ve levâzım-ı sâireleri

[60b]

tertîb ve iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim sâbikan sipâhiyân ağası olup mûmâ ileyhümâyâ mihmandâr ta'yîn olunan Mustafa ağa dâme mecduhû ma'rifetiyle her gûne levâzım ve mihmânları ru'yyet ve her bâbda refâh-ı hal ve inşirâh-ı bâllerine mübâderet olunmak husûsları ve emr-i âlişân ile tenbîh ve te'kîd ve çünkü süferâ-yı Devlet-i Osmaniye dahi mûmâ ileyhümânın sahâbet ve refâkatlerinde azîmete me'mûr olmalarıyla re'âyetü'l-merâsimü'l-refâka mûmâ ileyhimâdan âdem-i mufârakat birle gerek vezîr-i mükerrerrem izzetlü sa'âdetlü elçi paşa hazretleri ve gerek rûfekâsı olan izzetlü fazîletlü efendiler hazerâtı dahi mahall-i mezbûrda meks ve ikâmet ve levâzım-ı refâkat ve muvâlefete ri'âyet etmeleri husûsu dahi tavsiye ve tahrîr olunmuşdur eğerçi sefirân-ı mûmâ ileyhümânın ma'mûre-i mezbûrede temkîs ve tevkîfleri müteveffâ-yı müşâr ileyhin vefâtı keyfiyetine binâen kendi tahrîr ve iltimâslarından

[61a]

neş'et ve heyet-i vâkı'a mektûblarında iş'âr olunduğu üzere taraflarından dahi arz ve i'lâm olunmağla bu husûsun bir mahall-i âhire hamli ve ma'nâ-yı garîbe nisbeti her çend mülâhaza vetakrîb olunmaz lâkin Devlet-i Osmaniye-i dârü'l-karar ile Devlet-i Nâdiriye beyninde derkâr olan merâsim-i tecâb ve tevvâb ve levâzım-ı vifâk ve ittihâdın yevmen fi-yevmen müterakkî ve müzdâd olması matlûb-ı tarafeyn ve dilhâh-ı cânibeyn olmakdan nâşî keyfiyet-i merkûmenin taraf-ı muhlisânemizden dahi i'lâmı münâsib-i mülâhaza olunmağla işbu mektûb-ı müsâdakak üslûb-ı tahrîr ve hâlâ Bağdad ve Basra vâlisi vezîr-i mükerrerrem izzetlü sa'âdetlü Ahmed Paşa hazretleri tarafından îsâl ve teblîğ olunmak üzere firistâde-i nâdî-i meâlî mesîrleri inşâallahu te'âlâ lede'l-vüsûl keyfiyet ma'lûm-ı übbhet-mersûm-ı hânîleri oldukça fimâ ba'd dahi ebyârî-i zülâl saf-ı ender

[61b]

sâf-ı mesâfât ve katre-i bârî-i feyyâza-i mihr ve mevâlâtdan hıyâbân-ı serâser gülistân-ı dustî sârâb ve reyyân ve küll-i sûrî-i dust-kâmî ve hulûskârî şekofte ve handân olup hemvâre-i meyânede mün'akid merâir-i hıllat ve müsâdakatin masûn-ı infisâm ve mebânî-i müsâlemet ve muvâfakatin mahfûz-i tezelzül ve inhidâm olması bu cânibin aksâ-yı emâni ve emâlî olduğu gibi cânib-i sûtûde-i menâkib-i

hânilerinden dahi te'kîd-i mevâd itthâd ve te'yîd-i levâzım-ı vifâk ve vedâd-ı hemîşe mürâ'ât buyrulmak vâbeste-i seciyye-i mekârim-nejâdlarıdır bâkî hemîşe eyyâm-ı sa'âdet ve kâmrânı mütemâdî ve ber-devâm-bâd

Sultan-ı Aliyyetü's-şân Hazretlerine arz-ı hâldir

Devletlü inâyetlü iffetlü ismetlü veliye-i ni'metim efendim Sultanım aliyyetü's-şân hazretlerinin mübârek paşmâkları turâbı

[62a]

sürme-i çeşm-i ubûdiyetim kılınup lâzıme-i zimmet-i bendegânem olduğu üzere Hakk-ı Sübhâne ü te'âlâ hazretleri dürre-i sedef-i ismet olan cevher-i vücûd-ı mes'ûdların zîb-i efzâ-yı harem saray-ı devlet eylemek da'vâtıyla meşgûl iken lütfen ve keremen taraf-ı devletlerine dâir husûslarda vâki' olan hizmet-i âcizânemizin karîn-i kabûl ve tahsîn olduğun mübîn-i ihsân ve irsâl buyrulan fermannâme-i nâmîleri vâsıl-ı dest-i ta'zîm olup kemâl-i keremlerinden abd-i hakîrleri hakkında zuhur eden hüsn-i zann ve teveccühleri bende-i kadîmlerin memnûn ve mesrûr ve du'â-yı ömr ü devletleri tekrâr be-tekrâr edâ olunmuştur bende-i nâçizleri bundan böyle dahi hizmet-i aliyyelerinde vas'-i âcizânemi sarf edüp du'â-yı bekâ-yı ömr ü devletlerinden münfekk olmayacağım ma'lûm-ı devletleri buyruldukda fîmâ ba'd dahi sâye-i inâyet ve eltâfları üzerinden devr buyrulmamak bâbında emr ü fermân

[62b]

ve lütf ve ihsân devletlü inâyetlü iffetlü ismetlü veliye-i ni'metim efendim hazretlerininindir

Vüzerâ-yı izâm huzerâtına

Hazretlerinin mecma'-i sipâh-ı ikbâl olan pişgâh-ı sa'âdet-penâhlarına rehber-i sıdk ve ihlâs ile sevk-i ketîbe-i duâ ve vazîfe-i nazîfe-i yevmiyyemiz olduğu üzere hemîşe hazretivefk-i cünûd umûrlarına delîl ve rehnümâ olmak temennâsı nâtika-i ihlâs ile tetmîm ve edâ olduğu ki hilâlde ma'rûz-ı senâ-hân-ı hâlisü'l cinânlarıdır benim hazretleri dîvân-ı mekârim ünvân-ı müşîrânelerinde hizmet-i kitâbet ile şeref-yâb olup bundan böyle savb-ı vâlâ-yı düstûrlarından bazı husûs için Dersa'âdet'e ruhsatyâb-ı aver ve eyâb olan el-hac Ahmed Efendi kulları yine cânib-i mekârim meâb-ı âsafânelerine mutiyyedân-ı azm ve zehâb olmağla tecdîd-i kabâle-i ihlâsa

vesîle olmuştur mûmâ ileyh kullarının saha-i ubûdiyetlerinde ser-keşîde olan ravza-i sadâkat

[63a]

ve ihlâsı cûybâr-ı ta'rîf ve tavsîfden istifâzaya muhtâc olmamağla isâle-i cedâvil tavsiye ve sipârişe havâle-i yetîşe-i hâme olunmadığı ma'lûm-ı devletleri buyruldukda emr ü fermân devletlü inâyetlü veliyyü'n-ni'am efendim sultânım hazretlerininindir

Sûret-i kâime

Benim sa'âdetlü semâhatlü mükerremetlü sultânım hazretlerinin hemîşe nüsha-i nefise-i fazl ve kemâl olan zât-ı bî-hemâlleri rehîn-i mahfaza-i vekâye-i Hüdâ-yı müte'âl ve kitâb-ı müstetâb bir ve efzâl olan vücûd-ı sa'd-ı endûdları zîver-i dest-i ikbâl olmak da'vâtı edâsıyla arîza-i senâkâr rast-ı mekâlleridir ki taraf-ı fezâil-i meâb-ı eşreflerine olan kadem-i temahhus ve ihtisâsım muktezâsınca her bâr hall-i sed berg tab'-ı mekârim âsârların zîver-i sertâc-ı suâl ve istifsâr ve senâ ve derûdları pîrâye zebân-ı tezkârım olduğu inhâ ve iş'âr-ı lâzıme-i zimmetim iken devletlü

[63b]

inâyetlü veliyyü'n-ni'am efendimiz hazretlerinin mesned-i vâlâ-yı sadâreti teşrîfleri ve muhavvel uhde-i âcizânem kılınan umûr-ı şitânın meşâğil-i arz-ı ihlâs ve duâya bi'z-zarûr müstelzim-i kusûr olmağla bu bâbda sûret-nümâ olan cünha ve kusûrumu istiğzâ ve mahzen hatır-ı feza'ilmâsir-i kerimanelerin tefekkud ve istiksâ zımında rakîme-i hulûs-ı intimâ tastîr ve imlâ ve firistâde-i savb-ı sa'âdet-i pîrâyeleri kılındı inşâallahu te'âlâ karîn-i ilm-i sa'âdet-iştimâlleri oldukda ber-vech muharrer bu husûsda vukû' bulan taksîrâtım karîn-i afv ve safh buyrulup hüsn-i teveccüh-i kerîmâneleri kemâgân hakkımda derkâr buyrulamak aksâ-yı niyâz-ı müstemendânemizdir

Sûret-i tezkire

Hemîşe beriyyü's-sâ'a himmetleri şifâ-bahşâ-yı hisse-i dilân-ı ahabb olmakdan hâlî olmamaları da'vâtı edâsından sonra arîza-i ikbâl-i hâh bî meralarıdır ki Yusuf beğ bendeleri

[64a]

hakkında inâyet buyrulan tezkire-i sâmiyeleri vârid ve münharit-i silkü'l-lâl-i sutûrî olan cevâhir işâretleri pîrâye-i nigîn-i kabul olmakdan nâşî mûmâ ileyh bendelerine Yenişehir mukâta'ası isti'câl-i harc râhına medâr olmak üzere hitâben bir emr-i âlî isdâr olunmuşdur inşâallahu te'âlâ ba'de'l-avde bilâ-fâsıla müntefî'ye hizmetlerde me'mûriyet ile şecere-i himmetlerinin esmârına ihtimâm ve emr-i mezkûr yedâ-bîd cânib-i necîb-i kerîmânelerinden teslîm ve isticlâb-ı da'vât-ı hayriyyeleriçün huzûr-ı sa'âdete irsâl olunmağla bundan böyle dahi

Sûret-i arz-ı hâl

Cenâb-ı tarh-ı efken-i kâşâne-i çâr-ı rûkne kubâb-ı celle annü's-şebih ve'l-irtiyâb revnak şüken-i kasr vâlâ-tak gerdûn olan gurfe-i bâlâ-revâk ikbâllerin ilâ yevmi'l-kıyâm destyârî-i mi'mâr-ı çîre-i dest-i tevîk ile meşîyyedü'l-erkân ve keyvân-ı sipehr-kerdânı astân-ı devlet sarây iclâllerinde derbân eyleyüp zulmethâne-i kulûb

[64b]

a'dâ-yı mûmmer-silâb-ı umûm ve hânümân-ı bed-hâhî cilvegâh-ı gurâb ve bûm eyleye âmin bu abd-ı kemterleri âsitân-ı devlet-saray-ı veliyyü'n-ni'amâneleri bendesi ve der devlet-me'âb-ı dâverâneleri çâker-i derm-i harîdesi olup dâr-ı i'tibârım meded-kârî-i mihnetter dest-i inâyet-i veliyyü'n-ni'amânelerine bünyân-ı bolend-i erkân-ı gerdûne hem esâs ve kulûbe-i iftihârım mi'mâr-ı senmâr-pesend-i lûtf-ı mûkerremetleriyle eyvân-ı âsmâne mûmâs olup sem'-i emâlîm âfîtâb-ı cihan-tâb-ı inâyetleriyle fûrûzân ve her halde niyâbi'-i mekârim ve eltâfları hakk-ı çâkerânemde cuşîş-nümâ-yı inficâr-ı ve feverân olmağla müstağrik olduğum eltâf-ı bî-girân ve merâhim-i bî-pâyânlarının îfâ-yı mürâhim-i teşekkürüyle iştigâlimi i'lâm zımnında tesvîd-i arz-ı hâl-i vâcibe-i zimmet-i ubûdiyetim iken her bâr tahrîk-i halka-i yâb ve'l-ecnâb merâhim-i me'ablarına tasdî'-i ser-devlet-i efserlerine cesâret hâric-i dâire-i edeb bir hâlet olmakdan nâşî tahdîş-i sâmi'a-i devletlerinden hâkipây-i

[65a]

devletlerine tahrîre şâyân bazı hâlât dahi her bâr kapu kethüdâları Ahmed ağa kulları tarafından tahrîr ve iş'âr olunmağla tekrîr-i mevâd ve teksîr-i sevâd ile birûn-ı de'b-i edeb hareketden tehâşî olup râtibe-i uhde-i âcizânem olan duâ-yı bekâ-yı ömr ü devletlerine iştigâl ve müvâzabet olunmuşidi lâkin müddet-i medîdeden berü menşûr-ı i'tibâr ve berât-ı meskîn-i sûtûr-i iftihârım tecdîd buyrulmadığından bu keyfiyet

abd-i bî-mecâllerini ilkâ-yı bahr-endîşe ve fikret edüp *gamkîn-i nüşûr-ı tab‘-ı küll-i ez nâle-i bülbül-i feryad-gedâ revnak-ı bazâr-ı kerîmest* mefhûmu dahi ref‘-i rak‘a-i arz-ı hâle bâ‘is-i harâret olmağla tasdî‘-i ser-mübâreklerine ictisâr olundu merâhim-i aliyye-i bendegân-ı şümûllerinden müsted‘âdır ki harz-ı gerîbân-ı iftîhâr ve temîme-i bâzu-yı mübâhât ve i‘tibârım olan fermânnâme-i nâmî ve nevâzişnâme-i sâmilîleri ihsânıyla abd-ı şâkirü’n-ni‘metlerine ifâza-i tesliyet ve hüsn-i teveccüh-i veliyyü’n-ni‘amâlarıyla

[65b]

sertâc-ı mefâharatım sâyîde-i üç sipehr-i ref‘at buyrulmak bâbında

Sûret-i arz-ı hâl be istidâ‘-yı hâne behâ

Cenâb-ı bânî-i sa‘bânî-i kevn ve mekân celli sâne hemîşe bâb-ı bolend-i i‘tâb-ı devletlerin mülâzim-i bî-kesân ve handân-ı ikbâllerin hemvâre-i ma‘mûr ve âbâdan eyleye âmin arz-ı hâl-i abd-i şâkirü’n-ni‘amîleridir ki bu kulları müddet-i vâfirenden berü hizmet-i tahrîrât ile evkât-güzâr ve vas‘-i âcizâne mertebesi hizmet-i lâzımemde bezl-i iktidâr edüp lâkin bi-hikmetillâhî te‘âlâ bu vakte dek arsa-i tengnâ-yı temellükde harâret-i temmuz mu‘az-ı sûzhâne berdûşiye haylûlet edecek rûtbeye berde-raht zıll-ı efkun ve beriye-i temekkünde berk ü bârân herze tâziden vekâye eder bir mesken tedârikine tevîk-i Rabb-i celîl-i rehber ve delîl olmayup ve be emr-i hüdâ hinn-i fetihden berü harf-i temellükü dâhil-i sûtûr-ı sukûn-ı mübâya‘a olmayan hâneler dahi taraf-ı kullarından istihbâr

[66a]

olunduğu gibi mezkûr lisân-ı delâl olmağla nâçâr avâre-i tîh-i zecrin ve infî‘âl ve beher sâl emâkin-i müte‘addeye nakl-i portâl ile kasaba-i hayret-efzâ-yı hazret-i Ebu’d-Derdâ-i hasbihâl-i abd-i bî nevâ olmuşiken **kıt‘abir ukdenin ederse Hüdâ hallini murâd takdîr eder müsâ‘ade geldikde saati** mazmûnu üzere Cenâb-ı Feyyâz-ı mutlak kârgâh-ı ihlâsda mensûc-ı gârik mülemme‘-i târ-ı duâ-yı kasr-ı vâlâ-tak icâbete elyak ve merhametlü efendim gibi bir zât-ı üftâde nevâzın hizmet-i bâhîretü’l-meymenetine muvaffak edüp bu esnâda sâkin olduğum hâne dahi sâbıkları gibi pîrâye-i zebân-ı mebâdî olmağla böyle hemgâm-ı şitâda mahall-i ahret-dârında kemâl-i usret ve su‘ûbet ve me‘unet asâs nakli dahi bu gûne mûcib-i zarar ve hisâret

olunacağı zâhir olmağla bi'z-zarûre iştirâ dâ'iyyesiyle kat'-i bazâr olunup lâkin vadi-i muzîk tonk-ı destîde-i dūçâr olduğum düşman amân-ı nedân

[66b]

hâneye-i berdûşîden tahlîs-i gerîbân-ı bolend himmetlü efendimin himmet-i berâmike sened-i kerîmâneleri inzîmâmına mevkûf olduğun vâkıf-ı abd-ı müstehâm olan bendegân ifâde ve efhâm etmeleriyle arz-ı hâle cesâret olundu ma'lûm devletleri buyruldukda emr ü fermân devletlü merhametlü efendim sultânım hazretlerininindir.

Cânib-i Hazret-i Sadr-ı A'zamîden Vüzerâ-yı etrâfa kâimedir

Benim izzetlü sa'âdetlü karındaşım hazretleri memâlik-i mahrûsatü'l-mesâlik-i hâkâniye'de olan fukarâ-yı ra'yyet ve ahali-i vilâyet vedâyi'-i hâlikü'l-berâyâ ve mahlûk-ı mebdâ'ü'l-arz ve's-semâ' oldukları ne binâ-i mezâz' ahvâllerine cuyubâr-ı adl-i vedâd-i pâdişâhı dâimü'l-cereyân olmak ile geşt-güzâr-ı te'ayyüş ve zendegânîleri pedîrâ-yı neşv ü nümâ olup harman-ı cem'iyet-i hâtırları dâimâ avâsıf-ı mezâlim ve te'addiyâtdan hıfz ve vekâyet olunmak lâzıme-i uhde-i mu'âdelet-i cihanbânî olmakdan

[67a]

nâşî işbu râtıbe-i hasenenin îfâsı yani muktezâ-yı adâlet-i sa'âdet-menkıbetin icrâsı taraf-ı fâizü's-şeref-i hüsrevânenen eyâlât ve elviye-i memâlik-i mahrûsa'da nâzım-ı umûr olan vüzerâ-yı izâm ve vükelâ-yı nısfet-i ittisâmın uhde-i diyânet ve iffetlerine havâle ve tefvîz olunmağla bu sûretde zu'afâ-yı sükkân-ı memleket haklarında min külli'l-vücûh levâzım-ı adl-i vedâdın icrâsına ri'âyet ve kâffe-i mezâlim ve te'addiyâtdan kendüleri himâyet ve siyânet hâletleri vüzerâ-yı izâm huzerâtının vâcibe-i zimmetleri olmak lâzım geldiği âşikâr ve eğer şer'-i şerîfe ve rızâ-yı yümn-i iktizâ-yı hüsrevâneye mugâyir ve menâfî fukarâ-yı ra'iyete zulm ve te'addî olunur ise müşâr ileyhim dünyevî ve uhrevî mes'ûl ve mu'âteb olmak iktizâ eylediği bedîdâr olup öteden berü rüşd ve reviiyyet ve hakkâniyet ve dirâyet ile mevsûf olan vüzerâ-yı izâm ve sâir hükkâm-ı kirâm merâtib-i mezbûreyi fehm ve derk ile

[67b]

lâzıme-i adl-i vedâdı edâyâ sarf-ı tâb ve tevân eyledikleri cihetden müşâr bi'l-benân oldukları ma'lûm-ı sa'âdetleri olmağla cenâbınızdan dahi melhûz olan âgâhî ve keyâset muktezâsı üzere sâlik-i tarîka-i anîka-i hakkâniyet ve re'âyâ perverî

olacakları eğerçi me'mûldür ancak şeyme-i kerîme-i hazret-i hilâfetpenâhî dâimâ tahsîl-i vukûf ahvâl-i âleme mâil ve bu takrîb ile vülât ve hükkâmın hafî ve cellî ruşen ve hareketlerine vezîr-i destân-ı vilâyâtın çekûnegi-i za'af ve kuvvetlerine itlâ'-ı mülûkâneleri hâsıl ve şâmil olmakdan nâşî-i cenâbınız tarafından ahali-i memleket ve fukarâ-yı ra'îyyete hilâf-ı melhûz te'addî ve tecâvûz hâlât-ı gayr-ı marziyyesi tecvîz ve tesvîğ olunduğu vâsıl-ı semm'-i hümâyûn olmağla hakk-ı müşîrânelerinde âsâr-ı ateşbâr-ı itâb-ı pâdişâhî hayr-ı zuhûr ve be rûze-i karîb olmuşiken cânib-i müşîrânelerine olan hüsn ü zan ve i'tikâdımıza binâ-i hakkınızda îrâd-ı mukaddemât hüsn-i şehâdet ile

[68a]

teveccühât-ı seniyye-i hüsrevânenin tarafınıza kemâ fi'l-evvel sarf ve imâlesine bezl-i ihtimâm olunmağla fîmâ ba'd hilâf-ı rızâ-yı hümâyûn-ı cihandârî mezâlim ve te'addiyâtın mikdarı zerre vukû'una cevâz gösterilmeyüp himâyet ve siyânet-i ahali-i memlekete sarf-ı iktidâr eylemeleri şartıyla bu def'a avâtıf-ı aliyye-i mülûkâneden Sivas eyâleti cenâb-ı sa'âdetlerine ibkâ ve mukarrer kılınup lakin bundan sonra tarîka-i anîka-i adl ve insâfa mugâyir hareketleri zuhûru vâsıl-ı sem'-i hümâyûn-ı hazret-i cihanbânî olmak lâzım gelir ise hüsn-i şehâdet hâletleri kârger olmayup taraf-ı hümâyûn-ı tâcdârîden mes'ûl ve mu'âteb olacakları bî-iştibâh olmağla cânib-i müşîrânelerine olan alâka-i derûn vilâ makrûnumuzun muktezâsı olan emâret-i nush ve pendî ibrâz ve izhâr-ı siyâkında hâsset-i kâime-i meveddet allâme tahrîr ve firstâde-i nâdî-i sa'âdet-masîrleri kılınmışdır inşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl keyf-i mersûm sahîfe-i zihn

[68b]

tâbnâkları oldukda zâtınızda olan âgâhî ve ru'iyet muktezâsı üzere bundan böyle cânib-i sa'âdetleri meslek-i ra'îyyet-perverî ve hakkâniyet gösteride izhâr-ı harekât-ı müstahseneye kemâl-i i'tinâ ve dikkat ve sükkân-ı memleket ve kıtân-ı vilâyeti âsûde-nişîn-ı zıll-ı zelîl-i himâyet ve siyânet ve ganûde-i pister-i âsâyiş ve rahat etmekle taraf-ı müşîrânelerine olan teveccühât-ı seniyye-i hüsrevânenin yevmen fe-yevmen terakkî pezîr olmasına bezl-i miknet ve ferd-i vâhid tarafından fukarâ-yı ra'îyyete zulm ve te'addî vukû'unu tecvîzden mübâ'adet buyurmalarına ihtimâm-ı te'âmmulleri me'mûldür

Teşekkür-i sohbet-i hümayûn için Sâhib-i Devlet Hazretlerine yazılan kâimedir
Cenâb-ı Rabbü'l-erbâb celle şâne ann-i tekallübü'l-aruz ve arüzü'l-inkılâb devletlü inâyetlü mürüvvetlü veliyyü'n-ni'am efendim sultanım hazretlerinin vesîle-i salah ve tabâyi'-i umûr-ı enâm ve zerî'a (?) ve hutûb-ı ahkâm olan vücûd-ı cihan-sûdların

[69a]

avâriz ilâm ve istikâmdan masûn ve me'mûn ve pertev-mühr-i münîr-i devlet ve ikbâllerin yevmen fi-yevmen mütezâyid ve efzûn eyleyüp sâye-i şefikâne-yi âsafânelerin mefârik ibâd-ı mekârim-mu'tâdları üzerinden bir an devr ve münfek eylemeye âmin ma'rûz-ı kullarıdır ki farîza-i zimmet-i ubûdiyetim olan hizmet-i du'â-yı ömr ve devletleri (?) kisbete muvâzebet iken bu esnâda mahvilü'l-ahvâl ve mukallibü'l-eyyâm ve'l-leyâl iktizâ-yı hulûl-i mevsim-i bahar ve mübteğâ-yı hareket-i ahlât-ı muhtelifü'l-etvâr ile cism-i cihâna can ve beden âlemyâna rûh-ı revân mesâbesinde olan şevketlü kerâmetlü kudretlü mehâbetlü velî ni'metimiz pâdişâh-ı âlempenâh ve şehriyâr-ı ârîza-i inhîrâf-dârı ve âfitâb-ı cemâl-i bâhirü'l-iclâlleri çend-rûz ve re'y-i serâdakât-ı şevket-câh ve celâlde mütevârî olduğu bundan mukaddemce tahdîş-i sâmi'a-i dil ve cân etmekle avâriz-ı ahzân-ı cism-i nâtevâna seriân ve leylâ ve nehâra şifâhâne-i eltâf-ı yezdâniye'den devâ'

[69b]

berü's-sâ'e niyâzıyla inâfeten secde güzâr-ı dergâh-ı Cenâb-ı hakîm-i müste'ân ve eşk-rîz-i tazarr'u ve ibtihâl-i bî-pâyân olup husûsan muktezâ-yı hikmet-i bâliğa-i Samadâniye ve lâzîme-i âdet-i ezel-i İlâhiye ile nüsha-i kübrâ-yı kitabhâne-i imkân olan çâryâb-ı hılkat-ı beşeriye icrâ-yı muhtelifetü'l-terkîb ile şîrâze-bend-i şuhûd ve mücellâ-yı celâl'il-i evsâf-ı nâ-ma'dûd olup câycâr-ı rû-nümâ-yı mir'at-ı tâbdâr-ı sıhhat olan nakş-ı sûret-i illet vesîle-i tasfiye-i tabi'at ve zerî'a-i imtidâd sıhhat ve âfiyet ve mûcib-i nüzûl-i şifâ ve rahmet olduğundan gayrı evân-ı fasl-ı bahâr-ı hengâm-ı cünbüş-i ahuya mütenevvi'atü'l-âsâr olmakdan nâşî bi-emr-i hüdâ emzice ve tabâ'-ı beşeriye mütem'eil-i semt-i inhîrâf ve der-akab te'sîr-i tedmîr-i hakîm-i kadîr ile bi'l-küllîyye ârîza-i sakam ve kelâl-i karîn-i inhîlâl ve kalâvvel âyine-i asâfâ-ı ender-sâf ola geldiği meşhûrât-ı umûrdan olmağla sûret-nümâ olan inhîrâf-ı mizâc-ı hümayûn bâ-inâyet-i kâdir

[70a]

be için mukaddime-i sıhhat ve âfiyet ebed-i merhûn ve mûcib-i behcet ve inşirâh-ı gûnâ gûn olmak emniyesiyle tesliyet-bahş-ı dil bî-karar ve zuhûr-ı âsâr-ı beşârete çeşm-i gûşâ-yı intizâr iken Mehmed ismi hamden destyârî-i avn-i Bârî ve mededkârî-i cenâb-ı hakîm-i şânî ile hurşîd-i nürpaş-ı tab‘-ı hümâyûnları külliyyen sehâb-ı ârıza-i inhırâfdan rehâyâb ve mühr-i münîr-i şevket ve iclâlleri misillü evvelkiden ziyâde âlemtâb ve beder-i müstedîr-i şükûh ve ikbâlleri gibi rûşen-i asân bâsire-i iştîyâk ve teşîh ve şâb olduğu beşâret-i uzemâsını hâvî çukadâr kulları yediyle lûtfen ve keremen firistâde buyrulan keremnâme-i dilârâ ve kâime-i inâyet dâime-i rûh-ı efzâlları es‘ad-ı sâ‘at ve eşref-i evkâtta resîde-i dest-i ta‘zîm ve iclâl ve pûsîde-i şifâh-ı tefhîm ve iclâl olunup mazmûn-ı beşâret-nümûnî pejmürde-i hazân-ı ahzân olan cism-i nâtevâna müceddeden hayat-ı tâze ve îsâl-i sürûr-ı bî-endâze etmekle hezâr-ı şükûr bi intihâ vilâ ba‘ad vilâ yuhsâ hayûr ve safâ ile der-akab secde-i güzâr-ı bârgâh-ı

[70b]

bârgâh-ı hüda ve takrîb-i karâbîn hamd ve senâ olunup duâ‘-yı ömr ve devlet cenâb-ı zıllullâhî ve kıyâm-ı hengâm-ı fûrû-haşmet-i hazret-i hilâfet-i penâhî zîver-i nâtika-i tekrâr be-tekrâr ve bir mertebe-i meserret-cihân-ı cihânî izhâr olunmuşdur ki kelbânın hamd ve tehiyyet ve zümre-i irtibâh ve meserret resîde-i mesâmi‘-i kudsiyyân-ı mollâ‘-i a‘lâ olmak mertebeleri rû-nümâ olmuşdur cenâb-ı terkîb fermâ-yı anâsır ve usûl ve imtizâc-bahşâ-yı ezmine ve fusûl-i celle şâne ve beher burhâna şevketlü kudretlü kerâmetlü mehâbetlü velî-ni‘metimiz pâdişâh-ı İslâm ve şehriyâr-ı dâr-ı i‘lâm Efendi hazretlerinin ser u serfirâz-ı çâr-bâğ-ı emken velîr-i hayr-ı âsmân-ı şevket ve şân olan mübârek vücûd-ı hümâyûnların avâriz-ı tetverât-ı künye ve kavâri‘ ve tavârik-ı felekiyyeden masûn ve me‘mûn ve pertev-i envâr-ı şevket-i baht ve ihlâllerin yevmen fi-yevmen müzdât ve efzûn eyleyüp ilâü’l ebed revnak-ı firûz-ı serîr ve şân ve sâye-i goster-i mufârik-ı bendegân-ı sadâkat-nişân ve inâyetlü efendimizi dahi irtikâ-yı nâm

[71a]

ve şân ile sadr-ı vâlâda ber-devâm eyleye amîn bu ni‘met-i tebşîr-i adîmü’n-nazîrle edâ-yı teşekkürü hâric-i hûsule-i iktidâr olmağla hemân duâ-yı ömr ü devlet-i

pâdişâhî ve kıyâmımız ferru ve haşmet-i veliyyü'l-ni'emiye nükûd-ı infâs-ı hayat-ı müste'ar ile evkât-güzâr-ı leyl ve nehâr olduğumu iş'âr zımnında kâime-i ubûdiyet dâime-i tahrîr ve mûmâ ileyh kulları itmâm-ı hizmet müstelzimü'l-beşâretiyle iâde ve tesyîr olunmağla vesîle-i tevkîr-i du'â-yı ömr ve devletleri olmuştur inşâllahu te'âlâ resîde-i hâkpây-ı âlem-ârâ-yı âsafâneleri ve muhât-ı ilm-i devlet-pîrâ-yı veliyyü'n-ni'amâneleri buyrulda bundan böyle dahi çâker-i kadîm ve bende-i müstedimleri kemâgân lahza-i ayn-i inâyetlerine sülûsân ve ser-fezâ-yı kefâ ve şâdumân buyrulamak bâbında emr ü fermân devletlü inâyetlü mürüvvetlü veliyyü'n-ni'am efendim sultânım hazretlerindir

Yenişehir ve Galos İskeleyi gümrükcüsü Ağaya nevrûzda yazılan muhabbetnâmedir

[71b]

Sa'âdetlü mükerrermetlü meveddetlü ârifetlü sultânım ağa-yı celîlü's-şân hazretleri feyz-i nevrûz-ı firûz-ı ta'zîm ve nefsi-i nesîm anber-i şemîm-i tekrîm ile nûş-güfte-i hadîka-i derûn olan ezhâr-ı dîlcû-yı duâ ve envâr-ı meşkbâr-ı senâ vaz'-ı şîşe-i ittihâf ve ihdâ ve nihâde-i pîštahte meclis-i vâlâları kılınup istikşâf-ı gülfence-i tab'-i selîmleri zımnında bu gûne tefrit kilik-i nağmekâr muhabbet ve bu tarh-ı nûzmîn üzere tezyîn-i şükûfezâr-ı muhâdenet olunur ki güzîde-i göherî-emkârim-sîmâ bundan esbak çend rûz devlet-hâne behcet-lânelerinde mihmân olup kenâra nişîn-hân-ı iğrâz ve ikrâm ve nevâle-mend-i nefâyis ni'am-ı ihtirâmları olduğumuzdan sünûh eden taltîfât-ı hâtırı-sâzı ve mücâmelât-ı dîlnüvâzîleri kand-ı mükerrer gibi şirin-i sâz-zâyika-i hayal olup husûsan min külli'l-vücûh memnûn-ı ahlâk-ı hamîde ve mahzûz-ı etvâr-ı pesendîdeleri olduğuma binâen cîlve-gir-mevki'-i husûl olan alâka-i derûn ve muhabbet ve incizâb gûnâ gün

[72a]

cû-şeyş-meyâh-ı enhâr ve katarât-ı bârân-ı nevbahârdan efzûn olmağla hemvâre-i tâli' mecd ve ikbâlleri firûz ve her rûz sa'âdet-i be rûzları reşk-i nevrûz olmak da'vâtı zîver-i terennümât-ı bilâ-bil reyyân-ı ve pîrâye-i gülşen-i mesâmi'-i kudsiyyân iken bu esnada firistâde buyrulan mektûb-ı şerîfleri misâl-i gülgonca-i nevbahâr serzede-i sâha-i zuhûr olup nesâim-i enâmîl ikân ile güşâde ve şîşe-i tarriyyü's-sâk enzâra nihâde olundukda revâyic-i anberiye mefhûm-ı dilâra ve fevâyih-i miskîyemiz

müzâyâ-yı muhabbet efzâsı ıtır-ı pâş meşâm ibtihâc-ı bî-intihâ olmağla taraf-ı âlilerine alâka-i fevâd müterâkkî ve müzdâd ve meyl ve incizâb vedâd-ı ziyâd ber riyâd olup hemvâre-i kârbânsaray-ı âmâlleri mânend-ı kıtâr-ı mürğân bahâr peyderpey kavâfil-i tüccâr mütetâbi‘ olur ve deh cây-ı karâr ve tenâkâtının güşâ-yı akmeşe-i hezâr renk ile nemûne-nümâ-yı şükûfe-zâr olmak nemâları zîver-i defter evrâd-ı îrâd ve manzûme-i bahâriye-i tahiyyetleriyle müstezâd kılınmışdır hemîşe iskele-i sâhi-saray-ı emânileri mersâ-yı felek

[72b]

meşhûn gûnâ-gün olmakdan hâlî olmayasız destyârî-i câzibe-i cânibeyn ile sübût-yâfte-i sahîfe-i zamîr tarafeyn olan mevâlât-ı külliye ve mevâhât-ı ma‘neviye isbâtına mine’l-kalb ilaü’l-kalb sünbül-i vâsıh-ı delîl ve burhân-ı celîl olduğuna binâen mu‘âmelât-ı ma‘neviye mürâselât-ı tafziyyeden müstağnî-i deryâ-ı fûrûşân misillü irâdât-ı mekâtib-i müdâhane amiz ile tasdî‘-i asâ-mugâyir-i meslek-i muhlis-i bî merâları ise dahi gâh ve gâh nağme-i serîr bülbül-hâme-i ümrân gülistân-ı muhabbete allâme olmağla bu def‘a ihrâz-ı kilik ve dâr ve tematturumuzdan vedâd ile tahfid-ı çemenistân-ı muhabbete mübâderet kılındı inşaallahu te‘âlâ lede’l-vusûl bundan böyle dahi cânib-i senâvî matrûh-ı tonknâ-yı târik ferâmûşî buyrulmayup gâhice-i rakîme-i seniyye ferh-i pertevleriyle mânend-i gurre-i şehir-i cedîd-i nûz-ı nisâr-ı sürûr olmağa zîr-i sabûr buyrulamak tevki‘-i dâste-i ihlâs-ı efrâşteleridir

Mes‘ûd Giray Sultan Hazretlerine mektûb-ı arz-ı hâl-i üslûbdur

[73a]

Devletlü sehâmetlü besâletlü penâhetlü efendim sultânım hazretleri sağ olsun cenâb-ı nûr-ı bahş-ı zemîn ve âsmân-ı cillet-i âzamete mühr-i zât-ı meâlî-semîr-i sultanîlerin dem be dem derecât-ı âmâl ve mütesâ‘id-i zirve-i uvc-i übbehet ve iclâl eyleyüp pertev-inâyet ve levâmi‘-i lütf ve mükerrermetlerin üzerimizden zâil eylemeye bolend-i câhâ şehâmet-i destgâhâ bu kulları öteden beri handân-ı âlûvvü’ş-şânlarına şeref-i te‘alluk ve intisâb ile müftehiz ve mebâhî husûsen bundan esbak bağçesaray-ı dülğüşâda hâssa-i dest-i bûs-ı sa‘âdet-i me’nûslarıyla iktisâb-ı rif‘at nâ-mütenâhî eden kendi kulları ve çâker-i sâdikü’l kulları olduğum iktizâsı her an hâme-i zebânım medâd-ı midhat ve tahiyyetleriyle mürâşşah ve rûz ve şebân sahîfe-i cinânım nükûş-ı du‘â-yı ömr ü devletleriyle müveşşah iken bu esnâda berâ-yı arz-ı hulûs devletlü

veliyyü'n-ni'am efendimiz muhlislerine ihlâsnâmeleriyle meb'ûs kulları yediyle bu bendelerine dahi ihsân ve irsâl

[73b]

buyrulan inâyet-nâme bende-nevâzîleri mânend-hümâ-yı hümâyûn bâl-i fark-ı mübâhâtime sâye-endâz-ı iclâl olmağla kadr-ı vazî'im dâric-i medâric- rif'at ve ikbâl olup du'â-yı devletleri sebt-i cerîde-i tekrar ve peyderpey neşren râhber-i evsâf-ı âlem-i pesendleriyle meclis-i veliyyü'n-ni'amî numûne-i gülzâr kılınmağın taraf-ı sultânîlerine derkâr olan alâka ve muhabbet bi-şomârları hâric-i husule-i tahrîr ve iş'ârdır bu kulları dahi meyl ve incizâb-ı ubûdiyetim hıte-i erkâmdan bîrûn ise dahi galebe-i şevk-i bî-intihâ inân-ı ribâ-yı kilik güyâ olmakdan nâşî nihâl-i dîlcû harâm-hâme-i gayr-ı er-sâha-i du'âma gülşen-i ârâ-yı kâime-i ubûdiyet allâme olmağla inşâallahu te'âlâ taraf-ı çâkerîden vekâle-i rahsâ-yı hâkipây-ı âlîleri buyruldukda bundan böyle dahi çâker-i hâlisü'l-cinânları lehâza-i ayn-ı inâyetlerine ve ser-i sürûr ve mübâhâtım beraber fark ve firakdan buyrulmak bâbında emr ü fermân devletlü şehâmetlü efendim sultânım hazretlerininindir

[74a]

Cennet-Mekân hold-i işiyân Ragıb Muhammed Paşa merhûmun Aydın Muhassılığî hilâlinde Kethüdâları El-hac Ebubekir Ağaya Sâbikan merhûm-ı müşâru ileyhin Divan Kâtibi olan Rûznâmçe-i Sâni Sâlih Efendi'den vürûd eden kâimedir ki erbâb-ı hünerden müşâr ileyhin ol esnâda mektûbculuk hizmetlerinde olan İbrahim Münib Efendi'nin eser-i ma'rifeti olmak üzere kâime-i mezkûrun her bir satırı meyânına birer satır dahi vaz' ve ilâve eyledikleri kâime-i belâğat-ı allâmedir mürekkebe ile terkîm olunan Salih Efendi merhûmun asl-ı kâimesi ve şerh ile muharrer olan mûmâ ileyh İbrahim Münib Efendi'nin eser-i hâmesidir

Benim sa'âdetlü mürüvvetlü âtîfetlü re'fetlü sultânım hazretleri

Înâyet-i bî-gâyet-i hazret-i mülk-i allâm ve füyûzât-ı nâ-mütenâhî-i cenâb-ı rabbü'l-enâm ile hemvâre-i eşheb-i ikbâl ve merâm-ı zeyrân-ı sa'âdet ve iktirânlarında râm ve cenâyib-i dilkeşhîrâm mecd ü sa'âdet ve iclâl-i cilve-nümâ-yı sâha-i devlet-i irtisâmları olmağla

[74b]

metâyâ-yı rif'at menâkıb-ı esnâf hâhiş ve kâm keşide-i pişgâh-ı maksûdları olmak **tazarru'âtı ve hemîşe-i zât-ı melekiyyü's-sıfât-ı kerîmâneleri tevîkât-ı aliyye-i sübhânî'ye mazhariyet** zımnında hâiz-i rehîne-i envâ'-ı i'tinâm olmak da'vâtı takdîmiyle ma'rûz-ı dâ'î-i sadâkatkâr-ı hâlisü'l-vilâ ve berdaşte-i hulûs-ı efraşte-i senâver bî-meralarındır ki tef-i tâb-ı devrî-i sûrîleriyle tefsîde-i dehân-ı **deşt-i bepâyân ve şiddet-i harâret iktirân-ı mehcûrî ile serâseme-i nevred** bâdiyye-i hicrân olduğum hasebiyle vesîle-i furû-nişînî-i zebâne-i iştiyâk ve **bâ'is-i etfâl ve sükûn-ı ateş-ı ciğer-sûz-ı hasret ve iftirâk** olacak zülâl-i ihbâr-ı âfiyetlerine dehn-güşâ-yı intizâr iken Çukadâr **veliyyü'n-ni'am ile bundan akdem reşide-i dest-i müfârehetim olan keremnâmelerinden başka bu esnâda dahi Çukadârkethüdâ-yı bâb el-hac Ali yediyle firistâde** buyrulan mufâvaza-i sâhibü'l-edâları **ki tasvîrât-ı me'ânî-i bedâyi'-i intimâ sahîfe-i latîfesinde çehre-nümâdır** ve mültefa-i sicilli annû'l

[75a]

imlâları ve divan takımından hisse âletlerine ve **şeyme-i kerîme bende-i perverâneleri muktezâsınca zât-ı atûfet-simât-ı mekârim-i intimâlarına** isâbet eden hûş endâmın bedel-i külli minel küllî es'ad-ı sıbyân ve ırk **evân olan bir dem-i ferh-iktirânın ve reşk-i fermâ-yı abd-ı nevrûz-ı behcet-endâz-ı lütfez** mânde-i resîde-i dest-i ta'zîm ve pîrâye-i râha tekrîm olup mufâvaza-i **bedî'âne-i harîriü'l-inşâ ve eser-i hâme-i belâğat-ı allâmeleri olan sahîfe-i kirâmîlerinin şahsâr-ı sutûr-ı belâğat-ı mestûrunda müterennim olan anâdil-i hûş-ı zemzeme ve hezâr-ı berâ'a-i terâne perdâz meserret-bahşâlarından peyâm-ı âfiyetleri sâmi'a-re's-iejef emniyyesiyle nevâht** dilkeş-i livâ-yı me'ânî ve şehârîr-i matbû'atü'l-edâ-yı mezâmînin her birine **yegân yegân derîce-i güşâ-yı sâmi'a-i dil ve can ve kemâl-i şevk ve hasret ilehavâle-i kûş-i iz'ân** olduğundan mâ'adâ bedel-i merkûm dahi ber esb münâsib ile **ki meyân-ı akrân ve emsâlde tesâbik-i mizmâr iftihâr olmağla uhrâ ve sezâ olatebdîle**

[75b]

intizâren ehdahte-i kîse-i tevkîf olunmağla cenâb-ı Hafîz-i dest-hûş **tekâzâ-yı havâdis-i muhâlif ve çep-endâzî-i şîvi-i nâ-me'mûl rüzgâr ile arza pençe-i**

yağma-girân-müsârif olmakdan sıyânet eder ise bir kemiyet-mevzûn-ı hirâm ile tebdîl olunup **cenâb-ı mürüvvet-nisâb-ı kerîmânelerinin hediye-i behiyye-i celîleleri olduğu iftihâr edereksüvâriye** muvaffak olunur vâlâ-ı felâhık budur ki hakkımızda bu âna dek cilveger-i **menassa-i sudûr ber-muktezâ-yı şeyme-i kerîme bîrûn dâire-i ad ve hesâb-ı mu‘âkabar ve nümâ-yımücellâ-yı** zuhûr olan lütf ve mürüvvetlerinin sermendesî iken bu def‘a dahi **vesîle-i tatyîb-i hâtır-ı hazîn-i bendegî ve bâ‘is-i inci-yâr-ı dil-i meksûr-ı çâkerî olmak üzere lütfen ve keremen** bu vechle sûret-nümâ-yı vukû‘ olan hüsn-i mu‘âmele-i dil-nevâzâneleri muhlis-i hayran-dişlerin **vâsıl-ı derecât-ı sabûr ve beşâset-i hâme-i hâlisâne ile vasf tahrîrolunmayacak mertebegarîk-i gark hicâlet etmişdir cenâb-ı mükâfât-dehende-i i‘mâl**

[76a]

telâkkîsed-hezâr ile mürüvvetlü sultânım hazretlerini hâiz-i re’sü’l-mâl meserret-i o bi’l-cümle dâ‘iyân-ı devletlerine lütf-ı keremleriiz‘âfiyla mecâzât edüp müterakkî-i derecât-ı ikbâl ve sâ‘id-i merâtib vâlâ-câhî ve devlet-mendi olmalarıyla sâye-i atûfet-i gosterlerinde her bir bendeleri fâiz-i rehine-imecd ve iclâl olalar inâyetlü veliyyü’n-ni‘am efendimiz hazretlerinin bu vakitlerine nazaran **gerek sâir-i hâkirân-ı dâire-i devlet ve emekdârân-ı bâb inâyetleri haklarında ve gerek** hakkımızda zuhûr eden keremleri ilmullâhi te‘âlâ sâir bu halde olanlardan sudûr etmek ihtimâli ma‘dûm ve muktezâ-yı tabî‘atleri üzere bezl-i eltâf ve **ihsânlarına himmet-i eyyâm-ı müsâ‘adeetmeyeceği mahrûm olmağla hamiyet-i veliyyü’n-ni‘amânelerine istihsân olunarak duâ-yı terakkî-hengâm-ı ferr ve haşmet ve iclâlleri kemâl-i ihlâs ile zîver-i nâtıka-i tezkâr ve senâ-yıdevâmî-i ömr ve devletleri tekrâr olunup semere-i hüsn-i terbiye-i kerîmâneleri**

[76b]

olmağla tezâyüd-i eyyâm-ı sa‘âdet-i iştîmâlleri tazarru‘âtına be-samîmü’l-kalb müdâvemet leylen ve nehâren tezâ‘uf-ı esbâb-ı ikbâlleri da‘vâtına muvâzebet üzere olduğum ma‘lûm-ı sa‘âdetleri buyruldukda öteden berü hakkımızda ve sâir ve a‘yân-ı zîrîneleri hakkında mebzûl-i keremlerinden mercûdur kifimâ ba‘d dahi mütereddeyn vukû‘unda ahhâr-ı âfiyetleriyle bu devlet-hâh-ı hâlisü’l-cinânların

mesrûr ve dilşâd ve hemvâre me'lûf olduğum lûtf ve mürüvvetleriyle bende-ibî-merâların münşerrihü'l-fevâid buyurmaları azm-i bâğî-i ihlâskâr-ı sadâkat şî'ârlarıdır

Hatt-ı dîvâniye heveskâr bir mühürdâr ve mühürdîdâr Çelebi'ye tezkiredir

Benim nezâketlü nezâfetlü ma'rifetlü elmas-pâre-i hâtem-i cânım mühürkâr-ı mühürdîdârım sultânım nümûne-nümâ-yı feyz-nigîn-i hüsn-i zân olan nâdî-i melâhat-nişânları benefşe-zâr-ı la'l-i azâr-ı hûbâne mûmâsil ve seldâr-ı hatt-ı yâkût ve reyhâne meşâkil-i nakş-ı

[77a]

dilkeş-senâ ile adem-i nümâ kılındığı siyâkında sahîfe-i dîlcû-yı merâm bu vechle meskiyyü'l-hitâm olunur ki reşk-i tarh-ı şükûfe-zâr olan levh-i meşk-i nezâket-şî'ârlarının cilve ve şîvesini temâşâ eden erbâb-ı kemâl hatt-ı müşekkefâm-ı cûyân ve kelâle-i anberîn-i mahbûbân kader-i dîre-i dûz-ı tahsîn ve rik efşân-ı sitâyîş ve âferîn olmalarıyla fîmâ ba'd sahîfe-i meşk-i dilkeş rûsûmunuz imzâ-yı (?) coff be-kalem ile mahtûm kılınmak münâsib görülmüşdür vâkı'â cenâbınız gibi nokta-i şînâs-ı dilârâ ve zekiü'l-tab' ve rumuz-ı âşînâ mânend-i sıbyân ve bostân-ı heves nakş-ı meşk ile itlâf-ı vakt ve zaman etmek şân-ı ma'ârif-nişânlarına şâyân olmayup hatt-ı dilbend-i cihân-ı pesendiniz misillü münşâ'ât-ı belîğa iktisâbına sarf-ı destmâye-i ihtimâm ve bezl-i nakdîne-i tekayyüd-i tâm eyleyüp ser-defter-i inşâ-perdâzân-ı zamân ve hace-i cihân-ı ırfân olan efendi-i müşâr bi'l-benâna ale't-tevâlî ilticâ ve senâr-ı gevher-niyâz ve ricâ eyleyesiz inşâallahu te'âlâ pertev-terbiye-i mühr-i ma'ârifleriyle karîben bedri

[77b]

tamâm ve mahbûb ve Müslim-i enâm olmaları ümîdimizdir

Musâhib-i şehriyârî hânende İsmâil Ağaya iki güfte beste olunması için cem'iyet-i makâmât ile tezkiredir

Sa'âdetlü letâfetlü şetâretlü dâder-i safâ perverim sultânım pür-nakş ve nigâr-ı behcet bî-şomâr olan makâm-ı vâlâ pâye-i meserret-vâyelerine nağamât-ı rengîn du'â ve terennümât-ı dilnişîn-i senâ ihdâsıyla tây-i hoş-nevâ-yı hâme bu zemînde perde-güşâyı usûl ihlâs-ı nâme olur ki du-yek sâ'at sohbet-i dilgüşâları râheü'l-ervâh-ı devr-i revân-ı a'nâ neşât-ı efzâ-yı dil ve can olmağla gofte-i zibânımız zikr-i cemîllerine beste ve zemzeme-i senâları evkât-ı penç-gâhîde uç a'lâya peyveste kılındığı bî-

iştibâhdır şevk ve muhabbetleriyle meyânhâne-i derunda nühofete olan mânend-i dû-gâh-ı dû-gazel güşâde-i vesâtat-ı hâme-i rast-ı rû sabâr-ı refât ile savb-ı vâlâlarına firistâde kılınmağla ağız ve karar ve usûl ve fûrû'u her ne kadar bî-âhenk ise dahi setîri-serâ-perde-i

[78a]

terennümât-ı hüsn-i inzâr ve müşerref-sâz-ı nağamât-ı iltifâtı ve i'tibârları buyrulmak bâbında kerem sultânımındır çârgâh-ı mîzâc za'îf terkîbimize nev'an şa'ibe-i inhirâf-târî olmağla meclis-i fârâbî pesendleriyle teşrife imkân olmadı hemvâre-i hisâr-ı üstüvâr hıfz-ı Hüdâda müstedâm ve meyân-ı bend-i şâhid-i reyân hîrâm-ı merâm olalar

Esmâ-i kütüb ve esâmî-i fûnûn-ı ilmiye cem'iyyetiyle asbâbdan birine mektûbdur

Sa'âdetlü dirâyetlü ârifetlü dâder-i hamîde-i etvârım sultânım efendi hazretlerinin nâdî-i maksûd-ı revâ vezîrim bâhirü'l-izz ve'l-a'lâlarına emîle-i muhtelif-i ta'zîm ve tekrîm üzere binâ-yı tahiyyât-ı vâfiye-i meveddet-nümâ ve temhîd-i da'vât-ı kâfiye-i merâh-efzâları ehem-i âmâl-i avâmil-i efkâr ve miftâh-ı iftitâh-ı ezkârımız olduğu izhâr zeylinde kânun ve âdâb-ı vedâd üzere bu gûne mantık-ı zîb-i mezâyâ-yı meveddet ve tehzîb-i mukaddemât-ı dilgüşâ-yı muhabbet olunur ki ber-muktezâ-yı hulûs-ı

[78b]

taviyyet alîü'd-devâm mütâla'a-i me'ânî mühr ü mevâlâtı aksâ-yı merâm ve tekrîr-i mesâil-i tahiyyetleri zîver-i kelâmımız iken irsâl buyrulan mektûb-ı dil-feribleri râha-pîrâ-yı emânî ve mefâhim-i münîfesi hikmetü'l-ayn meveddet ve ayn-ı hikmet-i hılletden ibâret olmağla dirîğa-i inşirâh-ı bî-nihâyet olup ferâiz-i zimmet-i hulûsânemiz olan sitâyîş ve senâları kavâid-i usûl-i ihlâs ve şekl-i heyet-i ihtisâs üzere zîver-zebân-ı telvîh ve tevzî' kılındığı beyân zımnında tehzîr-i kîlk güyaya şitâbân olmuştur inşâallahu te'âlâ lede'l-vusûl ulûm-ı cüz'iyeye ve külliye ve dâr-ı fûnûn-ı ileyh ve erbih mevâlâtlarında tekmîl-i nüsh-ı kemâl-i muhlis-i hâlisü'l-bâllerinden olduğum vâreste-i burhân annî ve lemî ve aks-i endâz-ı mir'ât-ı zamîr-i nûrânîleri olmağla bundan böyle dahi senâkâr-ı bi-merâları mübârek tab'-ı ma'ârif-i

(?)larından devr ve ihlâs buyrulmayup câ-be-câ mukaddime-i mülâkât olan rakîme-i fûruht-nümâlarıyla tenşît-ı fevâide-i himmet buyrulmak me'mûldür

[79a]

Felekzede bir Mısırlı için tavsiyenâmedir

Sa'âdetlü mükerrermetlü recâcetlü ârifetlü dâder-i me'ârif-medârım Efendi hazretleri hemvâre-i hâme-i hoşhıram erkâmları reşha-i rîz beru nevâl ve seyrü's-sâz-ı gösterâr-ı âmâl olmak da'vât-ı kemâliyle bugüne terşîh-ı medâd ve dâd ve tezyîn-i sahîfe-i tevâdd olunur ki muktezâ-yı câzibe-i cinsiye ve mübteğâ-yı te'ârûf-i kalbiyye üzere gâibâna Dilbeste-i evsâf-ı hamîdeleri olup şâhid-i fûrûzende dîdâr-ı muhabbet-i ma'neviye cilvegir-i mücellâ-yı sahîfe-i sûriyye olmak arzusu matmah-ı enzâr-ı dürbin kılîk intizâr iken ümerâ-yı Mısır-ı Kâhire'den Rak'a bir senâverî izzetlü Mustafa Beğ ikbâlcûları tekâlib-i rûzgârıyla perîşân-ı sâ mân-ı mehcûr hânümân- bir müddetden berü avâre-i biyâbân-ı heybet ve harmânlup bu hilâlde çeşm-i alîel-i mihnet-sarînini tûtiyâ-yı hâkipây-ı veliyyü'n-ni'amî ile karîr etmek nümâsıyla ol cânib meâlî merâtibe şod zîr-i teng azîmet etmekle tehzîr-i kılîk muhabbete mübâderet kılınmışdır mûmâ ileyh senâ-pîşeleri

[79b]

felekzede-i felâket dîde-i mihnet keşîde-i şefkat ve merhamete şâyeste olduğı muhât-ı ilm-i mekârim-amîmleri buyruldukda merâsim-i mücâmelât-i dilnüvâzîleriyle meşmûl ve hakkında hüsn-i himmet ve hamîyyet-i hâcetrûları mebzûl buyrulmak hâsse tab'-ı kerîmânelerine menût ve mahmûldür

Derbend nizâmı için derbend ıstılâhâtıyla Rum İli Vâlisine muhabbetnâmedir

Sa'âdetlü mükerrermetlü mürüvvetlü âtîfetlü dâder vâlâcâhım sultânım düstûr-ı celîlü's-şân hazretlerinin hem-fesahat derbend-i afâk olan pişgâh-ı bolend-câh âsmân-ı vifâkları tertîb-i yekcînân ta'zîm ve tekrîm ve ta'yîn-i tüfenkciyan tevkîr ve tefhîm ile tezyîn ve şerâit-i da'vât-ı icâbet nizâm ve zevâbit-i tehiyyât-ı isâbet-i intizâm ile müstahkem ve metîn kılındığı siyâkda bu vechle tebyîn-i şürût-ı ihlâs ve riâyat-i kavâid-i ihtisâs olunur ki benim hazretleri ez-kadîm derbend-i hulûs derûn-ı seleme-i hîlel ve ihtilâl tatarrukundan

[80a]

masûn ve hem-resânet sedd-i sedîd-i gerdûn olmakdan nâşî amed-şodegân kavâfil-i mütetâbi'ü'l-vürûd mehâmid-i ve derûdları gezend-i hayatyed tehâvün ve tekâsülden me'mûl iken eyâlet-i Rum ili'nin nizâm-ı sâbıkını te'kîd ve te'yîd ve tevsîk ve tecdîd husûsunu hâvî şeref-yâfte-i sudûr olan emr-i âlî ile me'mûr-ı nüdemâ-yı hâlisü'l-hâs hazret-i şehriyârîden izzetlü İsmail ağa bendeleriyle firistâde buyrulan debîre-i mekârim ve tîre-i adîmü'n-nazîreleri mânend gülgonca-i teh beste-i nevbahâr zîver-i bahş-i enâmîl enzâr ve nesîm-i im'ân ile istikşâf olundukda ıtr-ı fîşân-ı behcet bî şomâr olmağla hezâr-ı hâme hezâr zâr-ı terennümât midhat ve tahiyyetleriyle şîve-i negâr-ı tekrar olmuştur nizâm-ı mezkûru muhtevî emr-i âlî sicil-i mahfûza kayd ve mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve mûmâ ileyh bendeleri itmâm-ı hizmet me'mûriyetiyle avdet etmekle vesîle-i arz ve hulûsum olmuştur inşaallahu te'âlâ ledâ şerefi'l-vusûl muhât-ı

[80b]

ilm-i âfâk şümûlleri oldukda bundan böyle dahi cânib-i mahlas-ı bî merâları tab'-ı tâbnâk âsafîlerinden mezhûl ve müsennî buyrulmak me'mûl ve der-hâstdır

Anadolu Eyâleti teşekkürî zımında Reis Efendi'ye muhabbetnâmedir

Hazretlerinin gıpta-i dârü'l-inşâ-yı bir ceys mülemmi'-i kalem ve reşk debiristan utârid-i münevver rakam olan nâdî-i beyzâ ziyâ ve bezm-i kamer incilâlarına mezîd-i ta'zîm ve ihtirâm-ı azîm ile ma'nûn ve münâşîr-i da'vât-ı icâbet-âyât ve berevât-ı tahiyyât-ı isâbet-gâyât mu'rız inhırâf ve ihdâ ve cerîde-i fûnûn şettî olan tab'-ı meâlî intimâları alâ vechü't-tebcîl ruhsâ-yı kilk istînâ kılındığı siyâkda bu vechle reşha-i rîz ve tehiyyet ve senâ olunur ki ez-kadîm meyânede olan mevâlât-ı sâdikâne ve mevâhât-ı hâlisâne i'dâd-ı erkâm ve kutrât-ı medâd aklâmdan efzûn olmakdan nâşî dem-be-dem menşûr evkâtımız zikr-i cemîleleriyle müzeyyen ve berevât-ı ihlâs-ı bünyânımız mehâmid-i celîleleriyle

[81a]

ma'nûn olup be-tahsîs bu def'a mahlas-ı müstehâmları tongnâ-yı şevârîden rehâyâb-ı vüs'at ve serâmid-i menâsıb ulyâ olan Anadolu eyâletiyle mesrûriyetimiz husûsunda sünûh eden hüsn-i himmet ve mezîd-i lütf ve mükerrermetleri mâye-i şevk-i cedîd ve berât-ı muhabbeti tecdîd etmekle cünbüş-i zibânım zikr-i bi'l-hayrlarına mahsûr ve

sahîfe-i düzenin ezmânımızda bi'l-cümle mevâd-ı midhat ve tahiyyetleri mestûr kılınmıştır cenâb-ı Rabb-i Müste'ân yektâ gühergân-ı ma'ârif olan zât-ı nâ-yâb-ı me'âlî-nisâbların nevâ'üb-i künyeden masûn harzû'l-emân eyleyüp pertev-ikbâllerin (?) mezîd ve numûne nümâ-yı ziyâ-yı hurşîd eyleye âmin ümîdvarım ki bundan böyle cânib-i muhlisleri mübârek tab'-ı mefâhir-i mevfûrlarından mehcûr buyrulmayıp vâki' olan umûr ve husûsumuzda hüsn-i himmet ve himâyet-i celîleleri mebzûl ve lehâza-i lûtf ve mûkerremetleriyle meşmûl buyrulup aliü't-tevâlî ilâ mâye-i inşirâhımız olan mültafa-ı dilgüşâlarıyla rehîn

[81b]

İbtihâc ve şâdmân buyrulmak me'mûldür

Yenişehir'de yayıcılar hâssı Husûsu için muhabbetnâme

Hemvâre-i katarât mevâdd-ı anber-nihâdları hâl-i ruhsâr şâhid-i ikbâl ve nihâl-i hâme-i hoşhirâmları pîrâye çemenistan sahîfe-i kemâl olmak da'vâtı nigâşte-i sehâyif-i düzenin evrak-dûz ve leyâl kılındığı terşîh ve telmîh olunmak siyâkında nemâyende mahlas-ı hâlisleri oldur ki cenâb-ı şerîfleriyle çend rûz abyârî-i zülâl-i sohbet-i hoşgüvârlarıyla rû-nümâ-yı sâha-i derûn olan şecere-i sâbitü'l-asıl meveddetleri dem-be-dem barûz terakkî olup mahlas-ı hâssü'l-hâsları olduğumuzdan nâşî hemîşe iltizâm-ı hâs-ı husûsları mültezim ve îrâd-ı havâss-ı evkâtımız medâyah-i zât-ı muhteremleri iken Yenişehir'de vâki' yayıcılar hâssı hususi için irsâl buyrulan kâime-i bedî'ü'l-üstâde ve latîfü'l-ibâreleri mânend-i gurre-i şehir-i cedîd-i pertev-ifürûz dîre vürûd ve zerî'a-i huzûz-ı nâ-mahdûd olup derhal yayıcıları hususi için best-i bisât-ı kemâlât-ı

[82a]

şevk âmiz ile arz-ı ubûdiyet ve iltimâsınız hâkipâ-yı veliyyü'n-ni'amîye ifâde ve rehîn-i müsâ'ade buyrulmağla temessükü tahrîr ve ademiniz ile irsâl ve tesyîr kılınmıştır inşaallahu te'âlâ lede'l-vusûl havâs-ı mezkûrun din temessükü irsâl vakt ve zamanıyla bedel-i iltizâmı dahi îsâle himmet buyurup bundan böyle elf-hâme ve nûn-ı müşedde edevât-ı an'nî ve i'mâl-i edevât-ı mürâselât ile te'kîd-i cümle-i mevâlâta himmet buyurmaları me'mûldür

Amedî Abdullah Efendi'ye senânâmedir

Efendim sultânım hazretlerinin hâkipâ-yı serâmid-i sa'âdet-i sermedleri kuhl celâ-yı çeşm-i ta'zîm ve rîk-zerrîn-i sahîfe-i cebîn tekrîm klınup nakş-ı dilkeş du'â-yı ömr ve devletleri sevâd-ı makule-i dîde ve kilik müjgân-ı nezâket-i keşîde ile elvâh-ı sabah ve revâha terkîm ve tersîm olduğu siyâkda gülgonca-i tab'-ı selîm-i ma'ârif-i şemîmleri nesîm-i dilkeş-i hübüb-ı duâ ve senâ ile

[82b]

bu gûne şekofte ve besîm olunur ki yektâ-hüneren güzîde-i göher ebû bendeleri sa'âdetlü devletlü kemâliyle mürüvvetlü melik-haslet küruv-ı bî-sîret efendimin dilbeste-i hüsn-i şeym ve feyzyâb-ı terbiye uluvv-i himemleri olan telmîz-i inâyet-dîde ve bende-nevâziş-i şermendeleri olup fîtarat-ı medâd-ı mekârim sevâdlarıyla mezra'a-i hoşkîde emâlim tarâvet-pezîr ve reşhât-ı aklâm-ı meyâmin erkâmları Gülşen-i hazândîde-i sâ mânım ârâm-ı nazîr olmakdan nâşî dîde-i iştiyâkımda her nokta hatt-ı dilârâmları nümâne-i hâl-i mühr ve yân ve her satr-ı dilpezîr müselsel nizâmları reşk-i kâkûl hûyân olmağla hırz-ı hayat ve temîme-i mübâhatım kılınan eser-i kalem-i mu'ciz-i rakamlarına her bâr şevk-i bî şomâr ile nazâra olundukça mütâla'a-i kâide-i burhân annî ve lemî ile nîr-i zât-ı ma'ârif-enverleri gûyâ burc-ı dîde-i hayalimde cilveger-nümâyân ve münevver sâz-dîde-i dil ve cân olmağla destârî-i hâme-i zebân ve mededkârî sevîdâ-yı cinân ile satr-ı satr-ı

[83a]

midhat ve tahiyyet ve sarf-ı sarf duâ' ve ömr-i devletleri zîver-i sahîfe-i nâtika-i ihlâs-beyânım kılındığı Cenâb-ı dânen-de-i serâ'iren ve'l-kalem ve mâye-satrûn hâllü şânehû ani'ş-şebih ve'z-zünûn hazretlerine ayân ve sultânım hazretlerinin dahi ayine-i kalb-i âlem-nümâlarına müstağîn-i annü'l-beyân olduğuna irdâf-ı resâil-i sûriye ile telvîh ve tevzîh şems-i tâbâna kevâh ve reh-nümâ-yı cihân peymâye irâet-i râh misillü hâlet olmak mülâhazası zaman-ı vâfireden berü akde zebân kilik-i zirâ'at ve hâil-i tasdî'-i ser-devletleri lakin ki ve bîgâh-ı terşîh-i mezen medâr-ı ihlâs süvâr ve tevşîh-i sahîfe-i ubûdiyet mefâd-ı lâzime-i zimmet ibâd-ı mu'tâd ve savâb-ı dîde-i kânun şinâsân nüsha-i hikmet âbâr olmağla hezâr sad-hezâr-ı grâm bî şomâr ile tefrîd-i andelîb-i dilkeş sarîr-i hâme ve istikşâf ve gülgonca-i ser-beste senânâmeye

mübâderet kılınmıştır inşaallahu te‘âlâ ıtr-pâş meclis-i bî-kurâ pâdaşları buyruldukda bundan böyle bu bende-i dilteşneleri kenâr

[83b]

cuyubâr-ı tab‘ feyz âsârlarından devr ve mehcûr buyrulmayup mâhiye-i mübâhâtim reşha-i kalem-i hayat efzâları ile ırvâ ve ihyâ buyrulmak bâbında lütf u kerem sultânım hazretlerininindir

Ser-hulefâ-i Kâtib-i Kethüdâ-yı Sûrâlî Nuri Efendi hazretlerine senânâmedir

İnâyetlü devletlü ârifetlü mürüvvetlü nûr-ı hadîka-i hubûr ve nûr hadîka-i sūrûrum sultânım hazretleri gıpta-i dârü’l-inşâ-yı bir habîs-i mülemmi‘-i kalem ve reşk-fermâ-yı debiristan utârid münevver-i rakam olan nâdî-i beyzâ ziyâ ve bezm-i kamran celâlerine destyârî levâmî‘-i ta‘zîm ve tekrîm ve ebyârı zülâl-i selsâl tevkîr ve tefhîm ile her dem bahâr-ı riyâz-ı Rıdvân ve behcet nisâr-ı hadâyık-ı ihtisâs olan ezhâr-ı tâbdâr-ı du‘â ve envâr-ı meşkbâr-ı senâ deste deste reşte-i beste ittihâf ve ihdâ ve gülberk-i tab‘-ı zîbâları ibcâl-ı hezâr ve iclâl-ı bî-şomâr ile zîver-i nevk münkâd-ı andelîb istinbâ kılındığı siyâkda

[84a]

bu tarh-i nev-zemîn üzere vâsf-ı nev-nehâr arz-ı hulûs olunur ki yektâ göheren pesendîde-i hünerâ bu esnâ-yı gûy-ı devâmcûyları inâyetlü devletlü ser-tançe mürüvvetlü nûr-ı mahz ve mahz-ı nûr efendimin pertev mühr-i münîr-i hüsn-i himmet ve feyz-i nev-bahâr-ı inâyet ve mürüvvetleriyle nümâyâb-ı iltifât ve rağbet olmağa tâb-ı ibtihâc ve meserret olan bende inâyet-dîde ve çâker-i kerem şerminde giri olduğumdan başka eyyâmı ilâm ve ahzân ve hengâm-ı perîşânî-i samânimde lütfen ve keremen hakkımda sünûh eden alûf-ı telattufât-ı dîlnüvâz ve sînûf-ı teslîmât-ı hâtır-sâzîleri illet-i sevdâ-yı habb-ı nûr-ı server ve zahm-ı nâsûre hemûme-i merhem-i kâfûr-ı hubûr olmağla cerîde-i câra eczâ-yı vucûd-ı şîrâze beste-i kayd-ı hayat ve şühûd oldukça bi’l-cümle hâl-i takrîrât ihlâs-ı beyânım medh ve senâlarına menût ve bi’l-küllîyye hulâsa-i tahrîrât sahâyif-i ezmânım hayr duâlarına merbût kılındığı mir’ât-ı münevver ma‘ârif-i kemâl olan tab‘-ı tâbnâk

[84b]

bâhirü'l-iclâllerine rûs ve celî olmağın tekrar izâh-ı bedîhiyyât-ı ihlâs zımnında irsâl-i resâil-i mesâbe-i tahsîl hâsıl olmak mülâhazası zaman-ı vâfireden berü serme-i kelvî-i hâmmе-i zirâ'at ve mâni'-i tasdî'-i ser-devletleri olup husûsen bir iki seneden berü kesret-i nakl ve sefer ile ekser-i evkâtımız esnâ-yı râhde güzâr ve bir yerde kerem-sâz-ı pester-karâr olmadığımızdan başka nihâl-i bâğ-ı emel eliü'l-ânn sersebz-i bahar-ı edvâr olmamağla hûz-bî-muğaz asâk şerr-i şekkîde ve berk-i hazan zir-i üftâde gibi varaka-i sâde ile tasdî'-i ser-sa'âdetden hicâb ve mücânebet duhân-ı herân dûha-i zevîü'l-efnân zât-ı âlişânları bir ve mend ve nihâ-hâme hoşhıramları aliü'd-devâm gülsen-ârâ-yı devlet ve ikbâl ve rakam-tırâz-ı sehâyif-i mecd ve iclâl olmak da'vâtı vazîfe-i zimmet-i ubûdiyet kılınmışıdi lakin galebe sûriş iştiyâk ile be-hâr-ı tahassur kubbe-i âsmâna hem sürûr çetr-i sehâb nevbahâra

[85a]

beraber olmakdan nâşî hâme ebr-i fâm sîne çâk-ı ârâm ve reşha rîz-i erkâm olmağla tahzîr-i çemenistan duâ ve tazyir-i gülistan-ı senâ annî tezyîn-i sahîfe-i vilâ imlâyâ mübâderet kılınmışdır inşâallahu te'âlâ senânâme-i bendegânım dest-i mekârim-menûslarıyla müşerref buyruldukda bundan böyle bende-i Dilbesteleri mübârek tab'-ı pür-nûr meâlî zuhurlarından devr ve mehcûr buyrulmayup kah ve gâh reşhe-i kalem-i münevver rakamlarıyla karîrü'l-ayn şâdmânî buyrulmak bâbında lûtf u kerem kerîmü'l-şiyem sultânımındır

Efendî-i mûmâ ileyh mektûb-ı muhabbetnâmedir

Hazretlerinin bezm-i gülşen-i misallerine şekofte-i nevbahâr-ı derûn olan ezhâr-ı tâbdâr-ı duâ ve envâr-ı meşkbâr-ı senâ ihdâsıyla bülbül-hâme-i hoş nağme bu güne ömrnemsâz-ı gülzâr-ı muhabbet-i tâm olunur ki tatar veliyyü'n-ni'amî İbrahim ile selâm dürer nizâm ve iki aded kalemtraş hilâl-endâm hediye-i dilârâmları behcet-efzâ-yı vürûd olup raşha-i kalem meşkfâmları

[85b]

dahi mütâlebe olundukda vedî'a-i hâfıza-i takrîri kılınan i'tizâr ve nevâziş-i âsarların ifâde eyleyüp eğerçe mahlasleri kesîrü'l-izâ'a adîmü'l-bezâha sevâd-ı hân peymâye makûlesi olduğumuz ma'lûmumuz ise dahi hakkımızda rûtbe-i hüsn-i kemâlde i'tikâd ve sitâyîş güne i'tizâr-ı dilpezîr irâden buyurduklarında cevher-i ademiyetleri

olan ahlâk-ı hamîde ve hısâl-i pesendîdeleri istidlâl olunmağla zerî‘a-i alaka-i külliye olmakdan nâşî teksîr-i lezzet hitâb-ı muhabbet zımnında hâmm-i fûnûn sâz-ı gâibâne mektûbdan başka kâime perdâz olmuştur inşaallahu te‘âlâ manzûr-ı dîlnüvâzî ve mefhûm-ı hâtır-sâzîleri buyruldukda kusûr ve kesverî afv ve ma‘zûr buyrulmak mütevakki‘dir

Veliyyü’n-ni‘am zâdesine i‘tizârnâmedir

Devletlü inâyetlü besâletlü atâfetlü mezîd mürüvvetlü veliyyü’n-ni‘am zâde veliyyü’n-ni‘am kesîrû‘l-kerem efendim sultânım hazretleri devlet ve ikbâl ile sağ ve kibrit-i ahmer nazar-ı iksir eserleri fitle fûrûz

[86a]

hezâr-ı çerâğ olsun Cenâb-ı nezâret-bahş riyâz-ı imkân ve mürîb-sâz-ı usûl-i fusûl-i ezmân celle şâne behr-i burhâne zînet-i efzâ-yı ruha zâr-ı mecd ve iclâl olan gülnihâl-i zât-ı bi-misâlleri hemîşe masûn-ı hazân-ı hüzn ve melâl ve şükûfe güşâ-yı devlet ve ikbâl eyleyüp ale‘d-devâm sâye-bahş-i mefârik bendegân-ı hâlisü‘l-bâl eylemek da‘vâtı ile bülbül-i dilkeş-nüvâ-yı hâme bu gûne nağme perdâz-ı ubûdiyet nâme olunur ki iktizâ-yı takdîr mümteni‘ü‘t-tağyîr ile bu kulları eğerçi inâyetlü efendimin hâkipâ-yı devletlerinden devr-i üftâde isem dahi ta‘bîr ve beyân-ı vahd ve şükrandan hâric-i mazhar-ı inâyet ve ihsân-ı bîpâyânları olan bendelerinden olup fakr-i izâmımda hakları muhakkak olmağla hayatta oldukça her halde ve her mahalde du‘â-yı ömr ve devletleri lisânımdan ve dîdâr-ı münevver-i melik sıfatları hayalimden münfek olmak muhal-i ender muhâldir Cenâb-ı Bârî hemvâre sem‘-i hândân-ı devletlerin rûşen ve bezm-i dilnişîn ikbâllerin

[86b]

gölşen eyleyüp zât-ı âlîleriyle tekiyye-zede-i vüsâde-i kâmurânî ve mesned-i ârâ-yı devlet-i câvidânî eyleye âmin Rumili‘nde Hacı Osman kullarıyla ve ba‘dehû kirâren hâkipây-ı âlîlerine arz-ı hâl-i fakîrâne itâre olunmuş idi eliü‘l-ânn bâ‘is-i iftihârım olan varakpâre-i inâyetleri zuhûr etmemekle şu‘le-nümâ-yı derûn olan tâb-ı tahassürden zerre beyânı sûriş fermâ-yı sabr ve ârâm ve bâ‘is-i ihtirâk kağıd ve aklâm olmak mertebesine resîde olmağla lekallahu râ‘ haysü küntü ve lâ yezâl eyâdiye minhâ zâid ve nüzûl duâsıyla tesliyet bahş-ı kalb-i hazîn olup leylâ ve nehâr esirrâ ve cehâr-ı asbah ve mesâ anâfanen hayr duâ ve medh ve senâları vürûd-ı zebân

ve harcân kılındığı muhât-ı ilm-i âlîleri buyruldukda bâkî emr ü fermân efendim sultânımındır

Kırım Hânına Rumeli Vâlisinden muhabbetnâmedir

Devletlü şehâmetlü besâetlü übbetlü hıdivv-i celîlü’ş-şân hazretleri mukaddemâ destiyârî-i

[87a]

enmele-i inâyetnâmeleriyle nişanda Bağçesaray derûn olan gülnehâl sıdk ve ihlâs-ı bî şomâr rişegîr-i zemîn-i istikrâr ve gonca-i güşâ-yı mezîd ihtisâs-ı bî-inhisâr olmakdan nâşî leyl ve nehâr enâdil-i dil-i bî-karar terennüm-sâz-ı medâiyih-i celîletü’l-âsârları iken müntesibân-ı hândân asl-ı şâmi hü’l-erkân-ı İlhanî ve minnet-i millîyân-ı dûdmân tebsîl-i fâ ayinlerinden bâ’is-i duânâme Akmirza kullarının bu havâlide vâki‘ mutasarrıf olduğu ze‘âmetine dair umûr ve husûsların tavsiye zımnında fîristâde buyrulan mültefa-i sâmiye-i hidîvâneleri mânend-i neyr-i hayr-ı lâmi‘ü’l-envâr pertev-pâş râha-i iftihâr ve dîde-i iştiyâk dîde ile nigâh olundukça her fıkra-i rengîni gül reştâr-ı şâdmânı ve her kelime-i temkîni dîbâce-i ömr-i câvidânî olmağla goştezâr-ı derûn müceddeden seyr-i sebz-i tarâvet ve deraht-ı emel perîr-i behcet olup zemîn-i icâbet üzere bu resmle tarh-i şukûfe-zâr duâya ibtidâr olunmuşdur ki Cenâb-ı terkîb-i fermâ-yı enâsir ve usûl ve imtizâc

[87b]

bahşâ-yı ezmîne ve fusûl-i celle şânehû gül-i gülbin-i hadîka-i devlet ve ikbâl ve revnak-- efzâ-yı ravza-i câh ve celâl olan zât-ı mes‘ûd-ı hidîvânelerin asîb-i hazân-ı ahzân-ı rüzgârdan masûn ve sitâye bahş-i sa‘âdet rûz-ı efzûn eyleye âmin Mirzâ Rey mûmâ ileyh kulları temşîyyet mesâlihiyle her tâzyâne-i avd ve kufûl etmekle vesîle-i arz-ı ubûdiyyetim olmuşdur inşaallahu te‘âlâ ledâ şerefi’l-vusûl bundan böyle devâm-cûy-ı bî merâları be vech-i levh-i âşinâ olan mübârek tab‘-ı pürnuv-cihân-ı nümâlarından imâhe buyrulmamak bâbında lûtf u kerem sultânımındır

Vezîr-i müşâr ileyhin Divan Kâtibinden Hân-ı müşâr ileyhin Divan Kâtibine

Sa‘âdetlü ma‘rifetlü karındaş-ı i‘zam sultânım efendi hazretlerinin nâdî-i irem-semîr-i adîmü’n-nazîrlerine hâl-i adâr-ı şâhid-i icâbet olmağa sezâkatarât-ı medâr-ı ihlâs celâ mecde ittihâf-ı ve ihdâ ve sâhe dilgüşâ-yı hâtır-ı ma‘ârif nümâları

[88a]

haramgâh-ı Nihal kıl kıl istinbâ kılıldığı siyâkda bu gûne tahrîk berâ'a-i vâlâ imlâ olunur ki ez-kadîm beyn-nâda merbût olan ser-reşte-i saht-ı peyvend mühr ü mevâlât ve hablü'l-metîn hulûs ve mevâhât iktizâsı karâid-i mehâmid-i seniyyeleri zîver-i silk-i ezkâr ve istişmâm-ı hâk anber-nîr-i vatan me'lûfumuza meşâmm-güşâ-yı intizâr iken mîrzâyân-ı kadîmden Ak Mirza biraderimiz bazı musâlaha ile bu tarafa gelüp tenvîr-i bâsıra-i telâkî ve sultânımın isticlâb-ı peyâm sâre-i âfîyetleriyle iktisâb-ı mesâr-ı nâ-mütenâhî olunmağla taraf-ı sa'âdetlerinden varakpâre ve bir selâm-ı sâre matrûh-ı himmet-i ferâmûşî ve bezm dahi ne kadar vaktimiz dahi târâc-kerde-i pençe-i işgâl ise dahi mizâb-ı hâme ile (?) Çemenistan ve tahsîr-i Bahçesaray-ı muhabbete mübâderet kılındı inşaallahu te'âlâ ledâ şerefi'l-vusûl bundan böyle dahi cânib-i muhlis-i hâtır-ı şerîflerinden mezhûl ve mensî buyrulmayıp Varadîn vukû'unda zübde-i dilpezîrimin ta'bîrleriyle ta'tîr-i fevâde himmet buyurmaları me'mûl ve mültemisdir

[88b]

Vezîr-i müşârun ileyhden Şeyhülislâm Efendi'ye

Hâk-i pâ-yi iksir-sâ-yı tûtiyâ-nümâları ta'zîm ve tekrîm ve mükehhâl tebcîl ve tefhîm ile keşide-i dîde-i iftihâr ve farîza-i zimmet-i ubûdiyetim olan dimûme-i eyyâm-ı ömr ve devlet ve ikbâl ve kaymûme-i hengâm-ı ferr ve fazîlet amîmü'l-bereketleri da'vâtı bî'l-aşîyy ve'l-ebkâr hulâsa-i ezkâr kılındığı arz olunmak eserinde ma'rûz-ı abd-i kadîm-i sadâkatkârları oldur ki benim devletlü inâyetlü semâhatlü âtîfetlü veliyyü'n-ni'am kerîmü's-şeym efendim sultânım hazretleri hâkipâ-yı merâm-bahşlarına olan kadem-intimâ-yı ubûdiyet-i hâlisâne ve kemâl-i sıdk ve husûsiyet-i sâdıkânem iktizâsı leyl ve nehâr hizmet-i müstelzimü'l-izzet da'vât-ı ömr ve devletleriyle evkât-güzâr iken bundan esbak imamımız kulları hakkında niyâz-kerdimiz olan husûs-ı rabt silsile-i mevâ'id-i seniyye buyrulduğun hâvî ihsân buyrulan inâyetnâme-i veliyyü'n-ni'amâneleri râhe-pîrâ-yı çâker bî-mirâr ve zerî'a-i memnûniyyet-i bî-ihsâ olup husâsa merkûm kulları ve Abdülkerim

[89a]

dinmeselesi tekrîr ve du'â-yı ömr ve devletlerini tevkîr ile revnak-efrûz-ı mecâlis-i tılsa-i mollâ a'lî ve mülâzim-i medrese-i sobh ve mesâ olmakda şebdâr ra inâyetkâr

bu esnâda iktizâ-yı takdîr mümteni‘ü’t-tegayyür ile vâki‘ olan harîk-i tâkatdârın istimâ‘ı dil-i bî-kararımızı kerâhte-i bâb-ı ızdırâb eylemişdir lakin tenevvür-i kazâdan hasta olan şerâre-i kemter ra reşhabaşı teslim ve rızâdan gayrı hâre olmadığı nümâyân ve bu makûle nükûş-i kazâyâ-yı sûriyye niçe eltâf-ı hafîye-i Yezdâniye’yi müstelzim olduğu kalb-i ilhâm âşinâlarına hüveydâ ve ayân olmağla hemen Cenâb-ı Rabb-i müste‘ân vücûd-ı şerîflerin hatâsız eyleyüp hemvâre revnak-efzâ-yı sadr-izz ve şân eylemek da‘vâtı ile tezyîn-i sahâyif rûz ve şebân olunduğun bünyâne-i behâne hahân iken bazı husûs ile ademimiz kulları ol tarafa irsâl olunmağla vesîle-i arz-ı ubûdiyetim olmuştur inşaallahu te‘âlâ resîde-i hâkipây-i kerîmâne ve muhât-ı ilm-i mekârim-pîrâ-yı bende-nevâzâneleri

[89b]

buyruldukda bundan böyle dahi hakkımızda enzâr-ı inâyet-âsârları bî-derîğ ve irzânî buyrulamak bâbında lûtf ü ihsân efendim sultânımındır

Başlıksız 1

Sa‘âdetlü mükerrermetlü meveddetlü karındaş-ı e‘az ve erkemim sultânım ağa-yı celîlü’ş-şân hazretlerinin nâdî-i ferhunde-i tâlî‘-i meâli mutâla‘larına tevkr-i vafîr ve tevkr-i tevkr ile ta‘tîr-i müşâm Kureşiyân ve tahbîr dimâğı gerû beyâna sezâ anber-i da‘vât-ı icâbet-nefhât ve buhûr-ı tahiyyât isâbet-nevhât-ı mecmere zîb-i ittihâf ve ihdâ ve asr-sây-i tehnîtgâh-ı meclis-i vâlâ ve gülgonca-i tab‘-i zibâları şeytim zerre külâb-ı hoş-bûy-ı istinbâ ve istiksâ kılındığı siyâkında bu vechle terşîh-i hâme-i muhabbet ve tevşîh-i sahîfe-i tebrîk ve tehniyet olunur ki benim hazretleri merkûz terkîb-i muntehab-ı hilkat ve mektûb-ı tertîb-i mühezzeb katrabları olan cevher-i rûşd ve dirâyet ve mâye-i fehm ve fetânet yevmen fe-yevmen terakkî-i câh ve sa‘âdet ve füzûnî-i pertev-mecd ve menziletlerine delîl-i cellî ve burhân-ı ânnî ve lemmî olmakdan nâşî lâzîme-i

[90a]

hulûs ve muhabbetimiz üzere emânî-i celîle-i mecd ve ikbâlleri mümkün kuvvetden mertebe-i kal‘a-i resîde olmak da‘vâtı zîver-i zebân ve zuhur-ı âsâr-ı icâbete negirân iken be-inâyetü’l-melikü’l-müte‘âl sa‘âdet ve ikbâl ile kethüdâ-yı sadr-ı âlî mesned-i vâlâsına su‘ûd ve pertev-nümâ-yı mecd ve su‘ûd oldukları müştakk-sâz-ı sâmi‘a-i sürûr ve revnak-tırâz-ı meşâğîr-i havâs ve şu‘ûr olmağla vesîle-i inşirâh ve derûn ve

zerî'a-i huzûz gûnâ gûn olup da'vât-ı mübârek-bâd-pîrâye-i nâtika-i fuâd ve nakş-ı kitâbe-i seb' ve şidâd kılınmışdır cenâb-ı hüdâvend be içün mübârek ve mes'ûd ve her umûr-ı devlet zuhûrların tevfikât-ı Samadâniyesine makrûn eyleyüp anâfânen dâric-i medâric-i arûsân ve feyz-i resân-ı muhalisân-ı hâlisât eyleye amin bermuktezâ-yı hulûs ve muhabbet-i peyâm sâre-i sa'âdetleri fevk mâ-tebcîl bâ'is-i efrâh ve meserretimiz olmağla kâide-i ihlâs ve zâbıta-i ihtisâs üzere tebrîk-i mansıb-ı âlî ve tefahhus-ı hâtır-ı sâmilîleri zımnında hulûsnâme tahrîrine müsâra'at olunmuşdur

[90b]

lede'l-vusûl nezdik ve devr-i ikbâl-cûy-ı muhabbet-maktûrları olduğum ma'lûm-ı sa'âdet-mevfûrları buyruldukda bundan böyle dahi muhlis-i tab'-ı mefâhir-i medlûllerinden mezhûl ve mûnsî buyrulmayup vâki' olan umûr ve husûslarımızda hüsn-i himmet ve himâyet-i cemîleleri bî-derîğ ve irzânî ve mâye-i inşirâhımız olan rakîme-i ferah-fezâlarıyla hâiz-i rehîne hubûr ve şâdmânî buyrulmak me'mûl ve mültesimdir

Başlıksız 2

Sa'âdetlü devletlü mürüvvetlü ârifetlü efendim sultânım hazretlerinin muttali'-i envâr-ı mecd ve iclâl ve mecma'-i ezhar-ı ma'ârif ve kemâl olan meclis-i tehniyetgah münîr-i misâllerine kilâb-ı nâşî tevkîr ve ta'zîm ve anber-i sûzî-i tekrîm ve tefhîm ile merâsim-i arz-ı sıdk ve hulûs-ı takdîm ve lâzime-i zimmet-i hâlisânem du'â-yı ömr-i devletleri be-hulûsü'l-bâl edâ ve tetmîm kılındığı siyâkda bu güne misk-i rîz-i medâr-ı tebrîk ve tehniyyet ve ta'tîr-i sahîfe-i arz-ı

[91a]

ubûdiyet olunur ki güzide-i göherân pesendîde-i hünerân hâkipâ-yı âlîlerine olan husûs-ı bendegâne ve mezîd-i ihtisâs-ı çâkerânem iktizâsı leyl ve nehâr tezâyüd-i pertev-câh ve icâlleri da'vâtıyla evkât-güzâr iken fe-hamden sümme hamd inşâbe-i duâ-yı bendegân-i bî-riyâ nişâne-res icâbet-i kibriyâ olup cebîn-i Enverlerinde lem'ân eden nûr-ı rûşt ve şidâd ve pertev-istihâl-i hadâd erziyâ-pâş ufk-ı mecd ve ikbâl ve rûşenâ-sâz-dîde-i sa'âdet ve iclâl bi'l-izz ve's-sa'âde matmah-ı enzâr-ı hulefâ ve kirâm olan kitâbet-i kethüdâ-yı sadr-ı âlî rûtbe-i vâlâsına irtifâ-veş fî bahş ar ve alâ oldukları behcet-i resân-ı samâh-ı dil ve cân olmağla envâr-ı envâ'-ı sürûr ile dîde-i iftihârım rûşen ve izhâr-ı hubûr-ı nâ-mahsûr ile külliye-i ahzân-ı cinânım

Gülşen olup duâ-yı mübârek-bâd zîver-i imzâ-yı sahîfe-i fevâd ve dimûme-i eyyâm-ı
ömr ve devletleri da'vâtıyla secde-güzîndir ki Rabbü'l-ibâd olmuştur Cenâb-ı Hayy-ı
vedûd mübârek ve mes'ûd eyleyüp yevmen

[91]

fe-yevmen râşha-i medâr-ı meskiyyü'l-hitâmların zîver-i sahîfe-i mecd ve iclâl ve
nihâl-i hâme-i hoşirâmların pîrâye-i Gülşen-i ikbâl eyleye galebe-i şevk-i bî-intihâ
ayân-ı riyâ-yı kilik-i güyâ olmağla sed hezâr hezâr iştiyâk-ı bî-şomâr ile tebrîk-nâme-i
duâ imlâ tahrîrine ictirâ kılındı inşâallahu te'âlâ resîde-i hâkipây-i kerîmâne ve
muhât-ı ilm-i dakîka-şinâs-ı çâker-i nevâzâneleri buyruldukda ba'd-ezîn dahi bende-i
dûr-ı üftâdeleri lehâza-i ayn-ı inâyetleriyle mesrûr ve mübâhî buyrulmak bâbında lütf
u kerem sultânımındır

Başlıksız 3

Sa'âdetlü mürüvvetlü âtîfetlü karındaş-ı e'azz ü erkemim sultanım düstûr-ı celîlü's-
şân hazretlerinin pişgâh-ı vâlâ-makâmmet venizâmlarına zîver-i zamîr-i gülberk-i
ta'zîm ve tekrîm ve mukadderatla nabiktebcîl ve tefhîm olan külâb-ı hoş-bûy-ı
da'vâtı istitâbet sezâ pâşide-i meclis-i tehniyetgâh-ı ithâf-ı ve ihdâverd-i mutarrâ-yı
çâr-ı bâğ-ı izz

[92a]

ve alâ olan hâtır-ı âtır-ı behcet-nümâları arâyiş-i hadîka-i zâtü'n-nazire-i istînâ ve
istiksâ kılındığı siyâkında nemâyende-i senâ ve bî-merâları oldur ki benim hazretleri
hemvâre-i tüfenk zer-nişân-ı hulûs ve muhabbetleri dest-i ârâ-yı fevâid ve sadâ-yı
vilâ edâ-yı muhimm-i medet ve senâları tanîn-endâz-ı sâmi'a-i nihâd olmakdan nâşî
dem-be-dem müterassıd nişangâh-ı mühr ve mevâlât ve çeşm-i dûz-nişâne-i nevîd-i
sârre-i zât-ı asfiyyet sıfâtları iken sahîl-i semendre nevered-i peyâm-ı teşrîf ve
iclâlleri lebrîr-i stabl-ı mesâmi'-i mesâr ve tefrîh-i semâh gûş-ı hûş-ı istîsâr etmekle
taraf-ı senâverîden dahi edâ-yı merâsim tebrîk-i kudûm-i meyâmin-lüzûm-ı
müşîrîleri ehemm emâlî ve lâzime-i zimmet-i hulûskârî olmağın beşâret-i mukaddem
şeref teva'em-i düstûrîleriyle îrâd-ı zenâd ve sürûr-ı âbâd vaktiyle şevk ve hubûr
olduğunu bil-mu'accen destaviz-i kudûmiyye vezîrleri zımnında bendeleri yediyle
şikeste ve beste

[92b]

iki aded tüfenk-i hoş-âhenk merfû'-ı pişgâh-ı meâlî ferhenkleri kılınmağla vesîle-i arz-ı hulûsum olmuştur şeref-yâb-ı râha-i vusûl oldukda sezâ-yı dest-i mefâhir-i peyveste dâverîleri değil ise dahi ma'a'l-kusûr âvîze-i cebehâne-i hüsn-i kabul ve ma'zûr buyrulup bundan böyle dahi senâverî tab'-i tâbnâk ve Enver-i mübârek kalb-i pâk ve pür-cevherlerinden imâme ve irmâ buyrulmamak e'azz-ı mültemesât-ı mahlas-ı sâdikü'l-vilâlarıdır bâkî hemîşe gülbânın tüfenk-i der-nişân-ı izz ve şân velvele-endâz-ı kubbe-i âsmân olalar

Başlıksız 4

Sa'âdetlü fazîletlü meveddetlü ahh-i e'azz ü erkemim efendi hazretlerinin meclis-i fezâil-i elyaklarına ta'likât-ı efhâm ve ihtirâm ile müzeyyen nüsh-ı da'vât-ı mefâd ve muhâlesat-ı sevâd ki pîrâye-i kütübhâne-i icâbet olmağla sezâ ve revnak-efzûn-ı muhâfaza-i ithâf ve ihdâ ve dürer-i gurer-i hâtır-ı vâlâları keşîde-i silk-i istînbâ kılındığı siyâkda nemûde-i muhlis-i bî-meraları oldur ki

[93a]

taraf-ı fezâil-i etrâflarına dilbestegî-i muhabbet-i râsıhamız iktizâsı bünyân-ı mühr ve mevâlâtları tezkiye-kerde-i kadî-i ihlâs olmağla istimâ'-ı du'âvî-i ihlâs-ı fehâvîlerine der-güşâ-yı mahkeme-i intizâr iken kapu kethüdâımız Çukadârî Ahmed bendeleriyle irsâl olunan rakîme-i belîğa-i dilgüşâları râha-pîrâ-yı vürûd olup cevâhir-i zevâhir-i meânî-i ihlâs-ı mebânîsi sencide-i neyrân yakîn ve pesendîde-i cevherî hırde beyn olmağın hizâne-i pîrâ-yı derûn ve manzûn-ı silk-i huzûz gûnâ gûn olmuştur hemvâre-i imzâ kesr-i hüccec-i izz ve efzâl olalar bundan böyle dahi cânib-i muhlisî derûndan hak buyrulmayup kâh ve gâh tahrîk-i yerâ'a-i berâ'a-i bedâyi'ü'l-edâları ile rehîn-i ferhat-ı bî-intihâ buyurmaları me'mûl ve mütevakkî'dir bâkî hemîşe mahkeme-i izz ve iclâl-i küşâd-bâd

Başlıksız 5

Sa'âdetlü semâhatlü mükerrermetlü karındaş emcedim

[93b]

sultanım efendi hazretlerinin nâdî felâtun hüddâm ve meâlî-teve'ümlerine terkîb yâfte-i icrâ-yı tekrîm ve tefhîm olan ma'âcin-i da'vât-ı sâfiyât-ı ihlâs-ı nümûde-i derc-i ithâf ve ihdâ ve süreyyân-ı hâtır-ı hikmet-nişânları pîrâye-i enmile-i nabz-gîr

istînbâ ve istiksâ kılındığı siyâkda nemûde-i muhlis-i bî-merâları oldur ki ad'iyye-i behiyye-i derûn-ı edeviye şehbeyt-i halâs rûz-ı efzûnları ile meşhûn olmakdan nâşî dem-be-dem şehbeyt-i hoşgüvâr-ı ezkâr-ı hamîdeleriyle serbest-sâz-ı dimâğ-ı ezmân iken bu def'a kapukethüdâmız bendelerinin ademisiyle firistâde buyrulan mültafa-i dilâvizleri râha-i pîrâ-yı vürûd olup mevzû'-ı zurûf-ı hurûf-ı olan süfûf-ı sünûf-ı mühr ve mevâlâtları bir rütbe-i şifâ-bahş-ı derûn ve müstevcib-i ferhat-inşirâh gûnâ gûn olmuşdur ki kânun-ı beyândan bîründür hemvâre-i revnak-efzûn-ı merkez-i âfiyet ve ikbâl olalar çukadar-ı merkûm bendeleri avdet etdirilmekle vesîle-i arz-ı hulûsum olmuşdur lede'l-

[94a]

vusûl bundan böyle cânib-i muhlis-i matrûh-ı mutarrah ferâmûşî buyrulmayup numûne-nümâ-yı hubb-ı hubb-ı hubûr-efzâ olan raşhât-ı kalem anberîn rakamlarıyla tenşî-i nihâd ve tefrîh-i fevâ'id buyurmaları me'mûl ve mültemisdir bâkî hemîşe derc-i emânî lebrîz-i cevâhir ikbâl ve kâmurânî-bâd

Başlıksız 6

Sa'âdetlü devletlü mezîd-i mürüvvetlü peder-i vâlâ-câhım sultânım düstûr-ı celîlü's-şân hazretlerinin pişgâh-ı mefâhir-i destgâh-ı müşîrânelerine takdîm-i merâsim ve tefhîm ve tekrîm ile revnak-efzâ-yı fezâ-yı mühr ve vilâ olan katâr-ı da'vât-ı sâfiyât-ı icâbet intimâ-keşîde-i sâha-i ittihâf-ı ve ihdâ ve şürût-ı tefahhus-ı hâtır-ı vâlâ-yı vezîrâneleri vücûh-ı ehâmıyla mer'î ve mü'eddî kılındığı siyâkda nümûde-i ihlâs-kâr-ı bî-merâları oldur ki taraf-ı pür-şeref-i vezîrânelerine olan mezîd-i hulûs-ı taviyyet ve sıdk-ı serîretim iktizâsı dem-be-dem taht-ı devân-ı midhat ve tahtîleri zîver-i dûş-ı ezmân ve şu'ul-i hulûs-ı muhabbetleri

[94b]

şu'le-rîz-i pişgâh-ı taht-ı revân iken çukadâr kulları yediyle irsâl buyrulan mülâtafa-i meâli-meşhûnları şeref-şân-ı vürûd olup pîçîde-i zurûf ve hurûfu kılınan kâlâ-yı vâlâ-yı mevâlât ve mücâmelâtları sanduka-i pîrâ-yı derûn ve zînet-i hizâne-i hubûr gûnâ gûn olmuşdur hemvâre mesned-i ârâ-yı bendegâh-ı devlet ve ikbâl olalar âmin selefimiz vezîr-i mükerrerem sa'âdetlü Mustafa Paşa hazretlerinin taht-ı revân katırları mütâlebe buyrulmuş vezîr-i müşâr ileyhın taht-ı revân katırları ve taht-ı revânları dahi olmayup bu tarafda Köroğlu Ali Beşe nâm kimesneye fûruht olunan iki üç katar

mikdarı katırları lâ-ir nâtevân kurada makûlesi her ne ise taraf-ı senâverîden berâ-yı iktizâ mübâyâ'a olunmuşidi cenâb-ı vâlâ şânlarına teklîf ve tekellûf ber-taraf olmakdan nâşî ziver-i katar temellükümüz olan katarlarımızdan üç re's ester taht-ı revân ikrâz ve intihâb ve hediye-i muhlisânem olmak üzere merkûm kulları yediyle

[95a]

tesyîr-i savb-ı mefâhir-i me'abları kılınmağla vesîle-i arz-ı hulûsum olmuşdur inşâallahu te'âlâ resîde-i sâha-i ulyâ-yı âsafâneleri buyruldukda ma'a'l-kusûr zamîme-i katar kabul ve beste-i tavîle-i şî'âr-ı mesmûl ve ma'zûr buyrulup bundan böyle dahi cânib-i senâverî tab'-ı tabnâk-ı âsafâne ve hâtır-ı revân vezîrânelerinden mehcûr ve mensî buyrulmamak me'mûl mültemistir bâkî hemîşe katar devlet ve ikbâl ale'd-devâm bi-intizâm-bâd

Başlıksız 7

Sa'âdetlü nebâhetlü recâhatlü übbehetlü karındaş-ı e'azz-ı emcedim sultânım celîlü's-şân hazretlerinin pişgâh-ı nebâhet-i destgâhîlerine merâsim-i ibcâl ve tekrîm ve levâzım-ı iclâl ve tefhîm ile cevâhir-i da'vât-ı sâfiyât-ı şemsiyyetü'l-lem'ât ve zevâhir-i tahiyyât-ı vâfiyât meskiyyetü't-tefahât ıtr-ı sây-ı bezm ve ithâf ve ihdâ ve istiknâ-yı tab'-ı lâmi'ü'n-nûr-ı sultânîleri alî vetîretü't-tevkîr mer'î ve mü'eddî kılındığı siyâkda nümûde-i hâlisü'l

[95b]

-vilâları oldur ki benim hazretleri ber-muktezâ-yı incizâb-ı hüdâdâd-ı cânibeyn sübût-ı yâfte-i zamîr tarafeyn olan alâka-i külliye ve mevâlât-ı ma'neviye mânendidir pür-nûr-ı cilvegir-i mir'ât zuhûr olmağla ittibâ'-ı kirâmlarından Sun'ullah ağa yediyle firistâde buyrulan mültafa-i behcet-âmiz ve bir aded tüfenk-i hoş-âhenk destâvizleri müşerref sâz-ı enâmil-i vusûl vusûl-i nişâne-res hüsn-i kabûl olup düş-i dikleş-i hulûsânelerinden savb-ı sâmililerine alaka-i fevâidimiz mizdâd ve derecât-ı vedâd ziyâd ber-ziyâd olmuşdur hemvâre-i mesned-i ârâ-yı sıhhat ve âfiyet ve erîke-pîrâ-yı mecd ve sa'âdet olalar mûmâ ileyh kulları itmâm-ı hizmet me'mûresiyle avdet etmekle istiksâ-yı tab'-ı selîmleri zımnında rakîme-i muhabbet-efzâ tahrîrine mübâderet kılınmışdır lede'l-vusûl bundan böyle dahi cânib-i muhlisi tab'-ı Enverlerinden mezhûl buyrulmayup mâye-i inbisâtımız olan meşrika-i dilgüşâlarıyla yâd ve es'âd buyurmaları me'mûldür bâkî

[96a]

hemîşe erîke-ârâ-yı mecd ve kâmurânî-bâd

Başlıksız 8

Sa‘âdetlü mükerrermetlü meveddetlü karındaş-ı e‘azzım sultânım Efendi hazretlerinin bizim ma‘ârif-i tev‘em ve utârid-i çeşmelerine takdîm-i merâsim tekrîm ve tefhim ile çekide silkdîr-i vedâd olan berevât-ı da‘vât-ı sâfiyât muhabbet-i mefâd ve menâşir-i tahıyyât-ı vâfiyât meveddet-i sevâd-kese nihâde ithâf ve ihdâ ve sahîfe-i latîfe-i hâtır-ı ihlâs-ı edâları mevki‘-i resîde sefid-i istinbâ kılındığı siyâkda nümûde-i ihlâskâr-ı bî-merâları oldur ki benim hazretleri mesbût-ı cerîde-i fevâidimiz olan berât-ı mühr ve vedâdları devrî-i sûrî ve ba‘d ve zarûrî ile kâbil-i tahvîl olmadığından nâşî dem-be-dem menşûr-ı zikr-i cemîlleri merkûm sahâyif-i ezmân iken bu def‘a irsâl buyrulan mufâvaza-i telâkî mufâvazaları râha-pîrâ-yı vürûd olup münderic-i derc-i derc-i hurûfî kılınan cevâhir-i zevâhir-i ihlâsları sencîde-i mizân-ı iz‘ân ve yakîn-i pesendîde-i cevherî

[96b]

hıred hırde beyn olmağla nihâde-i sertâc-ı ibtihâc derûn ve zîver-i temkîn hutût gûnâ gûn kılınmışdır hemvâre-i kalemzen menâşir-i izz ve ikbâl olalar meyânede merbût olan ser-reşte-i mevâlât ve hablü’l-metîn hulûs ve müvâhât-ı masûn gâile-i infisâl ve mütevâliyâ girende terakkî-i istihkâm olduğu inşaallahu te‘âlâ secencel-i tab‘-ı seniyyelerine mütecellî olmağla fîmâ ba‘d taraf-ı muhibbî hâtır-ı sâmillerinden münâsî buyrulmayıp her bâr tehzîz-i berâ‘a-i muhâzenete himmet buyurmaları der-hâstdır bâkî hemîşe lûle-i hâme-i ikbâl mütetâbi‘ü’l-feyzân-bâd

Başlıksız 9

İzzetlü sa‘âdetlü mevededlü karındaşım efendi hazretlerinin mecma‘-ı mükâtibât-ı izz ve ikbâl olan nâdî-i mekârim ihtifâllerine tehzîz kıl k i‘zâz ve ihtirâm ile rakîme-i bedî‘ü’l-insicâm da‘vât-ı icâbet-i vezîre meskîyyü’l-hitâm teslimât-ı isâbet-intizâm kîse pîrâ-yı ithâf ve ihdâ ve sahîfe-i latîfe-i hâtır-ı izzet-intimâları cilvegâh-ı hâme-i hoşhirâm istinbâ ve istiksâ

[97a]

kılınmak siyâkında nümûde-i muhibb-ipîrâları oldur ki benim hazretleri nakş-ı dilkeş muhabbetleri dem-be-dem nigâşte-i sahâyif-i derûn olmakdan nâşî zaman-ı vâfireden

berü ve rûd-ı peyâmnâme-i mühr-i iktirânileriea müterakkıb iken bundan akdem bizim Selami İbrahim yediyle ebr-i gevher-i re'y-i mühr vilâ ya'nî mektûb-ı mergûb-ı pâkize edâları reşha-pâş-ı sâha-i vusûl-i fitrat-ı gamâm aklâm-ı muhabbet izhâr-ı hulûs ve i'tizârdan ibâret olmağla pâşide-i goştezâr-ı derûn olan Cenâb-ı mühr-i vedâd-ı karîn neşvü nümâ ve tevâmi'-i hubb ve tevâdları dû bâlâ olup meyâne merbût ser-reşte-i saht-peyvend-i hulûs ve muhabbet-enmile-i mürâselât-ı tevsikden müstağnî olduğunu efhâmen ve mahsûs istifsâr-ı hâtır-ı izzet encâmları zımında rakîme-i vilâ imlâ tahrîr ve firistâde-i nâdî-i izzet masîrleri kılınmışdır vusûlünde bundan böyle dahi cânib-i muhibbî hâtırdan münsî buyrulmayup güldeste-i meânî olan mektûb-i bî-merânîleriyle yâd ve tezkâra

[97b]

merâ'î olmaları me'mûldür

Başlıksız 10

hazretleri fezâ-yı pehnâ-yı hulûskârîde bu vechle icâle-i kemiyet hâme-i hoşhirâm olunur ki ez-kadîm bünyâde beste-i merbût-ı istimrâr olan peyvend-i hulûs ve muhabbet-i bî-şomâr ber-karar ve dâimü'l-istikrâr olmakdan nâşî her anne-i vilâya vesîle-cûy iken bu def'a hâkipây-i veliyyü'n-ni'amîye ber-mûceb-i defter birkaç re's bargir-i nâzik refât-ı sevk-i savb-ı sa'âdet-masîrleri kılınmağla vesîle-i tecdîd-i hulûsum olmuştur vusûlünde ber-mûceb-i defter metâyâ-yı hâkipây-ı veliyyü'n-ni'amî bir vakt-i neşât-efzâda hâk-devletlerine arz ve teblîğa himmet-i cemîleleri mebzûl ve cenâb-ı vâlâları dahi ma'a'l-kusûr beste-i tavîle-i hüsn-i kabûl makbûl buyrulup ba'd ezîn dahi cânib-i muhibbî hârîde-i muhasa-i ferâmûşu buyrulmamak me'mûldür bâkî hemvâre

[98a]-[99b] Arapça

[100a]

Başlıksız 11

Bismillâhirrahmânirrahîm vallahü'l-kibriyâ'i fîs-semâvât ve'l-arz ve hüve'l-azîzü'l-hekîm mürûr-ı erşed-i kibriyâ ve menî ki mülkeş kadîm-est ve zâteş-i ganî be-harîr-i ummân lisân ve cinândan ber âverde-i dest-i gavvâs-ı istikânet ve ihlâs olan lâî-i mütelâî-i kabûl-i ihtisâs hamd ve sipâs ve ferâid-i harâid-i pesend-i istînâs-ı ubûdiyet esâs ol dâver-i melâik sipâh hitteü'l-mülküllâh ve rûz-ı âver-i azamet ve destgâh-ı

dârü'l-hükmü'l ârab sevâh hazretlerinin dergâh-ı ahadiyet mümessîl ve hemâline ber dâşte-i keff-i zirâ'at ve ibtihâl kılınmağa şâyeddir ki ber-muktezâ-yı kâlellâhu'l-meşrik ve'l-mağrib peymûde-i vehm ve hayal ve fersûde-i teâ' kib eşheb ve edhem eyyâm ve leyâl olmakdan masûn ve hükm-i mütâla-i vâcibü'l-ittibâ' tekvîn ve ihtirâ' i ber mü'eddâ-yı innümâ emre-i edâ-ı irâd-ı şey'an yekûl lehû kün fe-yekûn fûshat-serâ-yı vücûd ve adem ve vüs'at-fezâ-yı herpîş ve kemde nekâd ve zuhûra makrûn olup temyîz-i nakîzeyn-i saht ve rızâ ve tefrîk-i farîkeyn-ı zulâl vehedî içün dekâyik-i amîkü'l

[100b]

fevd hükm-i hafiyeye mübtenî milel ve şerâyi'-i muhtelifetü'l-fürû' ve mü'telifetü'l-usûl ile ırsâl-i rûsul ve ebniyâ ve mahtûm ve mühr-i hitâm olan şerî'at-ı nâsiha-i seyyidü'l-enâm ve raziyyet lekümü'l-İslâm ahkâmının tenfiz ve icrâ zımında istihlâf-ı mülûk ve selâtîn ile tanzîm-i ahvâl-i din ve dünya eyledi ve dürûd-ı mevdûd na'ma'dûd ve sitâyiş-i Mahmûd-ı gayr-ı mahdûd bâ'is-i infitâh zahme-i inâd-ı vücûd ve mâye-i iftitâh melesen müşkil-i güşâd-ı ayb ve şuhûd ve Besmele Fâtîha-i hilkat-i hâtime-i risâle-i hatîmiyyet-i galle-i gâiye-i tekvîn ve icâd netîce-i behîce-i ibdâ' seb'-i işdâd ilm-i ifrâz küntü nebiyâ ve adem-i beynü'l-mâi ve't-tîn ve lûle endâz ve mâ ersalnâkü'l-errahmetü'l-âlemîn aleyhi mine's-salavât-ı ezkâhân ve mine't-tahiyyât innemâhân hazretlerinin merkad-ı münevver-i kuddusî müfred-i meşhed-i mu'attar-ı behîşt-i manzarlarına ve umûmen sahâbe-i güzîn-i sa'âdet-karîn ve husûsan çehâr-ı rûkn Ka'be-i din olan çâriyâr-ı hilâfet-zemîn cenâblarının ervâh-ı bâhirü'l-inşirâhlarına takdîm ve ihdâ kılınır ammâ ba'd

[101a]

e'âlî-i hazret-i seher-i iktidâr-ı utârid-i dirâyet-i hurşîd iştihâd-ı behrâm rezm-i keyvân-ı rif'at-i nâhîd bezm-i ber ceyş-i sa'âdet-i gurre-i garrâ-yı cebîn mecd ve ikbâl durre-i yektâ-i iklîl-i übbehet ve iclâl-i zînet-efzâ-yı erîke-i sürûrî ve revnak-bahşâ-yı mesned-i vâlâ-yı daverî nirû-yı bâzû-yı reşt ve kiyaset kuvvet serpençe-i şehâmet ve besâlet müşîd-i erkân-ı kâmurânî mümehhidü bünyân-ı dostkânî şehriyâr-ı sitâre-i sipâh-ı encüm-ı gürûh-i cihândâr-ı hurşîd-i külâh-ı cem şükûh-ı behâeddünyâ ve'd-dîn cemâlü'l-İslâm ve'l-müslimîn avnen li's-şecâ'ati ve'l-münâ'a ve's-şân zahr-ı el-besâleti ve'l-celâle ve'l-ünvân hâlâ câlis-i çâr bâleş taht-ı kisrâ ve

cem-i enfirâ-yı memâlik-i acem felek-i bârgâh-ı sa'âdet destgâh-ı elfât **Nâdir Şah** lâ zâl şümûle ikbâle min muttali'ü't-tevfîk-i tâli'at ve mâ burc be dûr-ı iclâlemin menâzili't-te'yîd-i lâmi'at hazretlerinin savb-ı mekârim-insâf-ı şâhî ve edeb-i meâlî îtilâf-ı cemcâhîlerine vesîle'üt-temâ' neyyr-i nevâd ve mevâlât ve zerî'a-i irtifâ' hurşîd-i tehâb ve

[101b]

ve müsâfât olup ebher-i be mühr-i da'vât-ı anberiyetü'n-nefhât meveddet-efzâ-yı hüsrevâne ve ezher-cevher-i tahiyyât dürriyetü'l-lem'ât sufûf-ı intimâ-yı şehinşâhâne ki nümâ yafte hadîka-i zât-ı behce-i muhabbet ve perverde-i sade fık-ı serîrettir ve vesâtat-ı mezîd-i tevkîr ve ta'zîm ve delâlet nevîd-i tebcîl ve ta'zîm ile pîrâye-bahş-ı meclis-i sâmi ve zîver-efzâ-yı mahfil-i kirâmîleri kıldıkdan sonra matrah-ı eş'a-i ve rüşd ve tehî ve mücellâ-yı dekâyık-ı hakâyık-ı eşyâ olan mür'ât-ı zamîr-i kiyâset tahmîr-i mühr-i incilâ ve levha-i tab'-i (?) nazîr-i safvet intimâlarına bu vechle arz-ı çehre-i müdde'â ve bu yüzden mukâbele-i vech-i inbâ ve inhâ olunur ki bundan esbak rehberi tevîk cenâb-ı lâ yezâl ve bağlgîri isti'dâd ve istihâl ile revnak-efzâ-yı erîke-i şâhî ve pîrâye-i bahşâ-yı serîr-i cemcâhî oldukları evân-ı sa'd-iktirânda yani ictimâ'-ı vücûh-ı a'yân-ı İran olan sahrâ-yı mugâtta ittifâk kalup ârâ ve ittihâd kelem-i nîz ve bürnâ ile Cenâb-ı şehâmet-nisâb kâyinleri fermân-fermânî-i memâlik-i İran ve mesned-i ârâ-yı taht-gâh-ı keyâne hasran

[102a]

ve kasran elyâk ve uhrâ ve ehak ve evlâ gördüklerinde tıynet-i nısfet tahmîr-i dâverîlerinde merkûz cibillet hidâyet-i semîrînin ahterlerinde mermûz-mâye-i diyânet ve safvet ve cevher-i insâf ve mürüvvet muktezâsınca müddet-i medîd ve ahd-i ba'îdden berü meyâne-i Rum ve İran'da fûrûzîne nevâir-i hisâm ve miskale tevâtür-i intikâm olan harekât ve keyfiyâtın kavlen ve fi'ilen raf' ve izâle sin ve beynü'l-İslâm ittisâm-ı kadîmi ve te'lîf-i samîmînin hâlet-i evveliyyesine ahâle-i sin emr-i azîm-i saltanata takdîm ile gerdun-ı kâffe-i müslimine tahmîl-i minnet-i azîm ve kanat muâ'vece îtilâfî sekâk-ı hüsn-i himmetleriyle ta'dîl ve takdîm buyurduklarına binâen mahz-ı tevîk-i hazret-i ahadiyyet ile câiz-i şeref-i mazhariyeti olduklarına işbu emr-i celîl ve hayr-amîm ve cezîlin cânib-i seniyyü'l-menâkîb-ı hüsrevânemizden hüsn-i telâkîsi olmak üzere mevâd-ı hamse-i ma'hûdenin pezîrâ-yı imzâ-yı tasdîk ve kabûl

olmaları mahsûsen nâme-i anberîn nûkâb-ı nâmî ve süferâ-yı sedâdârâ-yı kirâmîleri vesâtatlarıyla iltimâs

[102b]

ve inhâ buyrulmağla mevâd-ı merkûmeden hâric-i dâire-i imtinâ' ve dâhil-i hayta-i imkân olan mevâd-ı sülûs-i ma'lûme derece-i hüsn-i encân ve es'âfa vusûl ve iki maddesinde derkâr ve bedîdâr olan ve me'âzir-i şer'îyye bundan akdem der-bâr-ı hilâfetmedâr-ı mülûkânemizden ba's ve tesyîr olunan nâme-i hümâyûn ve rûsûl-i ihlâs-ı nümûnumuzun sahîfe-i takrîrlerinden pîrâye-i gûş-i be-nûş şâhâneleri olacak i'zâr-ı sâdıkânemiz karîn-i sem'-i kabûl buyrulamak hâlâtı şeyme-i mürüvvet ve seciye-i insâf ve hakkâniyetlerine müfevvez ve (?) kılınmışıdi bu def'a dahi taraf-ı eşref-i şâhî ve cenâb-ı akdes-i şehâmet-penâhîlerinden namzed-i te'diye-i merâsim-i sefâret ve me'mûr-ı teyyîd levâzım-ı yegâneğî ve meveddet olan seffîr-i sûtûde-i şemâil ve rûsûl-i memdûhü'l-hazâtelleri âlicâh-ı meâlî-penâh (urûmet?) ve eyâlet-i destgâh-ı Hacı Han-ı Horasânî çerçecibaşı sol (?) azze ve sa'd haddehû vesâtatıyla münba'is olan nâme-i vedâr- alâka-i dostî üslûb-ı rakîme-i kerîme-i mevâlefet mashûbları

[103a]

mefhûmundan ve hân-i müşârun ileyh ve rûfekâsından vûkelâ-yı Devlet-i Aliyyemiz olan şifâhen takrîrlerinden yine mevâd-ı merkûmenin (?) pezîrâ-yı nizâm ve encâm olmaları matlûb ve merâm-ı zât-ı mu'allâ makâmları ma'lûm-ı hümâyûnumuz olmuşdur ber-minvâl-i meşrûh cenâb-ı mekârim nisâb-ı kâinlerinin himmet-i âlî-töhmets-i şâhî ve azîmet-i sâfî taviyyet-i diyânet-penâhîleriyle beyne't-tarafeteyn bâ'is-i tehâlûf ve tenâkuz ve mûris-i tebâ'üd ve tebâguz olan akvâl-i fâside ve ihvâ-yı kâsideyi raf' ve irha ve ümmet-i mersûme-i nebeviyyeyi bu vesîle-i asîle ile terfîh ve irâha buyurdıkları hizmet-i dîniyye ve menkıbet-i dünyeviyeleri mukâbili taraf-ı hümâyûn-ı hâlisânemizden is'âf ve kabûlü iltimâsında oldukları umûrdan hayyiz-i imkânda olup şer'an ve mülken e hâlen ve mâlen hicnet ve mahzûru melhûz ve mukarrer olmayan mevâda müsâ'ade-i seniyye-i mülûkâne mezîd-i derîğ ve mebzûl ve imkâna makrûn olan is'âf ve iltimâsları mahzâ ve makbûl iken maddeteyn-i ma'hûdeteynde vâki

[103b]

taharrî ve temessükümüz hâtır-hâh-ı şâhîlerine min gayr-ı özrin adem-i mümâşât ve mücâzâtdan neşâ'et etmeyüp belki gerden-dâde-i itâ'at ve i'tnâsı olduğumuz ahkâm-ı şerî'at-ı garrâya mübtenî idâr-ı şer'iyeden iktizâ etmişdir zirâ kevkeb-i eydâ-yı zuhûr-ı devlet-i Osmaniye'nin ibtidâ-yı tulû'undan ilâ el-ân kâffe-i umûr ve âmme-i hutûbda faysal-i bahş-ı meyân (?) olan şerî'at-i mutahhara-ı Muhammedî'ye mürâca'at ve muktezâsı üzere amel ve hareket-i Devlet-i Aliyyemizin etvârı hasene ve debdebe-i müstahsenesinden olmağın bu bâbda dahi de'âyim-i bünyân-ı din-i mübîn ve kavâim-i erkân-ı şer'-i metîn olan meşâhir-i ulemâ-yı i'lâm ve tehâdîr fuzelâ-yı kirâm hazerâtından li-eclî'l-ihhtiyât tekrâr istifsâr ve isticvâb olundukda nûr-ı hadîka-i saltanat ve nûr-ı hadîka-i ikbâl ve devletleri olup hâlâ i'timâdü'd-devle ve mu'temedü's-saltanatları rütbe-i celîlesiyle hâiz-i şeref-i esennî ve fâhir-i mefâhir-i evfâ olan Cenâb-ı meâli-

[104a]

maâb-ı mekârim-nisâb-ı kadîr mesâlih ve umûr-ı mukarrer-i menâzım-ı ahvâlî cumhûr-ı rûzaret-penâh-ı sadâkat-i destgâh-ı Mirza Nasrullah dâme mahfûfen bi'l-tâf ilâllah tarafından Şeyhü'l-İslâm ve müftiyü'l-enâmımız a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhirîn efdalü'l-fuzelâi'l-müteverr'in Mevlânâ Seyyid Mustafa edâmallahu te'âlâ fezâiluhû cânibine vârid olan mektûb ve lâ meshûbuna cevâb olmak üzere mevlânâ-yı müşârun ileyh tarafından tahrîr ve tesyîr olunan zebîre-i sıhhat ve tîrede tafsîl ve tastîr olduğu vechle maddeteyn-i merkûmeteynin derkâr olan i'zâr-ı şer'îyye-i kaviyyine binâen ber-vech-i dilhâh-ı şâhî tasdîk ve kabûllerine mesâğ-ı şer'î olduğuna ulemâ-yı müşârun ileyhimin bu def'a şîrâze-i bend-i vifâk ve ittifâk oldukları mektûb-ı merkûmun mülâhaza-i mefhûm ve mü'eddâsından ma'lûm-ı übbehet-mersûm-ı şâhîleri olur binâen aleyh bu maddelerden tenkîz ve imzâ ve takbîl ve icrâlarına ser-reşte-i imkân bulunmamıştır

[104b]

illâ bu maddeler sûret-i zâhirde nümâyân olduğu üzere mücerred bir tasdîk ve kabul lafzına tevakkuf eden umûrdan olmuş olsalar cenâb-ı hillet-nisâbları misillü bir zât-ı diyânet-simât ve (?) bî-sıfâtın hillet-i hâtır-ı safvet muzâhirlerine müsâra'at olunmayup da a'zâr-ı sâbika-i mütehakkıkanın müceddeden îrâd ve tekrârı ne vechle

ihtiyârolunur idi ve'l-hâsıl beyne'd-devleteyn terakkî ve izdiyâdı melhûz olan hays ve vâdât ve hüsn-i muhâlefet ve ittihâdın ri'âyet-i merâsimine dâir umûrda bu vakte dek bir cânibden sûret-i kusûr ve fûtûr müşâhede olunmayup bundan böyle dahi taraf-ı pâdişâhânemizden kemâl-i hulûs ve taviyyet ve nihâyet sıdk ve serîr ile cânib-i feyz-câlib-i dâverânelerine meveddet ve muhabbetden gayrı zâhir ve bâtınen bir türlü irâde ve niyetimiz olmadığı cenâb-ı âlimü's-ser ve'l-hufayâta zâhir ve bâhirdir İlâhî (?) çevniyet yahîrest hayrım dahi ancak sâlifü'z-zikr maddelerde îrâd ve beyân

[105a]

olunan a'zâr-ı şer'iyye mektûb-ı müşârun ileyhimden bi-tefâsulihâ mezcûm ve müteyakkın-i zihn-i dirâk ve mersûm sahîfe-i fehîm ve idrâkleri oldukda me'mûldür ki ind-i kirâm iltimâs-ı makbûl kaziyesin tasdîk ile vâsıtatü'l-akd silkü'l-lâl kirâm oldukları te'yîd ve tahkîk buyurular Devlet-i aliyyemizden ba'de'l-i'tizâr mevâd-ı hamse-i bi-ecma'ihâ pezîr-i yerfete-i sûret kabûl olmak iltimâsını bu vechle iâde ve tekrarları gûyâ bu keyfiyet cenâb-ı devlet-maâblarının beyne'l-mülûk bâ'is-i imtiyâz ve iftihârı ve bir taraf ez-külfet ve şermâdetleri olmak dâiyyesine mübtenî idiği süferâ-yı bîdârâları tarafından vûkelâ-yı devletimize iş'âr olunmuş mukaddemâ keşîde-i reşte-i intizâm olan fevâid-i mevâddan ta'yîn-i mîrû'l-hac maddesi sâir-düvel tervîc-i İslâmiye ve şâhân-ı silsile-i Safeviye'den birinin (?) eklîl mübâhâtı olmamağla tervîc-i mezâhib ve dîn ve tervîc-i umûm-ı müsliminde cilveger-i mücellâ-yı zuhûr olan hizmet-i müstevcibü'l-mütekayyitleri mukâbili dâd-ı sa'âdet-âyâtlarına pîrâye tâc-ı müfâharet ve ilâ mâşâ'e ihlâf-ı

[105b]

ve a'kâb-ı meâli-ittisâflarına sermâye-i fevz ü saadet ve sernâme-i menşûr-ı devlet olmağla bu dâ'iyyelerinin etem vechle pezîrâ-yı husûl olması fî nefsi'l-emr niçe mefâhîr ve menâkıba muâdil ve sûretpezîr olan maddeler bu iki maddeden melhûz olan menâfi' ve mehâsını câmi' ve şâmil olmak hasebiyle adem-i mümâşâtından şer'an ma'zûr olduğumuz maddiyetinin fîmâ ba'd teklîf-i kabûlü sahîfe-i mevâlât masûnü'l-ifâtdan setrdenizlik ferâmûşunu ve nisyân buyrulmak vâbeste-i şeyme-i insâf-ı şâhîleri olduğundan başka ez-kadîm sâlik-i şâhrâh-i şer'-i kavim ve mâil-i sülûk-ı tarîk-i müstakîm olanlar ve el-hak ehak (?) yetî'-i eserine iktifâ ile adüvve-i vesekâ-yı müstehîletü'l-inkisâm hakka temessük ve i'tisâm ve hılâf-ı şer'-i şerîf

mücânebet ihtilâf ve ihtisâm etmek zımnında mazhar-ı saadet-i dünya ve ahret olageldikleri takdîm-i mülâhaza-i avâkıb eden bünlâ-yı hamîde el-menâkıb indlerinde zâhir ve hüveydâdır hulâsa-i kelâm ve nekâve-i merâm maddeteyn-i şer‘eyn

[106a]

ma‘lumiyyetinde olan keyfiyyet-i ma‘zûriyetimiz a‘lâ ve iş‘ârı siyakında mecbûl ve maktûr oldukları şenşene-i marziyye nısf ve seciye-i behiyye-i fütüvvetleri muktezâsınca fâiz derece hüsn-i kabûl olmak me‘mûlû ile işbu nâme-i hümayûn-ı hakâyık-meşhûrumuz şeref-yâfte-i sudûr olup hüddâm-i atebe-i sipehr-unvân ve hâcegân-ı divan-ı mu‘allâ şânımızdan iftihârü’l-emâcid ve’l-a‘yân mâliye tezkirecisi Münif Mustafa Efendi dâme mecduhû ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-emâsil İstanbul mukâta‘acısı Nazif Mustafa Efendi zîde mecduhû ile gönderilmiştir inşaallahu te‘âlâ ledâ şerefi’l-vüsûl gerek nâme-i hümayûnumuz mefhûmundan ve gerek Mevlânâ-yı müşârun ileyhın mektûbu mantûkundan ve bazen dahi seffîr-i mûmâ ileyhın nüvvâb-ı hazret-i şâhiye takrîrinden zîr ve belâ-yı murâd-ı mersûm zihn-i derâk ve vakâr ve ma‘lûm-ı tab‘-i çalâk ve nûkâdları oldukda cell-i himmet ve’l-inhemet şâhâneleri ile cânibinden pezirâ-yı ibrâm ve istihkâm olan mevâid-i mevâlât ve hillet ve evâhî-i müsâfât-ı meveddet mâil-i enkâs ve inkisâ

[106b]

olmakdan sıyânet ile i‘lâm-ı ittihâd ve yegâneki devleteyn ve âsâr-ı ittifâk ve yekciheti-i hazreteyn resîde-i fark-ı fırakdeyn meşhûd-ı hâfkîn olmak hâlâtına ihtimâm buyrulmak e‘az-ı metâlib-i mülûkâne ve ikdâm mâreb-i muhlisânemizdir hemîşe tâ ki bûd-ı şehriyâr-i mihr-i münîr-i bahtgâh-ı sipehreyn-i âlemgîr tefevvur-ı ahd ü emân yâd-ı ez(?)me‘mûn-ı hudûd-ı mühr ve muhabbet şod rarhane-i masûn bâkî hemvâre-i nîralık şevket ve ikbâl-i hâkânî tâli‘ ve dırhaşân ve bedr-i âlem-efrûz-ı übbehet ve kâmurânî lâmi‘ ve nûr-efşân-bâd

[107a]-[109a] Arapça

SONUÇ

Selçuklu ve Osmanlı tarihi araştırmacıları için münşe'âtlar önemli kaynaklardan birisidir. Münşe'ât kavramı olarak Arapça bir kelime olup, kaleme alınan şeyler, nesir ve mektuplardır. Münşe'âtlar münşîler tarafından yazılmış ya da padişah ve devlet adamları tarafından bizzat yazdırılmışlardır. Münşîlik mesleği ve münşe'ât yazıcılığı çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Münşe'âtı yazan kişilere münşî, kâtip ve muharrir gibi isimler verilmiştir. Tarihte münşîlik ise seçkin bir meslek olarak yer almıştır. Bu kişiler belâgat kurallarına hâkim, birçok ilim dalında bilgisi olan ve o milletin kültürel özelliklerini iyi bilen, sanatsal özelliklere sahip yetenekli insanlardır. Münşî adı verilen bu kişiler padişah ve devlet adamlarının sevgi ve saygılarına mazhar olmuşlardır.

Osmanlı münşe'ât yazıcılığının şekillenmesinde Arap, Fars ve Selçuklu münşe'ât geleneği etkili olmuştur. Ayrıca Mısır ve Bağdat'tan Osmanlı Devleti'ne gelen münşîler de bu gelişime katkı sağlamışlardır. Bütün bunların sonucunda Osmanlı münşe'âtçılığı daha da gelişerek kendine has özellikleriyle ortaya çıkmıştır. İlk dönem Osmanlı münşe'âtları münşîlere inşâ ilminin özelliklerini öğreten eserler iken sonraki yüzyıllarda farklı amaçlar doğrultusunda yazılmaya devam etmişlerdir. Böylece bir gelenek halinde yüzyıllarca yazılagelmişlerdir. 16. yüzyıldan itibaren münşe'ât türü eserlerin sayısında artış görülmüş ve içeriği de bir hayli zenginleşmiştir. Veysi, Nergisi, Koca Ragıp Paşa münşe'âtları, kâtipler için temel kaynak olarak çok rağbet görmüştür. Bu eserler çokça ilgi gördüğü için diğer münşe'âtlardan farklı olarak nüshaları daha çoktur. Hatta birçok ilin kütüphanelerinde bile bu münşe'âtların nüshalarının varlığına rastlanmıştır. Tarihi nitelikte olup en dikkat çeken münşe'ât Feridun Bey'in çeşitli resmî mektuplarını derleyerek oluşturduğu "Münşe'âtü's-Selâtin" adlı eseridir. Bunun yanı sıra birçok münşe'âtlarda tarihi nitelikte belge ve mektuplara rastlanılmıştır.

Aynı zamanda Osmanlı edebiyat türlerinden biri olan münşe'âtlar, Osmanlı edebiyatında kullanılan sanatlı ve ağıdalı üsluptan etkilenmiştir. Dolayısıyla sanat yapmak gayesiyle yazılan münşe'âtların anlaşılması bir hayli zordur. Münşe'âtlar muhtevaları bakımından çok çeşitli belge ve inşâ suretlerini barındırırlar. Bu sebeple kendi içerisinde bir konu bütünlüğüne sahip olmadıkları görülmektedir. Çünkü

münşe'âtlarda yazıldıkları dönemle ilgili idari, diplomasi, askeri, iktisadi, sosyal, kültürel ve özel her türlü inşâ ve mektuplara rastlamak mümkündür.

Ele aldığımız münşe'âtın müellifi Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmet, Osmanlı medreselerinde yüzyıllarca okutulan önemli nahiv kitaplarına yazdığı şerhlerle tanınmış Arapça dilbilgisi âlimidir. Zeynîzâde medreselerde okutulan eserler için yardımcı kaynak olarak izah edici kitaplar yazmış ve bu eserlerini talebelerinin tahsillerini kolaylaştırmak için kaleme almıştır. Düşüncelerini ve ilmi fikirlerini açık sözlülükle dile getirmiştir. Ele aldığı her konuyu derinlemesine inceleyerek eserlerini oluşturmuştur. Dönemin devlet adamlarının saygı gösterdiği Zeynîzâde, Aydın Valisi Ragıp Paşa'nın, Rumeli Kazaskerleri olan Veliyyüddin Efendi ve Mehmet Akkirmânî'nin iltifatlarına mazhar olmuştur.

Zeynîzâde'nin tez konusu olarak seçilen münşe'ât mecmuası, inşâ yazmanın özelliklerini göstermek gayesiyle kaleme alınmış bir eser olup kâime, tezkîre, arzuhâl ve resmî mektup örneklerinin yanı sıra özel mektup türlerinden olan muhabbetnâme, tavsiyenâme, tebriknâme, senânâme gibi türleri de kapsamaktadır. Ayrıca bunların yanı sıra Osmanlı döneminde yetişmiş Veysi, Nergisi, Haveri ve Nevres Efendi gibi seçkin münşîlerin inşâ örnekleri de yer almıştır. Eserin tamamında bir konu bütünlüğü olmadığı için özel mektuplarda sevgi, özlem, tebrik vs. gibi konular yer alırken devletin merkezinde yazılan resmî yazışmalarda ise daha çok idari ve siyasi konulara yer verilmiş, siyasi ve idari kararlar muhataplarına ulaştırılmıştır. Ayrıca eserde kayıtlı dış yazışmaların geneli Osmanlı-İran ilişkilerini ve sınırlarda yaşanan hadiseleri konu edinmiştir. Osmanlı'ya tabi Kırım Hanlığı'yla yazışmalar da dikkate sayandır.

Dil ve üslup bakımından oldukça zengin olan eserdeki yazışmaların çoğunda muhatap her kimse makamına uygun elkâblar ve dualar hemen hemen hepsinde görülmektedir. Alt makamdan üst makama yazılan belge suretlerinde makam yükseldikçe daha süslü cümlelerle hitap edildiği görülmüştür. Belgelerin genelinde tarih bulunmaması, bazı belgelerin türlerinin verilmemesi ve gönderen ile gönderilene dair bilginin olmaması bu yazışmaların değerlendirilmesini zorlaştırmıştır. Eserin genelinde Türkçe kelimelerin yanı sıra bolca Arapça ve Farsça kelimelerin yüklü olduğu kısımlar kolay anlaşılabilir nitelikte değildir. Bunlardan

başka eserin kıta, beyit ve ayetler bakımından zenginliği de dikkat çekmekte, eserin edebi yönünü zenginleştirmektedir.

Netice olarak Zeynîzâde Münşe'âtı'nın transkripsiyon ve değerlendirmesi çalışmasıyla Zeynîzâde Münşe'âtı'nın ışığında Osmanlı Devleti'nin kültürel, sosyal özelliklerinin yanı sıra bürokratik özelliklerini de münşe'ât geleneği içerisinde görme imkânı bulmaktayız. Bu zengin içerikli eserin tarihi niteliğinin yanı sıra, idari, siyasi, bürokrasi, edebiyat, sosyoloji gibi birçok alana kaynak teşkil ettiğini söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

1. Ana Kaynak ve Araştırma Eserler

Bursalı Mehmet Tahir, *Osmanlı Müellifleri*, C.1, Meral Yayınları, İstanbul 1971.

DANIŞMEND, İsmail Hami, *Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.3, Türkiye Yayınevi Tarih Serisi, İstanbul 1961.

_____, *Osmanlı Tarihi Kronolojisi*, C.5, Türkiye Yayınevi Tarih Serisi, İstanbul 1971.

İSEN, Mustafa vd., *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara 2002.

İZGÖER, Ahmet Zeki, *Koca Ragıp Mehmed Paşa Tahkik ve Tevfik*, Çalış Ofset, İstanbul 2003.

KÜTÜKOĞLU, S. Mübahat, *Osmanlı Belgelerinin Dili*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 1994.

_____, *Tarih Araştırmalarında Usûl*, Kubbealtı Neşriyatı Yayınları, İstanbul 1998.

MAZIOĞLU, Hasibe, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2017.

MEMİŞ, Ekrem, *Genel Tarih*, Tablet Yayınları, Konya 1999.

TURAN, Osman, *Türkiye Selçukluları hakkında Resmi Vesikalar*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

UZUNÇARŞILI, İ.Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, C.3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

YORULMAZ, Hüseyin, *Koca Ragıp Paşa*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.

Zeynîzâde Hüseyin b. Ahmed, *El-Fevâ'idü's-Şâfiye 'Alâ İ'râbi'l-Kâfiye*, Süleymaniye Kütüphanesi Âtîf Efendi, Nr.2608.

2. Sözlükler

AYVERDİ, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Mas Matbacılık, İstanbul 2011.

DOĞAN, Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, Vadi Yayınları, Ankara 2001.

DEVELLIOĞLU, Ferid, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1997.

İbrahim Cûdi EFENDİ, *Lûgat-ı Cûdi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2006.

KANAR, Mehmet, *Farsça-Türkçe Sözlük*, Say Yayınları, İstanbul 2011.

Muallim NACİ, *Lûgat-i Nâcî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1995.

NAZİMA, Ali ve REŞAD, Faik, *Mükemmel Osmanlı Lûgatı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2002.

PAR, Arif Hikmet, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük*, Serhat Yayınları, İstanbul 1993.

Şemseddin SAMİ, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1996.

ŞÜKÛN, Ziya, *Farsça-Türkçe Lûgat*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1996.

YEĞİN, Abdullah vd., *Büyük Lûgat*, TÜRDAV Basım ve Yayınevi, İstanbul 2000.

3. Tezler

ATASAĞUN, Şerife Şule, *Konya Mevlana Müzesi İhtisas Kütüphanesi 5278 Numaralı Münşeât Mecmuası (İnceleme-Metin)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul 2013.

BİLİN, Abdullah, *Sobucalı Mehmed Efendi'nin "keşfü'l-inaye fi mesaili'-l-kifaye adlı eserinin inceleme ve tahkiki*, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2009.

ÇAKIR, Ömer, *Türk Edebiyatında Mektup*, Basılmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2005.

ÇOLAK, Orhan M., *Arşiv Belgelerinin Işığı Altında Sadrazam Hekimoğlu Ali Paşa'nın Hayatı, İcraatı ve Hayratı*, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1997.

DAŞ, Abdurrahman, *Osmanlılarda Münşeât Geleneği, Hoca Sadedin Efendi'nin Hayatı, Eserleri ve Münşeâtı*, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2003.

- GÖKÇE, Recep, *Eski Türk Edebiyatında Mektup ve Bir Mecmu'a-i Münşeat*, Basılmamış Yüksek Lisan Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri 2006.
- GÜLTEKİN, Hasan, *Türk Edebiyatında İnşâ: Tarihi Gelişim-Kuram-Sözlük ve Metin*, Basılmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2007.
- HAKSEVER, Halil İbrahim, *Eski Türk Edebiyatında Münşeatlar ve Nergisi'nin Münşeatı*, Basılmamış Doktora Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya 1995.
- KARAMAN, Hüseyin, *Lami Çelebi'nin Münşeatı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon 2001.
- KESKİNER, Osman, *Arap Edebiyatında İnşâ Sanatının Gelişmesi*, Basılmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun 1996.
- TIRAŞ, Yusuf Can, *Nâbî'nin Münşeatı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın 2014.
- YEŞİLYURT, Rıdvan, *Halil B. Ahmed El-Ferâhîdi (İlmi Hayatı, Eserleri, İlmi ve Edebi Kişiliği)*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 2015.

4. Süreli Yayınlar ve Ansiklopediler

- AFYONCU, Erhan ve AHISKALI, Recep, “Kâtip”, *DİA*, C.24, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.53-55.
- AHISKALI, Recep, “Rami Mehmed Paşa”, *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.449-451.
- AKAYA, Hüseyin, “Nevres, Abdürrezâk”, *DİA*, C.33, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.57-58.
- AKPINAR, Cemil, “Hasan Çelebi”, *DİA*, C.16, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, s.313-315.
- ALBAYRAK, Nurettin, “İzzet Ali Paşa”, *DİA*, C.23, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.556-557.

- ARSLAN, Ahmet Turan, “Zeynîzâde Hüseyin Efendi”, *DİA*, C.44, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2013, s.371-372.
- AYDINER, Mesut, “Ragıp Paşa”, *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.403-406.
- AYDINLI, Abdullah, “Ebü’d-Derda”, *DİA*, C.10, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s.310-311.
- BALGALMIŞ, Abdülkadir, “Âtîf Efendi”, *DİA*, C.4, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1991, s.59-60.
- ÇALDAK, Süleyman, “Nergisi”, *DİA*, C.32, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.560-562.
- DİKMEN, Hamit, “Seyyis Vehbi”, *DİA*, C.37, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s.74-75.
- DURMUŞ, İsmail, “İnşâ”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.334-337.
- _____, “Müberra”, *DİA*, C.31, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2006, s.432-434.
- ELMALI, Hüseyin, “İzhârü’l Esrâr”, *DİA*, C.23, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2001, s.506-507.
- GÖRGÜN, Tahsin, “İnşâ”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.339-341.
- GÜMÜŞ, Sadrettin, “Seyyid-i Şerîf Cürcânî“, *DİA*, C.8, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.134-136.
- HAKSEVER, Halil İbrahim, “Münşeât Mecmûalarında Sebeb-i Te’lîf”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, S.3, 1999, s.55-64.
- _____, “Münşeâtlarda Yer Alan Tarihi Bilgiler”, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2009, 2/I, s.24-31.
- HAZER, Dursun, “Osmanlı Medreselerinde Arapça Öğretimi ve Okutulan Ders Kitapları”, *Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, S.1, s.278-286.

- KANAR, Mehmet, “İnşâ”, *DİA*, C.22., Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.337-338.
- KILIÇ, Hulusi, “İbnü’l Hâcib”, *DİA*, C.21, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000,s.55–58.
- KILIÇ, Hulusi, “El-Kâfiye”, *DİA*, C.24, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.153-154.
- KOCA, Ferhat, “Molla Hüsrev” *DİA*, C. 30, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2005, s.252–254.
- KOÇAK, İnci, “Ahfel el-Evsat”, *DİA*, C.1, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, s.526.
- KÜÇÜKAŞCI, Mustafa S., “Katip”, *DİA*, C.25, Diyanet Vakfı yayınları, İstanbul 2002, s.49-52.
- KÜTÜKOĞLU, Bekir, “Münşeât Mecmualarının Osmanlı Diplomatîği Bakımından Ehemmiyeti”, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Araştırma Merkezi, *Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik semineri (30 Nisan-2Mayıs 1996)*, İstanbul 1998, s.169-176.
- KÜTÜKOĞLU, S. Mübahat, “ Osmanlı Diplomatîğinde Birbiri Yerine Geçen Belgeler: Arıza-Kâime, Tahrirat-Şukka” *Osmanlı-Türk Diplomatîği Semineri*, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Mayıs 1995.
- OKUMUŞ, Ömer, “Abdurrahman Câmî” , *DİA*, C.7, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.94–96.
- ÖNCÜ, Mustafa, “Sobicevî”, *DİA*, C.37, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2009, s.342.
- ÖZCAN, Tahsin, “Pirizade Mehmed Sahib Efendi”, *DİA*, C.34, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2007, s.288-290.
- ÖZCAN, Abdulkadir, “Cülûs”, *DİA* C:8, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1993, s.108-114.
- ÖZGÜDENLİ, Osman G., “İlhanlı Devrine Ait Anonim Bir Münşeât Mecmuası: Risala al-Şahabiyya”, *Belleten LXIII*, S.238, 1999, s.725-728.

TOPUZOĞLU, Tefik Rüştü, “Halil b. Ahmed” *DİA*, C.15, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1997, s.309–311.

TURAN, Şerafettin, “Kemalpaşazâde”, *DİA*, C. 25, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2002, s.238–240.

UZUN, Mustafa, “İnşâ”, *DİA*, C.22, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 2000, s.338-339.

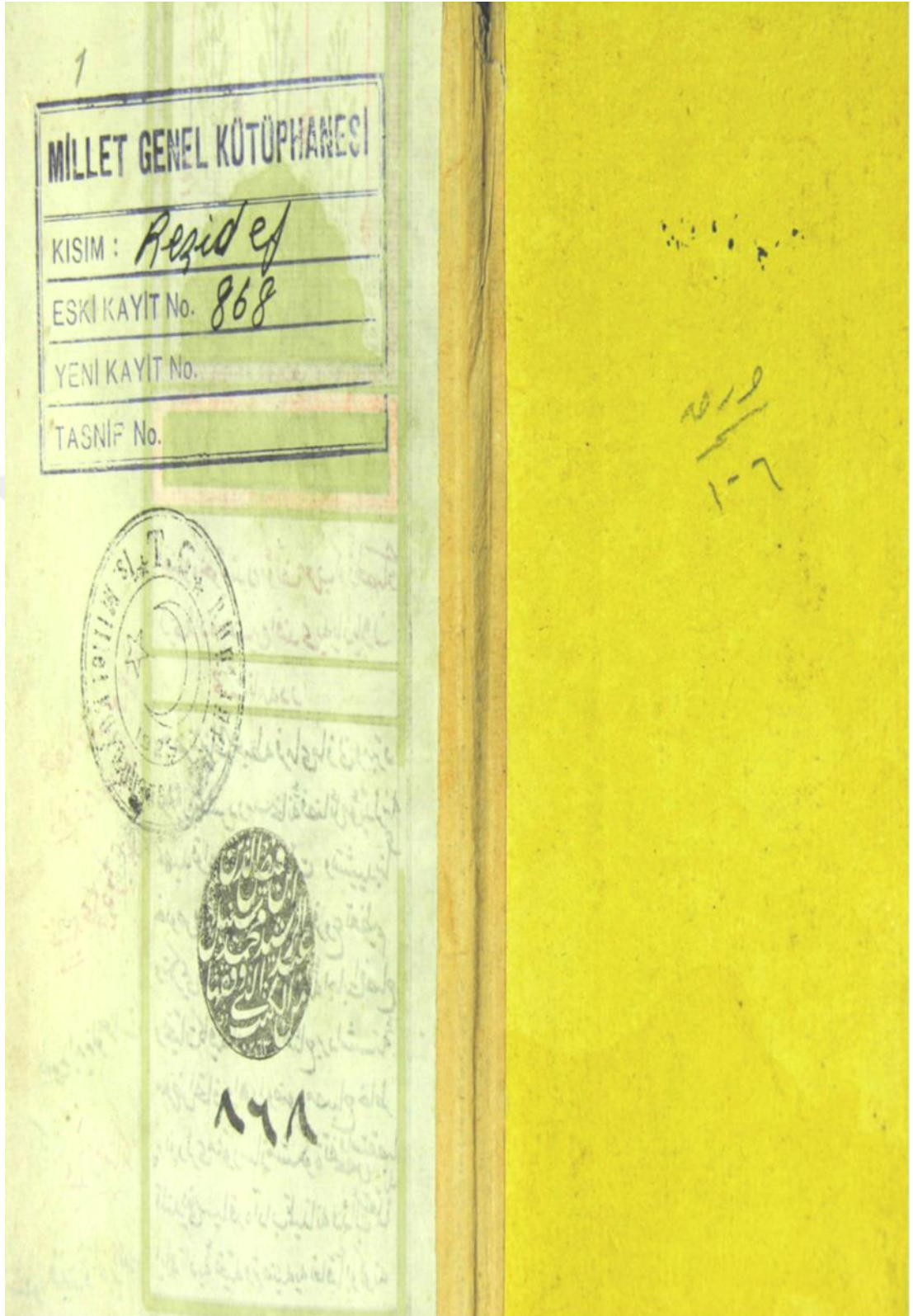
YÜKSEL, Emrullah, “Birgivi”, *DİA*, C.6, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, s.191-194.

EKLER

EK 1: ZEYNÎZÂDE MÜNŞE'ÂTI TIPKIBASIMI

فضله و خوبیوندن مؤلف معرب کون و حصار
زیخ داده حسین افندی به یازیلون

محت نام در

حضرت بزرگ غبطه فرمای مازنی و میر
اولان مجلس در سخنان فضائل مؤید نامه
تفهید قواعد خصوص حجت و تشدید بنا
خلوص و محبت بر له اصول و فروع تعظیم
و تکریم محتوی دعوات شافیه اجابت انصاح
و تحیات کافیه اصابت افتخار برداشته
معروض تحاقق و اهدا و ضوع مصباح خاطر
پرنور لری منور ساز مشکوه تفحص نه
قلند بی سیاقه آداب تلمیذانه و دانست
ایله تادیبه تحبیه و ترضیه به تعاقباً بگوونه

خطه جدید
خلافه دو تنای
نشد حکام
ضمیمه ایندو معارضه
تلمیذ از شاگرد
مشکوه قدس قیام بر کمال

انتهای

افکار خاصه در من اخلص اول نور که بد
قلیله ده از درون منشوق علم و کمال
نور دیانت واقعه لری اولدیغوزن ناشی
شیراز تدریس الفت بریده مقراض فرقت
اولادین بروجازیه حالت شوق و غرام
یومایفومامتری و تخیل مجلس فضیله تالیله
اولوب حمد الله تعالی معارض حسن توجه که یازیلون
اجزای رباعی ترکیب وجود مرصع غلظت در صبح
و سلام و حرکات زبان ثناء الود و مزمار مدحت
و تحبیه تکریم محصور و ملازم اکبر سجده روضه
تلمیذ نواز لری اوزره مقدم و مؤخر فرستاده
بیور بلون ذبیره بدیع المعانی و رقیقه عظیم
برجین فرم رهنده شرف افزای ورود
و منقش اولدیغی دعوات خبریه اجابت ایات
و لازمه حقوق و محبت مراعات باغ افشاح
نامعدود اولوب افکار حمیده کرجیه افکار
وزیر و عشق و بکار قلند در شوره مصون
حرز ایمان ربه متعال و ناشر انوار علم و کمال
اولندن خالی اولیده لطف فضائل اطر افتریه

نور دریا الموعود
نیق ارز دور
اعراب انوار معارضه
مدرست او سکر مستانی
حبیب حوی و عادن معارضه
تبعه جلال معارضه
عشقی و بکار نسب و روز

فرد ستر معاشه

اولون فرد الخذاب واشوا و منطقه منطق
لسان و نطق و بطق و بیدان بیرون اولوب
دناکار نزدیکی النقا و سائر بحال علیاده
لفظی تقدیری یعنی صور و معنی اعراب و
و تحکیم و نیست جمله مقال و مثال جزئی قضیه
لزومیه لزوم و اتصال و تنوع و انفصال و لایق
محاط علم قضیه بکرم و بولد و بوند بویله
دخی پروانه شع جمع تحکیم مشکو مصابیح
نضال اولون مبارک خاطر لایع النور مع
موقور لایع منسی و اجور بویلیوب عقاب
درس و افاده و سائر اوقات فیض اساده مخلص
افتاده کرم حصه یاد عواخریه و سودمند
نور جهان قلبیه لری بویلیوب استعد عادر

منسی و مجبور و بدش

نور سندی

تاکه معارجیه دست قدر تعمیر مخزن خراب
آباد امکانده اظهار صنایع ستار پسند المیه
تعبیه فرمای قصر مسدس اساس عالم اسپنج
اولون وجود مسعود و زان محمود کرجا دیوار
عناصر ایله رونق شکن سرای شمن بنای فردوس

جبهه کبریا و کسب معاشه

اولون

برین اولق دعوتی تقدیر عیله معروض و عیله
غنا سکار اگرچه و اعیلرینه نسبت کداری
حد حد شناسید و لیلک مالوفی و لایق لطف
هر دم ظهور و کرم موقور لایع استعد عادر
یار که کون جمعه کونی مخطوبه و لکشم آفتاب
کناره سجاد و نیکون آسمانه وضع شانیه پیشا
یعنی بانوی مطر الیسوی سر پرده خوارزم
کرد و نه چمن پای کرد و نایله جانب حمله
نمروز دن طرف سواد مغرب زمین سو ف
مطایای غم ایوب حد و قمر و شام درت
ساعت قاله نصب خیمه مطا ستون سکون
ابتدایی و قنکره ظلمات آباد کاشانه فقیر آفر
ماننده ماه چارده شب رشتن چاه خشتب
بیور و کرم باینده لطف و کرم افندم سلطان

عروس و کام معاشه
بانوی خانواد معاشه
کرد و نه غریبه بی قوجی
حجابه عروس و امیر با اولاد حاشه

حرف نرنگدر

وله

مشاطه چایکدست خیال رسیده مدار ایله
ابروان مصرع اشعاره رنگ و تاب و بر و کجه
منظومه خاطر فریب سامان غزل مستزاد

معنای اقبال اولی دعوتیله عربیة بخلصید
 عنایتلو سجدار شهریار کردون اقد افند برک
 قلم و اثره دولتمنده خوش نشین سیه
 خیمه قرار و آسوده کالیف روزگار اولون
 بند کانه الحاق یعنی شکای زندان سیکسید
 رهایب ذی ملک صفالترینه تعلق انتساب
 داعیه سیه بهار بر نیجه بیت یال و سالت
 همتیله بهارستان جاه و جلوه اولون بزم
 بفرایسند ارم مثالترینه عرض و تشدید
 آیانها شکسته شاخ امید قبول نامه
 ربیع عنایتیله بار اولون چشمه زلال
 مکرم اولان چشم دقیقه شناسلری
 جویبار بین السطورینه افاضه ماء الحیا
 مطالعه ایند که کلستان اعتبارده بن
 همیله نونهان تازه مضمون اولغه شاه
 کورلدی یو خسته تند باد دیمه ناکامی
 اقتضا سیه خشکیده خار دیواره همسر
 طبله اشارت و دل آرزومند مفسر
 بشارت ییور مکرر دخواستدر

وله

مادام فرما فرمای اقلیم چهارم دیوانخا
 چارستون دارالحکم قدر دن عنوان بند
 طغرای غرای صدر اولون منشور لازم
 الامتثال حکمت اشتمال ایله کاه تختگاه
 خاورده مربع نشین چار بالش استقلال
 وجاه جانب باختر و سوار شایسته کیش اقبال
 و سایه انداز اجلول و له دولتمند عنایتلو
 عطا قتلون قدم سلطانم حضرت نیرنگ منصب
 جلیل القدر نشان ورد و لیک مضافات نوحی
 سعور و ضمیمه قلم و مطالب و مقصود ایله
 مؤید و فرمان غر اطره آگاه و حتمت نشان
 شریف عالیشان تأیید و تأیید ایله موشح
 و مجد اولوب ارکان اربعه دولت وجود
 سر پرده حریم عمر عزیز لیرنگ نیکم باسد
 و مستوفیان خمسة ولایت بودر که خواص
 کارکنان بای تخت شهود در دفتر خانه شعلا
 کاشانه حیثی نیرنگ دامن بیمان فرمانبر
 و خدمتگذار اولی دعوتی بارگاه پادشاه

وله

علی الدوام و آستان شهنشاسلو طین
 غلام چنانچه عرض و باقی جاه و حشمت
 استدعاسی بر نامه مقدمه فرض قلمی میخند
 سده سدره سای خدیوانه و عتبه فلک
 کوبکه دستورانه لرینه عرض حال داعی
 بیرالیدر که بوبال و پر شکسته بن نخل
 ناکامی که تنگنای بیضه کم عدم در بر کشا
 گلشن وجود و آشیان کیم غزار شهوب
 اولدیم کوندن کاه پنجه فشار عقاب کمر شکا
 روز کار ایله سر اسیمه اوخته فتر اضطرا
 و کاه سینه کار صیاد طالع ناساز کاه ایله
 بال ریخته بادیه انکسار دل ز قید زلف
 در چاه زخندان شد اسیر شد رها انجا
 ز دام افتاد اینجا در قفس حالی تمام حسب
 حالم اولغه بر نیچه کون سایه ها و ای نخل
 دوئلنده هنوز بچیده بال لاله ارام
 و دانه چین خرمن مرام و دار الضیافه نازلیه
 فائز مراتب رواتب اولدیم نصیب سخنده
 هنوز هضم مرغان معانی اعتنا و احسان

متعاقب

متعاقب الور و در یله هنوز فارغ البال
 خوش گذار اوقات زندگانی ایکن مستزاد
 منظومه دیوان شوکت و مفاد سطور دام
 المنشور دولت یعنی دیباجه دولتشاه کاکا
 و شیرازه مجموعه جمال اولان وجود مسعود
 و زات محسود لرینک بر متغای ۴ همچو بوم
 بران کل محلی شدم اندر سخن میل دیدن هر
 دارد در سخن بیند مرا بین مصرعین کوچه
 دار الخلو فون مثال بیت مشکل مال کاره
 کیر صدر الصیغه دور مصرع برجسته
 اساعدم رابطة مصرع رسالیه علم افراز
 سمت اجور اولدیم اگر چه ذات عالیشان
 کوره ۴ منعم بکوه و دشت و بیابان غریب
 نیست هر جا که رفت خیمه زد و بارگاه خست
 و تیره سیاه بر مضمون دلنشینه تازه بر لباس
 دیگر الباسی بخود بر شاه باز بلند پرواز
 جای دیگره آشیان زده هوای تبدل هوایله
 لاله دیگره ترتیب برک و سازما و آسی
 فاما بونده محنت زده نسبت ۴ مطلب

ما از اسیری صحبت بسیار بود بیروت رفت
 و اما اندک هم تنهار در نفس صبح و طبع شام غریب
 و سعتی که جهان تنگ از آن سینه بر اضطراب
 خنجر زهر آید فراق ایل چاکان و صحنه سر پای
 چشم بی تاب تراکم داغ اهرام نمونه نمائیم
 حکایت سدید دل به کشتی سپند انش سرکش
 در در و کف جان ناخوش نازده اشک کرم
 سرد ۴ بحد بر نشانی از روزگار که لذت
 نمی یابم از لطف یار علی الخصوص زمان دولت
 استقلال زنده رونق شکن نظام پروین اول
 منقول امور تعدد هر من مزاجان بی شعور
 ایل مورنگی رش بریشان و مشوش و کار
 فرمایان سر کار هر برینک بد استیلا
 قلم جاود از فن بر مار منقش و لغله ۴ هر نعمت
 و نوال که حد کمال یافت داند زمانه قیمت او
 چون زوال یافت افتاب جهان تاب ذات
 مستطاب برینک برج اخره میل به مهره مندان
 نعمت عقل و شعور اولنله ارادت افتاب
 قیامت آتش در جناب نسق بخش کارخانه

حدوث

حدوث قدم و آفریننده ماده وجود و عدد
 وجود مسعود کرد و بی نژاد ذات محمود بر کرد
 نهادر این ماکان زینت بخش مسند فرمانروایی
 و فرمانفرمای قلمرو کامرانی ایلیم آمیز
صورت مکتوب صدر عالی بجانب عجم
 آنها اولنله که عهد قدیم دن بورفته کنگه
 ملوک ستوده سلوک بیننده رعایتی واجب
 اولان رسم و راه مستحسنه معیار دولت
 ابد مدت ضبطنده اولان ممالک حد و دینی
 تجاوز و علم افراز عدوان اوله ورق همدانه
 ورود کرد نصیره طرزه تحریر ایلدیکر مکتوب
 مباهات اسلوبیکر و اصل و بالجه فحوائی
 نخوت احتوا سنده وقوف و شعور حاصل اولوب
 خلاصه مضموننده ابتدا اخر اسانندن حرکت
 و اصفهان ایلد بعض حال خالیله ضبط ایلدیکر
 قوت باروی مکتب و اقتداره نسبت ایلدیکر
 بسط مقدمات مفاخرت ایلدیکر نصیره کویا
 بو حرکت نامعقول کزی دولت ابدی الاستمرار
 ضبط ایلدیکر ممالک استرادی رجاسیله

جانب شاه مغلوب دستگاهدن بعث اولنان
 ایچیلردن هنوز خبر و اثر ظهور ایتدی بکنه
 و بعضی حالات جزئیة و قوعنه اسناد ایدوب
 اگر طرف دولت علیه دن استعدا کنه
 مساعده اولنور ایسه مصالحه و الاعسا
 نصرت مائضر و شام و تاتار هر بر انتقام ایله
 طرح مکلفه اید جگر کی ایضاح و سیا لارمه
 و کلوی دولت اولون طور اید به معایر میدان
 لایق و کافه خیل جولان ایلمش سر تحریر کنه
 تلجیا و تصریح قضیه اولنان معانی فحوت
 مبانیدن استدلال اولندی فی اوزره دعوی
 خود فروشانه به قصدی و علی الخصوص
 ایچیلر کن استانه دولت آشیانه به ورود
 اثنا سنده کین مکر و خفادن بقعه ظمهور ایله
 بعضی حال غصب اختلاصنه اطاله دست
 نقصد ایلمکر عامه عقلا و روزگار ایجا ایله بکندن
 بشقه و رای پرده مشیت الهیه ده مستور
 اولان مستقبلات امور کن کند و دلو اهر
 اوزره ظهور اید چکن جزم ایلمکر اصحا عقل

ادانته

و دانسته مدار استغراب اولمشدر ایچیلر اوتدن
 برو عادت الهیه جا اولدی فی اوزره بو مثللو
 خود پسندانه اوضاع ناهوار خصوصاً شیوه
 فحوت و اغترار ایچ غیرت رب صمد و متج خذلان
 اید و لیکن کی سیمو عکر اولمش و لسه بو گونه
 کلمات نامعقوله دن نفسان ایمان مستغفر
 عن البیان اید شاهان پیشیندن بود دولت
 سرمد بقایا ایله ادعای مقاومت اید نلر
 هتکام مقابله ده کور و سینه بدل جمنجوب
 کین کریره درکار اولد فکر اکر معلوم دکل ایسه
 رجال عجمدن سؤال ایسه کور تحصیل
 اید رویکر جنابکر اول مر فخر اساندن
 حرکتی افغان طائفه سنن تفوق حال لروالی
 هذه الساعة اینه فوق و مکتبکر اید افکار
 اولان خوارزم عسکر نیک بالجهله کیت و کفیتی
 معلوم و اشکار و اکثر اربع موثوقه ده بسط
 و تفصیل اولندی فی اوزره سلطان محمد خوارزم
 عساکر پیشمار خوارزمه اعینا و اغترار ایله علی
 وجه الاستیصال زوال واضحا اول کین حاله

گرفتار اولدنی مضبوط حافظه اربابصیرت
 و اعتبار اولوب الحاصل سر احوال و خیالات
 حرکات و افعال کزن مکتوم و مجهول برشی
 قالمشدر که حتی تعریف ذات اتمک تکلفاته
 گرفتار اوله سر غائله افغانی بر طرف ایلدکن
 صکره دربار عظمت مداره الجلیعت اولندنی
 سرحد محافظه نظر قدرندن اعلا و صلوح ذ
 البینه مأموریتی افهام اولندقه جانب سلم
 و مصافات ترجیح و تفکله ایام آسایشده
 سرحد لر نه اولان محافظه جیلر ایلدکن
 و محاربه و مقاتله تدارکنده تا فی التوابع
 و رودی ایلد و وضوح مدعا که توقف اوزره
 ایکن هنوز ایچیکر سده دولتمداره رومال
 ایلزدن مقدم اداب مرعیه قدیمه بخلاف حرکت
 ایلد حدود دولت علیه فی تجاوز ایلدیکر
 استماع اولندقه اکر کند و کمر اسم دولتمدار
 اکاه دکلسته ده بهر حال معینده کاروانان
 عجمدن قواعد دولتمدار خیر دملر اولوق کرد
 دیوبو مثلونه بی ادبانه حرکت و نوعی عقل

دوربین

دوربین تجویز ایلد مکه و طرفه تفسیر
 طفر رهبره مسارعت اولنما مشقه و قناده
 عالیجاه رضا قلیخان در دولتدار ایلدنی
 کلوب ناعنه سامیه شاهی مکتوب بود بمشغول
 تسلیم و مطلب و مدعا کزی عرض و تفسیر ایلدکه
 فی الحقیقه مقدمه ما هجوم ناکاهیکر افغانیان
 دولت صفویه بر هر زده اختلال اولوب حدود
 اجانبه اغیار و قربی ایلد حدود قناده و آشوب
 دغدغه سیروما اولسه جانب ایران توحید
 نگاه اتفاق متصور اولدنی جمله ذلک معلوم
 اما چونکه مشیت بی علت الهیه ایلد در السلطنت
 اصفهان و ارشاد عینه عود و رجوع ایلد و
 نور سیده هدیه سلطنت اولان طمس
 حضرت تکرانا و اجداد کرسد سلوک ایلد
 قدیمی تجدید و اساس الفت و استیلا سنی
 ایلد مراد ایلد مطلب و التماس کرباب
 عالم ماب شمشاه عظیم دستکاهه عرض
 و نیاز اولندقه عواطف علیه شفقت مملکت
 منصه ظهورده جلوه کرا اولوب کند و لره

اولون بعض محکم احسان و انعام بیور ملز
تجدید اساس صلح و صلح و صلح عادت
مائلوفه و زره طرفینک مخصرک تمسکات
مهوره اخذ و اعطاء ایوب بودند اقدام فکره
کوند لمشید لکن بواسطه و وقوع بیولون
حرکات عمرم بود موجب تشبیه فرم و احتیاط
اولفله عون و عنایت حضرت ذی الجلاله
اعتماد و اتکال ایله شبو ماه هجوم الحرام لکن
سکرخی کوفی صحرای اسکندره نصب و نشان
اوقات معلوم و واقعه خسروانی به کال بدیده عز
و اقبال و نهایت کوبه بهت و اجول ایله
تشریف هایون بیور لمشد اگر ایچیلر یکن
و ساطتله عقد و نشان مصالحه فی قیمت
بیلوب قبول تنفیذ ایدر ایسه نه کوزل و الو
بوندن صکره دخی کویوه کیر عتو و استکبار
اولور ایسه کز و فکره حاضر اوله میزان شاد
تعالی عنایت حق و نصرت فیاض مطلق ایله
برکتور فر عسکر جراد مور شمار عد و شکار
ایله اقلیم ایرانی خراب و سکانی همجال بود

اغراب

و غراب ایده رک عون و عنایت سبحی و لطف
و کرم ربانی برله ساحه اصفهان نفس پذیر
سم شمد غازیان منصور و لوق فضل الیدین
منتوقع و مسئوله لکن شهباز هاجیر و از تحریک
جناحین ایلد کدن صکره شکارن الدیقه
هوس لاند ایلان محال و شمشیر جهانگیر بر کره
مسلول و لد قد نصکره اظهار خاصه ید ندره
زخم اورا و لدیقه در تمام اولق مسلط و احتمال
اولفله قبل حصول لاسف حرب و صلح لکن احد
طرفینی ترجیح ایله حادث اولون غوائی بر طرف

ایلماری مطلوب بدر

صورت قائمه عن جانب مصر

بنم سعادتلو مکملو مروتلور اقلو قرقرش
اعروا کرم سلطانم حضرت کرم سابقا سپاه
اغاسی غزلو مصطفی اغاشلور کرم مباشرتیه
بوندن اقدام فرستاده بیور یولون خطوط
هایون شوکت مقرون خداوند کار اول امده
دیوان مصرده جمله مواجهه لرنده قرأت اولند
نوعیله معامله مشاهده اولند یعنی و سالف

خطوط هایدون با تفر و نلر محتو اولد لیر
مواده اول اثناده نه کونه جواب ویرد کیری
مقدمه خزینه کا تیز قوللریله معروض خاکپا
اولیای اتعی قلنان اورا فده بتفاصیلها تحریر
و جلد سی هیئت ملفوفه لریله طرف سعادت لریله
تبلیغ و تسلیم اولنسی تنبیه و تاکید اولنقله
مفاهیمی معلوم سعادت مرسوم کرمیانه لری
اولشدر اولوقتدن بر و تسفید اوامرهایدون
و تنظیم امور مطلوبه دولت ابد مقرونی مستلزم
اوله حق هر کاده تشیر باروی اقام و شد عضد
وقت و اهتمام اولنقله ترک خواب آرام اولنقلشکر
بعد کل الجهد خصوصیات مرقومه جلد نلر
بالافتاق نتیجه کلام لریله درجه لرده قرائت
وسال بعض امور عاجزانه مرقوم متعدد ده
درج و تسطیر و مواد مطلوبه نلر جواب لری
متضمن عثمان بک ماده سنده واقع اولن
جرایم و ذلالت لریله قرین عفو و صفح ملوکانه
اولق رجاستی حاوی مصر لوطرفدن دخی
مخضر تحریر اجماله سی قیو جیلر لوبکاشتر مصطفی

اغ

اغاق قوللریله ارسال و تسبیر و نیه تحریر مرقومه
بالجم هم صوب الای مروت ماو الرینه تسلیم اتحق
خصوصی توصیه و تنبیه اولنقله بنده سبحانه
وصو لریله محضر مرقوم و تحریرات مخلص اخص
مرسوم لریله هر کسیت قرین ذهن دقیقه لریله
اولنقله ضمه محالریله ارادت و محتو اولد لیر
مراد حسن بر بیه مشفقانه لریله تفریم و اقام
ذات سعادت ایا لریله مرکوز و مودوع اولن
ماده مروت جلیله لریله احاله اولنقلشدر
جناب عطف و نصیب و الاجاه لریله بوسدا
کسر لریله مرعی و محفوظ اولان ماده خیر
و محاربت سالی اشباع ایله پذیرای خلل و نقصان
میر امور عاجزانه مرقومه توصیه و تذکر تکلفاتی
اختیار دخی امری معنا اولنقله بوانه در واقع
اولان امور مرقومه جلوه کر محالی ظهیر اولان
زلزل اقدام و اهتمام لریله کاکان بحاری امور لریله
جار اولق مجزوم خالصانه مرقوم اگرچه بولشتر
قیو کخذ مر علی اغاق لریله حقه سنوچ ابدن
واقع که ظهیر بر مقدار مخلص لریله بحضور

اخذ سعاد تو سلطانم حضرت تیرینک سدا مو
 بولنسی امور عاجزانه مرده قیو کتخدا سب عانتده
 احتیاجدن مخلصین مستغنی تمکله هر وجه
 متسکیم حق سبحانه و تعالی حصرتکهر اولرند
 توفیقان علیه سن قرین حال و ناییدات
 صمدانه سن رهین ماکر ایدوب هر حالده
 و دستگیر کروله امین کرین مقدم او کرین
 بود دفعه ارسال اولشان تحریرات مخلصانه مرز
 حاکم اولر کرین وادان حصول کتخدا سدا تیرینک
 حسن تربیه و عانتلر ندره محاج اولغله
 خصوصاً مرقومه ده دخی صرف هم بی همتا
 بواندن واقع اولان حسن اهتمام و مروتلرین
 تذلیم و تکمیل مروتلر متناهی سیمایه قائم خلصت
 علامه تحریر و فرستاده نادری سعاد تمصیر کر
 قلنشد ان شاء الله تعالی لدی شرف الوصول
 بوجه محرر سابقا و لاحقاً واقع اولان مروت
 حصولی جناب مروت نصرت تیرینک همتا
 موقوف اولغله بویابره دخی کافی الاول بقای
 اولام مروت مروت خاصه مامول و متینار

جواب

۶۶
 جواب او عن جانب کتخدا بلک با تسوید
 بنم دولتمو سعاد تو مکر متلو عطفه قتلونند
 سلطانم حضرت تیرک بود دفعه قیو جیلر بلوکبا شلر
 مصطفی اعاقولر بله ارسال سوریلان تحریر
 علیه کر و بالخصوص جانب سده خیر اندیشنه
 اولان قائمه سنینه مکرست منصوب صلی
 و مصلحتی عرض حضرت لری وار و اصل مضامین
 تحریرات سامیده لرینه و مقامیم عرض بحضرت
 بالجه اطارع و فی النفع شامل اولشد و حاجاب
 الوبال اصفانه لرینه اولان محاسن توفیق
 اولمای الهی و کمال صدق و اخلاص بندگی مقتضا
 مغرور و ساسامیده لری رسیده خیر اسعاف
 و تمسک علیه لرینک تشییع و ختامیه اولر
 قولکر وقت اسیرده صوبه الای دستورانه
 شرعکشی غود و انصراف اولو حالو فی نجبه
 اشغال و هر حالده افتاب اعتبار کر اوج سپهر
 اقباله رخشان اولو کیفیاتی انصای اعمال
 اولغله طبق تحریرات علیه کر اوزره اقتضا
 ایدن او امر شریفه اصدار و موی الهم قولر بله

ارسال اولی و تمسند طرف واضح الشرف اصفا
 اولان جبل المتین خلوص در بندم مقتضای
 امور دستور الله برین رؤیت ثناء و خلوص کسرت
 مستوجب سرور بهجت و غنیمت مکتسبات
 مشیر الله که باخواه بی اشتباه لریه مستقیم
 انواع ابتهاج و فرحت و لوب و باجماع مسئولیت
 علیه لریه ساحت حصوله جلوه کرا و مستند
 بند کیده جناب و نعل لریه مراد عالم بدین زنا
 مطلوب بر اولی فی ضمیر لهما بدیر اصفا لریه
 ظاهر و هویدا و نقد ناشی توصیه و سپارنده
 آورده زبان خار اولان تاکیدات محظوظ اینده
 احلاص کار لریه حائز درجه جود و مستند
 و اغراض حفظ سنه مبنی اولی فی قائم علیه
 نوازش حال که مستند مستفاد اولی علیه دعا
 بقای عمر و اقبال که تکرار اولی فی اشعار قائم

اخلاص علامه تحریر

صورت قائم

بود دفعه خزیه کاتب و مهربان شکر قول لریه
 ارسال سور اولان تحریر سنه سعادت اشمال

و تخصیص

و تخصیص بند بمر لریه اولان یکی قطعه قائم
 علیه بلاغت مالک رسیده راحه وصول اولان
 مضامین مکارم رهین و مفاهیم سعادت قربی
 بالجماعه صحیفه ارای طلوع و یقین و لشکر
 بر قطعه قائم التفات علامه لریه جابند کیه
 اولان توجهات اصفا و حسن اعتقاد مشیر الله
 بالغ درجه اعجاز و لغله ما فوی منصور در کلام
 بعض اسباب و مسائل ایله ترقی و تزیید دعوا و لریه
 دیو اطهار تلطفات و نوازش ضمیمه امور
 توصیه و سپارش برورش حق سبحانه و تعالی
 امور علیه لریه توفیقات الهیه سنه مقرون
 و کوه نایاب کان امکان اولان ذات مکارم
 درج و قایم سنه محفوظ و مصون الیه مین
 جناب و ولایت اصفا لریه تلطفا و تکرما
 حق عاجزانه مدد حسن توجه مشیر الله لریه
 رسیده رتبه اعجاز اولی فی کبی هر هر حصول
 بکران اخلاص عنان اهتمام عاجزانه ساجده
 افضل لغایه امکانه جلوه ساز اولی تازیانه
 شوق و تخریص ایله شتابان اولی فی نهانیه

حرکت بطریق و طریقی بنابر حاصلی تحصیل
 کبی بمقتدر همان جناب رب العزت ذات معالی
 منقبتلین الی یوم القيام اریک پیرای اقبال
 وسعاد و بندۀ خالص الطوبیلتین دخی نزد عباد
 مشکور الحمد لله الیه مرقومان قوللینک از
 کردن اما تشری فلان معروضات و تشریفات
 بعون الله تعالی فاضله قریب مساعده و حصول ان
 شاد الله تعالی ویرا تمام شود و مودۀ الیه مرقومان
 قوللینک جانب سخی لثانی شریک در هر دو عود
 و تقوی اوله جعفر مخلص و مامول و لغله اعظم
 ضمتۀ قائمۀ اخلاص و علو و سطیر و خاکی و نظریه
 بود لغله شریع عزیمت بدن ادملر علی قوللینک
 مرقوم پایگاه و دو تفسیر کفر کفر شد ان شاء الله
 قریب عالم کفر مرقوم اند قریب مرقومان
 الیدین محصلی و زبر عطف و سیر عدم النظر
 دو تلو سعاد و نور انجب محمد یا شاد حضرت تفر
 طرف دولت غلیظه علی طریق الیدین سبیل رسا
 بیورد قریبۀ جانب تخذی صمد اعظمی بحر
 بیورد قریب کتب بلوغت مصحوب بلید

سعاد تلو

سعاد تلو مکر تلو مرقوم و تلو قریب تلو
 واکرم سلطان غای جلیل الشان حضرت تفر
 نادئ سعاد شاد الیه مزید عز و اکرام
 و مدید توقیر و احترام الیه شیدۀ دعوا صافی
 محبت قریب غا و نظومه تسلیمات و اقبال مودت
 اتحاف و اهدا و مراسم استنباط طبع عالمی علی وجه
 التکریم و تکریم واد اولی و تکریم ضمیمه لریب
 نمایندۀ مخلص میرا لریب که بنم حضرت تفر
 بودا محبوب و تلو عنایت و النعم صاحب دولت
 و کثیر لروقت اندر حضرت تفر کتب جرج خاص
 و بندۀ کرم شریکۀ باهر الاختصاص لریب
 نهال عالم ابدار تفر و فی النعمان لریب حارر لریب
 نشو و نما و فائز شرف مراتب اسناد لغله هر چند
 بود بارده تدارک و تحصیل متعسر الیه دخی
 ما الیدین کله لا یرک کله مؤدسی و زره ایفا
 مراسم عیودیت ضمتن و چند اسب خوش خرام
 تدارک و تقدیمی و طیفه وقت عاجزانه اید لریب
 ذات عطفیات و فی النعمان لریب زبردان
 سعادت قریب لریب شایان اسب سبک جولان

ندار که بر وجه بدسترس ممکن اولد بفرستد
 بو خصوصه ضروری واقع اولان تقصیر
 عفو سورلق امید بده عفو و مایه کما
 ملو له مصدقچه بود فعه مربوط طویل اقد
 اولان اسبابک اصل موجود لرندن اولم
 جانب صردن مخصوصا منتخبات اولان برر
 مهر و بوجانده دخی بعد کما چیدند ارکن
 اولان بر موجب دفع ارج رأس اسب ترکانیک
 هزار شرم ایله تقدیمه اجتناب اولمغله هر
 شایان رکوب دخی تقوی کل ایسه دخی بروقت
 فیض و نشاط لرند حضور عالی لرینه عرض ایله
 مربوط اصطبل قبول بوردن فقه تحریک شفاه
 همت و مروت بوردن بفرستد ماعد اجناب
 مروت نصاب و ارجاه لرینه دخی بر موجب
 دفع مخصوصا ارسال اولتان یکی رأس سبک
 قرین حسن قبول بوردن سیله عرض خلوت
 اولشدن شاء الله تعالی لای الوصول بوند
 بویه دخی جانب دیاجان لرین خاطر انور لرند
 اخرج بوردن همواره مفاوضه سامیه

اعماله

اعماله یاد و دلشاد بوردن بفرستد اعظم طالب
 حال صانع زور

جانب حضرت صدر اعظمین و زری طری
 قائم صورتیدر

بنم عزتو سعادتو قرنداشم حضرت تری
 ممالک محروسه المسالک حاقانیه اولان
 فقرای رعیت و اهالی ولایت و دایع خالق
 البرایا مخلوق مبدع الارض و السماء اولد فقه
 بناء مرزعه حواله لرینه جویبار عدل و داد
 پادشاهی دائم جریان اولم ایله کشتزار فیض
 وزند کاشیک بذر ای نشو و نما اولوب غرضیت
 خاطر کما و ائمه اوصیف مظالم و تعدیاتدن حفظ
 وقایت و تقوی لازمه عهد و معذلت جهانیا
 ناشی اشبور اینه حسنه نک ایفاسی بفرستد
 عدالت سعادت و تقویت ابرامی طرف فائز
 الشرف خسر و اندن یا لایق و الویه ممالک
 محروسه ناظم امور اولان و زری عظام
 نصفت اسماک عهده دیانت و عفت لرینه
 حواله و تفویض اولمغله بوردن موقوفه

سگان ملک حقیرنده من کل الوجوه لول
 عدل و دادان ابراسنه رعایت و کاف نظام
 و تعدیاندن کند و لری حمایت و صیانت حاکم
 و زرای عظام حضرتان را جبهه ز منتلری
 اولی لازم کد یک آشکارا و اگر شرح شریفه
 و رضای غیر اقتضای خسروانیه مغایر
 و منافق نفرای رعیتیه ظلم و تعدی و لنور
 ایسه مشارالیه هم دینوی و اخروی مسئول
 و معانت و تلقی اقتضای الیه یکی بیدار و لوب
 و او تدرن برورشد و رویت و صفایت
 الیه موصوف اولان و زرای عظام و سائر
 حکام کرام مراتب مزبوره فی اہم و درک الیه
 لازمه عدل و دادی دایه صرف تاب و توان
 الیه کمرچمتدن مشارالینان اولد قلری
 معلوم سعادت لک اولمقله جناب کردن دخی
 ملحوظ اولان اکاهی و کیاست مقتضای
 او زره سالک طریقه انیقہ حقانیت رعایا
 بروری اولد جملہ اگرچه ما مولد را بحق
 کریم حضرت خلوت پناهی دایما تحصیل

انوف

و توف احوال عالمه ما لبو تقریب الیه و لول
 و حکام حق و جلی روشن و حرکت لری
 وزیر دستان و لولیات کچونکی و ضعف
 اطوار و ملوکانه حاصل و شامل اولمقله
 جناب کفر فندن اهلای ملک و فقر رعیتیه
 خلوت ملحوظ تعدی و تجاوز حالات غیر مرتضیه
 تجویز و تسویغ اولدیغی و اصل سمع الیون
 اولمقله حق شیرانه لرندن آثار آتش آفتاب
 پادشاهی جنر ظهور و بروزه قرب و لشکر
 جانب شیرانه لرینه اولان حسن ظن و اعتقاد
 بناء حق کرده ایراد مقدمان حسن شهادت
 الیه توجہات سینه خسروانیه طرف کده کا
 فی الاول صرف و اماله سنه بدل اہتم الیقله
 فیما بعد خلوت رضای الیون جہان داری
 مظالم و تعدیانک مقدار زره وقوعه صواب
 کوسر لیبو حمایت و صیانت اهلای ملک
 طرف اقتدار الیقله شرطیلہ بود فعه عواطف
 علیہ ملوکانه دن سیواس الی جناب
 سعادت لرینه ابقا و مقرر قلوب لکن بودند

صکره طریقه عدل و انصافه معاصر کلک
 ظهور و اصل سمع هایون جهانانی اولی
 لازم کلور ایسه حسن شهادت طالتک کارکر
 اولیوب طرف هایون تاجداریدن مسئول
 و معاتب اوله جعفری اشتباه اولغله جان
 مشیرانه لرنیه اولان علاوه قردون و لا
 مغرورنک مقتضای اولان امارات نصیح
 و پند اظهار و ابراز سیاقنده خاصه فائده
 مودت علاوه مخیر فرستاده نادر سعادت
 مصیر گرفتند در ان شاء الله تعالی لدی
 الوصول کیفیت مرسوم صحیفه ذهن تابنا
 گرا و لند زانکرده اولان کاهی و رویت
 مقتضای اوزره بوندن بویه جناب
 سعادت ملک رعیت بروری و حقانیت
 کسریده اظهار حرکات مستحسنه بر کمال
 اعتنا و وقت و سکان ملک و مظان و لا
 آسوده نشین ظل ظلیل حمایت و صیانت
 و غنوده پسر آسایش و راحت اینکله
 مشیرانه لرنیه و لا بوجیهات سینه خسرو

اولی

بوماقوما ترقی پذیر و لسنه بذل مکت
 و فرد واحد طرفندن تقرای رعیتیه ظلم
 و تقدی و لغو غنی تجوزدن مباحدن بیور

ما مولدر

جانب حضرت صدر اعظمیدن و درای
اطراف کوندر یلان محبت نام صورتند
 بنم غرتلو سعادتلو فرزنداشی حضرتلری
 مقتضای حکمت خفیه صید الیه الیه
 هر عسک آخری بر بستر عظمی موجب هر
 تارکی تعبیک انجامی بر انکشاف مدید
 و راحتی مستحجب اوله کلیدی مانند روز
 روشن ظاهر و هوید اولوب و خصوصاً
 حلول فصل بهارده انرجه بشریه صرت
 اخلاط سبیلله بعضاً حد اعتدالین
 مغرور و بعد مددکاری غنایت سبحانیه
 الیه درجه اعتدال مائل و منعطف اوله
 کلیدی مجرایان موردن اولی و حبیب
 فصل بهارده مایه حیات عالمیان و باعث
 زندگانی ادمیان اولان شوکتلو کر امتلو

مه با تلو قدر تلو و فی نعمت باد شاه ایام و شهر با
 سپهر احتشام افند و حضرت تلو تلو مبارک
 مزاج لطافت سیم ها تلو تلو تلو مقدمه تلو تلو
 جاودانی و تلو ورزه اگر چه بر مقدار اخراج
 عارض اولوب انجی الله الحمد و المنة چند روز
 سرورند شفا بخشای و حکیم مطلق ایله کلزار
 هیئت بهار طبع های تلو تلو روی اقبال ملوکانه
 مشغول قرین انواع طراوت و بهجت و وجود مکام
 نمود تاجدار یبری بازوی بخت عالی و خسروانی
 کی رهین صنایع اقتدار و قوت و ثقله عارضه
 انحراف کلیات ایام و مبارک ذات مواهب ایات
 ملوکانه تلو و لکن در زیاده بهجتیاب اولدیفی
 اجل در خاصه و عامه بندگان صدق و شفا تلو
 مالک جناب یاره و ظفر باب مسرات بی اندازه
 اولوب امور منظم دولت علیه کرم مدار معذرت
 آثار اصلیتی ورزه دائر و خطوب منتسقه
 سلطنت سینه کرم شیر نصف سیم تلو تلو
 سایر او شدر محمد تم محمد الهان جناب نظام
 بخشای کائنات جل شانہ حضرت تلو و تبر سپهر

سلطنت

سلطنت و اول های اوج خلوت حضرت تلو
 الی الابد زیور انزای برج صحت و اقبال و سائر
 کسرتار یک شک و احوال اید و بانوار ذات
 ملوکانه لری ایله چشم عالمی کمال روشنی به
 مقرون و ظل ظلیل خلوت پناه هیملرند
 بندگان اخلاص نشانترین نهایت راحت
 و سایشه موهون ایله آمین شبنو بشارت
 عظیمه تلو فرمان فرمایان مالک محروسه
 خاقانیه به اعوان و انظار امور جاریه و لایات
 مجاری اصلیه سنده جریانی متلو و نجه نوین
 باری و تخصیص خیر خواهان سلطنت سینه
 سرور بالمرین ایجاب ایله هر امری بر وفق
 مطلوب تنظیمی چون حسن قیام لرینه مؤدی
 اولدیفه بناء ذات ستوده صفا تلو تلو
 تبشیر حال مسرت شمسال سیاقنده قائم مؤدیت
 علوم تحریر و فستاده نادی سعاد نصیر لری
 اقلند در ان شاء الله تعالی لدی الوصول
 حقیقت بشارت معادن منقبت رسوم
 صحیفه ذهن تابناک لری اولدیده مفوض

عهد مشران کز اولان کافه امور ان مطلوب
 هماون بهاند کز اولدی اوزره سوریه و یمن
 مازم بروره و مساعی مشکوره ایرارینه بد
 جل شت بیور ملری مأمول و ممتاز در

موده محضی و زبر جلیل الشان یکی علی
پاشا حضرت نردن کتخای حضرت صدر
اعظمی تبریک نام در با تسوید بسم افندی

سعادتلو مکر متلو مزید بود توفیقنداش
 اعز و اکرم سلطانم اغای جلیل الشا حضرت نردن
 نازکی میدانی سعادت اشتما لدرینه توفیر
 توفیر و توفیر توفیر الیه جواهر دعوت صافیان
 مودت او کوه تسلیمات و اقیان محبت برا
 اتحاد و اهدا و مراسم پریش خاطر سعادت مظاہر
 بر و جهری مرغی و مودی قلندری سیافنده
 نموده مخلصانه و لدر که بنم سلطانم حضرت نردن
 بر مقتضای دبستکی و اسخه توفیر محامد
 سینه لرله ضیارسان زمان ایکن ستاره
 ذات سعد علامت لری برج پیشینده تقویر
 یعنی غزو اقبال الیه مکرر اصدرا علی کتخا الفو

دیده

رتبه و الاسیله تسعید و تبجیل بیورد قلندر
 سامعه زبیر بخلصی و لغله باعث الشراح
 وافی لرلوب نقش مبارک یاد نکاشته صحیفه
 نورد قلندری ایراد نمونده مخصوص تبریکانه
 محبت مفاد تحریر و فرستاده ناری سعادت
 مصیر کتخا نردن شاه الله تعالی لدری شرف
 الوصول بوندن بوبله دخی جانب خلوص کار
 خاطر شریف و سعید لرندن اماحه و تبعید
 بیور لوب باعث لرزونی لدر و اولان رتبه
 دلکش لرله یاد و اسعاد سور لوق مأمول
 و ملتد ربا فی هیئت سعادت و اقبال بابر العباد

سینه واهی مرحومک

بوسه جای اصحاب جاه و جل و اولان ناری
 بهشت یاد لرینه کتر آمده الفاظ رکک
 نادر برابر مکتوب الیه صدع و بر لدر یکی تقدیم
 وظایف عمود سیده مقتضای داعیه اهل
 اولیوب بلکه بروقت صفا بخشنده مکس و
 طنین دغرائش نیاز لیه کور و بر ملکد
 قاجاش لیدی یوخه نور روز دلفروز شتاب

زهر بر کوهش کنگه بی سابقه خدمت
 معنای اوله کدی که مکارم جلیل الشان
 احسان فرموده نسیان اولوب بندگان
 درگاه منبع الجناب ایله میانم مزده کی آثار
 صحیفه طراز حقوق محکوم قلم اثر عشق
 اولوق نه احسان اول استان قلم سادین بچه
 نیچه افتاب امانی سطوع نمائید ز جهان
 جناب رب العزت چهره سای نیاز که وجود
 شریفین مدتی ایام مسند نشین عافیت
 دولت ایدوب جیل المتین عز و اقبال کزی

بی اندازه ممتد ایلله امین

سید و همی افندی

اباعن خیر خواه دین و دنیا
 غنوار کافه فقر اولون لطیف چوق سلطان
 عرض اولونور که حمد الله تعالی ذات عمری
 الهدی مسند نشین صدارت اولون
 آثار عدل و انصاف قلم و خطه رومه
 بروجه شامل اولشد که ارباب عز و دولت
 دکل بلکه اطفال زیر دستان رعیت سکان

نهر

سهر و سالان بلکه اطفال دبستان هر کون
 انواع منافع معد لئله رطب اللسان
 اولوب کون کون نوادر عدل و انصاف
 نقلی ایلله دعا لایدر لر فی الحقیقه منبع
 احکام اولان دریای عدل و انصاف لر
 پیرایه نظافت ایلله مصفی و یحیی اطرافه
 منشعب اولان جدول انهار دخی کدورت
 ظلم و غلبه فتنه مبر اولور الحاصل سلطان
 حقیقه مشاهد ایلدیم توجه قلوب دعا
 پیدر پی مدته العرکته حقیقه نه کور نشین
 اشد تشدد بر کوشه تا زبانه تار سی ایلله
 کوشمال اولوب دلیکیر اولون گروه بی انصاف

دخی مدد و شاکر ده بی اختیار انجی **مصلح**
 الفصل ما شهدت به الیعداء ان شاء الله
 العزیز بود دولت اهل برور مسخی نواز و نوز
 وارد که خاصه چراغ کوشه فراغ بیوز
 تحدید نعمت ایلله مغنم اوله یز بومعنی
 بادیه صفای بخش احسان دین اولون
 قطرات نایب زدن اولغین نمائنده صراحت

استان امیر الامر و اقباله اهدا بد و باول
 باید خیل تقرب کسب اتمکله جزیره عدم
 ابادده واقع نالودیه مقاطعه سیمانتی برجه
 الزام کند و به توصیه اولتوب ضبطه کیدز
 جرسیده تنگه سیتی عبور چون کشتی نشین
 حیرت اولد قده **مصرع** تاملار قدیمی نل ورا
 قوریدرم غم بویجه ضرر و بار سفینه سن سنک
 بلایه راست کوروب شکست ایدکد نصیحه
 فرعون و اغرق اولق مرتبه سته وار ویدر
 دوزخ فرمانده مقام و منوی اقرارگاه
 و ماواسن مشاهده ایدر ایکن شکسته نلک
 وجودی تلطم امواج قضا و قدر انداخته
 ساحل کدر قیلوب حال و ستاری دزدی
 و عیاری و معاونت قلاشی و طراری ایلر
 ثمره پیاز و سیر و ندرک های نان و پیر
 قیده اولق حال پر معلول السب و اولفقد
 دیو جان خبیثنه سدر مق اولنجوشی بسیر
 پیداسی تناسیله بعضی باب دولی تصدیق
 اتمکله تصدی ایدوب جهره عبوسنه بکرز

۱۰۰ نفر

بر وقت تنگ و تارده بوقمره کلوب بجا
 اصحاب باخوان واحسانه وصوله بهانه و نل
 اچون برورق تحریر ایلده دیونی تقریب خیل
 تصدیق اتمکین بوحیفه لطیفه اثر ایلده
 احوالندن خبر ویرلدی محصل کلام **الفقر**
سواد الوجه فی الدارین فحواسیجه فظهر
 و صحرای معنای الکذاب لیس من امتی ده
 سرگردان و حایر در بدر و در واریغی پر لره
 بسط حصیر پاره نقلت ایدوب سرکد ستمد
 دیو بیت جهان دیده بسیار کوید دروغ
 دو کجاست بیک کچه دروغ زنی و زره پنج
 اکاذیب و باطل حکایت اتمی مقرر در
 لله تعالی جنبش مرنوری سوبلیتو سنک
 پاره عطای فی الجمله ایلده دندان طمع
 و دسته چوب احسان مایله جهره ارزونی
 انکار و پست اتمک مروت بیوره لر بو
 موجب مندر باقی نه دیمک لازم مضمون
 و رقدن استنباط اولیمه
جنت مکان راغب باشا مرقوم ایدینه

و در دلی خلافت ده رقه و البسی زیر
 مصطفی پاشا رحوم تحریر و ارسال
 بیوردی قلم صورتی در بابت خود
 بنم دو تلو سعاد تلو مکر تلو قند
 اعظم سلطانم حضرت لکر جناب مکرم
 نصایر بلبله مدت و افرو در برو صاد قانه
 و بی تکلفانه میانده مرغی و منفقد اولان
 مرا حجب و ولول و امر صدق و صفا فیما
 بین انباء الزمان معنی و حقیقیدن معرا
 سانه جمل فظی مراد اولان نخاب و تواد
 قیسلندن اولیوب مانند هرمان و مصیص
 البنیان هبوب تند باد دوری و صدمات
 توابع امجوری ایلله متزلزل لار کان اولق
 احتمالنندن مصون و بلکه تخیل مطاول
 نفاق و شقاق اخلافتندن محفوظ و مانور
 صوری و معنوی متین و مستحکم بوالفت
 و مصداقتندن اولغله اقتضا کردش چرخ
 و ایجاب تقبیلان روزگار ایلله و نوع بولون
 دوری صورتی و تباعد ضروری حسیله بنا

زنان

نسبت طرقتندن ملحوظ و محمل اولان رسم
 نسیان و فراموشی بنیزده منسی فراموش
 و انما ذکر و فکر مذکر و فکر لیلله زانو از انود
 بر دوش اولغله پیدر پی مکاتبات در اسلام
 متلو بعضی مر اسم ظاهر بر اعاننده قصور
 ضروری دخی واقع اولش ایسه دوری
 منزل جباب اتحاد مانور داشتیم از هم خبر
 در هر کجا بودیم با امور اسنجه دوری نری
 و مکان پردۀ جباب دل و جان اولد یغنه
 بناء هر حالده و هر محله و هر زمان و هر
 مکان ده استخبار پیام صحت و سلامت
 و استقامت نفحه روح جیشای دلخوشی
 و عافیتلندن تسویع افعال و فراغ و تخلیه
 شام و دعاغ اولتق دکل و التکلیف محر و نا
 و افرا اولوز کران مقرون با نفاس
 کا هیجه عالم ضام و خیالده شهود مر اولون
 شاهد خوش اندام سرور و ملاقاتده و هر با
 و هر دیارده انیس جلیستمر اولون کابوس
 کر انسانیۀ اگر ایلله کاس مر المذاق غومر

معاطانه ذکر و شاکر واسطه العفد
جواهر انقاس و غل مانه تسلیت
و استیناسم اولق ملتزم عهد اخلاص
و در بنده دمت اختصا صیر ایکن بومقدار
ایله دخی اکتفا مشرب اهل وفاده موافق
مذهب و فتوا و الما مغله **و لا همت بشریب**
الماء من عطش الارایت خیا الامتک فی
الکأس فیفای قائم الارجای اندوه و الهم
دلیل سرچشمه باند کانی و لایان حفر
حجته پای همت تفسیده لب هاجره
خیرتید اول بهنای بی پاینده سرگردان
و شدت جگر سوز سیموم همومند
الغش کرمان ایکن مافه دورادورد
سیراب تخیلی و لدیغم کاس دهاق برآفده
دخی مشاهد خیا للریله ریان و اب و تاب
تصور لرله تر زبان و رطبیا للسان یدیکم
مشول ذائقه عرفانتری و لمق کرکدر
شکایت الهم هجر و فراق و حکایت استحکام
اسباب موافقت و وفاق حوصله اوراق

دورنگ

دورنگ لیل و نهاده کجاش بند بر او مال
ان شاء الله الرحمن بر تقرب و تقرب الله
و قوعی انتظارنده اولد یغیر هنکام ملوقاته
تاخیر ایدم **رجعنا الی ما نحن فیه** مسوع
شیرانه ترا اولد یغی اوزره درر سنه مدته
کرفتار سر نیچه تهر و تسلطی اولد یغیر فاجره
قاهره لسان دینانک شیوه دیکد از شیر
کریه سندن بعد التناو التي بیک بلوا الیخا
ورها میسر کل کدی **تقرقدن ام ربانی**
بیر شوهره نک قهری غزم روم الله لم
دیر راق عواطف علیه خیر وانه در غنا
واحدان بیوریلون ایدین محصل المغنک مقدر
حکومتی اولان یلده کور حصاره شهرت
الاولونک دردخی کونی و صولت مقرر اولد
حق علمد رکه جمله امور عاجزانه مه تقدیم
ایله مجرد پرسش خاطر عاطر لر بر مشفر
و بوجانبلره و رود و وصولت کجبر بر قطعه
خلوصنامه ترقم و لنوب مخصوص بر بنده
عرض و تسیری نصیم و لنشیکن بحکم الله

تعالیٰ بدهد مرقوم به دخول در الان بو
 اقطارده وقوع بولان شدت ستا و کثرت
 اعطای باب حسن تجربه نیک اخبار لرینه
 کوره قریب الهده مثل مسوق الوارده
 اولیٰ افعاله بویفیت غریبه نیک تختند البتہ
 برحمت خفیه در کار در فامانہ یوزدن
 زونانہ صورتہ هوید اولور فکرنده
 ایکن محض شیخ کریمہ دلتوانہ لرندن
 ناشی فرستاده بیوریلون نیقہ د لکشا
 ورقیمہ عمرانہ لرین نعم غیر مرقبه مثلاً
 نور باصرہ سرور و تخلیه حید جورانده
 دو شکلہ دل از نشاط نام لطف چو کردگان
 صد بار خوانده و در کار سر گرفته است
 صد بار زبلا و مغز و مقناستہ امرارده
 حسرت و انتظار و اداریہ حرقہ اعتنا اعتنا
 اثناستندہ ذکر اولنان حالت عجیبہ
 ملحوظ دقہ حکمت مجرد الفضل المبتدع
 مفادی اوزرہ جناب دولترنیک هر
 جلہ یہ تقدملری مثلاً بو خصوص صد دخی

تقدم

تقدم منقبتي احرازه مبني نكرة خفيه
 اولدغي تحقيق و يقان و انفعاله نكرما و
 تفضله و خبر و انہا بيورد فكري ادي هم مرسل
 و رفاده قطرات مطاردن افزون اجماع عد
 ايله اثبات مدعا بيورد بيلر جناب خدای کبر
 هر امور لر نیک توفيق و تائيد بنه مظهر و هر
 حالده معزز و محترم و مکرم و موقر ايليه مايز
 مخلص لر نیک فی الاصل کتابت انشا و ايدستند
 اعتنايه شایان مایه رسامانمز یوغیک في
 الزوايا اخبار یا مقوله سندن اولق اوزرہ
 بندکان مخيلہ نیک گوشہ و بوجاغنده بولنان
 بضاعت و جات کسمر دخی سنین چندیندن
 برو ساحة راحت و ار امره نزول ابدن خم
 حوادث و الامم معروف و علی الدوام مرور
 و عبور اوزرہ اولان هرزه اينای سبيل
 اقداره موقوف و انفعاله شاهد طار و س خرام
 شوق و غرائز صورت و زینت و بیره جک
 قماش سبست باق رفیعہ بی انسجام هر چند
 الوان استعارانندن سارده و نقوش و شجاعت

ازاده لباس تقوی زینده بر لباجه
 کیم با ایسه دخی لباس کینه قدر مردی
 نمی سازد اگر جوهر شناسی نفع را عریا
 تماشا کن چو حسن لا یسنی تماشا ایله کم
 قدری لباس قبا سندن اغراض چشم نقا
 بیور سر شمع روی دست نیاز خالص

المقود لریدر

صورت قائم را عجب با سنا بجانب دفتر
 بهجت افندی با تسوید مشا را لیه شیر
 ینکاری قلم بلاغت نکاری دل فریب
 ولطائف اعتدال قدر اکار یسنی بادی
 النظر اعتماد قریب اولون

سعادتلو مکملو سورتلو قنداش عزیم
 سلطام حضرت لرینک نقش کلنجی نهال
 خیابانزار دولت و رشک نیره الماس کلشن
 عز و رفعت اولان امضای دلار اوز کس
 خاتم اعجاز غار کهوره زبور سر لوحه ذوق
 و اقبال و پیرایه نبات سعاد و اجال و ابلق
 دعوائی بعد الود انتهای خالص الولا لری

بودر

بودر که بود دفعه اثر خاتم بلاغت و تمایز
 مجتبی اولان قائم معجز او و مطلقه بشارت
 فرما لرینک بلا امید و امل نعمت غیر تر قبه
 متبایه سنده وصول و ورودی عاشق
 مهوره مرده وصلت و بیمار مایوسه افاد
 عاقبت مرسته لرند افزون باعث انجبار دل
 مکسور و مورت انبساط خاطر محزون غزل اولد
 غیر یسین چندیندن بر و حشر نکش
 نیل اعتنائی اولد یفر مخاطبات دلفریبانه
 و محاورات نازکانه لرندن کتساب اولندان
 لذات روحانیه و کیفیات وحدانیه حق
 بودر که انضمام حسن همت بیه مرهون کس

تاخیر سیوریون مبلغ حقیر و درون دکل
 مخلص لرین بلک مالک کجینه فارون المش
 قدر مغنم و سرور و ممنون بتشد همیشه
 موجب سرفرازی عالیمان اولان دلتوار
 مخلصان ایله مشار و عمار اولقدن خالی
 اولیه لرچونکه از قدیم میان مرده سبور
 و سلوک بر از مدندن برو نسایج عنایک

نسیان ایله مستور اولون الوب لطایف
 مطایباتی مفتاح خاتم شکل کشالریله
 فتح و کشاده جناب سعادتکرم تحریک بنان
 همت بیور مشرقضا ایتدی که مخلصلری
 دخی زدوست **یک اشارت وزما یسیر**
 نفیوی دله لیتایه بوبایدن دخول وینه
 بوبایدن تفویل زمینده کیمت سلسلت
 اندام قلمه بر مقدار رخای عنان وایمای
 جولان لیده یم خلاصه تشییب بودر که
 سعادت لوکنده ابدی فرزند شمر حضر تلریله
 جناب مکرمت نصایبری حقیرنده مجردا
 دلفکاران روزگار دن اکاهی و خبر دار
 ایچون رتبه والای وزارتیه ارتقاری
 دعا مزدن اظهار نوع رنجش واضطرار
 ایله طرور سعادتلرندن استحواله محتار
 اولدیفتر اشراپ بیور لیش لکم اوتوردن
 بروسلون و موروث اسلا فکرا اولون طر
 عوام فریب دن نکول و انحراف وادی برتبه
 میل وادی حقیقت و انصاف بیور تلور

مخلصلر دن

مخلصلر دن ایدین سنجاعی مالکانه
 معجله سی اولوق اوزده ترتیب و مطالبه
 بیور یرون سبلقک فی الحقیقه و فی نفس
 الهمراد اسنده سلوب القدره و عویم الکینه
 اولدیمزدن بشقه مدت کما بیت و یاسمزد
 اسلاف کر املریله همت کت اعمال و تدبیر
 و بعضی مواده مرکب کلفت ترتیب و
 تحریر اولدیفتر لطایف الحیل تحصیل کیمت
 امثال ایله خابیده زمین جمعی قریب اولد
 عظیم اوعلی سلیمان پاشا فزون زاده فلان
 شللو مخلصلر دن دوستا ویزایلیک سلفلر
 مستبعد اولدیفنی صورتده سلطامن دن
 استبعاد و لغز و ایدین سنجاعک مالکانه
 کیفیتن دن عبارت ایدوکن و بوضورت
 توجیهیدن غرض و مقصودنه اولدیفن
 بو حقیره کورد فم وادراک ایلیز اعتقاد
 اولوق استغراب کریبان درنده خنده فرما
 ایله استغراب اولغز می مقدما بو خصوص
 تفصیلنی حاوی و مقدمات و مسلمات دن

مرتب بر اهین حقه بی محتوی جناب
 سعاد تلرینه بشقه بر قائم حق تحریر میشدم
 لکن لطافت و نازکی مزاج لرینک عدم تحملی
 ملاحظه سی رهن ارسال و تسبیر لطفله
 سعاد تلرینک خدایک فرزند اشتر حضرت لرینک
 قائم لرندن علی وجه الاستطراد چند
 کلمه لطیف المفاد ایله کنفا اولمشیدی
 بومقدار ایله طرفرزن استخوان و اعصاب
 اولد قلمر تکرره غالباً موقوف محفظه
 ایتدی بکرم قائم منظور سعاد تکر اولوق لازم
 کلید ظاهر ادعوی قصاصه تشبیه در
 مع هذا طرف کردن استخوان و استرخا
 مقدمه سی بزم حق صرح لرینک اولوب و مخلص لر
 لاعن اختیار مجبور اولدی بزم سرقت استغنا
 مقتضا استیحه ارضا فر دخی سهل و جهله
 صورتها اولیه جفی ملحوظه بناء کار بان
 سرای امنیه مرما لامال امتعه مال خوبیا
 ایکن سوسه زبردستانه ایله سوسر شته
 امیدی دخی دست سخت کیر تخمین لر دن خوا

و ناخواه

و ناخواه اختلاس و اعتصاب و دیباجه
 پرز لان اما لرینک هفتش سراب سوز مو
 وضع سابق لرینه علاوه و لاحق اولغله
 برقات دخی مخلص لرین ارضا و اعدا له خیار
 بجا رتاب اولمش اولور بنم سلطانه بوقعیر
 غرض و مقصود جناب لرینه اظهار و بخشش
 و عتاب و لیوب بر مقداری بیان واقع
 و حقیقت ایسه دخی غما لطیفه دن
 عبارت در انجی لذت مخاطبات خیالیه دن
 عنان شبید بر قلمی اختیار دن ربوده اتمک
 بین الرجا بجزای کا و در هر وفا اولان
 و نیاز زمیننده رهای عفو بکرم تقدیمه
 بر مقدار جولان آغاز اولمش در بیت الله
 بود در حکایت در از تر کفتم چنانکه حرف
 عصا کفتم موسی اندر طور هوامسند
 اقبال و کامرانیده مستدام و حصول هر کوه
 امانی و آما لرینه بکام اوله لر
 صورت قائم راغب باشا بجانب کندی
 صدر عالی عبدالعزیز

بنم سعادت تو مکرمتو مروتو را فتنو
 فرنداش اغزو اگر کم سلطانم اغای جلیل
 الشان حضرت تری همواره کلشن آمان ما
 فی البالدی بادی عنایت پروردکاری
 ایله سرسبز و زیان و خیایا سرار مقصود
 نواد خلوص اعتبار کر رشحه باری سبحان
 اقبال ایله طریقیاب و خرامان اولموق عوا
 تقدیمیه معروض ثناء و بجزیریدر که
 جناب مروت نصیب والا جاهلینیه بدت
 چندیندن برو میاننده تازه بسنه اولان
 علاقه قوی اخلص و محادنت مقتضای
 او زره طریقیابی کلشن اقبال و سلیقه
 تفریح نواد و تزلزل در جات و اجلا لدر دیر
 مسرت درون و لوا اعتبار کر اولمقدن نائی
 بوندن اقدم رتبه والای کتخدای صدارت
 عظمی ذاتیم همالریله کتساب شرف اوفی
 ایله کده کردون کردانک طبق خاطر خواه
 مخلصی او زره دورانی بواعث بیداری
 بحث و اقبالدن عدا اولند یفندن ماعدا

رتبه

28
 رتبه سامیه مروت و ذات مروت سمانلریله
 تشریف ایلدی کی هینکاده حق مخلصانه مروت
 مشاهده اولنن معامله دلتوازان و امور
 عاجزان مروتده طور سبب ظهور اولان
 مساعده کرمیانه رتبه سامیه مروتده
 انفضا لدرندن برو تکرار منصب عالمیله
 بکام اولمکر دعوتیه اشتغال و اقدامه
 ذریعه اهتمام اولمقدن ناشی اولمقدن
 برو تقدیل دعای صمیمیه مزک اویره محراب
 اجابت اولمسنده دیده کاشی انتظار ایکن
 لله الحمد و الثنه بود فوه حق لرنده افتاب
 عالمیاب عنایت اولمای لغمی شعله ریز اولوب
 مکرر رتبه مروتده ارتقا بسور دقلری خبر
 مسرت بخشاسی قبول کتخد ازینده لدر فتندن
 خاصه تحریر و تشبیر و انفعاله بوبشار مورت
 المسرت مجرد تاثیران دعوات محال صبت
 آیاتمزدن عدا و ثنوب هر طرفدن قوافل و حب
 و سرور ساحه درونی نمونه غای کاشانه
 سورتیشد در جناب حق و فیاض مطلق حضرت مکر

تکرر رتبه ساعیه لرین مفروضین و سحر
تزیان یام و اقبال لرین ملازم دوام و سحر
رضای عین اقتضای اولیای نفعی به موافق
خدمات علیه به مظهر و ذات عالیترین ند
السنة یام اوله حق امور خبر به به مصدر
ایلیه امین بانی الامین جناب مرتن
نصاب لرین امور عاجزانه مرده نوبه به علم
ر سوم همت و غیرت بیورد فکر و فکر و فکر
مشهود با صرة یقین و اولفقدن تا بویابده
بسط مباحث و مسائل تطویل بلوطا مل
قبیلندن معدود ایدو کی مرسوم صحیفه
یقین و لدیفنه بنا عکیت خاتم سنست
او و ایدر ده رضای عنان اولیوب مجر و غیر
ر سوم تبریک و تمثیه کر ختمند فائده اذله
علوم تحریر و فساد بادی سعاد نصیر
قلندران شاء الله تعالی لدی شرق الوهم
فیما بعد دخی واقع اولان امور مرده کافی الی
همت صمیمه لری بسدول اخبار ساره عانت
لرلیه تبشیط افوار مخالفت موصول بیور

نما

نما و ماولدر

حکیم باشی زاده علی پاشا مرحومک تبریز
محافظه لغی خلوتنده نادر شاهه ارسال
ایلد کیری قائمه نکه صور تیدر با تسوید
مرحوم راعب محمد پاشا
مادامکه آفریننده کارخانه مکتب علمت لغی
و متا آله شیراز دوزی اخزای نظام بیور
و تار بند و راق مجموع مصالح انام ایچون بر بند
سعادتمند بختدارک خزانة قابلیت و استیفاء
جوهر استعداد عز و جاه ایداع و ترتیب
در رابط امیاب و مستجاب مقتضای حیل
وقت رهونده حکم معلق تشبیه و مشبیه بقا
ایله حور و جماین اسایشگاه مستند ان و حور
جهازین پناه زیر دستان ایلیه اولم سعاد
و اجلول کامکاری و سپهر دولست و اقبال اختیار
اختر تابنده برج اعتبار کوهر زیننده درج افتخار
سر بر آری تختگاه خردی سر فنجشای بهیم و کام
کسری در بجای سر بلندی غره غرای جمین
ارجمند خیر الخلفا و رنک نشینان کسر و جم

نعم البدل سریر اریان ملک عجم به بازوی
 جلالت و کامرانی بنیاد نهاده است و کشور
 سنائی زینده ساز از یک سلطنت و داور
 علم افراز عرصه فرمان رانی خطه ماوراء
 نشین مسند داری و الانشان سریر مملکت
 ارای عالم حضرت سامی زینت کردن بسطت
 قسط معالی صفت سپهر نعت شیرین
 سیرت عطار دسیرت و الامقام سرباغت
 رونق نری در هم دگاه شاه و الهجاه معلا
 دستگاه سلطنت پناه لزلالت تیرادت
 دولته شارق و من مشارق لغز و الاقبال
 و کوعب رفعت لامعه من مطالع المجد و
 الهجول حضرت نریک اسنای مدارج مجد
 و کال کامکاری و ارقای معارج عز و الهجول
 سعادت و بختاری اولان ماوی نفیر متسع
 انقطاع خلوار تقا و مقنای خطیر مرتفع نرو
 اسم و اعتبار که هواره مورد انواع مساعی
 و ماث و مصدرا صنای بشائر و مفاخر و لوق
 اربعه مستجاب ظاهره التأثير و انبیه سلطان

باهرة

باهرة التوفیر اسی موكول عهد تحض
 و ایتها و سپرده ذلت استكانت و ایتها
 قلند نفی مراعات مراسم عز و الهجول یله ایتها
 و انبا و حقیقت مال حال ضعیف نیر افتاب شاهی
 و خاطر خطیر هر تنویر حجاب اهرینه بو و خیره
 عرض و انما اولنود که راز دان حقایق ارادت
 و اسرار شناس و یاقوت حکمت عملیه اولان
 عقول باریک بین و نبیره بصیرت این غنیمت
 ظاهر و هوید او شویب ریب و خفادن میراد
 بر کنزیدکان بخی نوع انسان و مدار انظام کامر
 عالم و عالیان اولان بالانشینان اسره
 عدل و داد و خداوندان سائید نصف
 اقتصاد مطارحه مودت و ودا و معارفه
 تحایب و اتحاد که سر مایه صلوح احوان
 و واسطه امن و امان امصار و بلاد اولون
 خصوصاً اقباق عالمتان دولت قاهره متول
 جهان افروز عظمت باهرة نور با صره شو
 و شهر یاری عمره ناصیه سلطنت و جهاندا
 مظهریات انی جاعلک للناس اماما رافع

باهرة

رايات و كملت الله هي العلياء هفت ميدان
 كارزار صاحب قراني و اسكندر روزگار
 كشور ستاني خداوند كار صاحب تاج و
 ديهيم فرمان مرماي هفت اقليم همد فوايم
 شرع بين احمدی دعایم دين بين محمدی
 مالك الامانه العظمی الافاق وارث الخلق
 الكبر اعلی الاطواق مستخدم اعظم الملوك
 و السلطين مستعد افخم الاقبال الخوا
 ناصر الحق و لدوله و الدين غياث الاسا
 و المسلمين و اضع قوانين العدل و الاقتصا
 صل الحمد و علی مفارق العباد مؤمنين
 الدوله المؤيده مسدد ارکان السلطنه
 المؤيده كاسر عنان الكفره و المشرقين قاهر
 اصناف الرقيقه و المحدثين كهف المشرقين
 ملازم الحافقين سلطان البرين و البحرین
 خادم الحرمين الشريفين باسط بساط امن
 و الامان ناصب نصاب العدل و الاحسان
 المؤيد بتأييد الله العزيز المستعان السمان فر
 و شوكت آفتاب سلطنت تو مان فتح و نصر

فرمان

فرمان ماء و طين پادشاه هفت کشور
 شهر ياد بحر و بر مالك ملك سكندر خرد
 روی زمین کوهر كان جلالت نخل باغ معد
 کوکب برج سعادت مرکز دنیا و دين شوکت
 قدر تلو عظمت تو بابتلو کر امتلو اندم پادشاه
 عظمت دستگاه ايده الله و قواه حضرت تریله
 موافقت کیش اعتقاد کبی عروة الوثقى
 یکجہتی اتحاد در دست اعتصام و اعتضا
 ايکن ضاعه بضاعه محبت و وداد ملک
 مفار قانون عقل و رشاد و مخالف دستور
 صدق و سداد اولدي في لحوظ خاطر ديانت
 کیش و طبع نصيفت انديشگر اولوب رسيله
 اسد رباب فتن و فساد و ذريعه استداد
 امر موافقت و اتحاد و نور وجه اوزر سد
 ابواب مکاف و منازعه و سد اطنا مصلحه
 و موارد عهده رخصت کامله اليه نامزد بعث
 و ارسال يوريلون مره نصر تلو مستنای سپاه
 ظفر پناه عثمانی اولان کرمانشاهانه و درود
 سر عسکر سعادت تلو وزير احمد پادشاه حضرت تلو

طرفند عرض و اعلام و بویاده رضای
 دولت علیه بدینان استعلام اولند قد
 بوصلی خیر انجام و ماره بیست فرجام سرتا
 اسایش تمام و لغین بوخص مصارف و اسام
 قبلند عبارات لایقه حکمت نیز اشارات
 زایقه خلعت انکیزایله استرضای طبع بلند
 خدیوانه و استصفای ضمیر استغنا پسند
 ملوکانه بذل ما حاصل سعی و اهتمام و بفر
 الله تعالی تحصیل رضای بیست اقتضای
 حضرت شهنشاه دار اعلام قلند قد نصکره
 مرخص بوی الیه ملو نصرت الیه احوال صلح
 و صلاحی مکالمه و اوثق وجوه استحکام
 و استقرار و زره تشدید قواعد مسالمة
 ایچون قبل دولت علیه بدینان عثمانید
 دخی سر عسکر مشار الیه حضرت تلمیذ رخصت
 همایون شوکتفرون جهانبا فی قلمغین مضرب
 خیام عساکر طفر فرجام اولون ظاهر محمد اند
 بسط مقدمات مکالمه به اعاز و مخزون صفا
 صدور و کلوی صلح اولون خفایای قضایا

اولاد

ابرار اولونوب بتمه سبحانه و تعالی دره التنا
 تاریک لیلانی و ایام و واسطه العقد نقاصیر
 شهر و عوام اولون بروقت نیز و زرخنده
 فرجام و بر روزمیت اند و زهیر انجامده
 ایکی مواد و شر و طاوزده مصلحت ستمه
 مصافات نظام و جریده موافقت و اتحاد
 ختام و بر لکله طریفند نحر و ثانی سطوره
 و ترقیم شکات هموره قلنوب و جیلر ختم نقد
 نامه همایون شهنشاهی اصدار و لنتی و زره
 قول و قرار اولند بی مرخص فرام و نصرت الیه
 همور نمکی الیه سر عسکر مشار الیه طرفند
 عرض و اعلام و اخبار و لغین بر منوال محرر
 دیجه قرائع و کفاح و انقار مر اثر صلح و صلاح
 جانب نیکنجه جناب شاهیلرند مبارک
 رکاب کامیاب ملوکانه به عرض و تلخیص اولونوب
 مقرر مضنون تمسکات اولون تصدیق نامه
 موافقت اعلام خدیوانه شرف بخش و درود
 فرستاده حضور فائز انوار و لغین صواب
 صواب جوی مصادق خو لنزدن دخی تاسیر

اسامو لغت واستیناس و تشید قواعد
مسائله متعمد اند اس چون استیو فی الصیت
نیکوهای تحقیق و تحریر و رفع عرضه گاه
قبایل صیر لوی قلندرت ربوفیق الله تعالی منوا
محرور ذره بواب مسائل و مهادت مفتوح
و صدور و لغت و مخارت شروع اولوب تاکد
و ثابق عهد و بیان و تمهید و ایق حلف و ایمان
ایله مدخل تباین و تشافق مدور و مناهل
تخاب و توافقی مور و اولغله و دایم خالف
البرایا اولان عجزه رعایا خود نوار بلو و محن
و سکون نوار شخا و احندن ناشی متفسس
صعدای نواب و متانسن رفقای یکاسب
اولوب بو مصالحه مؤسسه الاحکام و مسئله
مسئده المہام کہ مبنای اساس و تاق مساس
متانت و استحکامی یکجہتی مواضات دین اسلام
و پادشاهی اتباع سنت سید الانام علیہ الصلوٰۃ
و السلام و در ان شاء الله تعالی مدی الاقام
پایدار زمین بقا و دوام و محروس طور و اخلاص
و انقسام و لسی قوم اسباب مواضی و ملاقا علو

اولغله

اولغله باعث حصانت معاف و در و وفای
و رصانت برانی تمهید و مشافق اولان دعائم
و قیود و توایم رسوم و عهد و ان العہود
لدى اهل الذمہ ذم مقتضای سنج جانب دولت
علیہ ابد بیان عثمانی قبلندن رعایا احکام
دوام و استمرار و معاطاب اسباب و تاق استغفار
محقق و مقرر اولوب تتم بقای سواد و مقوم قضایا
حب و در اولان سیون ایچی دخی قرار دده
و تسیر و تبقیہ بارزی سفار فی قلندہ جی نامہ
ہمالون مصادقت شخون شہت الی دخی نوار
کتب و تحریر اولغله طرف باهر الشرف و شایہلندن
دخی مؤکد و اخی خلعت و مواضات و مہد راسی
مودت و مولات اولور خصائل محمودہ مصافقت
و دوستہ کافی و محافل مقصودہ موافقت و
مہربانی ایله استیغای محاسن امر و ایمان
و استیمای مبایع رعت و الطمینان سورد علیہ
درخواست نیکوہای بی اشتباہ لرید برانی
ہیتہ اقاب عالمبار و اوع سلطنت و شایہ
تابندہ و سایہ موهبت و انضام جماعی بر

زیرستان پابنده باد برت العباد
 دای پاشا رئیس کتاب ایکن زنده
 المشایخ سیواسی زاده یزکوندر دیکلی مکش
 حین بحر لاهوت سیاح عبرت بین ملک ملک
 اولان سعادتلو دیانتلو غنائتلو کرامتلو
 افندم سلطانم حضرت تلیزیک استانت مکارم
 اتحاد هدایت رساد لرینه روی عبودیت
 واقف قار سوده و عتبه توفیق رسد لرینه
 جبین تذلل و انحصار فرسوده قلنق سیاقند
 صد هرا داب برله نظرگاه خاطر فیض مظهر
 سیراب کرده شبنم تفقد استقصا و انور
 همواره صحت برله مستغرق نوردی الجول
 القلوب هو و نفس تغلبی یله وادی فرقتدیر
 و طریق عربته چار و صیران اولان را باطنی
 راه حقیقته ارشاد و یصال یله دلشاد بر
 ایمکن خالی ولیده لر نیم مرعقلو کرامتلو افند
 سلطانم حضرت تلیزیک تبعاد لر علوه مشایخ
 سفر و لشکر از روی خاکبوس سیاح عالم
 اول مرسته ده دکلدر که قابل اعلام و له درگاه

اهل

و اهل الاماله دست برآورده نیاز ذکر بو
 آسیب دیده دوزخه بحر لرینه بر دخی هلول
 نودید عید و صلت لری یله ابتهاج مایه
 با صرة جان بدوب و اقیبت جهات تاب تفریب
 فیض پرور لرین فرطه بنا گوش سامعه فلق
 و مقدر المیه و معاد نیک علی الله بغیر نیاز فندم
 مجلس عطا و توحید ده خلجی سوز بحر نصیحت
 و رزمه سالی قانون تلوت و لدر لرحه بوشنا
 چار دیکشی استان ملائک با سبائک اولان
 بنده بی رای نالوت لرین کوشه خاطر صفا
 مظاهر لرندن دور و مجور سیوریه لر

عبد قدیم محمد دای نالی افند بر طبلیه

کوندر دیکلی مکش

برادرم طبیب افندی حضرت تلیزیک پیشگاه
 نظر حال شناسلر مورد اعشاب کونا کون شنا
 قلنوب بر سش ضمیر سیر فیلسوفانم لر بر سلو
 حکیمان موری قلند قد نصکره برداشته دوم
 جوی جنات لریدر که اگر سبابة سر برده آن
 نبض کیری خاطر عیاره مخون اولور سه محمد

سبحان و تعالی مزاج علت زده افتراق
 اگر چه شربت شیرین گوار عافیت به استیلا
 مرض جان فشاند و همدن سلیم البال و الحق
 درجه سینه متعارف در اماجران سخن کبر هم
 پیچیده فراش جاکوشه بدن اولان طبیعت
 شکسته نوبه هجوم وزره اولوب قارون
 غلیظ الطبع روزگار با صاف و جزی اوضا
 بارده ایام گرفته ها و خلوف و لغین دل
 و جان مستقیم انقباض آمده در اگر نشیر
 غزده دلدوز التفات کز ازش سر با بر
 ارم در کار و عفا قیر مفتحه خاصیت دار
 عروق وجوده وسیله ادرار و زنده نه سئل
 امعای اقبال منحل و نه سودای بخار انکیر می
 محال اولق میسر در همیشه تخلیه صدر رسلا
 جناب شریف لریک معجون مفرح قوا بخشا
 التفات لری و تدبیر مدای بست کشا لری
 منوط اید یکی ضد حد اقت رفیق لری نه هوید
 ایصال جان داروی افاقت بیور مکرر است
 توقع و نضر غمزد باقی هجسته در در کاطنا

کشاده

35
 کشاده و اسباب حد اقت آمده بابر البیاض
 مرسوم حارر آفندینکدر
 سبب تحریر صحیفه صحیح الصدور و رباع
 تسطیر و شیفه المصدور اولدر که یخچر یام
 و سینه قضا و اولونیه کفره سینه پسقبوس
 اولان یام کشیش بد کشید درجه باندن سیران
 نیرانه دوان و مرغ روم بی فتوحی اشیا بد
 خجاست نشاندن جنان حجیه طیران یتیمین
 پسقبوس سلفه متعلق اولان امور عاطله لری
 باطل اولوب ایدین باطله لری برین جزا و طریق
 ضد لری القاید رضال و مضل و مفسد
 و مبطل مردود و مایوس بر پسقبوس لری
 دیو عام کفره و جمله کفره و سائر رولوب
 و یا ایدین مقتدای شقاوت و سواس رهنما
 طریق عبادت و خناس نام مبره بلید علیه
 المقایع من النار و الحدید لری نقول لری
 اهل مساوت و نقول اهل من مرید طرفندن
 التماس و تمنعین حامل الکتاب مذکر الحال
 و ناقل الخطاب مصدق المقال دین بدینکدر

اورزه فلون نام محال مدت مدید بیند
 عنادر و شیطنی تمثال و جبل فساد و لغتی
 موسل اولوب قلوب شیاطینک انکسار
 باعث اقبالدن برهیز و اجتناب و ریاضت
 فی منفعتی بدقیه بر نفعه سنه ایجاب ایتش
 و اهب بیو اهب و سالک مسلک معواقب
 اولغین مشار الیه متره بلید سقی الحید
 و الصید فی یوم العقاب و الوعدی دخی مار
 الذکر باسک باشنه کسون شیطان کنه
 لباس قهر الی کید و رب کافه کفاره باش و یو
 و عاتجاره پسقپوس و موع نصیب ایتکه

تأب افندی نکر

حضرت تیریک مغبوط اهلان اسمان اولان
 نقش نعلیه لرینه وضع ناحیه خدشکار کس
 سیاقنده عرضه داشت نیازمند ان تهاکاه
 اولدر بیت کی بود یارب که رود نیرب بطحا
 کم که بیکه منزل و که در مدینه جاکنم
 نشیده سیله بوسه جای سده نیرادی
 جبروت معتکف مرصادان صوامع العز

ملکون

ملکون و لوب چار و کشیده کسوان
 حور عین و محفوظ قاصرات الطرف ایت
 برین یعنی ارمکاه قائد العز المجالین اولان
 مشهد ترجیع بفیوضات یقین بیت روضه
 امد در ریاض ایت طینت خشتش هیه
 غیر سرشت مصدوقه سی اولان روضه
 بنو ملک غبار کسیر خواصنه و جنات روی
 و صفحات رخساره صدق و اخضر ایت
 و محافل مینقه محمد و الفضل اعنی امارن نیرغه
 حجازن موطن حطیره عز و جاهله نیرش بوریا
 پاره جبین فرسوده قلوب لاسیما شحون
 فیض عنایت فیض کبریا مصدوقه و من دخله
 کان امناً مبطعات فضل الی مقسم رشحات
 فیض امتناهی برجه امار برده کرام و درگاه
 امانی خاص و عام اولان محذره کحلی رابع حرم
 جلیل شریفه معتبر و شایع خانوار خلیل یعنی
 مک مکرمه واجب التجلیل زیارت شریفه سنه
 قصد و اهتمام اولغین بیت احرام بدوش حرم
 کعبه جازو لیلک زن بادیه ریاک روانر بوشد

رجال و خط و تر حال خلوتنده اشهب برز
 کش سنام ایام و ادم مشکینه کجیم لیلان نقابله
 بدر و حیات مستعار و جود ایدن عمر تو
 سریع السیران زمان و مقداری استانه علیه
 ملازمندان معدود و اعتبار بیورق ایچون
 مخصوصان شریفین مشعر بلطف
 کرمی احسانیه نیازینه خاکبای فرقد فرس
 عرض حال قلند گمان الفضل و عفو و قبول
 باقی فرمان حضرت فرمان فرماندر

بلغار جانبنده و نوع بولون نصر قضا
 مشعر طرف صدر عالیدن بوسنه محافطی
 علی پاشا حاضر تریه کوند بولون قائم در
 سائر وزیریه دخی باز مشدر

بنم سعادتلو مودتلو مکرمتلو قوندش اعز
 و اکرم سلطام حضرت تکرره هی توفیق بار
 و پیشرویی بخت فیروز حضرت جهاندار
 ایله ماه مبارک ربیع الاخر التخی الثمین کونی
 صحرای نبشیدن نهفت و قیام و عون غنایت
 ملک علوم الله دشمن خبیث اسناد اخذ

و انتقامه

و انتقامه توجیه اعلام نصر خرم و مقتید
 دولت غنایت رب العزت الله طی منازل
 و قطع مراحل اولنه رق یوم حرکتی سکرخی
 اثین کونی سمندر حوالینه ضرب خیام
 و مجرد کبر طویلون و بعضی مقامات ایشترینه
 انتظار بر کون محل مرقومه مکث و ارام نشاند
 دشمن خذلان قرینک مغرورانه رفتار و زعمای
 عرض کالای قوت و اقتدار ایله حصار جنبه ای
 بجو ساعت قریب محله ترتیب طابور بکسور
 و نصبار دیو هربت جوی بلدیک چرخه غمناک
 و عا کر منصوره تی بر مقدار خجیه و شجائی
 ایله موره دن ایله و تسیر و لنان وزیر سعاد
 سمیر روم ایلی الیسی غرتلو علی پاشا حاضر تکر
 طرفندن اخبار و نقلیه بوندن اقدام صوفیه
 تقدیم و لنان سابقا فرمان الیسی وزیر مکر
 غرتلو مش پاشا حاضر تکر دخی شار ایله ایله
 باله اتفاق تعاون و تعاوضه ایلی اوزره تویه
 و تلبیه و یوم ارامک اختتامی که لیلای مبارکه
 از بعد از اهل الاشیاطه درگاه معراج بکری

و انتقامه

او جاعی دخی قبل الفشا ایله و تحریک و سرب
 اولوب اوجونک طابور مقهور لریک یوقولمه
 فضولان جنیش و مغرورانم نمایش ایله کویا
 عساکر نصرت مائز اسلامی استقبال داعیه
 فاسده سنده اولد قلمق قضا حرکتلرین
 استدلال و لنگله مخلصلر دخی انصار
 توقف اتیموب همان ساعت المیده ایکن
 سمدره دن سوار و بالجه احوال و اتقالی
 کیر و تاختیر ایله صالت و سبکبار سحری
 حصار جغه ایشک او رزه محرک رکاب
 ایغار اولوب تخمینا نصف طریق کوزان
 اولد نفرده کفار خاکسار دخی نلثا کوفی
 وقت عصرده طابور کراولدی فی محله برو
 حصار جغه طوغری حرکت و اول بحر ده
 محل مرقوده اولان مشار الیم هانک اردو لری
 شبنجون قصد فاسدیه او توزمیک مقد
 پیاده و سوار عسکر هر عیت پیکری ایله
 هجوم و انحام و انده موجود عساکر اسلام
 هر بر انقام دخی مقابله و مدافعه لریه قصد

مل

سل سیوف صاعقه فام ایروب اشغال نایره
 کارزار و ایرو اقدام ایکن سوار بلک فطره
 تیغ ایداردن امراده در کار اولد قلم با کوره
 حدایق فوز و نصرت اولان کله نوبریده
 کفار ایله اشتای طریقه زده اخبار اولند قد
 بران اقدام حقوق امداده ارجای عنان مسارعت
 و طوغری جانب نبرد کاهه توجیه رایت
 اولوب کناره اردوی اسلام دن طرز و تقید
 اولنان بقیه السیوف کفار حصار جغه
 چاربع ساعت و قریب محله اولان بقیه
 و ترسلرینه تحصین و التحاق و زعم فاسدن
 و رای کاسد لرجه **مصلح** باسرد هم باستان
 کلاه دعا سبله مجلدانه ایقاد نایره ضرب
 و قتاله شمشیر ساق و فاق ایتمر ایله برو و حصار
 کچمردن تقدیم اولوب ایرو پریشان کجریان
 دلاور طرف طرف و صف بصف مترسلره
 تعبیه و ترتیب و در الزمیه فرسان الجبل جمیه
 هیجان ایله تسدید و تقیبه جمله به قوه
 الظاهر جلالت و مایه فوز و نصرت اولان لواء

حضرات حضرت سلطان رسالت علیه السلام
 الخیمة ان صکره مترسره طوب منزی مقدار
 سانه تقریب سوسو مترسره اولون حماة
 دین وغرة نوحدین انواع نوازش و مواعید
 تالیف برغیب و نزهة رق القصبة بطولها
 لیلہ جلوی نوز و حضرت اولون چهارشنبه
 یکجه سنک بدیخی ساعتده یوم مرقومک وقت
 غروب و نه دن اولون بری ساعت بخوی طرفین
 انارة تمام حرب و ضلع و انارة شرارة طوب
 و تفنگ الیه دشمن دینه ازافه زهرابه اهر و
 انتقام و کوه بعد از ای اصفه ن صرخ فلک زینه
 بیجا با هجوم و انتقام اید و در عرصه هیجاده
 بیت رستم ستوران دران پهن دست
 زمین شش شد آسمان کشت هشت مضمون
 هوید یعنی جو هواده بر سماء دیگر دخی پیدا
 اولوب کشتار زنده کافی کفار بر کونه در
 دیده داسن دیار و بر بطریق لاله سوخته بر
 شمشیر صاعقه کردار اولمشدر که بیت فلک
 فرار با حاکم تلفه و کل مفیض بالذم ماسیل

مؤدک

مؤدک سنجده هر هفت کشته درن پشته و هر
 مجرای حیون خون و لقله احاد و ضابطان
 سربا مالتگر غلطیده میدان خذلان و کوی
 چوکان سمنده غازیان اولون ملوعین خان
 اولون ایکی مقدار دخی کوزان و جبار کفار قید
 اسار اولون کفار دخی سکر نیکه بالغ اولد یغی
 فرار دانه تخمین ارباب اضبار درون نوردن
 بشقه رؤسای بنام نوز درق نقر حضرت ال
 معبر لر نیک شعله شمشیر غازیان الیه ده نو
 بشن لفر اولد لفر و دعوی مردی و خجده الیه
 پانهاه میدان عجب غرور اولون و الس باش
 جنرال لر نیک دخی بر قولده مجروح و قولد یکرده
 خان هلاله مطروح اولق اوزده ایدی بعض
 مأخوذ دلردن مروی و مجبور در الحاصل شش
 بیکن عبارت اولان طالب و مقهور لر نیک
 شش مقداری اهر او اسرا سیده اهر و دار لوب
 سپهر کخی نام بام فسحت سهرای غیر ایه و خجده
 پردۀ ظلم اید بخجده دن زبون کشمشکس اهر
 و خذلان اولد لفر حاکمه جان بردندان حضرت

مذبحیة لرینه فاصله ویرسوب بالآخره
الحیلة جنة الهارب فحواسی کند و له ره همتا
 اولد فده افتاده و خیزان و منکسر و بریشان
 بی سپردادی خدی و خذلان اولد قریب
 سحرده ظاهر نمایان اولد فده روم ایلی
 والیسی وزیرش را لیه قبوسی خلقی ایالتی
 عسکری و سائر پر دلان و شجعان دن توه
 کوه نرم و انده طیانان لری ایله مخاذیل کشید
 تعقیب لرینه تعیین و تسریب اولمیر ایله در
 و درلرندن شتابان و مانند بازو
 دوان و یوبان اولمیر ایله ایرشد کلرین آماج
 سهام مهر و دمار و بسته قید زنجیر اساو
 خیمه و خرگاه و احمال و انقال لرین دست
 اغنام و انتصار ایده رک بغراد پیشکا
 اولد خند قریبه رک طرد و تسیر لرینه
 صرف همت و انشای تحریرده منصور او
 مفتحا عورت انشد و بلحمه نصرت رینه
 جنود موحدیندن دخی جامه کلرنگ شها
 ایله عزم بهشت برین ایدن آحاد موحدین

اویوز

اویوز نفرین دون و رؤسا مقولند
 و نوبیه متصرفی ظاهر باشا بطالفة
 جلیلله یه سر کرده و رهنمون اولوب زمره
 زخم داران دخی در تیور مقدار شجاعان
 ظفر کردار اولق و قایع نادره دن ایلیکی
 زبور کتابة اشتهار اولغه لایق و سر اواری
 محمد اسم محمد اسم حمد ادلك فضل الله یوتیه
 من یشاء و الله ذو فضل عظیم الحق غزاة
 موحدین و کاه دین بد قرینک استباز لقی
 ایله شهرت شعار اولون طابور کفار پیشکا
 اون بری ساعت مقداری بلافاصله و بر
 کرمیت اچقدن سپر کش سینه ثبات و ضبط
 و بافتار متانت و قرار اولمیر ثبت صحایف
 آثار و معهود تواریخ شناسان روزگار اولیوب
 مجروح خصیصه ایام نوز انجام حضرت ظل
 الهیدن معهود نوادر ماثردن اولغله بو
 جناب کون دخی حصه دار مشارکت اولمیر
 ایچون قائمه نمودن تحریر اولنگان شاء الله
 تعالی و صولنده بو نصرت مورث المیر تقی

بالجملة قطان واهالی و اسافل و عالی به
اظہار و اشاعت و درغالا نفا لاعد اطوب
و تفنیک شنک کر لہ انفا ہر اسم مسرت
و شادی بہ مبادرت و لازم الانہا و اولواہا

اعلوم و اشارت الیہ سز

خالصا عثمان تخت امر حرم پیری ارہ
افندی بہ کوند ربکی قائمہ در

بنم سعادتو فضلہو مکتلو قرینش مجدم
سلطانم افندی حصر تکر مستدای فضیلت
انما لریبہ محاذیر کلول و اعدان و اسم ہاید
مصون ذات فی خطبہ حکیم نمون د کشمضون
تقدیمی و راستندہ عریضہ اقبال خواہ صدیق
ازما کر بود رک بود فغہ تجہیز کردہ قائم باقوی
رقلمی دلان کتاب مشکین نقاب جبری
الترتیب و قائمہ سالمہ الترتیب لفریکر ان
نیروزی الصفا دہ بہجت اور و رومایہ
پر و اقرار چشم نم بود اولوب اهدا سیر بلون
کوزہ در اندود افتاب غور و بر قطعه ہند کا
پوشیدہ سوزنی الیہ دوان مصنع و مقراض

سبکین

سبکین مشغوع لدی الوصول اگر چه عادی
نہاری و نفاضیسی انقسام و رسر رشتہ
تخاب و لدی از مودہ تجربہ سجان روز کا
اولق اوزرہ مانندہ مثل سائر زبانز اصا
و کا برد رکین طرفینہ باز بستہ اولان تار مدو
دوری و صورتی فرض و قطع الیہ حالتی
تصویر و وصل و نقدن غیر حالتہ محمول و نقد
لحہ بعد لحہ اعادہ نگاہ تہافت و التفات
و نہادہ نظر کا مواخات نقدن تصدیکہ عرض
و ابلاغی سپردہ عہدہ و لا پر و لہ اولان کلہ
ملقنات بندہ و عشاء و موشای بر ند کشیدہ کہ
وقایہ بجمان پشہ و بعوضہ دن کتابہ بردہ
باریک مضامنی التشتیک سنکسایہ در سائر
اطروفہ کر نقدن لرلہ برداشتہ معروضہ
ولی التعلی نقدنہ فوق الما مول شرفید بر مسما
انما قبول اولوب واقعا **مصرع** علاج و اعقہ
بیش اروق باید کرد مبتغا سنجہ استحضار
اہاب مصیف فراخی وقت فراغ مشتاق و نقی
مشکو نقدمان سامان امور دیدہ کثیر

دور اندیش اولدنی بارز مجاوی ظهور
اولدیندن بشقه ذریعه استحصال
موفور کراولشد رفعا بعد دخی موالات
اولور الوکه کشاخانه بحیر ملری ایله لو
مخلص اسخدر مکر کج و خرم بیورلو
نامول و متوقعدر

تذکره مولد شریف

الله
طهار خلعت خلقت عالم رسول اکرم صلی
علیه وسلم جناب لریک زینت کوازه و صو
و بر تو اند از عرصه عالم نه بود اولد قمری
اخبار سرت تازی قرطه بنا کوش ستم
اولق ایچون هر سال یمنت اشتمالده علما
کرن کثرهم الله تعالی الیوم الدین ایله
عقد مجلس بولود سعادت نمود اولو عارت
مستحسنه شهر یار ان شاد الله الملک
اسلوب مرعوب قدیم اوزره یار نیکی کوفی
سلطان احمد خان جامعده رایحه فایحه
سک از فخر حضرت سید البشر ایله
دماغ عالمیان معطر اولق اوزره قرار ویر

یوم مهورده سحری ساعت یکن و مجلس
سعادت نسیده حاضر بولمغه همت بیورله
خالصا عثمان افندی بن عثمان پاشا دیوان
افندی سی سلیمان افندی میر
سعادتلو مکرملو مروتلو مودتلو اقدیم
سلطانم حضرت لریک اغنه ذلال فضل
و کمال اولون نادى معرفت مائلری که منهل
المعنی لزمان و مودر لوزعی اندوران مقدما
حسرت و اشواق دعا ایله اناج قضایای
شمالق خاوند معروض بنده رشیفه
اضاوی مرضیه کربور که بحمد الله تعالی
کریه رشاشه خرنه ربع حیات ایله ازاله
غمت و غلت اولمغه در لکم تنور قیس
صدورندن غائبانه التهاب ایدن اوارشیا
و شراره فراق ایله بر رتبه ده حریق زده
اولمدر که بیت اکو سپید دیمدم
اندیشه وصلت نه جان نور دین یاند
نارغم حضرت مضوی ماصدق خالد رکب
جناب عطار رضا لریک صحایف مطالع

ملاقاته ثبت خطوط مشافیه بولدنی
بیت نوالله صافارفتکم قالیاکم ولكن ما
 یقضی فیوف یكون مقتضا سنجه شیوه
 خفیه دبیر تقدیر در انجی شکاه ایتلاق
 محاور انکریله صوفی شوش مقارنت کردن فیله
 فروز شمع مجلس کراولون بعض احباب ایتلاق
 اشعه تقریر و تنویر لریدن اقتباس ایلدیم
 انوار معارف فحمة العشیای دیجور جهالت
 نجم هدا مثل و پرتو فکین اولوب لب برب
 زانور زانو صحبت لیدن اصاب قدر سینه
 علوه و خلص حاصل اولشدر غایتان
 طر فیندن ظهور ایدن احوال شفاف مال
 تعارف عالم ارواحه دال بر معنی اولفله
 الله تعالی تلامذی عالم اشباهه مثال اولد
 دخی معلوم اهل کالدرب و رقت اولور که
 حدیقه انقالتنیدن اجتنای با کوره کلام
 ایلله حلوانذاق مرام اولور زوا ایلده کا
 مونساری اوزون مصطفی بروکا طیبی
 افندره نور دایدن رفیع کریم کرکارند

ناودان

ناودان برعه برعه دن اساله سلفه
 الصهبای سلام و تذکار ایلده نشوه دار
 بیورردیکر صکره لرده عدم اجر ایلله
 مبتلای خمار بیور دینگری مبنای دلاری
 محبت سبکبار ایشیان ایلده شکست ایلد
 حمل ایتشیدیم بو تشار لر لوده منتضی
 دلواچده دیوان رونقی عثمان افند فرزند
 اباعث اولشان بلا غنما کرده **مصرع** حاشا
 نیز بر دل دریا کذر کند فحو اسنجه نام
 محلی بی تکرار و نذ کیر بیور دقلمی ازاله
 زنگ درونه رهمن اولشدر داخل بهره
 حلقه مجلس کراولونلردن هر کیمی کوردم
 ایسه حلقه بکوش کز اولمش بولدم من
 جلمهم رونقی عثمان افندی فرزند اشتر محسن
 اصوار در باکری حسن نوسعه قوت نامه
 خیالیه سندن نجم ایدوب اضیاف انجیا
 کبی نامل عقل و ادراکی بریده سکین صیر
 ایلدیکه اوصاف جمیله کرده بلا فاصله
 مدیحه سر اولد یغنه متفطن اولدم هله

اورون مصطفی ایسه مدحت و تحیه نکرده
 اولفی باشک عرشه ایشمنه دلیل انخاز
 اتمکله چمنصفه و صفکرده سربکی سر
 چکشدر ورون مصطفانک رفه خواند
 طول دراز مودت بهجت اهتر اولور
 عرض وبرز اولنه حق رتبه لرده دکلدر
 اعتماد اولنه حق کرامتد ایشکر واردر
 مشوینش قدر لافندن انفضالی وقتنه
 سوار جریده اعمالی اولان اوزاری سیول
 استغفار ایله شسته و شوالدوب نمیدی
 استین زهد و ورعدن اظهار بار و زیاده
 ابراز حادته کرامت ایده رک روی بخارده
 بسط سجاده نباهت برله ستون کشتی
 و اقامت و الامن اظهار ایدرب بشقه
 یوزدن بر بوی چکشدر اولکی ورون مصطفی
 دکلدر کورسکر اعتماد اتمسز اعتماد اولنه حق
 قدر واردر بند کردخی و ارسته ظنون
 اولد یغندن **بیت** از سیه کاران حدیث
 توبه جرمی دیگرست جامه خود را زان بهتر

نشود

نشود کلختی مضمونی ایله مقابله ایندجه
 انهمین جبین حلال ایله **بیت** جهان
 خلق شود کلو منکر اولسدر کراماته ندر
 بوفعل منکر دیر اکر موتایی سوبلستک
 توبخیله مدافعه ایدر رهله اقدم سلطانم
 اورون مصطفانک احوالی مدد شسته
 استیاقردن تمتد بر معنی و لغله رفقه رسا
 بادر رکاب اولد یغی و قنده رونق افندی
 خبر ویرد یکیدن قصر اولند کیم اعدا دخی
 بنده دلداره لرین کناره اوراق مانند
 بریده مقراص نسیان سومری شمشیر
راغب یاشار شمس الکتاب یکن پیری زاده
افندی
 حضرت تریک قبله کاه صوفی افاضل
 و وجهه توجه صفوف امانت اولون محفل
 لاهوتی مشکاه و نادی ملکوتی السامات
 مصابیح دعوان صفوف زجاج اجابت
 تنویر و مجلس تحیان غبر امزاج اصناف
 بتجیر و نظیر اولنوب مظالم الانوار علم

و نهی و موعظ اسرار فضل و تقی اولان نسخه
 خاطر حکم مائثر لری که بعد از خری متفحص
 و مستقصی اند قد نصکره مهال مخلصانه
 بود که جامع الاصول هر دو فارحاری
 الفروع حیدر و اولان نسخه ذات فضل
 سمانندند استفادۀ مسئله شصت و عا
 ضمنده ورق کردنی و لیل و نهار یک بو
 ارسالی بیرون رساله اجابت نظر
 دعا و قبالة نمودن امضای خود و اولان
 مرات اصول محبت و شکان انوار خالصه
 نجبه از قان سعه اقتراذه رسیده دست
 خالص الجاندی و لو بکشیده سلب
 سطور و واسطه العقد ساط بلوغت نسو
 قلنان در الفاظ فصاحت طراسجا
 الازر غیر تغییران بلاغت پرداز قستی
 الامل لری که رشک مرکبات صاحب
 و ذوق شکی مفردان راغب در هر فقره
 رنگینی صحیفه دلدۀ مصور صور سقا
 و غرای بر کونه تلویح و هر جمیع تکلفی لوجه

خیالده

خیالده نکست و دوار می برو بهله تو صبح
 انیمکه بر مدت مطالعه سبیلۀ تنویر با صرة
 اشتیاق و برهه من الزمان مذکره سبیلۀ
 تشنیف سامعه اشواق قلوب غلیقات
 تحقیقات یله متن خلاصه مجتله تحفیه
 صرف اوقات و لقمه در هوار صاعد منا
 سعاد و ایشده صدر الشریعه عافیت
 اولقدن حالی اولمه لرامین بودند بوبله
 دخی نیز دقایق خلاص اولان خاطر فیض
 اضطرار صد بحث استقیاض جانحاصل
 مطوی منسی بویوب دعوات غیره
 یاد و نذکار و کتاب مختار محبت شعار لر بله
 اضمار عافیت ذات فضائل سمانندند
 کلفت التزام اختیار و البتۀ هم خامه

بلاغت آثار لریدر

چاوش باشی سلیمان اغا در خا حفر لر بله

با نسوید امین

در تلو شها تلو شجا عتلو جلا و تلو
 انندم خدیو جلیل الشانم حفر لر نیک

هر وقت ایوان سپهر اولون دیوان خانه
 بلند ارکان ایخانلری رفت رو ب چاروب
 مرکز قلوب بر اسم صداقت و لوازم خلوص
 واستکانت بر لاله استدانه یام عرو و دوتند
 دعوتانه زبان و جفاغزو قفاید و کی عرض
 و بیان قفسور فیاض بی انبار ذات بهما لک
 پیرایه دوام اقبال و اجلال الیه همواره بین
 الایمان ایوب دعایم سریر غرضت نصیر
 مانند رتبه هیزین سپهر اثر ثبات کبر و اسباب
 مجد و استلیم خارج حیطه حساب
 اولون مراتب اعداد و شرف ترقی پذیر الیه
 امین بعد الدعا عریضه بنده بیر بالک
 بود که نیم حضرتلری قلاده جیلده
 امانت الان حلقه عبودیت و اخلاص صلی
 مربوط اولوب شعار جسم اعتبار و سرفا
 کار افتخارم اولون خدمت ادعیه خیریه
 الیه اوقات کدرا بیکر عند الفقار افندی
 بنده لر الیه کرم و احسان سیور دقلری
 عنایتنامه جلیل القدر لر برن اوقا

سوز

مرتب رس و وصول اولوب کشیده
 صحیفه نوازش اولون سطور التفات
 مسطور که منظور عین رغبت اولدنده
 حاصل اولون دعای تزیید عرو و دوتند
 تکرارینه صرف مقدور و انشد حق سبحانه
 و تعالی وجود منقبتلرین خطا نردن امین
 ایوب علی الدوام اریکه پیری غرضت شام
 الیه امین حال الاموی الیه بنده کرمتم لهما
 مسترجوعه اهل الله لجام الیکله تجدید صلی
 عبودیتزه اقدام و انشد ران شاء الله تعالی
 رسیده حاکم قلی و لندده بوندن بولده
 دخی عبد سها ملرین نظر التفات نشایان و عیا
 عنایت معناد لرندن تعداد الیه تشار قران
 بیور ملری لایندده لطف و رحمت افندی
خالصاعثمان افندی دن دفتر دار افندی

تبریک نامه در

حضرت تبریک ریاض رفقه منالی عنصره
 دار و الیه سبحان دیمه و هطو اولون یا
 سعیده مرام فرما لر لب ادا ب و حیا بر

تقبیل و لازمه دقت احلاص و اولان
 فاحیه نفس دولت و سعادت لری جلایا
 طر و من توفیق و صیانت و تلق دعوی با طقه
 حوادیر له تر تیل قلند یغی دینده معروف
 داعی قدیم اخلاص عدیل لری بود که حرم
 رابعه منزله سنده اولان دمشق رشوقه
 دولتمند و لایق نعم افندیلر بزرگ خدمت
 دعا لری له امر ارایام ایدر کن بالاسحق
 و الامینا ذات الحاسن پرواز لری چین
 دولت اولان سند شوقا و لیده بنجر
 و اهتر از ایلد کبری بشارتی زیب بخش
 صماخ داعی قدیم لری اولد قده و افق من
 طبعه متلنی ایراد ایده ران نامل سرت
 اعز زده و رحمت او فرقه مظهر اولد یقه بناد
 ورقبار بندگی استودینه نجاسر اولندی
 حق سبحانه و تعالی مبارک و مسعود و زیان
 و سعادت لری محدود ایدوب همواره قلم مکار
 نو املری له عرض حال اصحاب امالی مجلسه
 محلی و پرواز ارباب نیاز و سوالی مزین و محضی

ایکدن

ایکدن خالی ایلده امین بوبنده دیرینه
 میریدن مطلوبی اولان مدترین و امنا
 مثلون نظر اعتبار و التفات آثار لرندن اسقا
 بیور لاصق باینده سروت و کرم افندم

حضرت لرنیکدر

پیری زاده افندیلر

سعادتلو سماحتلو عنایتلو افندم
 سلطانم حضرت لرنیکدر مطلع کوب عز
 و اقبال اولان ساحه فسیحه الارجای
 عزت سرائ عالمی لری صوبینه که کلنج طاق
 اندودی رشک اور روز مسسه قبه پرور
 رنگ اسمندر کمال داب ایلده اراز و کلده
 فاحیه دست کرم پیوستلری شفا نکره
 تقبیل او نور همواره عنوان شرفنامه
 عز و اقبال لری سر لوحه ز سوره توفیق
 ایلده محلی اولوب دیباجه نسخه باهر اعتبار
 جاه و جلالت لری رفیده قلم الاعلا ی عز
 و اعتلا اوله امین کرم پرور اینه نواز
 مقتضای قاعده کرمکار اوزره مراعات

رسم بنده نوازی بیوریلوب افغان عالمتاب
 عنایتلری منظره بالاطاق بیت الشرف
 سعد السعوددن طالع وروزنه پرتند
 کلیه احزان خاطره لامع الانوار و لوق
 تسویج بیوریلور ایسه الحمد لله العلی الکبر
 امدادیر التوبه تقدیر ایلله کویک ابدی
 الحقای وجود مقابله اوضاع مخوسه
 اعراضدن سالم اولوب شب وروز مقارنت
 انظار شریفه سعود لانا اقبال اولیای
 نعمی ایلله مقرون سهم السعاده اولمقله بالقدیر
 والواصل دعای دولتلیله معقول اولم
 محاط علم عالم اربوریلله حق علم و داناد
 کویک دری تابدار وجود سر محمود کربله طالع
 ایام سعود اولوب صحیفه سپهر انیر اوزره
 صبر نشید شریفلیله خانه دبیر عطار
 مسامع سکان ملا اعلانی تشنیف و اول
 خطیره مقدس جنابدن توفیق و التشین
 سامعه قطان ساهره غیرانی تلطف
 ایتدکه صبح الخیر سرور جاوید پیشانی

ایام

ایامی رشک اورغره عید ایلشدی الله تعالی
 و تعالی حضرت تکریمات بیها المربیع ایلیده
 صدر اقبال ایدوب دهر صالده خانه توفیق
 پیرایه دست سعادت پیوست عروا جلای

اوله

عزت پاشادین صدر اعظم علی پاشا
 حضرت نرنه کلون تذکره در
 دولتلو عنایتلو عطوفتلو رافتلو
 ولی نعمت اقدم سلطانه حضرت تدری باری
 تعالی غر شان حضرت تدری برگزیده دودمان
 و دولت و اقبال اولان ذات کربنی صفات
 و ملکی سماتلرین جمیع اکرار و خطار دین
 و سالم ایدوب سانه عنایتلرین عامه عباد
 ایلله بوبنده کرم مقدار لری اوزرندور
 ایلله امین بجزمت سید المسلمین کریمکار
 مرحمت شعار اوتورن برو طرف باهر شرف
 داورانه نرنه اولان رابطه عبودیم توفیق
 مستغنی اولوب عید قدیم و سده مستدیم
 اولدیم معلوم دولتلیدیر و بر خالک سیدان

احقر چرا که اکثر اولوب قلله الحمد مصلی الیه
 معرم اولدم اما فیما بعد حقه لحاظه عنایت
 ونظر مرحمتیله معامله بیورلق اقصای آمال
 بنده کسیر البالی اولغله عنایتلو افندیجه
 دخیل در شدم و دامن دولترینه تشبث
 ایله سایه عنایتلرینه ایجا ایدم فندمدن
 غیری که م یوقدر لطف و عنایت مرحمت
 و شفقت مانولایدیم الطافی سکنیه
 خاتمانه نرندن نیازیده رکه هر قدر صرم
 و تصورم دخی و اریسه عفو کرم شفقتانه
 و صفح جمیل بنده پرورانه لریله معامله بیور
 بوقوللری مجددا ایجا بیورلق باینده امر
 و فرمان دولتللو عنایتلو مرحمتلو شفقتلو
 راقبلو ولی النعم جزیل الکرم افندم سلطانم

حضرتلرینکدر

عزت علی پاشادان اوائل حالنده رئیس
 الکتاب الحاج مصطفی افندی به
 بنم دولتللو مروتللو ولی النعم افندم سلطانم
 حضرتلری بوقوللری ولی النعم افندم سلطانم

سند

سند بر و کردن بطوق عبودیت اولان
 بنده درم خریده نرندن اولوب شمدیدر
 استحقاق و استیمالدن افزون نوازش
 شفقتانه و الطافی بی نهایت نظر هر شمد
 انجی هر بار جلوه نای مجلوی خیال اولان
 شاهد مردم کش اینجه که مناسب قلمیه
 عبارتد رجویان نکم کوشه التفاتی اولدجه
 چین چین بجانب اظهار ایدوب کان رسم
 پسند ابر و نندن کشاد بولان تیر چکر دور
 تغافل درون الم شحونی دغدار ایدر یاخو
 دفع عطش حرمان ایچون زلال جهانندن
 نیم رسته مرحمت خواهش المسم مانند سرب
 درون معامله سی وجود خون الوری انداخته
 انشدان بوار ایلر تو تقدیرجه جان خرنیک
 تنکای حسرت و هر مانده اینس وزن و کدر
 اولدین کوروب یاران تعجب کنان عجبا
 ممن یحزن وله صدیق فاضل مثلنای ابر
 ایدر لرم کارم پرورام حال بشریت سبیلله
 امینه معموده یه دلداره اولوب بیت

کجکه لراجم شمارم صبحه دك ای شب هجره
 بکار و حساب مالی او روزه شب زنده د
 انتظار و نماش بود علی الخصوص غیر
 فطر تهنه جوهر غیرت مضرا و لکن اشافی
 سبقت باینک ملاحظه سن ایتدی بکی حاله
 نسوا و خاطره ای امر مقرر در بود و بطول
 ایله سر مبارکزی تصدیق غرضم الحمد لله
 تعالی جلال نعم الهیه دن فتوحات کثیره
 البرکات ایله مجموع ناس سرشار و قو
 سرور ایکن قوللرینک مقوم و ملسمی روا
 بیور بیور بنی مقصود و نه نایل بیور ملری
 موجود حق سبحانه و تعالی وجودی خطا ل
 این ایله ایکی دفعه مراد علیه کراویوب
 قوه قریبه کلشیکم بخت سیه کاران ماضی
 سببیلله محروم اولدق ان شاء الله تعالی
 بود دفعه بکام اولور زاکر رضای بدر والا
 که ملاحظه بیور بیور ایسه استمر ایچ چون
 حامل عبودیت نام قوللرینک عود تهنه
 لسانا شویله مراد ایتدن مناسب کوزر لر

کوندرسونلر

کوندرسونلر دیو سپارش بیور لقا باینلر
 لطف و کرم عنایتلر ایتدیم سلطانم حضرت لک
 عثمان زاده نکه عرضی ال صور تیدر
 ای صدر کاور که دعا دستا یشک سبک
 عرش و رعدا و لیلال ایدر یوزیرده غرنه
 نائب یوزیرین سور و باشک نازی و رش
 حریم جلال ایدر ایتدی در نغ رشخه لطف و
 عنایتک بیک سوزش ایله در که که عرضی ال
 ایدر باغ نیازه روزنه شوق خامدن صرف
 طلب بو و صله غرضمال ایدر بود اعی پر کشته
 حال واسکسته بال طریق صعب المسالک
 سالک اوله فی مدرسه مهر و ماه افلا که ده
 تلویح حقایق طوع و مشارق و توضیح دقایق
 مطالع و مبارک ایله سبق اموز اهل بنیش
 و ادراک اولان خورشید تابان سی یاکمیل
 دوره حجرات بروج الیوب بو عید ناتوان
 هنوز مرقات ره پایله مقصودک درجه
 عاشق سنه قدم نه عروج اوله بیور بد
 چل ماهه دن برو موصلا ایله مدرسه قائم

باشد و سر وی کش زهر بر طاقت شکن
 کزین زاویه محو اولوی تو اقل مراحل طریقند
 هفتان مرافقت و پیش از هنک قطار ساعت
 اولنر ایله بنفردن قدیم زمانی بر می ولسه
 مقدم خبر مؤثر بنده اشالی هوایکین هریری
 طی کرده قیافه امان و مراتب بلور و تلویه به نظر
 منشور استیها و المریله کریبان جامه
 هفت خاک خورده دست غیرت ایکن طریق
 غالب جعله الله اخر المصائب دخی خانان
 سامانی خاکستر و سوم غوم ایله پهلوزن
 کستر تمکین داروی مفرغ الذان تلوئی ما
 فانی رفق دار الشقای مکافات الیلین عالی
 حضرت چاره عافرت نوازک درگاه مرعترنه
 التجا و مرهم بر الساعه سلیمانیدن امیدوار
 تدوی زخم عذر ایله ره نشین سر کوجه
 رجال الیلدکم اعلامه اجتر اولندی **بیت**
 درین ایام اگر شفقت نیایم بامید کدام
 ایام باشم خدا یگانرا مرهم برور اراقت بنا
 مراعات مراسم قدم قدم طریقند قطع نظر

صلو

حاله فاسم پاشا مضرب خیام نصرت
 و مطمح انظار عاطفتمری و لقله مدرسه
 مرزبوره شرف جوجواری ایله طریق اتصاله
 قدیم در صیحه علت ثانی و لدیفی حسن شهادت
 صد و کرام ایله محاط حوزة علم شریف عالم
 شمولی و لدیده امر و فرمان و مرصت
 و احسان بر صیغ و غایتلو افتدم سلطانم
 حضرت نیکدر **قطعه** مالک خاکستر و لد
 کندیسی کول اوکوزی تابیک قالدی اشقی
 الطاف رحمانیه به خانان سوزی ایدوب
 ایران سوزی جنون شدی سعداد کسب

ایندی سلیمانیه به

تذکره عاطف افندی

بنم افتدم دونکی کون وقت غروب به قریب
 قاضیه کرجا می پیشگاهنده کیف
 ما اتفق جنابکرک دایه و خادمه تصادف
 اولدیفندن ذات ستوده صفاتلر تریک
 بویله وقت ماهکامره علت نشر لقلری
 تفحصنه تصدی اولند قد خدمه هاند

بده لری واسطه کنوب کی ستر از ستر
شغل ایله بعض کلمات بماله توغل ایله
امادایه بچاره دور ابواب کر مایه لر ایله
کلخ اش دهن اولغله لسان حال ایله
کشف ماله بو وجهله مباشرت ایله
افند مزك او بر د بر وطبع مستحق از موضوع
لر بکه کرار مشهور بکر اولد یغندن ماعد
نظم حما که آینه سیمین بد ناند
عشاق صفت اشق قلبنده نهاندر کرستی
ارباب خردله در انجق جامه ایله دخول
دشمن جاندر عریانی ده ده تکیه سید
فیضی مسلسل اغزی لو پر رطاشلر نیک و بد
عباندر هیانده اولور نائل وصل اهل
تجرد خلوت لری نفس اولدره جاع طرفه
مکاندر نظهر نیه نایاکلرین دیده ترله
مانند پیران طریقت نکراندر زمره سی
پیرایه ترانه کر اولوب صوفیلر جامه خلوت
غرلت اختیار ایله کمری مقدماسم و کمر
اولشیدی بعده نهفته سر موصلت برده

الانداز

52
برانداز مکاشفت اولد یغندن فضله
تنکای صیفه سی بالضروره یکی باغچه
حمامنه رغبتنه علت مستقله اولدی
لکن لاله رویان رنگین عذارانندن بوی
وفا تاپید اولغله اندن دخی و فاحشانه
نقل سجاد مد اومت اولشیدی انجق **بیت**
کورر کن غنچه سن ورسوده دست دگر
بلبل نینه بوی افا مید ایله کلستاندن
ترانه سی موجب جلوی و طمتر اولوب چارطای
مرام استراسته متکای بالین کام ایله
کندی دینله رک چارطای جامنده مربع
سرفقه اقامت قلمشیدی صکره **بیت**
سفلور غائله زلزله دن قصر وصال
چار اساس اورزه بالماز سه متانت کلز
نگنه سی سیدل اولوب انفسار سمند تند جام
خواهشی حلقه صطبل مرامه ربط ایده
بیلیدک دیو میر اخور جامنه عطف عنان
غریمت ایشیدک **بیت** سمند جره بوشانلو
المسلک ارغای عنان کهنه پابند توکلده طو

حیوان نتیجه حب عالم اولغله **مصرع**
 لوسکی قیری بوشاندی سپورطوندی
 همان صحه سیده میدان همانده فادمه
 جنبان غریب اولدق ائدی پیوره کی ائد
 وشدن شکسته فتور و نور حاصل اولغله
 کاسبق فی السابق ایا بر کره جک دخی سبو
 شکن نشانگاه مقصود اولغله رهیاب بر صفت
 اولور میوز طلیاسیله وزنه جیلر همانده
 ورای مترس ائز اولمشیق لکن بدل مصفا
 مواصله دن عبارت بوسهای ضو نهانته
 مقدمه خلیای مستعای مودی اولغله
 مناقشی منافی بی سلم اولدیغی حیثیت
 ایله بالاضره امید فیصل دعوی محبت ایله
 شدی قاضی عکرحمانه کلک ائدیز
 دعوی جوشی بوکون پدیرای انفصال اولغله
 سزک دخی همت در و نه کر مستعاض در
 اگر بوکون دخی اولغله مدامت متوالیه
 موجب اولور دیو مخلص کر دن لسان حال
 ایله استمداد ایلدی مسکه تولک دخی آنک

ش

همت انفصالی و قتلک تنها کندن استمداد
 ایلک برزم همت کر نه مانده سی وارد زرا
 قاضی عکرحمانه لوله غروب قریب
 تنها ترده فصل اولیان دعوی محبت
 فصل اولسه کر کدر دیو بعض ادوات تسلیم
 ایله بیچاره یه تسلیم ویرلدی ائدیم پادشاه
 رفیم مقصد لطیفه در همان ذوقه اول
 انجی لسان حال ایله کویای رسایل اولان
 بردن برای دانه حیوانی محرم راز ائیمه دن
 حذر کر کدر جنبا بگری کور میله دیو افروزان
 اولدی سلطانم کور و شمه زهرابه کش

ساخته فرقت عاطف

مرحوم خالصا عثمان کتخد اپیری زاده
افندی به ناسوب خطی

سعادتلو ساحتلو مکر تلو مزید مجتبلو
 سلطانم افندی حضرت تکرزک فضل و کمال
 اولان نادی خطیر حقیقت اصفا لریزه
 تعظیم واجلار و غیرت شکن بحر انوار
 طبع صاف معالی انصاف موشکاف و جوده

ایله دیباچه پیرای صحایف سؤال فیله
 نمائنده مخلص دل ربوده لری بود که آنها
 انش مفارقت لری کانون دروغری سوز
 واضطرار شوق ملاقات لری بنیان اضطراب
 و آرامش ویران ایتمده ایکن بود فقه مخصوص
 ادملری بدله ارسال بیوریلون کتاب مستطاب
 برقع الاقباب بلیغانه لری ایساچی نزلنده
 راحه پیرای تعظیم و اجلول اولوب اب جیات
 تعبیرات بملکرم تائید شعله جواله بالارو
 نار اشتیاقه نوعا صیت کلوب تسلیت
 و علی الخصوص فونه نای سحر جلول اولون
 دیباچه صان پسند صنایع اشتمال لری
 اگرچه دل فرقت کشیده به ایرات انواع
 بهجت یلشد لکن زخم خورده ناسور
 فرات لری اولون دلی بی رام مرهم ملو قاتل
 غیری ایله قبول التیام اتیمه صکی ارتباب
 طرف اثر فزینیه اولون شدت علوه و حجت
 و وفرت انجذاب و مودت مقتضای سنجه ان
 غیر نسقم خلوتخانه خاطر فر شاهد ذکر رضا

خالی

خالی اولوب بیت ضیالک دین دن نقش
 دل بی کینه دن جعفر بو بر معجزه تصور
 آینه دن جعفر مضوی با صدق حالن
 اولشد رجناب حق عدوی عهد شکن اولون
 دشمن دین رد و تنی قریب اتم نور و مدد کنا
 نصرت مناقب اسلامی انواع قوت و نصرت
 مظهر الیوب تمام مأموریت ایله عودت اصان
 و نسخه کیاب اولون جمال فرحفلا لری طالع
 مخلص دلداره لریین مباح و خدان ایکن
 دعواتی برابره زبان حالص الحنا لری اولون
 معلوم سعادت لری اولون ایچون مکتوب حجت
 اسلوب تحریرینه مبارکات اولمشدان شاه
 تعالی لدی شرف الوصول بوندن بوبله
 دخی ثاکار اخلاص شعار لری ضمیر فیض
 پذیر لرندن بهجور بیوریلوب هبت شمال اولون
 و حقیقت اولون صوب معالی منقبت لرندن
 هبوب رباع احسار عافیت لرله سکیم مرآت
 فرصت بیور لفته هبت بیور ملری مسؤل
 بودخی مرحوم دن علی احمد افندی

بود که بنم سعادتو سما حلقو مکر متلو
 مرید مجتسو سلطانم افندی حضرت لری
 بود فقه سلحدار عالیقدر حضرت شهریار
 سعادتو میر جلیل الشان حضرت لریله وار
 اولان نطقه انطقه بدایع نگار و رقیه کریمه
 فضائل نثار لرنده سهرای ایران ایله طرح
 اولشان محاسن کالره مقصود نامشروع
 حصو لچون سرور هوای نعت و اضرار مدعا
 مطبوعه علی بنک خروفتی کند و لره قبول ایرونک
 امر و شوالا کین محمد الله تعالی کتاب الله منی
 جلال و لال دلدیر شرعیه و حسن فیر علم
 النظر بر عینه ایله ملزم و فخر اولوب بود قدر
 ایامدن بر و میانه مدود اولان رشته کش
 حصام تاثیر خست هایون ایله قرین تفصام
 و امر مصالحه رسیده و درجه ختام اولغله
 ضرر وده اولان فقرای رعیت غنوده همد
 اساس ایش ارام اولدی فی اشارت و تبشیر سوره
 حضرت خالق کون و مکان غنائتو اولیای تم
 افندی لری حضرت انک سائر راحت بخشالری

عباد

عباد و بلاد و وزینه سایبان امن و امان
 ایلیوب ذات بر کنیده صفات لری دخی هشت
 لومقوله اثار مند و بر و لکونه امور مرعوبیه
 موفق ایمک دعواتی زیور زبان خالص الحان لری
 اولدی فی محیط علم دقیقه دالری سوره انجیون
 تجدید بقالة اخلاصه اجتهاد قلند

جانب حضرت صدر اعظمیدن نادر شاه

جانبه صحریر اولشان مکتوب عالمه

مادامکه مربع نشین مسند پیر و زه رنک
 طارم چارمین و فرما نقرای خطه شنور بنا
 حاور زمین علم فیر و زی توام صبح تابدار زرین
 قبا ی اشعه و انوار ایله نضای رسیع الارض
 عالم علویه جولان و ترک کار و ضبط و تنخیر
 ملک تیر و زه سر آغاز ایوب فرقه سینه
 کشور شام و شرمه ظلمت شعاران ملک
 طلوعی مانند کفره لنام میان میدان کبر و د
 پامان و صحن عرصه جنک و پیکار ده بر کشته
 حال ایله اول ماه سپهر سلطنت و تاجدار
 نیز خیر خجست و کامکاری اعالی حضرت امعلا

بارگاه رفیع منزلت و چشید دستگاه بلند
 هست و جلیل الاعتبار سامی رتبت و الوتار
 کردون رفت و کیون غلوم معالی منقبت
 و فریدون احتشام اسفندیار دیار سر بلند
 شهریار با افتد از ملک ارجمندی تابنده افتد
 برج سعادت زینبده کوهر درج رجا جت
 فرخنده فال حخته خصال خدیو کشور جاه
 و جلالت و رونق و نای ورنه کسری و جم داور
 داد و اورمالک غم وادار و ارشیم خورشید
 علم تنسیق فرمای نظام عالم عنوان الحاکم
 و الجلاله و الحراسه و العداله صوتا لصفه
 و الدیانت و التقاوه و الامانه کردون بارگاه
 تاج و دیهیم پناه شاه فان جاه کیان دستگاه
 لافالت نیرات دولته شارقه من مشارق
 الغر و الاقبال و مابرحه شمس سعادت
 طالع من مطالع المجد و الاجلال حضرت
 ذات حخته سمات و وجود کروی صفات
 پیرایه بخش اورنگ الجانی و رونق افروز
 افسر کبانی و لوب هیئت هیکل شش ظفر

نثری

لایزال صبح حخته طلوع عالم اجلول
 و سپر زرین صرب قرین لری هر چه نایاب
 سپهر اقبال و رونق دعوات سبطان اجازت
 مال و عدل سجانه محالست اشکال نه نشا
 و اشتغال از رزومت در لخواه بی اشتیاق
 اید و کی مرفوع پیشگاه مجد و اقبال و معرف
 دستگاه کردن حال قلند قد نصکره مطا
 الهامات ربانی و منیع فیوضات صمدانی
 اولون طبع بالاصفوت حمایه لریه فای
 مخلص صد اقبال و ابتداء خیر اندیش خالص
 البال بوضوای و زره اجمال اولون و که
 الخم سلطین عظام اعظم خواقین فحام
 رافع رایات جهانداری جامع ایات نصیفت
 و دینداری موطد قواعد شرع قدیم محمدی
 مشید دعایم فانون مستدیم احمدی
 قوت قاهره سر پنجه عدل و داد نیر و
 باروی دشت و استعداد سیدی دروی
 ملکت بیضا صیاحت وجه سر لعب غری
 نقاوه و دودمان سلطین عثمانی خانداده

صد و شصت و شش سال مستد کیتی سنائی مفت
 الاسلام و المسلمین معین الله و الدین محمد
 الفزاة و المجاهدین مرغم ابو الکفره و الشتر
 سلطان لبرین و خاقان البحرین خادم الحرمین
 المحرمین شوکلو فدر تلو عباتو عظمولو
 مهابتو اندم پادشاه اسلام پناه و شهنشاه
 نصرت دستگاه لزلالت نیرات اقباله منصرفه
 عن الزوال و ما برحت لمعات اجلاله طالعه
 عن مطالع الکمال حضرت لبرینک در بار عطا
 مدار خروانه و عینه سپهر اقتدار سلوک کثر
 قبله طرف زاهر الشرف قانی و جانب سعاد
 سفایا الخا نیر لند ناریه لازم سفارت
 و تمسینه مراسم غیرت کشی و دیانته مامور امان
 و خشم پناهان عز و سعادت دستگاهان
 نظام الایاله محمد رحیم خان سعد لوهاکم
 زمیند او و نظر عالخان هاکم مار و چاق و سار
 فرستاده شان که بر بوریلان نامه نامی غیر
 نقاب لطیف الفخا و قلمی سامی رنگین نقاب
 شریف الزما لری بیت بساعتی که سعادت

نور

از و بر داضر بطالعی که تو لید و کند تقویم
 اشرف ترین از منده و سعد ترین از نده که تحت
 افزای ورود و فیض بخشای سعود اولوب
 میمنت قربن برهنکام سعادت رهبنده
 ایما ید لرندن حضور لامع النور هاندار
 تبلیغ و انوب دج درون قوت شهنشاه
 موضوع سکون اولان مروارید معانی
 و محبت درشته سطور خلعت صد و رنده
 و مر سوم اولان فولاد مضایین غیرت و دیانت
 که انور طینت حمیت ایت و عنوان منشود
 یکجستی را خود در طرف اشرف اعلای نه به عیش
 انجذاب خاطر هایون و هیچ داعیه نودت
 روز افزون اولد یقندن بشقه حق جناب
 نصاب ساهانه لرنده در کار اولان ظنون
 حسنه صفار و کباری تصدیق و تأیید غیرت
 کشتی دین مبین ملحوظ اولان نیت صادقا
 و همت غیورانه لرین تحقیق و تأکید ایلشدر
 حقا که ذات اوست سماء شاهی و ترکیب نصفه
 آیات حجاب اهل رنده مرکوز و محراب اولان مایه

حجت دینداری رجوه روز و اخلاص
 مقتضای دخی هر حالده جانب اسلام
 انجذاب و صفای نیت و ایفای لوازم خلعت
 و دیانت و اعلیایه بود و وضع غیورانه و طور
 منصفانه لری دولت علیه دائم القاری
 نه مرتبه محفوظ و مستند از ایلدیک بیرون
 حیطه تحریر و تذکار در جناب تالیف بخش
 قلوب اسلام و تفریق فرمای سمل اعدای ثنائی
 ذات قوت اسام مکارم التیاملین مقاربت
 توفیق و تابید ایلدیک سر بهت نصیر و ماند پذیر
 بردوام و اریکه سپهر نظیر کامرانیزده موی
 و مستدام ایلدیک امین سفیران مشارالیه
 بنده لری مراسم سفارت و رسالتی طریقه مرتبه
 حسن ادب و ورزه اکمال و اتمام و تقبیل بساط
 سعادت حضرت ظل الهی ایلدیک احرار دست
 مایه شرف و اعتنام ایدوب مظهر التفات
 و نوازش خلعت پناهی و منظور انظار مکارم
 آثار شهنشاهی و لایق نصره طرف زاهر
 الشرف هم با بنانیدن جواب باهر الصواب

صدف

صداقت علامه لری مشرفنامه هالیون مدو
 مقرون خسروانه و مفاد و ضربه میون خلعت
 مشحون ملوکانه ایلدیک صوبایست ارب خلعت
 نوز و نرینه عود و انصرافه مرخص و مارون
 او لمز ایلدیک جانب اخلاص کاریدن دخی تابید
 میانی وفاق و اتحاد و تشکر بوالید جلوت
 المذاق تحاب و توارض مننده اشبور و قیم
 اتما کشیده سلیک امل و مشا رالمه امله در
 سپهر اشتباه شاهانه نرینه عرض و اسیر
 او نمشد و فیما بعد مبیاح و جانبدن تسان
 دلکش و یوب کجی و اتفاق خیابان احوال
 و گلستان اماله و زان اولوب دست قدرت
 مالک زمام کامرانی و پای همت مالیده چشم
 رکان زندگانی اولدیکجه مانی یکا ککی و اتحاد
 و مرار توافقی و اعتضاد بر صرعه حکم و میر
 و بر اسلوب مرغوب و ورزه نوکد مستحکم اولدیک
 کرد و دهور و اعوام و مرور لیالی و ایام ایلدیک
 پذیرای انهدام و فرین انقضاء و یسوب
 طرفیندن و سائل ذریع خلعت و مواضات

ووصائل و شرافت و مودت و موالان متابع
و متوالی و متعاقب و متوالی اولی و خصوصاً
مقتضای شکر کرم شاه و مبتغای شجیه
مرضیه فوت پناه همدیگر و مستغنی
تغیر و تعبیر و ورسته قید تعریف و تغییر
باقی نیست نیز جهانتاب اقبال و آخر عالم
افروز اجول مشرق دولت لایزال و اوقوت
بی زوال و طالع و تابان و لامع و درخشان
بار بانی و اله الامجاد المعتمد علی الله الملك
الاکرم محمد الوزير الاعظم

جانب صدر اعظمیدن شاهک اعتماد

الدوله سنه یازدهم مکرمه

جناب وزارت مآب بنای نصاب و کالت
انتساب سعادت اکساب صاحب صائب
رای عالی منزلت شیر شری تدبیر اصف
مستحکم ارکان مملکت مجمع شتاب سلطنت
ناظم امور جمهوری مالک ایران ناسق مهم
کیان و اسطوره امنیت جهان و ابطه صلاح
عالمیان دستور اسطور شعور اصف نشان

خان

خان خانان جلیل السان حضرت نیک مجلس
شریف سعادت نقش و محفل سینف و اکثر
صوبه رونق افزای سر بروداد و سند ارجمند
بالش اتحاد اولان تحف تحیات عالیات فخالص
نما و تنف تسلیمات عالیات مصادقت انما
و اهدای سیاقنده ضمیر مرآت نظیر و خاطر
عاطر صفا پذیر لرزیده صدر ابرار خادمت برون
ابانه و اراحت اولنور که دولت علیه ابدی
الاستمرار ابله دولت بهیه نادریه میاننده
بوندن اقدم پذیرای انقار اولان در ابطه و
و اتحاد و ضوابط تحب و تولد و تکلیف و اقامت
و احکامی چون بوندن اقدم جانب دولت علیه
ابدی قیامدن بعثت و تسیر و لثان و تحبیر و
اعالی حضرت و معلو و بارگاه رفیع منزلت و
خورشید کلاه فرخنده قال مجسته خصال
خدیو کشور جاه و جلال رونق افزای ورنک
کسری رحم داور داد و مالک عجم تاج و دیلم
پناه شاه قان جاه و کبان دستک حضرت نیک
طرف زاهر الشرفی شاه و جانبیه است مقاب

حجابیله نندن دریا و غصه دلا از خروانه به
 مبعوث سفرای سدا را لری قطع منازیل
 و طی مراحل برله مالک محروسه المسالك خاقا
 بلده سیواسه و اصل اولد قلرنده لرستان
 بکر بکسی علی مردان خان دلاوت اجل سیمی
 عازم سرنزل بقا اولوب و متوفای شاره الیه
 و رفقای نجباری اولان جناب فضائل و معالی
 سمات مفتی هرات فضیلتلو بناهتلو میرزا
 محمد حسن افندی و جناب امارت و حکومت
 نصاب ایلالت و ختم انتساب حاکم غوریا
 عزتو اغوز علیخان نامرد اولد قلری امر
 هراچی معیت و رفاقت و اتفاق و شرکت الیه
 نامور اولد قلرندن ناشی مرحوم شاره الیه
 امای دولت نادریه به خبر و فاتی اشعار و کرامت
 و رودایه جلک امر و اشارت انتظار ایلک ضابطه
 نظام دولت و واجبه ذمت سفارت دندردو
 برناسب محله تمکین و توفیق لرینه طرف
 دولت علیه دن اذن و رخصت التماسی
 مشرفین مومی الیها طرقلرندن بوخاص

الفواره

الفواره ایکی قطعه مکتوب و لا مصحوب
 وارد و اصل اولوب هر چند ققام و انماهی
 اقدم مرام اولان بوالان و مصافقان بران
 اقدم پذیرای حسن انجام اولسی لمخو ضمیمه
 مومی الیها مالک استانه سعادت اشانه به
 عجلاله و درود کجشمه اشت انتظار مرز
 اولد یغنه بناء مکت توفیق لری موافق
 دلخواه اولد یغنی و راسته قید اشتبک
 لکن چونکه مومی الیها مالک فحوی تحریر
 اوزره امر سفارته موافقت و مشاکمته
 بناء تجدید رخصت و تاکید لوازم سفارتي
 متضمن طرف اهر الشرف حضرت شاهید
 تکرار امر و اشارت و رودیه انتظار لر
 اقتضای قواعد مرعیه دوله مطابق کفایت
 اولغله استانه سعادت اده چند مرحله
 قریب بولی نام شهرده مکت و توفیق لری
 لصوب و بین الدولتین مرعی و منظور
 اولان مراسم خلعت و مصادفته لایق
 و جهله زاد و ذیره و لوازم سائره لر

ترتیب و افتخار الاماجد والا کارم سابقا
 سپاهیان اغاسی اولوب موی الیهامیه
 هماندا تعیین اولنان مصطفی اعادام
 مجده معرفتیه هر کونه لوازم و مهمانری
 رؤیت و هر بایده رفاه حال و انشراح
 بالکربنه مبارک و اونیق خصوصیلری
 و امر عالیشان ایله تنبیه و تاکید و چونکه
 سفرای دولت عثمانیه دخی موی الیهامیه
 صحبت و رفیقینم غریقه مامور و فکر
 رعایه لمراسم الرفاقه موی الیهامیه علم
 مفارقت برله کران و زبر مکرر غرتلو
 عادتلو الجی باشا حضرتکر و کران رفقا
 اولان غرتلو فضیلتلواندن یلر حضرتای
 دخی محل مرزبوره مکث و اقامت و لوازم
 رفاقت و موافقه رعایت ایتلر خصوصی
 دخی توصیه و تحریر و انشراح اگرچه
 سفیران موی الیهامیه معموره مرزبوره
 تمکین و توقیف لری متوفای مشارالیهلر
 وفاتی کیفیتنه بناء کندی تحریر و التماس

نشأت

نشأت و هیئت واقعه مکتوبلرنده
 اشعار اولندی فی اوردنه طرفلرندن دخی
 عرض و اعلام و انفعاله بوخصوصک بر
 محل اخره حملی و معنای غریبه نسبتی
 هر چند ملاحظه و تقریب اولناز لکن
 دولت عثمانیه دارالقرار ایله دولت نادر
 بیننده درکار اولون مراسم تحایر و توان
 و لوازم وفاق و اتحادک بومامو ما مکتوب
 و مرزدار و لمسی مطلوب طرفین و درخواه
 جانبین و ایتلر ناشی کیفیت مرقومک
 طرف مخلصانه مرزدار دخی اعلامی و تبلیغ
 ملاحظه و انفعاله اشیو مکتوب مصاد
 اسلوب تحریر و حال و بغداد و بصره و رای
 وزیر مکرر غرتلو سعادتلو احمد باشا
 حضرتلری طرفندن ایصال و تبلیغ و انشراح
 اوردنه فوستانه نادی معالی مسیرکر
 ان شاء الله تعالی لدی الوصول کیفیت
 معلوم ایت مرسوم خانیلری اولد فده
 فیما بعد دخی ایباری زلال صاف اندر

صاف مصافات و قطره باری فیاضه
 مهر و موالاتدن خیابان سراسر گلستان
 دوستی ساراب و دریا و کل سوری دست
 کامی و خلوصکاری شکفته و خندان
 اولوب همواره صانده منفقد مرآت
 و مصادق مضمون اخلول و انقسام
 و مبانی مسالت و موافقت محفوظ
 تنزل و انهدام اولسی بوجانبك اقصاب
 امانی و امانی اولدنی کی جانب ستوده
 مناقب خانیلرندن دخی تاکید مواد اتحاد
 و تأیید لوازم و وفای وودار همیشه مراعات
 بیورلوق و ابسته سنجیه مکارم تزاراید
 باقی همیشه بام سعادت و کامرانی تباری

و بر دوام باد

سلطان علیه الشان حضرت نلرنه

عرضی الدر

دولتلو عنایتلو عفتلو عصمتلو
 ولیة نعمت انقدم سلطانم علیه الشان
 حضرت نلرنیک مبارک پشماقلری ترابی

سرمد

سرمد چشم عبودیت قلب لایزاله
 بند کانه اولدنی اوزره حق سبحانه
 و تعالی حضرت نلری دره صدق عصمت
 جوهر وجود مسعود لرین زیبا فرای صرم
 سرای دولت ایلک دعواتیه مشغول الکن
 لطف او کرم اطراف دولت نلرنیه دائر خصوص
 واقع اولان خدمت عاجزانه مرکز قرین
 قبول و تحسین اولدنی مبین احسان
 و ارسال بیوریلون و روان نامه تأمیلری
 و اصل دست تعظیم اولوب کمال کرم نلرن
 عبد حقیر کرم حقده ظمورایدن حسن
 و توجیه لری بنده قد علمین ممنون و مسرور
 و دعای عمر و دولت نلری تکرار تکرار ادا
 اولمشد رسده تاجیز لری بوندن بولاله
 دخی خدمت علیه لرنده وسع عاجزانه
 صرف ایدوب دعای بقای عمر و دولت نلرن
 منفک اولیه جفم معلوم دولت نلرنیورلد
 فیابعد دخی سایه عنایت و الطاف لرین
 اوزرندن دور بیورلماق باینده امر و نلر

و لطف و احسان دولتلو غنائتو نیکو
 عفتلو عصمتلو ولیمه نعمت اقدم حضرت
وزرای عظام حضرتانه
 حضرت نرنیک مجمع سپاه اقبال اولان
 سعادت بناهلرینه رهبری صدق و اخلاص
 ایلله سوق کتبه دعا و رقیفه نظیفه
 یومیه مزاولدیفی وزره هیته حقیرلو
 جنود امور لرینه دلیل و رهبر اولوق غنا
 ناطقه اخلاص ایلله تنیم وار اولدیفیک
 خلایده معروض ثناخوان خالص جنانلر
 بنم حضرت لری دیوان مکارم عنوان
 مشیر لرنده خدمت کتابت ایلله شرفیاب
 اولوب بوندن بویله صوب و الای دستور
 بعض خصوص ایچون در سعادت و خصیت
 عود و ایاب اولان الحاج احمد افندو لکر
 نینه جانب مکارم مآب اصفانه لرینه مطب
 عزم و ذهاب و غلبه تجدید قبالة اخلاص
 وسیله اولمشدر موی ایلله قول نرنیک
 عبودیت لرنده سر کشیده اولان دو صر

واخلاصی

63
 و اخلاصی جویبار تعریف و توصیفدر
 استفاضه به محتاج اولماغله اساله
 جد اول توصیه و سپارشه حواله یتشه
 خامه اولدیفی معلوم دولت لکر بیورلدقه
 امر و فرمان دولتلو غنائتو ولی نعم اقدم
 سلطانم حضرت لرنیکدر

صورت قائمه

بنم سعادتلو سماصلو مکرمتلو سلطانم
 حضرت لکر همیشه نسخه نفیسه فضل و کمال
 اولان ذات بهما لری رهین محفظه و قائ
 خدای معال و کتاب مستطاب بر و افضال
 اولان وجود سعد اندر لری زیور دست
 اقبال اولوق دعواتی و اسبیلله عریضه ثنا
 کار راست مقال لری در کم طرف فضائل جاب
 اشرف لرینه اولان قدم تحض و اختصاص
 مقتضا سنجه هر بار حل صد برك طبع مکارم
 آثار لرین زبور سرتاج سؤال و استفاد
 و ثنا و درود لکر پیرایه زبان تذکارم اولدیفین
 انها و اشعار لازمه ذمتم ایکن دولتلو

عنایتلو ولی نعم افندم حضرت تلمینیک
 مسند والای صداری تشریف لک و محول
 عهد عاجزانم قلنان امور شتانک
 مشاغل عرض اخلاص و رعایه بالضرور
 مستلزم قصور و لغله بویاده صورتنما
 اولان جنح و قصوری استغفار و محضاً
 فضائل عاثر کریمان ترین تفقد استقصا
 ضننده رفیع خلوص انما استظیر و املا
 و فرستاده صوب سعادت پیرایه لیر قلند
 ان شاء الله تعالی قرین علم سعادت اشتمال
 اولدقه بروجه محرر و مخصوصه وقوع
 بولان تقصیراتم قرین عفو و صبح بویلوب
 حسن توجه کریمان لیر کماکان حمده درکار
 بیورلق اقضای نیاز مستندانم مردر

صورت تذکره

همیشه برده الساعه همتگشتفا بخای صسته
 دلان احباب اولقدن خالی اولاملری
 دعواتی داسند نصکره عریضه اقبال
 خواه بمرالیدر که یوسف بیک بنده لری

حقیقه

حقیقه عنایت بیوریلان تذکره سامری
 وارد و مخبر سلک الاول سطوری لرتک
 جواهر اشارت لیر پیرایه نیکین قبول اولقدن
 ناشی موی الیه بنده لرینه یکیشهر مقاطعه
 استعجال خرج راهنه مدار اولوق اوزره
 خطا با بر امر عالی اصدرا اولنشد ران مشا
 تعالی بعد العوده بلافاصله منتفع به خدمت
 ماموریت الیه شجره همتگشتفا بخای
 و امر مذکورید باید جانب نجیب کریمان لرند
 تسلیم و استعجاب دعوات حرم لیر بچرخ
 حضور سعادت ارسال اولنقله بوندن نو

صورت عرض حال

جناب طرح افکن کاشانه چادر کن به قباب
 جل عن السبیه الاریتاب دونق شکر قصر
 والاطاق کردون اولان غرقه بالار و اق
 اقبال لرین الی یوم القیام دستیارئی معار
 چیره دست توفیق الیه مشید الارکان
 و کیوان سپهر کردانی استان دولترای
 اجلا لرند دربان المیوب ظلتخانه قلوب

اعدای عمر سیلاب عموم و خاندان بدخوا
 جلوه گاه غراب و بوم ایله امین بوعید
 کتر لری استان دولترای ولی النعمان
 بنده سی و در د و ثواب داورانه کچاکر
 درم خرید سی و لوب دار اعتبارم مدد
 کاری نهند تر دست عنایت ولی النعمان
 بنیان بلند ارکان کرده هم اساس و کعبه
 افتخار معماری سنار پسند لطف مکرملله
 ایوان اسمانه محاسن و لوب سمع امام افتاب
 جهان تاب عنایت لریله فروزان و هر حالده
 ینابع حکام و الطاف لری حق چاکرانه مدد
 جوششهای انفجار و فوران اولغله مستغفر
 اولدیم الطاف بیکان و مراحم بی پایان لریله
 ایفای مراحم تشکر لیه استغاثی اعلام ضمیمه
 تسویه عرض حال و اجبه دفت عبودیتیم بکن
 هر بار تحریک حلقه باب و الاجتناب مراحم
 مابلرنیه تصدیع سر دولت افسر لریله
 جارت خارج دایره ادب بر حالت اولغله
 ناشی تخدیش سامعه دولترندن خاکبای

دولت لریله

دولترنیه تحریر شایان بعض حالان
 هر بار قیو کتد لری احمد اغا قو لری طرفدن
 تحریر و اشعار اولغله تکرر مواد و تکرر سواد
 ایله بیرون دایره ادب حرکتدن محاشی
 اولغوب راتنه عهد عاجزانم اولان
 دعای بقای عمر و دولترنیه اشتغال و
 مواظبت اولغله شید کن مدت مدیده دن
 برو منشور اعتبار و بران مسکن سطور
 افتخارم تجدید بیورلد یغندن بو کیفیت
 عبدیمجا لری القای جبراندیشه و فکر
 ایدوب غمکین نشور طبع کل از ناله لبیل
 فریاد کدرونق بازار کرم است مفهومی دخی
 دفع رفته عرض حاله باعث حرارت اولغله
 تصدیع سر سار کد ریه اجتناسار اولغله
 مراحم علیه بند کالم شمول لریندن مستعدار
 حرز کربان افتخار و نعمة بازوی مساهل
 و اعتبارم اولان فرماننامه نامی و نوازش
 سامیلری احسان لیه عبد شاکر النعمانیه
 افاضه تسلیم و حسن توجه ولی النعمان لیه

سرتاج مفاخر تم ساییده اوج سپهر رفت

بیور لوقا بنده

صورت عرض حال باسند عای خانه ها

جناب باقی ثقیال کون و مکان جل سانه
هیئت باب بلند اعتبار دو لنگرین ملوز
بیکسان و هاندان اقبال لری هواره معور
و ابادان ایلیه امین عرض حال عبد شاکر
النفیل بدید که بوقول لری مدت و افره در
حضرت خیرات ایله اوقا نکذار و وسع خانه
مرتبه می حضرت لازمه مدد بذر اقتدار
ایدوب لکن بحکمة الله تعالی بوقته در
عرصه تنکای تملکه حرارت قوز مغر
سوز خانه بردوشی به صلوات ایله جاک
دیده برد در صحت ظل افکن و بریده نمکند
برق و باران هرزه تازیدن و قایم اید بر
مسکن نذار کنده توفیق رب جلیل رهبر
و دلیل اولیوب و با مر خدا حین فتح دن
بر و حرف تملکی داخل سطور صکول مینا
اولیان خانه لر دخی طرف قول لرندن استیجا

اولندینی

اولندینی کی مذکور لسان دل اول و لغلم
ناچار اواره تیه ضحک و انفعال و بهر سا
اما کن متعده ده به نقل پرتال ایله قضیه
حیرت افزای حضرت ابی الدرداء حبجال
عبدینو اولنشین **قطعه** بر عقده ناک
ایدر سه خلقی مراد تقدیر ایدر مساعده
کله کده ساعتی مضوی ووزر جنای فیاض
مطلق کارگاه اخلاصده منسوخ غارق
ملع تار دعای قصر و الاطاق جابنه لوق
و مر حمله افندیم کی بزدان افتاده نوازک
حضرت باهرة المجدنه تنه موفق ایدوب
بو ائشاده ساکن اولد بغم خانه دخی ساقلم
کی پیرایه زبان مبارکی اولغله بویله
هنگام شتاده محل آخر تار کنده کال عسر
و صعوبت و موت اثبات نقلی دخی بو کونه
موجب ضرر و خسارت اولنه جفی ظاهر
اولغله بالضروره اشتراد اعیه سیله
قطع بازار اولنوب لکن وادی مضیق تنک
دستیده دوچار اولدیم دشمن همان ندان

خانه بر رو شدن تخلص کریبان بلند
 همتو افندم که همت بر امکه سندر کیمانه
 انضمامه موقوف اولدین واقف عبد
 ستم اولون سندر کان افاده و افهام افند
 عرضی الی جارت اولندی معلوم دولتر
 بیورلد قدی امر فرمان دولتر مرمتلو
 افندم سلطانم حضرت تکرید

جانب حضرت صدر اعظمیدین وزرای

اطراف قائمه در

نیم غرتلو سعادتلو قوندانم حضرت تکرید
 بمالک محروسه السالک حاقانیه ده اولون
 فقرای رعیت و اهالی ولایت و دایع
 خالق ابرار و مخلوق صید الارض و السماء
 اولدقلری نه بناء مزراع احوال لری نه جوی
 عدل و دار پادشاهی دائم جریان اولوق
 ایله کشتار نقش و زندگانیلری پدیرای
 نشو و نما اولوب خرم جمعیت خاطر لری
 دایما عواصف مظالم و قیدیاندن حفظ و رفا
 اولوق لازمه عهده معدلت جهانانی اولقد

ناتنی

ناتنی اشبور اقبه حنده نیک ایفاسی یعنی
 مقضای عدالت سعادت منقبتان
 اجر ای طرف فائز الشرف حروان و ندرن ای
 والویه مالک محروسه ده ناظم امور اولون
 وزرای عظام و وکلای نصف آسمان
 عهده دیانت و عقل لری نه حواله و تفویض
 اولنقله بصورتی ضعیفای سکان ملک
 حقلنده من کل الوجوه لوازم عدل و دار
 امر اسنده رعایت رکافه مظالم و قیدیاندن
 کندولری حمایت و صیانت حالتلر و وزرای
 عظام حضرت تکرید و اجبه ذمتلری اولوق لازم
 کلدی کی اشکار و کرشمه شریفه و رضای
 یم اقصای خسروانیه مغایر و منافی
 فقرای رعیت نه ظلم و تعدی اولنور ایسی
 مشار الیم دینوی و اخروی مشول و معاف
 اولوق ایضا ایله کی بیدار اولوب اولون
 برورشد و رویت و حقانیت و درایت ایله
 موصوف اولون وزرای عظام و سایر
 حکام کرام مراتب منبوره فی فهم و درک ایله

لازمه عدل و داری ادا به صرف ناب و توان
 ایلا کفر چندان مشارالینان اولد قلمی
 معلوم سعادتمندی اولغله جنابکزدن دخی
 ملحوظ اولان اگاهی و کیاست مقتضای
 اورزه سالک طریقه انیقه حقانیت و
 رعایا پروری اولد جملگی کچه مولد راجع
 شیمه کرمیه حضرت حلافتیناهی دایما
 تحصیل و قوف احوال عالمه مائل بو قریب
 ایله و لاه و حکامه خفی و جلی روشن و صریح
 وزیرستان و لایاتیک چگونگی ضعف و
 قوتلرینه اطلاع معلو کانه لری حاصل و شاک
 اولمقدن ناشی جنابکز فزندن اهالی
 مملکت و فقرای رعینیه خلاف ملحوظ تعدی
 و تجاوز حالات غیر مرضیه سی تجویز و تسویم
 اولندی فی اصل سمع هایون اولغله حق
 شیرانه نرنده انار انشبار عتاب پادشاهی
 حیرت ظهور و بروزه قریب اولمشیکن جانب
 شیرانه لرینه اولان حسن و ظن و اعتقاد مزه
 بنا و حقکرده ایراد مقدمات حسن شهادت

توجهات

توجهات سینه خسروانه تک طرفه کانه کافی
 اولد صرف و اعالیه سنه بذل اهتمام اولمقدن
 فیمابعد خلاف رضای هایون جهانداری
 مظالم و تعدیاتک مقدار ذره و قوعنه جوار
 کوسر ملیوب حیات و صیانت اهالی مملکت
 صرف اقتدار ایلمدی شریطله بود قعه عوا
 علیه ملوکانه دن سیواس ایالتی جناب
 سعادتمرینه بقا و مقرر قنوب لکن بوندن
 صکره طریقه انیقه عدل و انصافه مغایر
 حرکتی ظهوری و اصل سمع هایون حضرت
 جهانبانی اولق لازم کلودر ایسه حسن شهادت
 حالتی کارکر اولیوب طرف هایون تأکید
 مسئول و معاتب اولد جملگی بی اشتباه اولغله
 جانب شیرانه لرینه اولان علوه درون و لا
 مقرون مقضاسی اولان امارات نصیح
 و پندی ابراز و اظهار سیاقنده خاصه قائم
 مودت علامه تحریر و فرستاده ناری
 سعادتمصیر لری قلمشدر ان شاء الله تعالی
 لدی الوصول کفر مرسوم صحیفه دهن

تابناکتری اولدقده ذاتکرده اولان کاش
 ورویت مقتضای او زره بوندن بویله
 جانب سعادتک رسدک رعیت بروری
 وحقانیت کسرتیده اظهار حرکات مستحسنة
 کال اعتنا و دقت و سکان مملکت و قطان
 و لایق اسوده نشین ظل صلح حایت و صبا
 و غنوده یستر اسایش و راحت انکله طرف
 مشیرانه لرینه اولان توهمات سینه ضررانه
 یومافو ماتر قی بدیر اولسنه بذل مکتب فرزند
 واحد طرفندن فقرای رعیتیه ظلم و تعدی
 و نوعی تجویزیدن مباحثت بیور همرینه
 اهتمام تاملری مأمولدر
شکر صحبت هایون ایچون صاحب دولت
حفر لرینه یازیلون قائمه در
 جناب دیا ارباب جل شانہ عن قلب العروس
 و عروض الانقلاوب دولتلو عنایتلو مروتلو
 ولی النعم اقدم سلطانم حفر لرینک وسیله
 صلوح و طبایع امور انام و ذریعه انتسا
 و خطوب احکام اولون و صودر باسود لرین

عوارض

عوارض الام و اسقامدن مصون و مأمون
 و بر توهم منیر دولت و اقبال لرین یومافو
 متزاید افزون الیوب بیان شفیقانه
 اصفا نه لرین مفارق عباد مکارم مقدار
 او زندن بران دور و منفک الیه امین
 معروض تو لدریر که فرضیه ذمت عبودیتیم
 اولان خدمت دعای غرور و تکرر کسسته
 مواظبت ایکن بوشانه محول احوال و مقب
 الایام و المیال اقتضای حلول موسم بهار
 و مبتغای حرکت اخلاط مختلفه الاطوار الیه
 صمم جهان جان و بدن عالمیانه روح روان
 مشابه سنده اولون شوکتلو کرامتلو قدرتلو
 هایتلو و طغیر پادشاه عالم پناه و شهر بار
 عارضه الخراف طاری و افتاب جمال بلهر
 الیجلا لک جند روز و رای سرادق انوار
 جاه و جلالت متواری اولد یو بوندن
 مقدح تخدیش سامعه دل جهان انکله
 عوارض اخزان جسم ناتوانه سریان و لیله
 و نهرا شفاخانه الطاق یزدانیه دن دوا

برآه الساعه نياز به انا فانا سجده گذار
 درگاه جناب حکیم مستعان و اشک ریز
 نقرع و اقبال به پایان اولوب خصوصاً
 مقتضای حکمت بالغة صمدانیه و لایزاله عا
 از الهیه الیه السجده کبری کتابخانه امکان
 اولان چارباب خلقت بشریه امرای مختلفه
 ترکیب الیه شیرازه بند شهود و مجلای حلا
 اوصاف نامعدود اولوب جایبار رونمای
 مراتب ابد و صحت اولان نقش صورت علت
 وسیله تصفیه طبیعت و ذریعه امتداد
 صحت و عافیت و موجب نزول شفا و رحمت
 اولدیفندن غیر اولان فصلها هار هنگام
 جنبش هوایه متنوعه افکار اولمدن ناشی
 با مرخصه المرجه و طباع بشریه تمایل سمت
 انحراف و در عقب تأثیر تدبیر حکیم قدیر الیه
 بالکلیه عارضه سقم و کلان قرین الخلول
 و کالقول آینه اساصاف اندر صافی اوله
 کلدیکی مشهورات اموردن اولغله صورتها
 اولان انحراف مزاجها یون با عنایت قادر

بچون

بچون مقصده صحت و عافیت ابد مرهون
 و موجب ارجح و اشراج کونا کون اولوب
 امنیه سبيله تسلیت بخش دل سیرار و ظهور
 آثار بشارت به چشم کشای انتظار ایکن محمد ام
 عدا استیاری عون باری و مددکار جناب
 حکیم شای الیه خورشید نور باش طبع های نور
 کلیه اسباب عارضه انحرافدن ره پایا و هر
 منبر شوکت و جلالت و کمال و لکدن زیاده
 عالمیان و بدر مستدر سکوه و اقبال الیه و شفا
 با صرة اشتیاق نشیخ و شای اولدیفنی بشارت
 عطا سنی حاوی موقدر اولر کلدیکه لطف اولر
 فرستاده سور بلون کرنامه دلدار و قائمه
 عنایت دائمه روح افزا الی اسعد ساعت
 و اشرف اوقاتده رسیده دست تعظیم و جلالت
 و پوسیده شفا و تخم و احوال و نون مضمون
 بشارت غنی پر مرده صرمان اخزان اولان جسم
 ناقصه مجدداً احیاء تازه و ایصال سرور بی
 اندازه ایتمکله هزار شکر فی آنها اولدیلر و لا
 یحصی جور و صفای الیه در عقب سجده گذار

بارگاه خد او تقرب قریب حد و ثنا و ثنوب
 دعای عرود و لذت جناب ظل الهی و مقام همت
 فرو خست حضرت خلافت پناهی ذیو رفاقت
 تکرار و بر مرتبه سرور جهان جهانی اظهار
 و تشکر که کلمات حد و تحت در مرثه ارتباع
 و سرور رسیده سامع قدسیان ملای علی
 اولی مرتبه لری رونما و تشکر جناب عز
 فرمای عناصر و اصول و امتزاج نجاشی
 از منته و فصول جل شان و بر برهان شوکلو
 قدر تلو که امتلو و با تلو و با تلو و با تلو
 اسلام و شهر یار دار اعلام افندی حضرت
 سرور و فراز چار باغ امکان و لیر خیر اسمان
 شوکت و شان اولون مبارک وجود های نور
 عوارض نظورات کونیه و قوارع و طوارق
 فذیکه دن حصون و مأمون و بر توانوار
 شوکت بخت و اصل الدین یومافو ما نردا
 و افزون الیوب الی الی و نور و نور و نور
 و شان و سایه کسرت مفارق بندکان صدق
 نشان و غایت لواند مری و خی ارتقای تام

اشنان

و شان ایله صدر و الاده بر دوام ایلیه
 امین بو نعمت بشیر عدم النظیر که ادای
 تشکری خارج حوصله اقدار و لغله همت
 دعای عرود و لذت پادشاهی و قیام فر
 و خست و فی النعمی به نفود انقاس حیات متقا
 ایله او فائز کلیل و نهار اولدی غمی اشعار
 ضننده قائم عبودیت و الله تحریر و موی
 ایله قول لری اقام خدمت مستلزم البشار
 اعاده و تسبیح و تهنیت و سبیل و توفیر
 دعای عرود و تشکری و تشکر و ان شاء الله
 تعالی رسیده خاکبای عالم ارای اصفانه
 و محاط علم دولت پیرای و فی النعمان نری
 بیور لده و نیدن بوبله دخی چاکر قدیم و بنده
 مستد علمری تا کان لحظه عین غبار کونیه
 نشان و سر فرای کلاه شادمان بیور و توبه
 امر و فرمان دو تملو غایتلو مرو تملو
 و فی النعم افندم سلطانم حضرت نیکدر
 یکیشهر و غلوس اسکه سی که کجیسی اغایه
 نوروزده یازیلان محبت نامه در

سعادتمند مکرملو مودتو عارفانو
 سلطانم اغای جلیل الشان حضرت لری
 فیض نور و فیروز تقظیم و نفس نسیم غنیم
 شمیم نکریم ایله نوشکنه حدیقه درون
 اولان اهارد لجوی دعا و انوار شکار
 تناوضع شیشه اخاف اهدا و پاشتنه
 مجلس والری قلوب استکشاف کشفیه
 طبع سلیمه مستنده بوکونه تفرد کلک نفع کل
 محبت و بطرح نور مین اورزه ترین شکونه
 مخدات و نور که کزیده کهر امکارم سیمابون
 اسبق چند روز دولت جان بهجت لانه لرزه
 مهان اولوب کناره نشین خوان اغراض و کرام
 و نواله منقاس نعم احرام لری اولد فیروز
 سنوح لیرن لطافت خاطر سازی و مجامد
 دلتوازی لری قد مکرر فی شیرین ساز ذائقه
 خیال اولوب خصوصاً من کل الوصوه منون
 اخلاق حمیده و مظلوظ اطوار پسندیده مکر
 اولدیم بنابر جلوه کرم و حصول اولان
 علاقه درون و محبت و انجذاب کونا کون

جوشش

جوشش میاه انهار و قطرات باران نو بهار
 افزون اولغله هواره طالع مجد و اقبال لری
 فیروز و هر روز سعادت بروز لری رشک
 نور و اولق دعوائی ز نور ترغات بلبل
 ربان و پیرانه کلشن سامع قدسیان اکبر
 بو اشتاده فرستاده بیوریلون مکتوب تفسیر
 مثال کشفیه نوهار سر زده ساحه ظهور
 اولوب نسایم انامل یقان ایله کشاده و شیشه
 طری الساق النظاره نهاده اولد فیه درج
 غنیمه مفهوم دلار او فواج سیکه مزاجت
 افزای عصر باشم بهتاج بی انتها اولغله
 طرف عالیله نینه علاقه نور سرقی از مردار
 وسیل انجذاب دوز یاد بر یاد اولوب هوار
 کار باشرای مالری مانند قطار مرغان بها
 پیدری یوافل بحار متابع الوروده جواهر
 و تنکانه کشای امشده هزار رنگ ایله نموده
 نمای شکوفه زار اولق غالر نور و فتر اورد
 ایراد و نظریه هارینه تحسین بلبل سوز فتنه
 هیسته اسکله ساحل سرای امانت سرای فلک

مسحون کونا کون اولقدن خالی اولمه سز
 دساری جاذبه جانین ایله ثبوت یافته
 صحیفه ضمیر طریقی ارلان موالان کینه و وفات
 مغنویه ثباته من القلب الی القلب سسل واضح
 دلیل برهان جلیل اولدیفته بناء معاملات
 مغنویه مرسلات لفظیه دن مستغنی دریا
 فروزان شلوار اوان مکانیب هدیه ایله
 ایله تصدیق اصافیر سسل مخلص میراری
 ایسه دخی کاه و کاه نغمه صبر بیل جان عمران
 کستان محبت علامه اولغله بود فقه اهراز
 کلک و دار و نظیر مزون و دار ایله تحفید
 چستان محبت بیدارت قلندی آن شاد الله
 نقالی لدی الوصول بوندن بوبله دخی جانب
 شتای مطروح تنکنا ی تاریک فراموشی بوز
 کاهیجه رفیقه سینه فرح پر توریه مانند
 غره شهر جدید نوز نثار سرور و لغه ریضو
 بیورلق توقع داشته اضلاع افراشته لریله
 مسعود کرای سلطان حضرت لرنیه مکتوب

عرضی الی سلوبدر

دولتلو

دولتلو سهاصلو بساللو بیا هتلمو
 انقدم سلطانم حضرت لری صاع اولسون
 جناب نور بخش زمین و اسمان جلست غنیمه
 مهر ذات معالی سید سلطان لیرین و مبدع
 درجات مال و متصاعد ذرره اوج ایت
 و اجول الیوب پر تو غنایت لوامع لطف
 و مکرملرین اوزر مزون ذل ایله بلند جاها
 شهادت دستکاهای قول لری اوترون برو
 حاندان علو الشان لرنیه شرف و تعلق انساب
 ایله مشغول مباحی خصوصاً بوزن استبق
 سرای دلکشاده خاصه دست بوس سعادت
 مانوس لریله کتساب رفعت نامتناهی ایدن
 کند و قول لری و جا کر صادق القول لکر اولدیم
 اقتضای هران خانه زانم مدار مدحت
 و تحسین لریله مرشح روز و شبان صحیفه جنابع
 نقوش دعای عمر و دولت لریله موشح لکن بوننا
 برای عرض خلوص دولتلو و لی التعم افد من
 مخلص لرنیه اخلاصنامه لریله مبعوث
 قول لری لریله بونیده لرنیه دخی لریله و ارسا

بسور بلان غنا نامه بنده نواز نکر مانند
 های هالون بال فرق مباحات صایه انداز
 اجلال اولغله قدر وضع مدارج رفت
 و اقبال اولوب دعای دولتری بنت جریده
 تکرار و پیدایی نشر اهر و صاف عالم
 بسند لایله مجلس رلی النعمی غنیه کلز قلنغین
 طرف سلطانیزنه در کار اولون علامه و
 بشمار لری جابج حوصله تحریر و اشعار در
 بونولری دخی میل و انجذاب عبودیت حیطه
 ارقامدن بیرون ایسه دخی غلبه شوق بی
 انهماعان ربای کک کوبا اولقدن ناشی نهال
 دجو فرام حامه غبار ساحة دعاه کلشن
 ارای قائمه عبودیت علامه اولغله ان شاء الله
 تعالی طرف چاکریدن و کاله رضای خاکبای
 عالمی بیور لاقده بوندن بوبله دخی چاکر
 خالص الجانله حافظه عین عیالیزنه و سر
 سرور و مباحات برابر فرق و فرقان بیور
 باینده امر و فرمان دولتر شها متلو
 اندم سلطانم حضرت نکر

جنت

جنت مکان خلد ایشان راغب محمد پاشا
 مرحومک ایدین محصل فی خلافت کتخلر
 الحاج ابوجرغانیه سابقا مرحوم شار الیهک
 دیوان کاتبی اولون روزا مجرغانی صالح افند
 و رودیدن قائم در کار اباب هنردن شار
 الیهک اول اتاده مکتوب حیل و خدمتیزنه اول
 ابرهیم ضیبا فندیک از معرفتی اولون آورده
 قائم مذکور هر بر سطر میانه بر سطر
 دخی وضع و علاوه الیهکری قائم بلوغت علامه
 در مرکب الیه بریم اولنن صالح افند مرحومک
 اصل قائم سی و سرح الیه بحر اولون موی الیه
 ابرهیم ضیبا فندیک از خامه سیدر
 بنم سعادتو مروتلو عاطفتلو راقتلو
 سلطانم حضرت نکر
 عنایت بی غایت حضرت ملک علوم و فضیلت
 نامتعالی جناب رب الانام الیه همواره
 اشهب اقبال و مرام زیران سعادت اولغله
 رام و ضایب دکنشرام مجد و سعادت اولغله
 جلوه غای ساحة دولت ارسلان اولغله

مطایای زلفت منای اصناف حواش
 و کام کشیده پیشگاه مقصود لری اولی
 نضر عانی و همیش ذات بلکی الصفا کرمانه
 توفیقان علیه سجانی به مظهریت ضمنت
 حائز رهنه انواع اعتنا مرقع دعواتی
 تقدیر علیه معروض داعی صد اقتکافا لیس
 الولو و برداشته خلوص فرشته تنا و برندا
 لریدر که تف تاب دوری صور بلایه قصیده
 دهان دشت بیابان و شدت حرارت اقتران
 اهجوری الیه سراسمه نور بادیه هجران
 اولدیم حبسبله وسیله فرو نشینی ربانته اشتیا
 و باعث اطفال و سکون آتش جگر سوز صر
 و افتراق اوله حق زلال اخبار عافیتلرینه د
 کشای انتظار الیک چوقدر ولی النعم الیه نور
 اقدم رسیده دست مفاخرتم اولان کرمانه
 بشقه نرسانده دخی چوقدر کتخدای بابا حاج
 علی بدایه فرستاده سور بلای مفاوضه صبا
 الود الیک تصویرت معانی بدایع انما
 لطیفه سنده مهره غادر و لطفه سجلی

العلوی

العلوی و دیوان طائفند حصه عالیکر
 و شبیه کریمه بنده پرورانه لری مقصدا سنجیده
 عطوفت سمات کارم انما لریه اصابت ایدن
 خوش اندامک بدل کل من الکی اسعد صبیان
 و ابرک اولان اولان بر دم فرج اقتران و رشک
 فرمای عید نور و زبجت نواز لطف ارمانده
 رسیده دست نفظم و پیرایه راحه تکریم و نور
 مفاوضه بدایع مربری الانشا و اثر حاشیه
 علامه لری اولان صحیفه کریمه لریه شافیه
 سطور بلایعت سطورنده مترنم اولان عینا
 خوش زمزمه و هزار بر اعانه ترانه پردان
 مستیخ لریدن پیام عافیتلرینه ماسع
 از قلم سبله نواخت دلکش لوی معانی
 و شکار بر مطبوعه الادای مضامینک شهر
 یکان یکان در ریجه کشای سامعه دل بجا
 و کمال شوق و حسرت الیه حواله کوشش عان
 اولند فیندن ماعد ایدل مرقوم دخی بر اسب
 مناسبات الیه که میان اقوان و امثالده نشانی
 مضمار افتخار و نفعه احری و سر اوله تبدایه

انتظار انداخته گیسو توقیف او و نفعه جناب
 حفظ دستخوش تقاضای حواری الحاق
 و چپ اندازی ششوی نام اموال روزگار
 ایله عرضه پنجه یفا کران مصارف اولقد
 صیانت ایدر ایسه برکیت موزون خرام
 ایله بتدیل اولنوب جناب مروت نصاب
 کریمانه لر نیک هدیه بهیه جلیله کر اولغی
 افتخار ابره در سوار سه موفق اولنور اولغی
 قلاحق بودر که حقمرده بواند در جلوه کر منفه
 صدور بر مقتضای شبهه کریم بیرون دانه
 عدو صاب معاقبات و غای محای ظهور
 لطف و مروت نیک سرمنده سی ایکن بود فیه
 دخی وسیله تطیب خاطر فرین بندگی و نیت
 انجبار دل مکسود چاکری اولق اوزره لطف
 و کریم ابو وجهله صورتیای وقوع اولان حسن
 معامله دلتوازانه لری مخلص خبر اندیشلرین
 واصل در جات صبور و بشاشت خاتم حالصا
 ایله وصف تحریر اولمیه حق مرتبه غریق غرق
 خجالت ایتشد جناب مکافات دهنده اعمال

نوعی

تلافی صد هزار ایله مرو تلو سلطانم صفر
 حائز اس مال سرت ارجله داعیان
 دو قلربیته لطف و کرملری اضعا فیله مجازا
 ایدوب متری در جات اقبال و صاعد مراتب
 و الاجاه و دو لتمد و اولمیه ساینه
 عطوفت کستر لر نده هر بر بنده لری
 فائز و هسه محمد و اجلال اوله لر عیاللو
 و لی النعم ائذ من حضر تلربنک بود قتلربنه
 نظر اکران سائر حاکران دانه دولت
 و امکداران باب عنایتلری حقمرنده و کر
 حقمرده ظهور ایدن کرملری علم الله تقا
 سائر بوحالده اولنور در صدور ایتیک
 احتمالی معدوم و مقتضای طبیعتک اوزره
 بذل الطاف و احسانلربنه همت یام عد
 ایتیه جکی محروم اولغله حمیت ولی النعمان
 استحسان اولنور روقد عای ترقی هنگام
 فروضمت و اجلال لکمال اخلص ایله زبور
 ناطقه نیکار و نهای در اتمی عرود و تلربی
 تکرار اولنوب ثمره حسن تربیه کریمانه لری

اولهله تزايد ايام سعادت اشتغال بقصر عالى
 بصميم القلب مداومت ليل و نهار لثنا
 اسباب اقبال لرى دعوتنه مواظبت اوزره
 اولدني معلوم سعادت لرى سيورلد قنده
 اوتدند بروصقرده وساير واعيان ديره
 حقه مبدول كرلندن موجود و كه
 فيما بعد دخي مژدند وقوعده اخبار
 عافيت تليه بودو تحواه خالص لثنا
 سرور و دشت و هواره مالوف اولدني
 لطف و مروت تليه بنده بيرالرين نشرع
 الفوائد سيورمكر اعترافى اخلاصكار

صدقت شعار لبردر

خط ديوانى بهر هوسكار بهر درازمرد

جلبى بهر تذكرة در

نم نزاكتمو نضاقتلو معرفتو الماسبارده
 خاتم جانم هر كارم ديارم سلطانم نمونه
 نماي فصيح كن حسن ازلان دارم راحت
 نشان لرى بنفشه زار اهل عذار خوبانه نمايل
 و سسل ارا خط يا قوت و ريحانه و گل نقش

دكش

دكش ثنا ايله ارم نماقند في ساقنده
 صحيفه دكش ارم بو وجهه مسكى الختام
 اولنور كه رشك طرح شكوفه زار اولان لوح
 مشق نزاكست شعار لربنك جلوه و شيوه سنى
 تماشا ايدن ارباب كال خط شكاف خوبار طالع
 عنبرين محبوبان قدر ديره دوز تحيين و ربك
 افشان ستايش و افرين اولم تليه فيما بعد اقلد
 مشق دكش رسومك امضاى هلساي جفص
 ايله مخوم قلفق مناسب كورلشدر واقع صفا
 كنى نكته شناس دلاور و كنى الطبع رموز اشنا
 مانند صبيان و بستان هوس نقش شوق ايله
 اندر و وقت و زمان ايتن شان معارف نشان لرى
 شايان اوليوب خط دلبنده جان پسند بگر
 شالو منشآت بليغه اکتسابنه صرف دستمال
 اهتمام و بدل نقدينه تقيد نام ايليوب سرد
 اشپار دازان زمان و صواجه جهان عرفان
 اولان افندي مشار اليك انوار على النوا
 التجا و نثار كوهر نياز و رجا ايله سران شا
 الله تعالى بر تو توبه مهر معارف تليه قريبايد

تمام و محبوب و مسلم نام اولمیری امیدمزد
 مصاحب شهراری خواننده اسمعیل
 یکی گفته بسته او نمیبچون جمعیت مقام

ایله تذکره در

سعادتلو لطافتلو شطارتلو داد و در صفا
 پرورم سلطانم پر نقش و نگار بخت بشار
 اولان مقام و الایه کسرت و له لرینه نفات
 رنگین دعا و ترنات دلتین تها اهداسیله
 تایی خوشنوی خامی بوزینده پرده کشای
 اصول اخلاصنامه و نور که در و یک ساعت صحبت
 دلکشای راحه الارواح و دور روان اغوش ط
 افزای دل و جان اولغله گفته زبانه ذکر
 جیللرینه بسته و زمره تنالری اوقات بچکار
 اوج اعلام پیوسته قلندری بی اشتباه
 شوق و محبتله میاخانه در و نده نهفته
 اولان مانند دوکاه و غزل کشاده و سبک
 خاتم راست و صبار فکار ایله صوبه الا
 فرستاده قلغله آغاز و قرار و اصول و فروغی
 هر نه قدر بی هنرک ایسه دخی سینه سر پرده

ترنات

ترنات حسن انظار و مشرف ساز نفات
 و اعتبار لری بیور لوقا باینده کرم سلطانم
 چارگاه مزاج ضعیف ترکیبزه نواعاشیبه
 اخراج طاری اولغله مجلس فارابی پسند لری
 تشریفه امکان اولدی هواره حصار استوار
 حفظ خداداد مستدام و میان بند شاهد

فرام مرام اوله لری

اسماء و کتب و اسمی فنون علمیه جمعیتیه
 اصبا بدین برینه مکتوبدر

سعادتلو درایتلو عارفتلو دار رحیمه
 اطوارم سلطانم افندی حضرت تریک نادری
 مقصود و واریرم باهر لغز و الحاح لرینه
 امیله مختلفه نظم و نکریم و زره بنای
 تحیات و اقیه مودت نما و تمهید دعوات
 کافیه مرام افزای اتم امال عوامل افکار
 و مفتاح افتتاح ازکار مزاولدی اظهاری
 قانون و ادب و داد و ورزه بوکونه منطبق
 زیب مزایای مودت و تهذیب مفاخرات
 دلکشای محبت و لنور که بر مقتضای صلوات

طوبت علی الدوام مطالعة معانی مهر و مولا
 اقصای مرام و تکریر سائل خجندی زیور
 کلامی که رسال لبوریلان مکتوبی
 دلفریبی راحه پیرای مانی و مفاهیم
 حکمت العین مودت و عین حکمت خلدن
 عبارت اولی و ثانی در لغت اشراق بی نهایت
 اولوب فراتس ذمت خلوصانه مزاولان
 ستایش و تاملی قواعد اصول اصول و شکل
 هیئات اختصاص اورزه زیور زبان تلویح
 و توضیح قلند نفی بیان ضمینه تهریر کلک کویا
 شتابان اولشزدان شاد الله تعالی لای الی
 علوم جزئیة و کلیة و دار فنون الیه واریه
 مولا ندره تکمیل نسخ کمال خلوص خالص البالک
 اولدیم وارسته برهان انی و عکس انداز
 مرات ضمیر نور انیری اولغله بودند بویله
 شانکار بیری مبارک طبع معارف بیغلرند
 دور و خدای بویله بجا بجا مقدمه ملاقات
 اولان رفیه فرصت غار لایله تشییط نواره
 بیورلق نامولدر

فلک زده

فلک زده بر مصر یکی ایچون تو صیده نامه
 سعادتلو مکرمتلو رجا جصلو عارفتملو
 دادر معارفدارم انندی حقیرتری هواره
 خانه خوشخرام اقاملری رشحه و زبر نوا
 و سیر السار کشته امان اولوق دعوائی کاللیله
 بوکونه ترشح مدار و درو تریب صحیفه تواد
 اولنور که حقیقتی جازبه حسنیة و مستغنی
 تعارف قلبیه اورزه غایبانة دلبسته اوصاف
 حمیده کرا اولوب شاهد فروزنده دیدار محبت
 مسنوبه جلوه کرمجلی صحیفه صورتیه و لوق
 ارزوسی مطمح انظار دور بین کلک انتظار یکین
 امراء مصر قاهره دن رقعہ برشاوری غیرتلو
 مصطفی بیک اقبالجوری قالیب روزگار
 پریشان سامان ۲ بجزر خافان برمدن
 اواره بیابان ضیبت و صرمان اولوب بوضو
 چشم علیل محنت صریحی توتیای خاکبای ولی
 الفعی الیه فریادیک غاسیلله اوجان معالی
 مرآتیه شد ز برتن غریب تکله تهریر کلک
 محبت مبادرت قلندرمو الیه تلبسته

علم افاق شوملری اولدقده بوندن بویله
دخی جانب خلص بیر لری طبع تابان
اصفیلرین مذکور و منسی سورماق قانو

و در خواستدر

انا طولی بالقی لشکری ضمنده رئیس افندی

محبت نامه در

حضرت نیک غبطه دار الانشای بر جیسین طبع
قدم در شان دبیرستان عطار و نور در قولان
ناری بیضا و بزم قمر بخار لریه مزین
و اصرام عظیم الیه معنون نشاید دعوت اجابت
ایان و برون تحیات اصابت غایات معروض
اتفاق و اهدا و صریحه فنون شتی اولان طبع
معالی انکار علی وجه التجیل رضای کمال استنباط
فندی بی سیاقده بروجله رشتی ریز خجسته
اولنور که از قدیم میانه ده اولان مولات
صادقانه و موافقات خالصانه عدد در قام
و فطرات لاری لایق و نوزن اولمقدن
ناشی دبدم منشور و قانمز ذکر جلیله لریله
مزین و برون اخلاص بنیانمزی حد جلیله لریله

معنون

معنون اولوب بتخصیص بود قعه خلص
مستاهلری تنکای شوار بدن رها باب
وسعت و سرآمد مناصب علیا اولان
انا طولی بالقیله مسرور نیتر خصوص صند
سنوم بدن حسن همت و مرد لطف و
مکر متکرر شای شوق جدید و بران محبت تجدد
ایتمکله جنبش زبانه ذکر بالخیر لریه محصور
و صحیفه دورنک از قانمزده بالجله سوار
مدحت و تحسین سطور قلند در جناب رب
مستعان یکتا که کان معارف اولان دان
نایاب معالی اضایلرین نواب کونیه دن
حرز الزمان الیوب بر تواقباللین انا قاننا
مزید و غونه غایای ضیای خورشید الیه این
امید و اراده بوندن بویله جاض خلص صری
مبارک طبع مغافر نور نور لریه
واقع اولان امور و خصوصه حسن همت و
حمایت جلیله لری بندول و حافظه لطف
و مکر متکرر لریه شمول بویله علی التوا لریه
النشاع مزاولان ملطفه لریه لریه

ابراهیم و شادمان یورلق مامولدر
 یکیشهرده باجیلر خاصی حصو صیون محبت
 همواره قطرات نواز غنیر نهاد لک حال رخسار
 شاهد اقبال و نهال خامه خوشتر املری بر لب
 چمنستان صحیفه کمال اولق دعوائی نگاشته
 صحایف روزنک اوراق دوز و لیل قلندری
 شرح و تلخیص اولق سیاقده نمائنده مخلص
 خالصلری اولدر که جناب شریف لایله چند
 روز ایاری زلال صحبت خوشگوار لایله
 رونمای ساجه درون اولان شجره ثابت
 الاصل بود تلری دیمدم بارور تر قی و لوب
 مخلص خاص الخاصل اولدیغوزن ناغیش
 التزام خاص خلوص لکترم و ایراد خواص
 و دایج ذات محترمه یکیشهرده واقع
 باجیلر خاصی حصو صیون ارسال یور لایله
 قائمه بدیع الاستاده و لطیف العباده لایله
 مانند غره شهر جدید پر نور و زبیره و رو
 و ذریعه حفظ نامحدود اولوب در حال
 باجیلر حصو صیون بسط بساط کلمات

شوق

شوق ایز لایله عرض عبودیت و التماس
 خاکبای لایله انعمی به افاده و رهین علیه
 یور لایله عسکی تحریر و امکا لایله ارسال
 و تسبیح قلندران شاد الله تعالی لایله
 الوصول خواص مذکورک دین عسکی ارسال
 وقت و زمان لایله بدل التزامی و خیای صالیه
 همت یور و ر بوندن بویله الف خاد و نو
 شده دروات اعنی اعمال ادوات مراسلات
 ایلله تاکید جمله موالاته همت یور ملری
 مامولدر
 آمدی عبد الله افندی بی ثنائیه در
 افندم سلطانم حضرت تلری خاکبای لایله
 سعادت سرمد لری لیل جلای چشم تقظیم
 و ریلک رزین صحیفه جبین تکریم قلوب
 نقش دلکش دعای عمر و دولتلری سواد
 مقلده دیده و کلاک ترکان نزاکت کشیده
 ایلله الواع صباح و ر و اصد ترقیم و رسم
 اولدیغی سیاقده کلغجه طبع سکیم معارف
 شیملر نسیم دلکش هبوب دعا و ثنائیه

بگویند شکفته و بسیم اول نور که یکتا هدا
 کننده کهر بونده لری سعاد شود و تلوی
 کالیه مروتلو ملک فصلت کروی سیرت
 اندام و لبسته حسن شیم و فیضیاب بریده
 علوه کمر اولان تلید عیالت دیده و بنده
 نوازش شرمده لری اولوب قطرات مداد
 مکارم سواد لر لاله مرزعه شکفته عالم
 طراوت پذیر و رستخاں اقلوم میامین قاهر
 کشش خزانده سامان ارم نظیر و نقدین
 ناشی دیده استیاقده هر نقطه خط دلوار
 خانه حال هر ویان و هر سطر پذیر بسمل
 نظائر شک کاکل خوبان اولغله صرر
 و نیمه باها تم قلنان اثر قلم معجز فکر نیه
 هر بار شوق بشمار لاله نظاره اولند فجه
 مطالعه ناعده برهان انی رلی لاله نیر
 ذات معارف نور لری کو بار ج ویده غیا
 جلوه کروغایان و منور ساز دیره دل
 و جان اولغله دستاری خاتم زبان
 و مدد کاری سوبدای جهان لاله سطر

لاصرت

مدحت و محبت و عرف صرف دعا و عمر
 در تلیری زینور صفحه ناطقه اخلص
 بیان قلند بی حجاب داننده سران و قلم
 و مایسترون حل شانم عن الشیبه و خ
 حضر تلیری عیان و سلطانم حضر تلیری در
 اینده قلب عالم غاثر نیه مستغن عن المیان
 اولد یغنه اردافر سائل صوریه لاله تلویج
 و توضیح شمس تابانه کواه و رهنمای جهان پیام
 اراست راه مثل حالت اولق ملاحظه سی
 زمان و افروندن بر عقده زبان کلاه صراحت
 و حائل تصدیع سرد و تلیری لکن کوی کاه
 ترشح مزین مدار اخلص سوار و تلویج
 عبودیت مباد لایزمت دمت عباد معناد و صفا
 دیده قانون شناسان نسخه حکم بار اولغله
 هزار صد هزار غرام بشمار لاله تفرید عند لب
 دلکش صریح راه استکشاف کلفجه سر بسیم
 شانامه به مبادرت قلندران شاء الله تعالی
 عطر پاش مجلس سقرا پاداش لری سوزنده
 بوندن بوبله بونده دلشسته لری کنار

جو بیار طبع منض انار لندن دور و آجوب
 بیور لیوب با هیئت مباحاتم رشته قلم جیا
 افزای ایله اروا احیا سور لوق باب
 لطف و کرم سلطانم حضرت تری نکر
سر خلفاء کاتب کتخدای صور عالی
نوری افندی حضرت تری نده شانه در
 عنایتلو دولتلو عارفلو مروتلو
 نور حدیقه جیور و نور حدیقه سرورم
 سلطانم حضرت تری غمطه دار الانشای
 بر جیس بلع قلم و رشک نمای دیرستان
 عطار دینور قلم اولان نادی بیضا ضیا
 و بزم قمر انجلو لینه دستبازی لوا مع
 و تکریم و ایاری ذلال سلسالی توقیر و تحم
 ایله هر دم بهار ریاض رضوان و بهجت
 نثار هدایق اقتضای اولان ارها را یاد
 دعا و انوار شکار تارسته دسته رشته
 بسته الحاف و اهدا و کلمه طبع زیبار
 اجمال هزار و جلول بشمار ایله زیور نون
 منقار عند لیب استنبا قلند بی سیاق

نور علی

بو طرح نور بین اوزره وصف نونهار
 عرض خلوص و نور که یکتا کبر استندیده
 هزار اوشای کوی در احوالی عنایتلو
 دولتلو سر طبع مروتلو نور محض و محض
 نور افندی پر نور هر صفت و فیض
 نوبهار عنایت و مروتلو لایه غایاب التفات
 و رغبت و لغه تاب اتم نام و سرت اولان
 بنده عنایت دیده و جا کرم شرمده کرم
 اولدیفدن بشقه ایام الام و اخران و حکام
 پرشانی سامانده لطف و کرم اصفه
 ایدن لوف لطفان دینواری و صنوف
 تسلیمات خاطر سازی لری علت سواری
 حب نور سرور در زخم ناسوره همومه مرهم
 کافور صور و لغله جریده جارا اجزای و جوار
 شیرازه بسته قید حیات و شه بود اولدجه
 باجماله حال تقریرات اخلاص بیام مدح و
 ثنای نیه سوط و بالکیه خلاصه تحریر
 صحایف از مانم خیر دعا لینه مروط قلند
 مرآت نور معارف کال اولان طبع تابناک

باهره اوجوه المزمیه روسن و جلای العین
 تکرار البصاح بدیهات خلوص ضمنت
 ارسال رسالت مثابه تحصیل حاصل وفق
 ملحوظه سی زمان و افروندن برو سمره
 کلوی خامه ضراحت و مانع تصدیع سر
 دولت کرب و لوب خصوصاً بر یکی سینه دن
 برو کثرت نقل و سفر لایله که اوقاتر انشای
 راهده گذار و بر برده کرم ساز پسته قرار
 اولی غیر زن بشقه نهال باغ امل الی الان
 سر سبز بهار ادوار و اما مغله حوزی مغز
 اساقش حشکیده و برین خزان زیر افتاد
 یکی در وقت ساره ایله تصدیع سر سعادتن
 حجاب و بجانب دهان هراں دوحه ذلی
 الافغان ذات عالیشان لری برومند و نه
 خامه خوشخو امیر علی الدوام کلین رای
 دولت را قبال و در قمر از صحایف مجد و
 اجلال و لوق دعواتی وظیفه دمت عبودیت
 قلتمشید لکن غلبه سورش اشتیاق ایله
 بجار تحسینیه اسمانه هم سر و جبر سخاوتها

برابر

برابر اولمقدن ناشی خامه ابر فام سینه
 جان ارام و رشحه ریزار فام اولمغله تحصیر
 چمنستان دعا و نصیر کلستان ثنا اعنی
 تزیین صحیفه و لامع لایه مبادرت قلند
 ان شاء الله تعالی ثنائیه بنده کانم دست
 مکارم مانوس لایه مشرفی سوره قدره بوندن
 بویله بنده و لیست لری مبارک طبع پر نور
 معالی ظهور زندن دور و دور سوره لایوب
 که و کاه رشحه قلم منور و قلم لایه فریر العین
 شادمانی سوره لایوب بنده لطف و کرم کریم

الشمس سلطانیکدر

افندی نوی ایله مکتوب محبت نامه در
 حضرت تلمیز بزم گلشن مثالی المزمیه شکفته
 نو بهار درون اولان ازهار تابدار دعا و
 انوار شکار ثنا الهد سبیل بلبل خامه خوش
 نغمه بوکونه ترنمساز کلزار محبت نام اولنور
 تا تار و لی الغمر ابر هم ایله سلام ورد در نظام و
 یکی عدد قلندر اشهل اول اندام هدیه دلارای
 بهجت افزای در و اولوب رشحه قلم شکفته

دخی مطالبه اولند قهره و در بعه حافظه
 تقریری قلنان اعتذار و نوازش تار لرین
 افاده الیوب اگر چه مخلصه کثیر الاضاعه
 عدم البصاعه سواد خان بیایه بقول می
 اولد بغیر معلوم ایسه دخی خورده ربه حسن
 کالده اعتقاد و ستایش کونه اعتذار دیندیر
 ایراد اسور دقریندن جوهر دینکر اولان
 اخلاق حمیده و خصال پسندیده کراستد
 اولمقله در بعه علاقه کلمه اولمقلد ناشی
 تکثیر لذت خطاب محبت ضمیمه خانه ثغور
 ساز غائبانه مکتوبدن شقه قائمه برداز
 اولشدن ان شاء الله تعالی منظور دلتواری
 و مفهوم خاطر سازیری پورلد قده قصور
 و کسوری عفو و معذور پور لوق متوقعد
ولی النعم زاده سنده اعتذار نامه در
 دولتلو عنایتلو بسالتلو عطا فتلو
 مرزب مروتلو ولی النعم زاده ولی النعم کثیر الکرم
 افندم سلطانم حضرتلری دولت و اقبال
 ایله صانع و کبریت احمر نظر کیرتکر فیتله

هرز

هرز چراغ اولسون جناب نظر بخشش
 ریاض امکان و مرید ساز اصول فصول
 ازمان جل شانزه و هر برهانه زینت افزای ده
 زار مجد و اجلال اولان کلنهای دات مبتکر
 همیشه مصون خزان خزن و ملول و شکون
 کشای دولت و اقبال الیوب علی الدوام
 بخش مضارق بندکان خالص البال ایملک
 ایله بلبلد لکشنوای خام بوکونه نغمه پردا
 عبودیت نامه اولنور که اقتضای تقدیر
 تمتع النعم ایله بو قوللری اگر چه عنایتلو
 خاکبای دولت نرن دور افتاده ایسم دخی
 نغیر و بیان وحد و شکر اندن خارج مطهر
 عنایت و احسان بی پایتلی اولان بنده کز
 اولوب نمر عطا عده حقلمی محقق و مقلد
 حیانه اولریم هر حالده و هر محله دعای
 غرود و ثنلری لایحه و دیدار منور ملک
 صفتلری حیالمدن منفک اولوق محال اندر
 محال در جناب باری هواره سمع حاندان
 دولت نرن روشن و بزم دلنشین اقبال

کشتن انلیوب ذات عالیله بلیه تکیه زده
 و سادۀ کلمه ای رسند رای دولت جاودا
 ایلده امین روم ایلده حاج عثمان قوللر ایلده
 و بعدۀ کراخاکیای عالیله رینه عرض حال
 فقیرانه اطاره او تمشیدی الی الان باعث
 افتخارم ولان و رفیقه غنائی تری ظمور
 اتمام کلمه شعله غای درون اولان ناب
 تحسین زده بیانی سورش فرمای صبر و ازم
 و باعث احراق کاغذ و اقدم اولغی بر تبه سته
 رسیده اولغله لک الله راع حیث کنت
 و لایزال باریده نه باران و نزول دعا سیمیه
 تسلیت بخش قلب خیزین اولوب لیل و
 نه اراسر او صبح و سانا فانا خیر دعا
 و مدح و شالی و رود زبان و خیر جان قلند
 محاط علم عالیله ییورلد قدۀ باقی امروفرما

اقدم سلطانم کدر
 قریم حاشه روم الی الی بسندن محبت نامه
 دولتلو شها متلو بسالمتلو ایتلو
 خدیج جلیل الشان حضرتلری مقدمه کسار

انگله

انگله عنایت نامه لریله تشانده باغچ سر
 درون اولان کلنهال صدق و اخلاص شمشاد
 ریشنه کیر زمین استغفار و غنچه کشای برید
 اختصاص بی انحصار اولقدن ناشی لیل
 و نه ارنهار عدل دل بیقرار ترغساند ایتل
 الا تار لری یکن منتسبان خاندان اصل
 شامخ الی ارکان الخانی مستیمان و دودمان
 تبسیل نالیندن باعث دعا نامه ای برزا
 قوللرینک بوصولیده واقع متصرف اولدیغی
 زعامتنه دائر امور و خصوص صلیب نصیه
 ضمنده فرستاده میوریلون مطلقه سامیه
 خدیوانه کرامتند نیر خیر لامع لایق و ایتل
 راحه افتخار و دیده اشتیاق دیده ایلده
 نگاه اولندیم هر فقره و نیکینی کل دستاشا
 و هر کلمه تکیه بیجاچه عرجاوردانی اولغله
 کشتار درون مجدد اسیر سیر طراوت و درخت
 اعلی پر بر بهجت اولوب زمین اجابت اوزره
 یور سمله طرح شکوفه زار دعا ایتل و ایتل
 جناب ترکیب فرمای عناصر و اصول و امتزاج

بخشای ازمنه و فصول جل شانه کل کلین
جدیقہ دولت و اقبال و رونق افزای روضہ
جاء و جلال اولان ذات سعود و بولن لرین
آسیب خزان احران روزگار دن مصون و ستار
بخش سعادت روز افزون ایلیده امین میرزا
مومنی ایه قولر غمشیت مصالحیلہ ہر ازبانہ
عود و فقول ایکلہ و سبلہ عرض عبودیتیم
اولمشد ان ساد اللہ تعالی لدی شرف الوصول
بوندن بویله روحوی میر الی لوجه لوع
اشنا اولان مبارک صبع پر نور جهان غارزند
اماحہ یور لماق بایندہ لطف و کرم

سلطانکدر

وزیرت از ایہک دیوان کاتبندن حان
مشار الیہک دیوان کاتبندہ

سعادتلو معرفلو قزرتاش اعظم سلطانم
افندی حصرتلرینک نادری ارم سیر عذیم
النظیر لرینہ خال عدار شاہد جایت اولغہ
سزاقطرات ہذا از اخلص جلا مجدہ الخاف
واہد اوساحہ دلکشی خاطر معارف عالمو

خرامکاه

خرامکاه نہال کلاک استنباطلند فی سائر
بوکونہ تحریک براعدہ و لاملا اولنور کمر اقدیم
بینندہ مربوط اولان سر رشتہ سخت پیوند
مہر و موالات و جبل المتین خلوص و موافقت
اقتضای فرزند محامد سینیہ لر نور رسالت اند
و استقامت حال غیرت و وطن مائلہ فزہ شام
کشای انتظار ایکن میرزایان قدیمین اق میرزا
برادر فرغ بعض مصالحی ایلہ بو طرف کلوب تنویر
باصرہ تلافی و سلطانک استجواب بیام سائر
عافیتلر ایلہ کتساب سارنامتالہی اولغہ طرہ
سعادتلرندن در قیارہ و بر سلام سارہ مطر
ہمت فراموشی ہر دم دخی تقدیر و قمر تاراج کردہ
پنجہ اشغال ایسہ دخی ہیزاب جامہ ایلہ نصیر
چہنتان و تعصیر باغی سرای مجتہ مبادرت
فلند ان شاء اللہ تعالی لدی شرف الوصول
بوندن بویله دخی جانب مخلص خاطر شرف نظر
مذہول و منسی یور لیوب واردین رونق عند
زبیدہ دلپذیر رسالہ تعمیر ایلہ تعمیر نوادہ
ہمت یور ملری مأمول و ملتقد

روزگار بشارت الیه **شیخ الاسلام افندی**
 خاکبای کسیر ساری تو بیاغاری نظم و نظم
 و کمال تجلیل و تعظیم الیه کشیده دیده افتخار
 و فرضیه دمت عبودیتم اولان دیومنه یام
 عمر و دولت و اقبال و قیومنه هنگام فرود نصرت
 عیم لبر کتر دعوائی بالفشی الایکار خالصه
 از کار فتنه فی عرض اولتی از نده معروض عبید
 قدیم صد افکار لری اولدر کیم دولتلو
 عنایتلو سما صلتو عاطفتلو ولی انعم کریم
 افندم سلطانم حضرت خاکبای بر امجرتیه
 اولان قدم انتمای عبودیت خالصانه و کمال
 صدق و خصوصیت صادرا قائم اقتضای سلی
 و نه از خدمت مستلزم العزت دعوات عمر و
 و در تکریم الیه اوقات کتار ایکن بودند اسبق
 اما نر تو لری حقیقه نیاز کرد مر اولان خصوص
 ربط سلسله مواعید سینه سیورلد یفرم صاو
 احسان سیوریلان عنایتنامه ولی انعام
 راضه پیرای چاکر برار و ذریعه ممنونیت
 بی احصا اولوب حصا صام نوم تو لری و عبید

دین

دین مسئله سی تکریر دعای عمر و دولت لری
 تو قیر الیه رونق افز و مجالس طلسه ملو علی
 و ملو زم مدرسه صبح و سارا لفته شبد ار
 دعائیکار بو انشاده اقتضای تقدیر شمع تغییر
 الیه واقع اولان حریق طاق قدر ان استماعی
 دل بقرار فری کواخته باب اضطرار بشدر
 لکن تنور قضا در خسته اولان شراره کتر
 رشحه باشی تسلیم و رضای غیر حاره الیه
 نمایان و بو مقوله نفوس تضایای صوریه
 نیجه الطاف حقیقه یزدانیه بی مستلزم و لای
 قلب الهم اشنا لرنیه هویدا و عیان اولغله
 همان جناب رب مستعان و حود شر یفلرین
 حفظ از الیوب هواره رونق افزای صدر عز
 و شان الیملک دعوائی الیه تربیه صحایف روز
 و شبان اولند عن بنیان نهانه خواهان ایکن
 بعض خصوص الیه امر تو لری اولظر قرار
 اولغله وسیله عرض عبودیتم و بشدر
 ان شاء الله تعالی رصیده خاکبای کریمانه
 و محاط علم مکارم پیرای سده نوازانه لری

بیورلد قدره بوزن بویله دخی حضرت زلفا
عنایت آثار لری بیدریغ و ارزانی بیورلق
باینده لطف و احسان افندم سلطانکدر

سعادتلو مکر قتلو مودتلو قنرش اغز
و اکرم سلطانم اغای جلیل الشان حضرت تریک
ناری فرزند طالع معالی مطالع لریه توفیر
و غیر توفیر توفیر ایله تعظیفاتم قنر ساقی
دماغ کربیانر اغیر دعوات اجابت نفحات
و بخور تحیات اصابت نوحات مجده زلفا
و اهدا و عصر ساری تهنیتگاه مجلس الاوخم
طبع زیبارک شبنم زره کلوب خوشبوی استنبا
و استقصا افندی سیاقنده بویله ترشیخ
خامد محبت و توشیح حقیقه تبریک و تهنیت
بنم حضرت کرم کوز ترکیب منتخب خلقت
و مکتوب ترتیب مذهب قطری اولان جوهر
رشد و داریت و عیان فیم و فطانت یومافو
ترقی جاه و سعادت و فوزی پر توفیر و تهنیت
دلیل جلی و برهان فی و ملی و مقدن ناشی لاز

خلوص

خلوص و محنت و وزره اما فی جلیله مجد و قبال
مکن قوتدن مرتبه قلعه رسید و ملق دعوی
زیور زبان و ظهور آثار اجابت نکران یکن
بعنایت الملک المتعال سعادت اقبال یله
لکھنوی صد عالی سند و الاسنه صعود و نور
نمای مجد و صعود اولد قری مشفق ساز سامعه
سرور و رونق طراز مشاعر حواس و شعور
اولمغله و سبیل الشیخ درون و دریا خطو
کونا کون اولوب دعوات مبارک پیرایه طلقه
نواد و نقش کتابه سبع و شاد قلندرها
خداوند بخیر مبارک و صعود و هر اسود
ظهور لرین توفیقان صد ایته سنه مقرون
ایلیوب انا ناد ارج مدارج عروسان و
رسان مخلصان خالصان الیه امین
بر مقتضای خلوص و محبت پیام ساره سعادت
نوق و امیجیل باعث افراع و سر نر اولمغله
قاعده اخلاص و ضابطه اختصاص و وزره
تبریک منصب عالی و تفحص خاطر سامع
ضممنده خلوصنامه تحریریه مراعیا و

لدى الوصول نرد بك ردور قبل الجوى
محبت مفطور لرى اولد بغم معلوم سعادت
موفور لرى ميور لده بوندن بويله دخي
مخلص طبع مفخر مدلول لردن مدهول
ومنسى بويلوب واقع اولان امور بيه
خصوص مرمزه حسن همت وحمات جميله
بيدر بغم وارزاني ومايه اشراق مزاول لقيه
فرح نزال بيله حائر رهينه جهور رشارهاني
بيورلق باقول ملتدر

سعادتلو دولتلو مروتلو عارفتلو
افندم سلطانم حضرتلر نيك مطمع انوار مجد
واجلال وجمع انهار عارف ركال اولان
مجلس تهنت كاه مينومنا المربه كلاب ناشي
توفير و تعظيم و غبر سوزي تكريم و تفخيم ايله
مراسم عرض صدق و خلوص تقديم ولازمه د
خالصانه دعاي عرود و لتلري بخلوص البال
ادواتيم قلندي بغي سباقده بولكونه مسلك ريز
مدار تبريك و تهنت و تعظيم صحيفه عرض

عبوديت

عبوديت اولنور كه كزيره كمر ايسنديده
همنر اخا كياي عالمير نيه اولان خصوص
بند كانه و مريد اختصاص چاكر انم اقتضاسي
ليل و نهماز نيز ايدر توجه واجل لرى دعوتيله
اولان كذا امكن فحمد انم عهد انشابه دعاي
بندكان بريا نشانه رساجات كبريا اولوب
جيبين نور لرنده لمعان ايدن نور رشد و شد
و بر تو استيغال خدا ارضيا باش ايق مجد و
اقبال و روشناسان ديد سعاد و اجلال
بالغرو السعاده مطمح انتظار خلفا و كرام اولان
كنايت كخداي صدر عالي ديه و الاسنه
ارتقاوش فخش عمر علا اولد قلري باجبت
رسان صماغ دل و جان و لغله انوار انواع
سرور ايله ديد افتخار م روشن و انهار
جهور نا محصور ايله كليه احزان جنايم
كلشن اولوب دعاي مباركباد زير امضا
صحيفه نوادر و عيونه ايام عرود و لتلري
دعوتيله سجده كزير در كه رب العباد او
جناب جود و مبارك و سعود ايليوب

فیومار شمع مدار کی انعام برین زیور صحیفه
 مجد و اجل و نهال خامه خوشخام برین پیرا
 گلشن اقبال بلیه غلبه شوق بی تمنا عیان
 رای کلک کویا و غله صد هزار هزار اشتیا
 بشمار بلیه تبریک نامه دعا امل و خیر برینه
 اجتر قلندی ان شاء الله تعالی رسیده
 خاکپای کریمانه و محاط علم دقیقه شناس
 نوازانه زیور لفظه بعد ازین دخی بنده دور
 افتاده لری لحاظه عین عنایت بلیه سرور
 و مباحی یورثی با بنده لطف و کرم

سلطان محمد

سعادتمرو مروتلو عاطفتلو قربد اش
 اعز و اکرم سلطانم دستور جلیل الشان
 حضرت تبریک پیشگاه و الان مقام متین نظام
 زیور ضمیر کلبرک تعظیم و تکریم و مقطر
 بتجلیل و تقجیم و لون کار و خوشبوی
 استطابت سزایا شنیده مجلس شنگاه
 اتحاف را هد آورد مطرای چار باغ عز

اعلاه

و علو اولون خاطر عاطر محبت نالری
 ارایش حد یقه ذات النضرة استینا و
 استقصا قلند بی سیاقنده نمائنده ثنا
 و تبریک اولدر کیم حضرت تبریک
 تفنیک در نشان خلوص و محبت دست
 ارای نواد و صدای دلایم بدت و
 شالری طنین انداز سامعه نهاد اولقدن
 ناشی بدمدم مرقصه نشانگاه مهر و مولا
 و چشم دور نشان نوید ساره ذات الصفت
 صفات یکم هم میل سمندره نور و پیام
 شریف و اجل و لری تبریک و مضطرب مسامع
 مسار و تفریح صماخ کوش هوش استیناد
 ایتمکله طرف نما و دیدن دخی رای مراسم
 تبریک و مویام نروم مشیر لری الهام
 راز و نه دست خلوص کار و المینع بشا
 مقدم شرف توام دستور بلیه ابراز ناد
 و سرور اباد و قتیله شوق و جیور و لدیغی
 بلجی دستا و یزد و میه و زیر بکر ضمیمه
 بنده لری بلیه شکسته و بسته

ای که در تنگه خوش اندک مرفوع بشکاف
 معالی فرهنکری قلنقله و سبيله عرض
 خلوص و لشدر شرفیاب راحه وصول و لذت
 سزای دست مفاخر پیوسته داور بیری دکل
 ایسه دخی مع القصور آینه جبهه خاتون حسن
 قبول و معذور سور یوب بوندن بوله دخی
 شتاور طبع تابناک و انور مبارک قلب پاک
 و بر جوهر لرزیدن امانه و ارماسور لافق اعز
 ملتسا تخلص صادق اولو لرید باقی همیشه
 کلیاتک نقله در نشان غروشان و نوله
 انداز قبه آسمان اوله لیر

سعادتلو فضیلتلو مودتلو اغ عز و کرم
 افندی حضرتلریک مجلس فضال بقدرینه
 تعلیقات انجام و احترام ایله مزین نسخ دعوت
 مفاد و محال صفت سواد کبریه کجخانه آجا
 اولغله سزا و رونق افزون محضه تحاف و اهدا
 و در غرر خاطر و الوری کشیده سلاک استیفا
 قلندنی سیاه نموده تخلص عمر لیر اولدر

طوف

طرف فضال اطرافلریزه دبستکی کجیت
 راسخی مراقضای بنیان مهر و مولایم
 تذکره کرده قاضی اخلاص و نقله استماع
 دعای اخلاص فحایلرینه در کشای محکم
 انتظار ایکن قیو کتخدا مر جوقداری ایتمده
 ارسال و نشان رفیقه بلیغه دلکش لری
 راحه پیری و رود اولوب جواهر زواهر
 معانی تخلص مبانسی سنجیده نیران
 یقین و سمدین جوهوی خزه بین و یقین
 حرانه پیری درون و منظم سلاک حفظ
 کونا کون اولشد رهواره مضاکثر حج عز
 و افضال اوله لیر بوندن بوله دخی جانب
 تخلصی در وندن حله سورتیون که وگاه
 تحریک برعه راعه بدایع الوار لریه
 رهین فرصت بی انتها سورتیون مامور
 و متوقعد راتی همیشه محکم عز و اجل و
 کشاد باد

سعادتلو سماعلو مکرملو فرزند امجد

سلطانم افندی حضرت بزرگوار و فاضل
خدم و معالی تو املرینه ترکیب یافته اجراء
تکریم و تقیم و لوان معاجین دعوان صافیا
اضلوص نماید درج اتحاد و اهدا و تریا
خطر حکمت نشانتری پیرایه اعلا بنض کبر
استنباط استقصا قلند فی سباق غوده
مخلص میرای اولدر کم ارغیه بهیسه
درون ادویه شبنم خلاص روز افزونتری
ایله ششون اولقد نانی بمبدم شهبست
خوشگوار اذکار جمده لریله شربستاز دماغ
ازمان ایکن بود فقه قبو کخذ از بنده لریله
ادیسیلله فرستاده بیوریلان مطلقه
دلایر نری راهه پیرای درود اولوب صوغ
ظروف مرونی اولان سفوف صنوف مهر
موالاتری بر رتبه شفا بخش درون مستوی
فرست اشرا کونا کون اولشد که قانون بیان
بیرونده هواره رونق افزون مرکز عاقبت
واقبال اوله لر جودار مرقوم بنده لر عود
ایندر کلمه وسیله عرض خلوص اولشد لری

الوصول

الوصول بوندان بویله جانب مخلص مطروح
مطروح فراموشی بیوریلوب نموده نمای جب
جب جور افزا اولان رشحات لیم غبرین
رقلریله تشبیط نهاد و فرج نواد بیوریلوب
مأمول اولمشد ربا فی همیشه درج امانی
لبر بر صواب اولقبال و کامرانی باد

سعادتلو دولتلو مزید مروتلو بدروالو
جام سلطانم دستور جلیل الشان حضرت بزرگوار
پیشگاه مفارقه دستکاه شیراز لریله تقدیم
مراسم و تقیم و تکریم ایله رونق افزای نصای
مهر و روز اولان قطار دعوان صافیا ایجاب
انما کیش فصاحه اتحاد و اهدا و شروط مخلص
خاطر الانی وزیرانه کوجه الحاحله مرغی
و مودی قلند فی سباق غوده اضلوصکا
بیرا لرا اولدر کم طرف پر شرف وزیرانه لریله
اولان مزید خلوص طوبیت و صدق سیرتم
اقتضای بمبدم تحت دوان عدت و
تعبیر کز نور در شان اسفل خلوص و تحبیر

شعله ریز پیشگاه تحت روان ایکن جود
 قولگر بدیده ارسال بیوریلان ملاطفه
 معالی شجوه نری شرف رسان و رود اولوب
 پیچیده نظروف صروفی قلنان کالای و لای
 مولات و مجاہد نری صندوقه پیرای و رو
 وزینت خزانة صبور کوناکون اویشد غوره
 سندی بیدرگاه دولت و اقبال اولم
 امین سلف و وزیر مکرم سعادتلو مصطفی
 حضرتلرینک ختروان قاطرلری مطالبه
 بیوریش و زرشاد الیه ختروان قاطرلر
 و ختروانلری لخی ایلوب بو طرفده کور
 اوغلی علی بیته نام کسینه یه فروخت اولنان
 ایکی اوج قطار مقداری قاطرلری لغو و یان
 نورده مقوله سی هر نه ایسه طرف و نیاورید
 رای اصفنا اصابه و غنیمتی ضباب الای
 شانلرینه تکلیف و تکلف بر طرف اولقدن
 ناشی زیور قطار تلکز اولان قطار لر عزیز
 اوج راس استر ختروان افراز و انتخاب و هدیه
 مخلصانم اولق اوزده مرقوم قولگر بدیده

تسیر

تسیر صوب مفاخر با لری قلنقله و سیله
 عرض خلوص و لشدران ساد الله تعالی
 رسیده ساحة علیای اصفانه کور و لای
 مع القصور ضمیمه نظار قبول و بسته طوبی
 شمار سیر و معدر بیوریلوب بودند
 دفعی جانب نیاوری طبع تابناک اصفانه
 و خاطر روان وزیرانه لرزن مهور و
 بیور لامق بامول و ملتدر باقی همت
 نظار دولت و اعمال علی الدوام بانظام

سعادتلو نباهتلو رجاصلو ایتلو
 قوزاش اغزو اجمد سلطانم جلیل الشان
 حضرتلرینک پیشگاه نباهت دستکاهلر
 مراسم اقبال و تکریم و لوازم اجلال و تحفیم
 ایلله جواهر دعوات صافیات شمعیات
 وزواهر خیات و اقیات سکینه النفحات
 عطر سایی بزم اتحاف و اهدا و استکمال
 طبع لامع النور سلطانلر علی و بیره التوفیر
 مرغی و موودی قلند فی سیاقه غوره خاص

اولاد که اولاد که بنم حضرت مرقصا
 انجذاب خدا و جانبین نبوت یافته غیر
 طرفین اولاد عارفه کلمه و موالفان
 مانند بر پیر و جلوه کرامت ظهور و لغه
 اتباع که امیران صنع الله اعاید به فرستاده
 بیوریلون بلطفه بهجت امیر و بر عدد
 تقنین خوش اهنک رستا و زکریا فسان
 انامل و صول و صول نشانه رس صی قبول
 اولوب درش دلکش خلوصانه لریدن صوب
 سایلرینه عارفه نواد مرز داد و در جات
 و داد زیاد بر زیاد او شد رهوار مسنداری
 صحت و عافیت و اریکه پیرای مجد و سعادت
 اوله لرموی الیه قوللری اتمام خدمت نامو
 عودت انکله استقصای طبع سلیم لری
 ضمنده رفیقه محبت افزا خیریه مبادرت
 قلند رلدی الوصول بوندن بوبله دخی
 جانب فخلصی طبع انور لرندن مذهب
 بیورلیوب مایه انبساط مرز اولان مشرق
 دکنش اریله یاد و اسعاد بیور لری لاولد

خبر

همیشه اریکه ارای مجد و کامرانی باد

سعادتو مکرمتو مودتو فروراش اعظم
 سلطانم افندی حضرت نیک بزم معارف
 توام و عطار چشمه نیکه تقدیم مراسم تکریم
 تخم ایه چکیده سلاک در دلداد اولان بران
 دعوات صفیات محبت مفاد و مناسبت خجاست
 واقیات مودت سواد کسه نهاده اخلاق و اهل
 و صیقه لطیفه خاطر اخلاص داری موقع
 رسیده سفید استنباط فنی سیاقه نو
 اخلاص کار بر لری اولد که بنم حضرت
 مشیون جریده نواد مرز اولان بران مهر و
 دوری صوری بعد ضروری ایه قابل
 تحویل و لید فندن ناشی و مبدم منشور ذکر
 جیللری مرقوم صحیفه ازمان ایکن بود فعه
 ارسال بیوریلون مفاد و مفاوضه توفیق مفاوضه
 راحت پیری و ورود اولوب مندرج درج درج
 حروفی قلنان جواهر زواهر اخلاص کسینجه
 میزان دغان و یقین و پسندیده جوهری

خرد مرده بین و غله نهاده سرتاج استهلاج
 درون و زینور نمکین خطوط کوناگون قلمند
 هواریه قلمن مناشیر عز و اقبال اوله لمبانه
 مربوط اولان سر رشته موالاد و جمل المنیر
 خلوص مواجات مصون غائله انفصال و متوا
 کیرنده ترقی استحکام اولد یغنی ان شاء الله تعالی
 سبجیل طبع سینه لرینه منجلی اولغله فیا بعد
 محی خاطر سایلرندن منسی سور لیوب هر بار
 نهزیز بر اعه فخرانه هفت سور ملری
 در خواستدر باقی هیئت لوله خامه اقبال

متابع الفیضان بلد

غر تلو سعاد تلو مود تلو مرد اشم افندی
 حضرت لرنیک جمع مکاتبات عز و اقبال اولان ناد
 مکلام احقنا لرینه نهزیز کلک اعزاز و احترام
 ایله رفقه بدیع الانبیام دعوات اجابت ذریه
 مسکی الختام تسلیات اصابت انتظام کسر پر
 الحاف و اهدا و صحیفه لطیفه خاطر عزت
 انمالری جلوه گاه خامه خوشنغم استنباط استقصا

قلمن

قلمن سیاقده نموده محبت پیر الوری
 بنم حضرت لری نقش دلکش مجتدری
 دمیدم نکاشته صحیف درون اولقدن
 ناشی ز همان و افرو در برور و پیا مناهه
 مهر اقر اینرینه مترقب ایکن بوندن اقدم بزم
 سلامی ابرهیم بدیده ابر کوه رای مهر و لا
 یعنی مکتوب مرغوب پاکیزه دلری دستخیز
 ساحة وصول نظر غلام قلام محبت ظاهر
 خلوص اعتذار در عبارت اولغله پاشیده
 کشتار درون اولان جناب مهر و داد قرین
 نشو غما و نوا مع حب و تواد کرد و بالا اولوب
 میانم مربوط سر رشته سخت پیوند خلوص
 و محبت غمزه مرسلات نوشیقندن مستغنی
 اولد یغنی افهاما و مخصوص استفسار خاطر
 عزت انجاملر گنمننده رفقه و لا املر تحریر
 و فرستاده نادی عزت مصیر لری قلمند در
 وصولنده بوندن بوبله دخی جانب مجتدر
 خاطر در منسی سور لیوب کلدسته معا
 اولان مکتوب بیز اینلریله یاد و تذکاره

مراعی و ملکہ کما مولد

حقیر تری قضای پنهانی خلوص کاریده
بوجہ ہلہ جاہلہ کیت خامہ خوشخرام
اونور کہ از دیم بینارہ بسندہ مربوط
استمرار اولون بیوند خلوص و محبت بشمار
برقرار و دائم الاستقرار و مقدر ناشی
هر غنہ و لایہ وسیلہ صوی ایکن بود دفعہ
خاکبای ای النعمی بر موجب دفتر براق
بارکیر نازک رفتار سوق صوب سعاد نصیر
قلقلہ وسیلہ تجدید خلوص و شد و صو
بر موجب دفتر مطایای خاکبای ای النعمی
وقت نشاط افزادہ خاکد و تکریمہ عرض
و تبلیغہ تمت عجلہ لری مبدول و صواب
والا لری دمی مع القصور بسندہ طویلہ
حص قبول مقبول یوریلوب بعد ازین دخی
جانب بھی خاریدہ محہ نر اموشی یوریلوب

ما مولد ربا فی ہموارہ

مکتوب شرح المفاضل ابرہیم الحلبي

المصري

المصري الغزبہاء الدين العالمی

ان از کی نجیہ نجیر عن شداع سلام کرج
المسک فض ختامہ و اصفی تسلیمہ بتنی عن
مغزاع سلام کفیض الزمان فاض بحارہ
اخضر ہا و صواب الخیر العلمیہ و المرقان
المفہامہ استاز الاسلندہ جہد الجہادہ
الذی لوحصر السید السند ناری فضلہ
لوقف عند اہربان المواقف و لولہ السعد
المحقق لیرصد فی عرض مقاصدہ علیہ
المراصدہ بل لوسم فائدہ العلمیہ
المرحشی الشیرازی و شاهد فراند تحریراتہ
الامام الرازی لما تحریک اولول علی قطعی
التدریس بالعقول و المنقول و لما صرف التثا
حاصل عمرہ و غایہ جہدہ فی تالیف المحصول
و نہایہ العقول فلایدانہ بجہدہ فطنتہ
صاحب المقتاع و لا یجاریہ بضوء فکرہ مؤ
المصباح لوانہ حیر عندہ المفاع و یجری فی
یتار و صفہ السواج نسج اللہ فی طول بقا
و حیاتہ و مع الطالبین بالافتناس من شکوۃ

كالآلة وبعد فلما ورد كتابكم الشريف المبني
 عن استقامة كوكب السلافة وخطابكم
 المنيف الخبير عن صفوة سهل الصحة والعافية
 صار مفيداً علينا ثم عجز برزى على سعد
 السعود بل مفيداً جل عظمته تصاعده
 اعظم الرقود وقد كنا منتظرين مندمدة
 الى التشرى بمسرتكم السعيدة فبينما نحن
 نشرح الطرف بين سروج السطور فيها
 ولتقط يا نامل النامل زاهير الجور منها
 ان طلع علينا نور سيدة في قالب انور
 تحده في اللطافة حدود حور فكنا في هذا
 المسير كمن سقط على الخبير وهو شرع المعنى
 الذي هو الداء العباد والكنز انظم الي
 عجز عن فتحه معاول العقول ومقاليدين
 الراء وقد جاهد شرها جامعا لاكثر عريضا
 الفنون وها وبها الاشهر معضلات العلوك
 والاعلى طول باع المشارع في الكالوات
 النفسانية وشعر ابلوكعبة في الملكات
 الروحانية مع ان قطرة من بحر علم الحضم

انبذة

ونبذة من بضاعة فضله الازم فلما ادري
 انهما اهدم واصف تنقاسة ذلك الشرع ام
 غزاره الفضل المؤلف ولكني ارى الاكتفاء عن
 الاكثر هذا المقدار هو ان لو وقف عليه لرب
 ابن سينا الورع لنفسه دون الاشارات
 والشفاه لوراها الشيخ الغزالي لما اتيه بكتابيه
 الكيمياء والاحياء ولو طالع القاضيان
 العادلون حكم اهدى اسقوط كوكب المطالع
 والاخر بهبوط درجة طالع الطولع ولو طالع
 على هندستانه ما انور او حرر كتابا فليدور
 لا عرفت علمها بان ليس عندها خبر من
 فن الهندسة والاكبر ولو تأمل في فلكياته
 صاحب المحط على علم انه في بعض برهينه
 محظي ولو فكر في حساباته مؤلف عيون
 الحساب لقاض يبيع فكرته من الحد فضا
 كالسراب وكفى دليلا على صدق هذه
 المقدمات لمن هو ناظر فيه ومشاهدع
 سنوهم اياها عليها شواهد فترجو من
 الله الاعانة على الاستفادة من فوائده

الخزيعة وان لم يكن اهل تلك الفضيلة
 ولا تم بعد من هاتيك القبلة وعلى الله
 قصد السبيل ومنه اللون على كل صعب
 والنسب بل هذا اقدم الى ذلك الجوار
 مع اتم تقصير في اجابات الهادي والنجاة عند
 من الاصغر الموصوف بحوب الاقار والبلد
 يساري عدد الاربعة من ثالث مراتب
 الاعداد منقول الشاعر بالاعتماد على
 الكمية والمقدار **شعر** لو كنت اهدي على قدر
 وقدر لم كنت اهدي الله الدنيا وما فيها فانزل
 حسن شيتكم الكريمة حسن القبول والتساج
 عما وقع في حزن الكلام من الخبط والفضول اذ الله
 بركة التفاسم على الطالبين وزاد بفيض القاد

في العلوم رغبة الراغبين
 كفى يا ختم خط الكاتب
 الراغب

بسم الله الرحمن الرحيم وله الكبرياء في السموات
 والارض وهو العزيز الحكيم مرور اسد كبريا
 ومنى كم ملكش قد عشت وذاش غني بحر عيان
 لسان وجنانة بروردة دست غواص استكانت
 واخلص لوان لاني متلا في قبول اختصا
 حمد واسباس وفرايد خرايد پسند استينا
 عبوديت اساس اول دار ملايك سپاه
 حط الملك لله وزور اور عظمت ودرستگاه
 دار الحكم لارب سواه حضرت لربك درگاه
 بمنزل وها لانه برداشته كفت ضراعتة اهنال
 قلنغه شايه دكر بمقتضاي قل الله المشرق
 والمغرب بيوده وهم اضيال وفسوده نقاب
 اشهب رادهم ايام وليال اولمقدن مصون
 وحكم مطالع واجبا لاتباع تكوين واضرعي
 برموداي انا امرها اراد شيان يقول الله
 كن فيكون فسحسري وجود وعدم ووسعت
 قضاي هر پيش وكده نفاذ وظهره مقرون
 اولوب تميز لقيضين سخط ورضا و تفرق
 فرقيين ضلال وهدى ايجون دقايق عيق

الفودكم حفيه به مبتنى ملل وشرع مختلفة
 الفروع ومختلفة الاصول اليه ارسال رسل
 وانبيا ومختوم هر مقام اولان شريعت ناسخه
 سيد الانام ورضيتكم الاسلام احكامي تنفيذ
 واهر اضنه استخلاف ملوك وسلاطين اليه تنظيم
 اصول دين ودينايلدي درود مودودنا
 وستانيش محمود غير محدود باعث افتخار وحمه
 عناد وجود ومانه افتخار صلسم مشكل نشاد
 عيب وشمود سيمه فاحه خلقت خاتمه
 رساله خفيت عليه غايه تكوين ويجاد
 نتيجه ايجده ابداع سميع شداد علم افرايز
 كنت نبيا اراهم من الماد والظن ولونه ندا
 وما رسلناك الا رحمة للعالمين عليه من
 الصلوة اركاها ومن التحيات اناها حقر
 مرتد منور قدسي مفرده شهد معطر هشت
 منظر لبرنيه وعموما صباي كنز سعادتي
 وخصوصا بهار دكن كعبه دين اولان
 چار بار خلافت ضمين جناب لبرنيك ارواح باهر
 الاشرار لبرنيه تقديم واهد اقل نور اما بعد

اعلى

اعلى حضرت سهر قنار عطار در رايت
 خورشيد اشهار بهرام رزم كيوان رفعت
 ناهيد بزم بر جليس سعادت غره عراي جيز
 مجد و اقبال دزه بكناي اكليل بهت واصل
 زينت افزاي اريكه سروري رونق بخشاي
 مسند والاي داورى نيروي بازو رشاد
 وكياسه قوت سر بجهت نهامت وسانت
 مشيد ارگان كامراني مهديان دوستگاني
 سهر يار ستاره سپاه انجم گروه جهاندار
 كلوه جم شكوه بهاد الدنيا والدين جمال السلام
 والمسلمين عون المشيعة والمناعة والانشان
 ظهر للبسملة والجلالة والعنوان حال احاس
 چار بالش تحت كسري رحم افزاي ملك عجم
 فلك بارگاه سعادت دستگاه القاه **نادر**
شاه لزال شمول اقباله من مطلع التوقيط
 وما برح بدور اجلاؤه من منازل التأييد لاهية
 حضرت لبرنيك صوب كرام انصاف شاهي ارب
 معالي اتلفق بحاجه لبرنيه وسيله التمتع بزيور
 ومواليات وزريعه ارتفاع خورشيد تحاب و

و مصافات اولوب اهر بهر دعوت غنیمت
 مورد افزای خسروانه و از هر جوهر فحیات
 دریه المغان صفوف انمای شهبان که فای
 یافته حدیقه ذات بحیرت و برورده صد
 صدق سر بر بند رساطت نرید و فیر و تعظیم
 و دلالت نرید تحیل و تعظیم الیه پیرایه تخت
 مجلس سامی و زیور افزای محفل کرامت و تکریم
 مطرح اشعه در شد و نهی الجلا و دقایق صفای
 اشیا ازلان مرآت ضمیر کیاست خیر و اخلا
 و لوحه طبع سنجی نظیر صفوف انما لینه و نور
 عرض مهره مدعا و بوزن مقابله و حقه
 انبیا و انوار که بودند اسبق رهبری
 جناب امیرال و بعلیکری استعداد و استیلا
 الیه رونق افزای اریکه شاه و پیرایه بخشا
 سر بر مجاهی اولد قلی و ان سعد اقترانده
 یعنی اجتماع وجوه اعیان ایران اولون صحرای
 مفادنه اتفاق قلوب آواحد کلم نیز و بر نای
 الیه جناب شهابت نصاب فایستاد و فافرا
 مالک ایران و سدارای تختگاه کیانه حصر

انصر

و قصر البق و احری و احق و اولی و اولی و اولی
 طلیعت نصف خیر و اولی و اولی و اولی
 هدایت سیر نیک اختر نریده و موزمانده
 و صفوف و جوهر نصاب و مروت مقصدا
 مدت مدید و عهد بعید و بر و میانه روم
 فروز نریده نواز خصام و مصقله توانر انعام
 اولون حرکات و کیفیات و نواز و نواز
 و از الله سن و بین الاسلام انعام قدی
 و تالف صمیمت و حالت اولیسنه احاله
 امر عظیم سلطنته تقدیم الیه کردن کافه
 مسینه تحیل منت عظیم و قنایه مفرجه
 نقایح حسن همت الیه تقدیل و تقدیم سوز و فدا
 بناء محض و فوق حضرت هدایت الیه جانر
 شرف مظهری و لد قریبه اشبو امر جلیل
 و خیر عزم و ضربت جانب سنی المناقب ضرورت
 حسن تلو قیسی و لوقی و زره و وارخه مهوره
 پذیرای امضای تصدیق و قبول و ملکی
 مخصوصات و غنیمت نصاب نامی و سفرای
 سدارای کرامت و رساطت الیه انما

وانهایورنقله مواد مرقومه دن خارج
 دائرة امتناع و داخل حیطه امکان اولان
 مواد ثلث معلومه درجه حسن انجام و اسعافه
 وصول رایکی ماده سنده در کار و بدیدار اولان
 و معاذیر شرعییه بودند قدم در بار خوار نمودن
 ملوکانه مردن بخت و تسیر اولان نامه هایون
 و در سل اخلاص و غیره صحفه تقریر کردند
 پیرایه کوشش شاهانه که اوله جوق اعدا
 صادقانه مرقوم سیم قبول یورنق حالانی
 شمه مروت و سیمه انصاف و صفایتلرینه
 مفوض بقول کول قشید کود فقه دخی طرفین
 اشرف شاه و ضابط اقدس شهابت بنایله
 نامزد تادیبه مراسم سفارت و نامور تاسید لوزام
 یکانکی و مودت اولان سفیر ستوده شمانل
 و رسول مدوع الخضا للری عالیه معالی
 پناه ادرمت و ابالت دستگاه حاجی خان
 خراسانی هر چه می باشد قبول دام غزه و بعد
 حده و ساطنبه منبغ اولان نامه و دار علا
 دوستی اسلوب رفیقه کرمه موالفت مصحوب
 ۱۰۳

منه مندن

منه مندن رخا شالیه و رفاسند
 وکلوی دولت علیه مر اولان شفاهاندر
 لردن سه مواد مرقومه نیک سماه پیرایه
 نظام و انجام اولکر مطلوب و مراد از معلومه
 مقامل معلوم هایون غرض اولشد بر منوال
 شروع جناب مکارم نصاب قایلرینیک
 همت عالی اتمت شاه و غریب صافی قوت
 دیانت پناهیلر بله بین الطائفتین باعث
 تحالف و تناقض و مورت بقاعد و تباعض اولان
 اقوال فاسده و احوای کاسده فی دفع و ارا
 و امت موصوفه بنویه بی و وسیله اصیلله
 ترفیه و ارحه یور دقلر خدمت دینییه روز
 دینو بری مقابل طرف هایون خالصانه
 اسعاف و قبولی التماسنده اولدقلر امور دن
 حیزر امکانده اولوب شرعاً و ملکاً و احوالاً
 هجنت و محدودری ملحوظ و مقرر اولدله امور
 مساعد سینه ملوکانه فریدر نع و مبدل
 و امکان مرقوم اولان اسعاف و التماسیر
 محض و مقبول ایکر مادییه مهود بیننده

تحریر و تماسک خاطر خواه شاهپوریه من غیر
عذر عدم عیاشه و مجازات آن نشاءت آتیوب
بلکه کردن داده اطاعت و اعتنا سی و لایق
احکام شریعت غریبه مبتنی اند از شرعی در
انقضای تیشد زیر کوب ای ظهور دولت
عثمانیه که ابتدای طالعندن الی الان کافه
امور و عامه خطوبه فیصل بخش میان
جسد در ری و لایق شریعت مطهره محمدی به
مراجعت و مقتضای او رزه عمل و حرکت
دولت علیه نزل اطوار حسته و دبدبه
مسحنه سن دن او نفین بوباید و حی
دعایم بنیان دین مبین و قوایم رکات شرع
متین و لایق مشاهیر علمای اعلام و نجار
فصلای کرام حضرت اندن لاجل الهی
تکرار استفسار و استجواب و تسبیح و تهنیت
حدیقه سلطنت و نور حدیقه اقبال و
دولت تری و لایق حال اعتبار و تدوین و محمد
السلطنه رتبه جلیله سبله حائز شرف
اسنی و نافر مغاخر و فی و لایق جناب عالی

ملار

ما بکارم نصاب تدبیر مصالح و امور
مقرر مناظم احوال جمهور وزارت پناه
صدقت دستگاه میرزا نصر الله دام محفو
بالطاف الاله طرفندن شیخ الاسلام و فی
الانامر اعلم العلماء المتبحرین افضل الفضلاء
المؤرخین مولانا سید مصطفی دام الله
فضائله جانبیه و اردلان مکتوب و لا
مصحوبه جواب و لایق او رزه مولانا ی
مشار الیه طرفندن تحریر و تفسیر و لایق
رنبره صحت و نبره ده تفصیل و تسطیر
اولند فی وجهه مارتین مرقومینک در کا
اولان عذر سر عده توبیه به بنای بر وجه
دخواه شاه فی تصدیق و قبول الرتبه مسایغ
شرعی و لدیفه علمای شار الیه ملک بود
شیراز و بند و فاق و اتفاق و لد قری مکتوب
مرقومه ملاحظه مفهوم رمود اسندن
معلوم است هر سوم شاه فی لری و لایق بناد
علیه بوعاده لردن تنفید و امضا و تقبل
راجر الرتبه سر رشته امکان بولنا مشدر

اول ماده لى صورت ظاهره نمايان
 اولدني اوزره مجرد تصديق و قبول
 لفظنه توقف ايدن امور دن اولش لى
 جناب خلت نصا بلرى مثل لوزان ديانست
 سمات لى كرى صفاتك خلت خاطر صفوت
 مظاهر لى نه سارعت و انقبوده اعذار
 سابقه متحققه نك مجددا ايراد و تكرارى
 نوصيله اختيار اولش و ايدى و الحاصل بين
 الدونين ترقى و ازديادى ملحوظ ازان حب
 و داد و حسن مولفت و اتحاد و رعایت
 مراسته دائر امورده موافقه و ك برجه
 صورت قصور و فتور شاهده اولمى و
 بوندن بربله دضى طرف پادشاهانه مزدن كا
 خلوص و طوبى و نهايت صدق و سر بر ايله
 جانب نيفض جالب داورانه لى نه سوزت و محبت
 غيرى ظاهر و باطن ابر دور لوارده و نيفر
 اولدني جناب عالم السر و الخفاء ظاهر و با
 الهى چو نيت اكرى چو نيت بغير است خير
 دهم انجى سالف لى ماده لى ايراد و بيان

اولشان

اولشان اعذار شرعيه مكتوب مشا ايدن
 بتفاصيلها مجرود و متيقن ذهن دران و بر سو
 صحيفه نهم و در اكر اولدنه ماحولدر كى عند
 كرام الناس مقبول قضيه سن تصديق اله و
 المقدس لى كرام اولدنى بايد تحقيق
 سوره لى طرف و لى عله مزدن بعد اعذار
 مواد خى باجمعا نيز رفته صورت قبول اولق
 القاسى بوجوه اعاده و تكرار كى باو كيفيت
 جناب و تمايل نيك بين الملوك باعث امتياز
 و افتخارى و بر طرف اذ كلفت و شر سادى
 ارق داعيه سنه مبنى ايدى كى سفرى سيد ارام
 طرفندن و كوى د و ثمره اشعار لى نه مقدمه
 كشیده رسته نظام اولان تواند موارد
 تعيين مير الحاج ماره سى سار دول و زوچ سلا
 و شاهان سلسله صفويه دن بر نيك نيك كليل
 مباحاتى اولما غله نزيح مذهب و دين و
 نزيح عموم مسلمينه جلوك مجلوى ظهور اولان
 خدمت مستوجب التفسيرى مقابل دى سعاد
 ايا لى نه پير ايه تاج مفاخرت و الى ماشاء خلا

واعقاب معالی انصاف درین سرمایه نوز و سوار
 و سرنامه منشور دولت و لغله بوداعیه که
 آنرا به پذیرای حصول و لمسی فی نفس الامر
 پنج مفخر و مناقبه معادل و صورت پذیرد از
 ماده ثرواتی که ماده در ملحوظ اولان منافع
 و محاسنی جامع و شامل اولی و صبیله عدم
 باشد از شرعاً معدود و اولی غیر مادیست
 نیامد تکلیف قبولی صحیفه مولات مصون
 الا فاندن سترده که آنرا فراموشی و نسیان
 بیور لوق و بسته شیه انصاف شاهیلری
 اولی فاندن بشقه از قدیم سالک شاهراه
 شرع قوم و ممال سلوک طریق مستقیم و نلیر
 و الحق احق ان بیع اثرینه اتفاقاً ایلله عروه
 و تقای مستحیلة لا تقصام حقه عس و
 اعتصام و خرف شرع شریف بجانبت اخلاف
 و اختصام ایتیک ضمنده مظهر سعادت دنیا و آخرت
 اوله کلد کیری تقدیم ملاحظه عواقب ایدن
 بنوی عیده المناقب عند نرنده ظاهر و هو
 خلاصه کلوم و تفاوت مرام دین شرعیین

معلوم است

معلوم است از آن کیفیت معدود و برتر از علو
 و اشعاری سیاقه بجمول و مقطور اولی
 ششده رضیه نصف و بیجه بهیه قبولی
 مقتضای نازد درجه حسن قبول اولی و جوی
 ایلله استبوانه هالیون حقایق مشهوره
 صد و رولوب خدام عتبه بهر عنوان و خصوصاً
 دیوان معلوم شافردن افتخار الامجاد و الاعیان
 مایله تذکره جیسی منیف مصطفی اندی دام
 مجده و قدرة الامجاد و الامثال استانبول
 مقاطعه جیسی نظیف مصطفی اندی زیاده
 ایلله کوند رشدران شاد الله تعالی لدی شرق
 الوصول کرک نامه هالیون غر مفهموندن و کرک
 مولای شالیه که مکتوبی منطوقندن و بعضاً
 دخی سفیر موی ایلله نواب حضرت شاهلی به نظر
 زیر و بالای مواد رسوم دهر در آن و وفادار
 معلوم طبع چالان و نقاد لری اولی و قد جل جلاله
 و الامت شاهانه لری ایلله جانبند پذیرای
 ابرام و استحکام اولان مولد مولات و خلعت
 و اواخی مصافات مودت مائل انتفاض انفضا

اوله قد صانت بابه اعلام اتحاد و بكان
 دولتين و اتار اتفاق و بكنهى حضرتين سيدة
 فرق فرقد بر مشهور حافظين اولق حاله انه
 الهام بورتق اعظم طالب ملوكاته و اقدم ما
 مخلصانه مرد رهيشه تاكه بود شهر يار مهر
 بتختگاه سپهر برين عالمكبر نفور عهد و اما
 باد افقن صامون حد و دهر و محبت شود
 ررضه مصون باقى هواره نير فاك
 شوكت و اقبال اضافى طالع
 رد و شان و بدر عالم
 افزوز بهت كلكر
 لامع و نور
 افشان
 باد

ما كنه تفريظا على شرح رسالة المولى
 في العروض الشيخ الحسن التونسي بمصر
 لما وزنت هذا لابرير يزان الاعتبار و قطعت
 ذاك السبيل بتظيم الاختيار و جدير بسبيل

في الرزانه غير

غير خفيف كاملا في العيار بريما بما واجب
 التزيف المعرى انه سالم من العلل و العايب
 بيد انه مسبون في حسن القوال طوبى لغير
 في جميع القوايد سريع معدي الباع في ذك
 الشواره كانه في اللطافة اعلى مما تتحلى به الجور
 و اغلى مما تقذفه من الدرر الجور كيف لا
 و صفاء الجوهر الى معدنه منسوب و نقاوما
 المزن من بحر قطره محبوب مع انه مدرك
 في ترويج بضاعتنا الكاسدة متقارب الخطو
 بالجيب في ابيح قبورها الزاكنه صان الله
 شجرة فضل الشارح من طربان علكه الخرم
 و دائرة نيل الماتن من حدائق الحزب و النلم
 كنبه الفقير الى الاء رب تعالى ذى اللواهب
 محمد المدعو بين اتراب زوده الله تعالى بالذخا
 و الرعايب فخر خلون من العشر الاول من
 الشهر الثاني عشر من العشر السادس عشر
 من الالف الثاني من الهجرة السنوية المصطفوية
 على مهاجرها الف الف سلام و تحية
 تفريظا كتب على معرب الاظهار

من علماء كوزحصار

كتاب مبني على قواعد الاعراب مبني على
نفايس فوائد الباب معرب عن تركيب الالهام
مفصّل عن نتائج الأفكار علوم معانيه مرقوم
في محل البيان ورايات صباهه منصوبه ليد
معرض الامتحان ما تخافوه من اهل العصر
احد ولا صرف اليه نكره وان كان كاملا كما
يعري مزاي الكتاب سبويه بضاعة مزجاة
بالاضافة اليه جعل الله سعي مؤلفه مشكورا
مبرورا وعنان همة على الافادة معطوفا
ومقصورا كنية الفقير الى الله ربّه ذي
المواهب محمد الدعويين اتراب الراغب
لثلاث وستين بعد الحادي عشر من عتق
السنين والبا اذ ذاك بكون حصار ايدين
حشره الله في ذمرة المغفورين

تقريب على كتاب الفها بعض

الفضلاء في علم الهندسة

لما اجلت فرجار النظر الحديد في مساهمة
الاشراجيد رتبة مجلة رايقة الاوضاع

والاشكال

والاشكال رايقة على الاشباه والامثال
بحيث لوراه صاحب المخطوط الاعتراف بقصور
في تحديد كرة الارض مع اتساع باعه في الطول
والعرض ولوطالعه اقل يدوس ونظر فيه
حكيم طوس لقرينة برهينه ومكانة
مزياه وظفر على جبايا مكنونه في قلوب الخياه
بل اقول لو تفكر في دلالة لاله سائر
لقال بشت نكرة ينبغي ان يكون منصوبا لكل
العروس قد ضرب على الاشكال التأسيس
الايضا لئلا يسيس القواعد وتقوم الامور
شكر الله سعي مؤلفه التحرير كاشف نصيب
صاحب التحرير كنية الى الله ربّه تعالى ذي
المواهب محمد الدعويين الوزراء الراغب
سنة اثنين وسبعين ومائة والف

تقريب على حاشية شرح السليم

في المنطق للشيخ ابى الحسن النوسي

لما تصورت ماهية هذه الرقوم وتحققت
من مقدمات الفاظه احسن الترميم الفينا
على مدارج شرح السليم حاشية وعلى سنين

الايضاح والتسهيل ما شئت برهان سلمي
 يدل على انها صاحبه في ابعاد التحقيق
 ونظيفة ثبت لقطاع التسلسل في مثلها
 بالبحر والعلق ترزى باشقه لطايفها
 على قطاع الانوار ونقشي باصله حقايقها
 كسائم نكات الاسرار صارت الشبهة بشروفا
 شهرها غاربه وانعكست كنيته متالفة تديب
 جزيته سائلة فتح الله على مؤلفها القسوق
 وسهيل بركة القاسم صعب الشروع كتيبه
 الى الاء ربه ذي المواهب محمد المدعوين تزي
 بالراغب وان انفصاله عن تولية القاهره
 وانصالة بلم عبته الدرلة الزاهره وذلك
 في سنه احدى وستين ومائه والف من

هجرة من له العز والشرف

تفرط كتيبه على قصيدة نظمها بعض
 الفضلاء في نفث المصطفى عليه افضل التحايا
 قصيدة تنظري على علي جبر واغلى درو
 فريض يثمل على مديح من هو افضل البشر
 ابياتها المشحونة بكار الماني تصور الخنا

فمن

فيهن قاصرات الطرف لم يطمئنهن السر قباهم
 ولا جان الفاظها تنبئ عن تنوير كرام الخيال
 ومعانيها تنفص عن تنفس نسائم الاسرار
 جامعة لاجناس اللطائف وانواع البديع
 كأنها بين البديعيات انوار المربع سحر حلال
 بعجز مصافع البلغاء عن الاتيان بمثله ولو كان
 كل في الفصاحة قسا او سحبا يصدق في
 مدح ناظمها القائل بانه لوق عالم تستطعه
 الاوائل لا غرو ان فرقت بالاعجاز والتبزين
 ورجحت في صفاء السبك على الذهب
 الابرين كتيبه الى الاء ربه ذي المواهب
 محمد المدعوين الوزراء بالراغب
 لست خلون من الشهر الثاني
 من هجرة من ليس له
 من الرسل الكرام
 مداني

